

MODERN

2006-2007

शेती व्यवसायाचा हिशेब

डॉ. बापू रं. कापडगाव
डॉ. बापू. बापू. बापू. बापू.



जगातील पहिल्यांचे विक्रम

विश्वीय अर्थव्यवस्था
पहिल्यांच्या
अपेक्षित पराजय
कारणांपासून
ऐज्यक. संपन्नतेचे
माहिती

डॉ. बापू. बापू. बापू.



वैदर्भी प्रतिभा

डॉ. बा. गो. देशमुख
स्मृति-ग्रंथ



संपादक - डॉ. स्नेहल तावरे

डॉ. मधुरा कोरावे



शब्दललित

डॉ. मधुरा कोरावे

We the teachers



Shri S.S. Kamthe receiving the award for 'Best Non-Teaching Staff' from Hon'ble Dr. Narendra Jadhav, Vice-Chancellor, University of Pune on 10-2-2007.



Annual Prize Distribution Function (Academic) 15-2-2007
LtoR: Vice-Principal Dr. Y. R. Waghmare, Chief Guest Dr. C. N. Rawal, Principal H. V. Desai Collage, Vice-Principal Prof. R. G. Limaye, Prof. S. R. Pokharkar & Principal A. G. Gosavi addressing the audience.



Vice-Principal Dr. S. A. Deuskar explaining Theme of The Workshop in R&D.

Achievements of Teaching Staff



Dr. Snehal Tawre

Specially honoured as invitee member
of B. O. S. in Marathi by
Bharati Vidyapeeth.



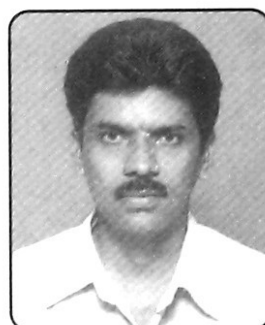
Dr. A. M. Bhalerao

Specially honoured as invitee member
of B.O.S. in Zoology by
North Maharashtra University.



Dr. R. S. Zunjarrao

Appointed as Co-ordination of
Department of Biotechnology &
Microbiology from June 2006 &
Head of the Department of Botany
from April 2007



Dr. Patil V. A.

Dept. of Botany
Awarded Ph.D. degree in Botany
of the University of Pune.
June 2006



Prof. Mamata Shende

Student of Modern College
From F.Y.B.Com. to M.Com.
cleard NET June 2006
SET August 2006



Dr. (Mrs.) Madhu Manohar Satam

Ph.D. in Economics
Subject - 'An analysis of role of women
in financial Institutions'

N. S. S.



NSS volunteers at the one day Pilot Camp. Preparations for the special camp.



NSS Inogural function Guest Speaker Dr. Pradeep Agashe addresses the gathering Dr. S. K. Ujalambakar presiding over the function.



NSS Special Camp Senior Wing Dec. 2006
Mr. Milind Ekbote's visit to the Camp site.



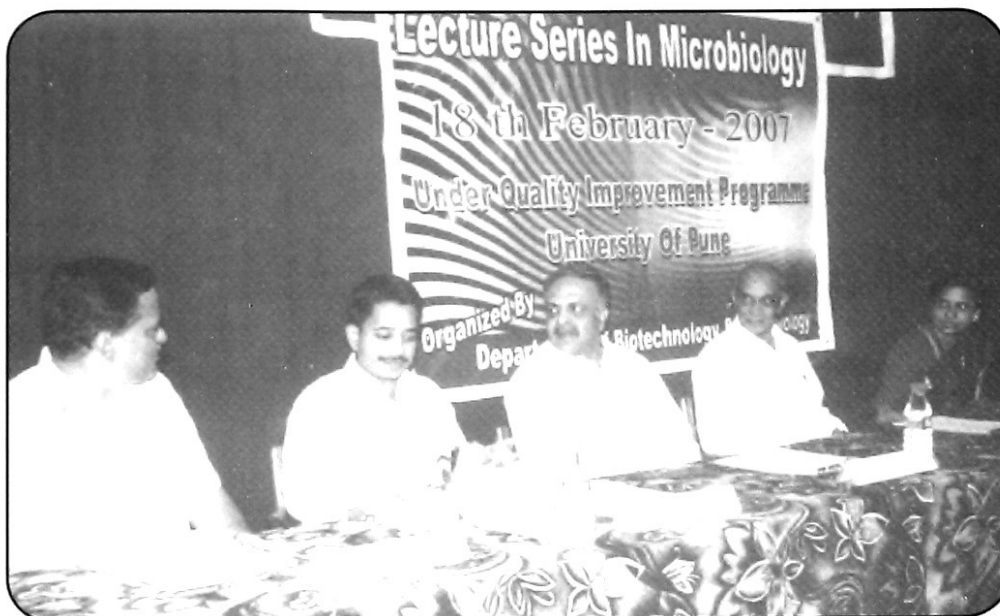
NSS Special Camp Senior Wing Inauguration Dec. 2006
Headman Shri. Anil Chonde PSI Shri. Shahaji Pawar
Headmaster Shri. J. F. Mulla Chief Guest, Principal A. G. Gosavi
Headmaster Y. K. Shaik.



Inmates of Baba Amte's Anandwan with Hadicraft Exhibition
at Modern College.



Inauguration of Annual Social Gathering



Lecture Series in Microbiology Organised by Department of Microbiology & Biotechnology on 18th February 07. From left Dr. R. S. Zunjarrao, Mr. Satpute from Serum Institut, Dr. G. R. Ekbote, Dr. A. K. Pande & Dr. Mrs. Shilpa Mujumdar.



Workshop on B.Sc. Biotechnology Syllabus Organized by Department of Biotechnology & Microbiology on 16th & 17th February 2007. From Left : Dr. G. R. Ekbote, Dr. K. M. Kulkarni, Dr. J. K. Pal & Dr. A. K. Pande.



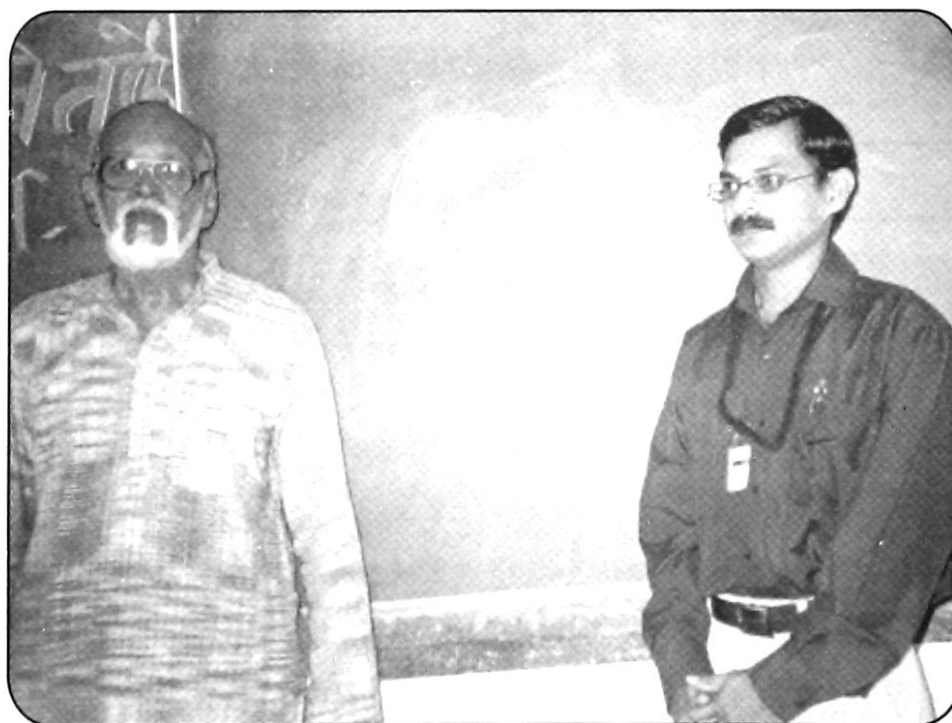
Our College Organized a state level two day workshop on the new syllabus of German of XIth and XIIth Standard. Our chief guest was Dr. Manjiri Paranjape.



Tulsi Jayanti Samaroh. Chief Guest - Dr. Anandprakash Dixit
From Left - Dr. Gajanan Chavan, Prof. S. M. Shah,
Prin. Gosavi, Prof. Sunita Purohit.



Inauguration of Past - Graduate Association (From Right)
Chief Guest & Speaker Ms. Madhuri Gokhale,
Lecturer in English BMCC, Chairperson Principal
A. G. Gosavi, Chairman of P. G. Association Ms. Parab,
Vice Principal of P. G. wing Dr. Sulbha Deuskar,
Compere Ms. T. Jaiswal F.Y.B.A. student.

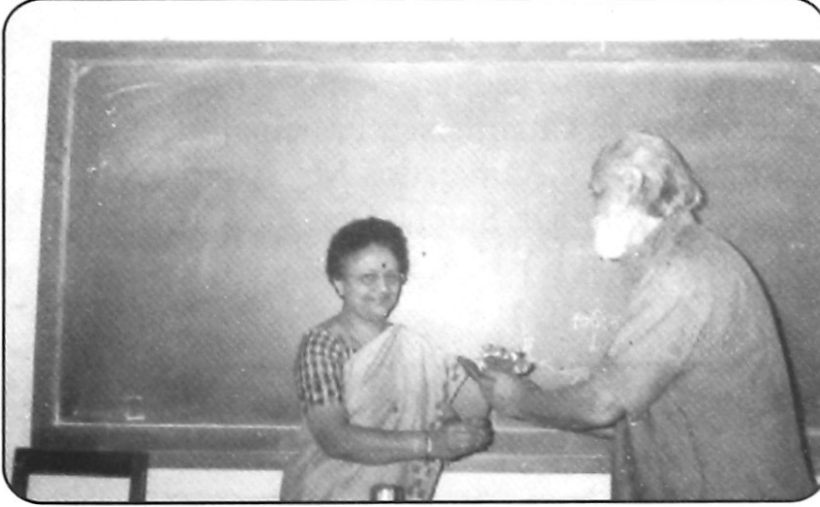


Mr. Mangesh Tendular, Cartoonist has drawn a
wonderful cartoon of Mr. Hemant Shrisat, lecturer and member
of PG Association standing nearby.

Department of Marathi



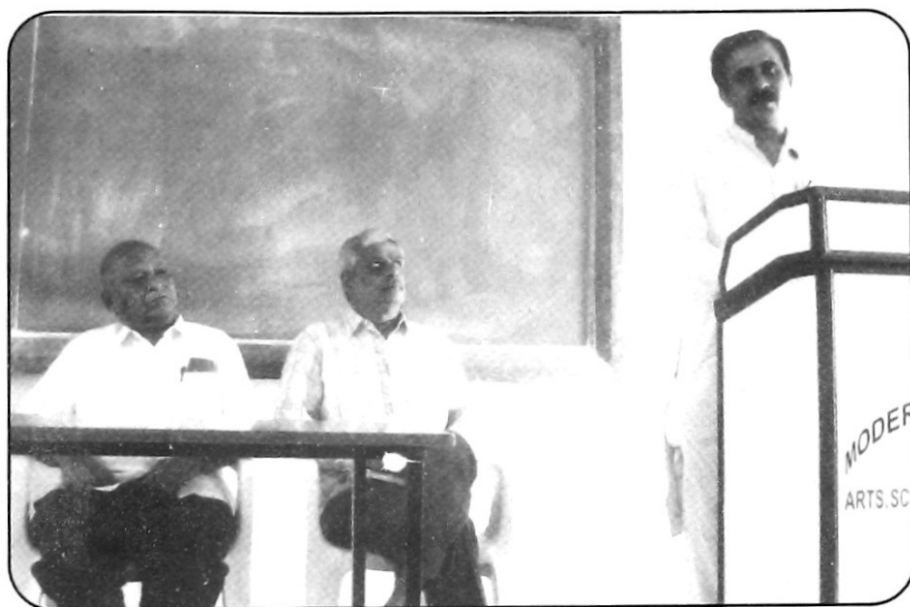
Talk on
'Anuwad Kasa Karava'
by Prof.
N. D. Apte
on
23rd Feburary 2007



Talk on
'Wachan Sanskruti'
by
Prof. Prof. Anata Bhave
on
2nd March 2007



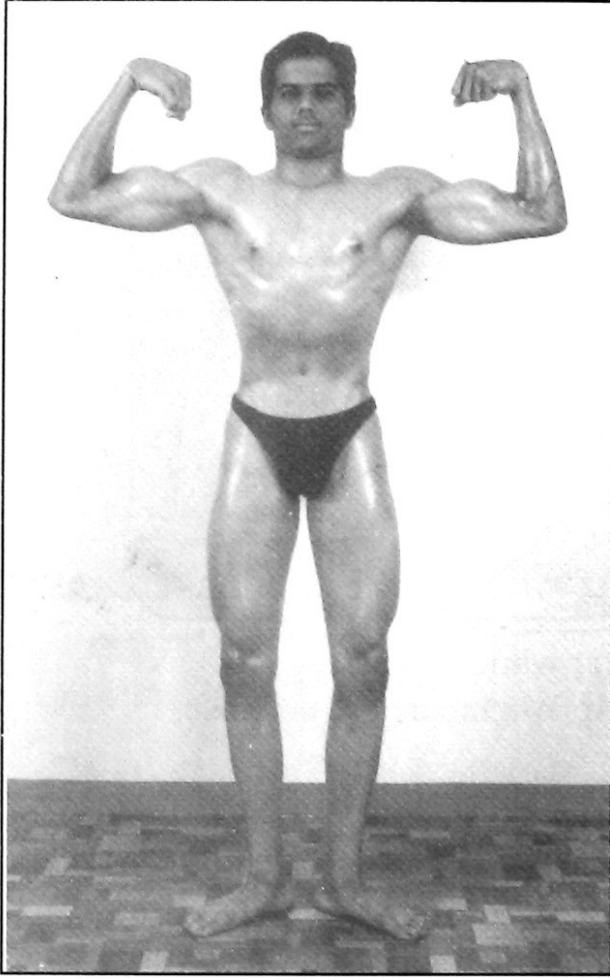
Talk on
'Dalit Sahitya'
by
Dr. Neela Pandare
on 1st March 2007



Mr. Mukul Kanetkar while addressing
Mr. Kaka Kunlarni and Mr. Waghmare are on diase.



Silver Jubilee Year
T.Y.B.Sc. Zoology 1981-82
Alumnt Meet 29th April 2007
Staff and Students.



Aditya Bhagvat
Winner of
Let. Vasudeo Balvant Phadake Prize
Modern Shree 2006-07

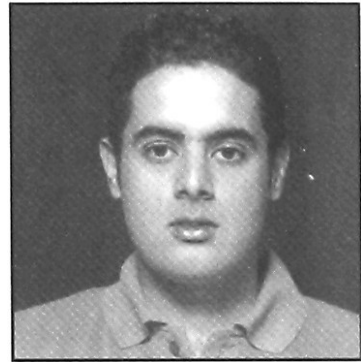


Gajanan Arvind Nerkar
M.Com. (II) C. S. Final
Best Postgraduate Student
of the year 2006-07
Planning forum
- Essay Competition
Second Prize.
Arts Circle -
Vivekananda Essay Competition
Third Prize
Commerce Association
- *Quiz Contest*
'होय खरंच मी त्यांचा वध केलाय !'
(एकांकिका प्रकाशित)

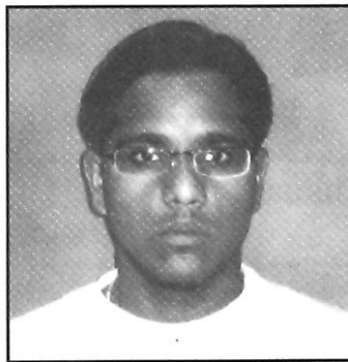
Achievements of Students



Usha Lawate
S.Y.B.Sc. (Micro)
I. C. S. R.



Nikhil Rampal
M. Com.
I. C. S. R. (Gents)



Neeraj Dube
Tweakdwondo
Level : ZP Silver Medal



Bhange Rohidas
Best Socialworker



Kiran Jamadagni
T. Y. B. A.
U. R.

Achievements of Students



Mayukg Gosavi
Best Student
(Jr. Wing)



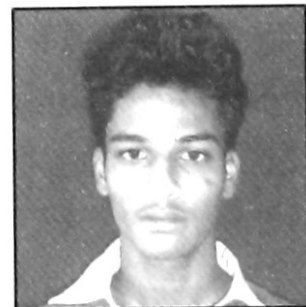
Uma Kale
Roller Skating
Level District 3rd rank



Tejashri Chavan
All India Nousainik Camp
2006 4th Position in
Shipmodelling Competition



Sagar Kulkarni
Judo
2005 - State Level - First
2006 - Satel Level - First
Sr. Statesial - Second



Amey Patil
Judo
Inter School 1st
Interschool Zonal 1st
Interschool 3rd

Achievements of Students



Pramod Dixit

Net Ball

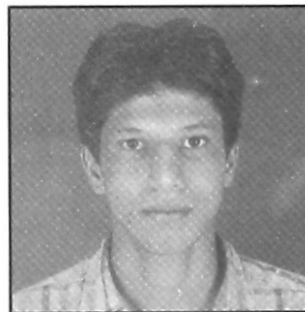
All India Inter University
Participet



Subhash Palande

Hockey

All India - Participat
West Zone - 3rd Place



Suhas Desai

Tennis - Volleyball
National- Participation



Suresh Bhondave

Hockey

West Zone University
[Bhopal] - 3rd Place
All India University
[Varanasi] Participate



Yogesh Jadhav

Pwoerlifting

Zonal 2005 - 2nd Place
Zonal 2006 2nd Place
Junior State - Participate

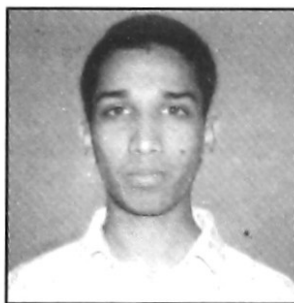
Metitorious Student

(H. S. C. Exam. March 2006)



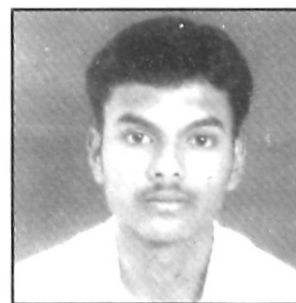
Onkar Shaligram

15th in General
8th in Science
Maths 100/100



Deepak Agarwal

7th in General
6th in Vocational



Pratik Gaonkar

14th in General
13th in Vocational



Apurva Andhale

16th in General
15th in Vocational



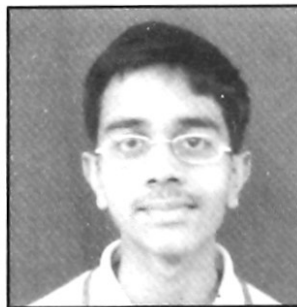
Sumeet Thete

12th in General
11th in Vocational



Seema Dhanewar

English 92 /100



Kaustubh Duraphe

9th in General
8th in Vocational
Maths. 100/100



Ramya Tumula

German 97 / 100

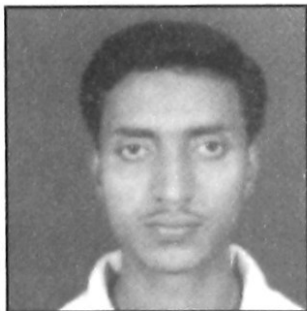
Achievements of Students



Sonia Natsu
National Integrastion
Camp Thodupuzha
Gold Medal



Swati Suman
National Integration
Camp Thodupuzha
Gold Medal



Sunil Gadekar
N. S. S.



Amol Sarde
N. S. S.



॥ ज्ञानमयो भव ॥

**Progressive Education Society's
Modern College of Arts, Science and Commerce
Shivajinagar, Pune - 411 005.**

**Modern 2006-2007
Annual Magazine**

Prof. A. G. Gosavi	- Principal
Prof. Ramchandra Limaye	- Vice Principal
Dr. Yashwant Waghmare	- Vice Principal
Dr. Sulbha Deuskar	- Vice Principal
Prof. Jagdish Chinchore	- Vice Principal

Dr. Snehal Tawre - Editor

Usha Lawate	- I.C.S.R.
Nikhil Rampal	- I.C.S.R.
Kiran Jamadagni	- U.R.

Editorial Committee

Chairman

Principal A. G. Gosavi

Editor

Dr. Snehal Tawre

Mr. Narendra Naidu

Mrs. Suneeta Purohit

Mr. R. V. Kulkarni

Dr. K. S. Kale

Mrs. Asha Parulekar

Dr. Swati Karve

Dr. Madhura Koranne

Mr. V. S. Khole

Form IV

Statement about ownership and other particulars about

Modern College Magazine

1. Place of publication : Pune
2. Periodicity of its publication : Annual
3. Publisher's name : Principal A. G. Gosavi, Modern College of Arts, Science and Commerce, Pune - 411005. (India)
4. Editor's name : Principal A. G. Gosavi, Modern College of Arts, Science and Commerce , Pune - 411005. (India)
5. Printer's name : Essel Sales And Servives, Pune 411 009.
6. Name and address of individuals who own the paper and partners or shareholders holding more than one percent of total capital : Not applicable.

I A. G. Gosavi, hereby declare that the particulars given above are true to the best of my knowledge and belief.

Principal A. G. Gosavi

Signature of publisher

या नियतकालिकातील लेखांमध्ये व्यक्त झालेल्या मतांशी महाविद्यालयाचे प्राचार्य, संपादक, नियतकालिक समितीचे सदस्य हे सहमत असतीलच असे नाही.



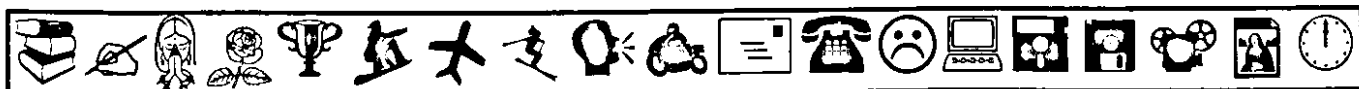
From The Principal's Desk

In the academic year 2006-07 the performance of the college in academic as well as extra - curricular activities was excellent. Some of the students of S.Y.J.C. (Std. XII) secured top ranks in the H.S.C. Board examination and also won the prizes for securing highest marks in the concerned subjects. The students participated in various inter collegiate sports events and tournaments and brought several honours to the college. Our students have also made their mark in the inter collegiate elocution competitions, music competitions, dance competitions, drama and one act play competitions. The participation of increasing number of students in various competitions is quite remarkable and noteworthy.

A state level seminar on 'Women in R & D' organised for three days was a great success. Well known women scientists, researchers, entrepreneurs and other dignitaries attended and guided the participants.

The Departments of Zoology, Biotechnology and Botany received substantial grants from various funding agencies for their research projects.

More than fifteen teachers from the senior college got the financial assistance under the Pune University for Research Projects. Thanks to the generous liberal and encouraging approach adopted by the Pune University for motivating the teachers to undertake Research Projects.





I must also appreciate the special activities carried out by the Dept. of Marathi and the Dept. of Psychology. The lecture series by the Marathi Dept. was well responded by the students and staff. The counselling work done by the Dept. of Psychology has proved to be very useful to the students.

A large number of teachers participated in state and national level seminars and conferences held at different places. Three teachers were awarded Ph.D. degrees. Some of the teachers also contributed to the writing of text books for undergraduate, & post graduate students.

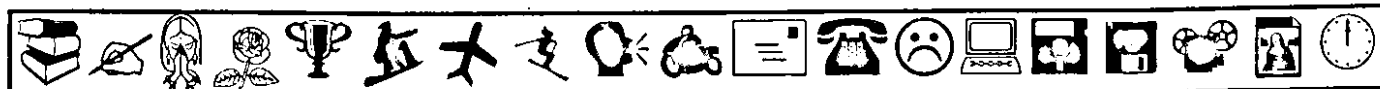
Our NCC & NSS units maintained their tradition of excellent performance. Many NCC cadets and cadet officers won prizes in National Competitions. The NSS unit organised a unique exhibition - cum - sale of the products manufactured by disabled inmates of Shri. Baba Amte's Anandwan.

This year the college started two new courses [1] Msc. Microbiology [2] M. A. Psychology. The college has provided a separate building for Biotechnology and Microbiology with well equipped laboratories and other facilities. The beautification of the college campus is also in progress.

It is a matter of great pride for the college that Shri. S. S. Kamthe, from Physics dept. got the 'Best non teaching staff' award 2006-07 of Pune University.

A review of the performance and all - round progress made by students, teaching and non-teaching staff in the academic year 2006-07 is satisfactory. I am sure, the sincere and consistent and dedicated efforts by our students and staff would always enable us to be really Modern and Progressive.

- Principal





मनोगत

भाषा या विषयाकडे आपण अनेकवेळा दुर्लक्ष करीत असतो. भाषा विषय सोपा असतो, बोलता-लिहिता आले की भाषा समजली, असे अनेकांना वाटते. अर्थात ही प्रवृत्ती साहजिकच जरी असली तरी तुम्ही कसे बोलता कशा प्रकाराने लिहिता यावर ज्याच्या त्याच्या भाषेचे भवितव्य अवलंबून असते. विशेषतः स्वभाषेबद्दल (याला अनेकजण मातृभाषा म्हणतात) आपली दृष्टी पसरट झालेली असते. मराठी भाषेबद्दल बोलायचे म्हटले तर आम्ही जन्मल्यापासून मराठी बोलतो त्यात अवघड काय आहे ? म्हणजे जन्मल्यापासून मराठी बोलत असूनही आणि शाळा-महाविद्यालयातून मराठी भाषेचा अभ्यास करूनही मराठी वेगवेगळ्या प्रकाराने बोलली जाते हे लक्षात येते. याला प्रादेशिकता हे एक कारण आहे. आपण ज्या भागात राहतो तेथील सांस्कृतिक पर्यावरणाचा परिणाम आपल्या भाषेवर होत असतो. दोन प्रदेशांच्या सीमारेषेवर राहणारी मंडळी दोन भाषा बोलतात आणि त्यांच्या स्वभाषेमध्ये दुसऱ्या भाषेतील शब्दांचा प्रभाव दिसून येतो. नागपूरचा एक विद्यार्थी माझ्या महाविद्यालयात शिकत होता. एक महिना तो महाविद्यालयात फिरकलाच नाही. अचानक एके दिवशी महाविद्यालयात तो आला. त्याला न येण्याचे कारण विचारले तर म्हणाला, “माझी आई बिमार पडली म्हणून मी कॉलेजमध्ये आलो नाही.” क्षणभर त्याच्या वाक्याचा अर्थच मला कळला नाही. नंतर लक्षात आले की याच्या आईला बरे वाटत नव्हते. आई आजारी होती, तब्येत बरी नव्हती, प्रकृती बरी नव्हती यांपैकी तो काही म्हणाला असता तर त्याच्या वाक्याचा अर्थ चटकन मला समजला असता. पण ‘बिमार’ हा हिंदी शब्द पुण्यात वरीलप्रमाणे प्रचलित नाही. पूर्ण वाक्य हिंदी उच्चारले तर लक्षात येते, पण असा एखादा वापरात नसलेला शब्द मराठी भाषेबद्दल विचार करायला लावतो.

अनेकवेळा आपण इतर प्रांतातील खाद्यपदार्थ आवडीने खातो. एकदा बडोद्याला गेले आणि मिठाईच्या दुकानात ‘ढोकळा’ आहे का ? असे विचारले तर दोघा-तिघांनी नाही म्हटले. शेवटी काचेखाली ठेवलेल्या पदार्थाकडे बोट दाखवले तर तो म्हणाला ‘खमण’. म्हणजे पुण्यामध्ये ‘ढोकळा’ तर गुजरातमध्ये मात्र ‘खमण.’ पूर्वी पुण्यातही येथे ‘खमंग ढोकळा’ मिळेल अशा पाट्या असायच्या. आता तर सर्रास आपण त्याला ‘ढोकळा’ असेच म्हणतो. जुन्नर भागात गेले असताना एका अमृततुल्य हॉटेलमधील बोर्ड वाचला आणि मी दचकलेच. तेथे लिहिले होते ‘कडबा १० रु.’ हॉटेलमालक शेतकरीबंधूंची किती काळजी घेतो. गिऱ्हाईकाला वडा, सामोसा आणि त्याच्या बैलासाठी कडबा. हॉटेलमालकाच्या भूतदयेबद्दल आनंद वाटला. तरीही वेटरला विचारले, “कडबा काय आहे ?” तो म्हणाला “आणू.” मी म्हटलं, “माझ्याकडे जनावरे नाहीत.” म्हणतो कसा “जनावरे कशाला हवीत, तुम्ही आहात की ? खाऊन तर पहा. आणतोच” त्याच्या या बोलण्यामुळे आपण जनावरांसारखे दिसतो की काय ? या विचाराने मी दचकलेच. तितक्यात तो एका बशीत ‘कडबा’ घेऊन आला आणि पाहते तो काय ? ते चक्र ‘फरसाण’ होते. आमचे फरसाण म्हणजे त्याचा कडबा. हॉटेल मालकाच्या शब्द सामर्थ्याचे मला कौतुकच वाटले. असाच एक चांगला शब्द





मला ट्रकच्या डिझेलच्या टाकीवर लिहिलेला दिसला. ‘भोजनालय’. अर्थात या भोजनालयात आपली वर्णी लागणे शक्य नसले तरी ट्रकचे ते भोजनालयच होते.

इंग्रजी किंवा इतर भाषांमधले शब्द मराठीत इतके रुळतात की ते आपलेच आहेत असे वाटू लागते. ‘सोप’ इंग्रजी आणि ‘साबण’ मराठी, असे अनेकांना वाटते. त्यातच ‘नाही निर्मळ जीवन, काय करील साबण’ या उक्तीत साबण शब्दाने घुसखोरीच केलेली दिसते. आपल्या प्राचीन वाङ्मयात साबण शब्द आहेच कोठे ? ‘साबण’ पोर्तुगीज शब्द आहे. पोर्तुगीज भाषेमध्ये ‘ण’ कोठे आहे ? तसे पाहिल्यास इंग्रजीमध्ये ‘ण’ नाही. पण मांसाहारी भोजन करणारे आणि न करणारेही ‘मटण’ म्हणतात. इंग्रजीत ‘मीट’ आणि मराठीत ‘मटण’ असाच एक समज. पण Mutton हा मूळ इंग्रजी शब्द मराठीत ‘मटण’ म्हणून स्थिरावला. केरोसीन, रॉकेल आणि घासलेट या शब्दांची प्रतवारी आर्थिक स्तराशी जोडलेली दिसते. श्रीमंतांनी केरोसीन, मध्यमवर्गीयांनी रॉकेल आणि गरिबांनी घासलेट म्हणायचे. यातील रॉकेल शब्द सर्वांना मराठीच वाटतो. ‘रॉक ऑईल’ असे न म्हणता आपण ‘रॉकेल’ म्हणायला लागलो आणि तो शब्द सर्वांना मराठीच वाटू लागला.

‘रामसीता जंगलात गेले’ असे म्हटल्यामुळे वन, अरण्य हे शब्द मागे पडले. ‘जंगल’ हा शब्द मराठीत इतका रुळला की रामसीतेलाही आपण जंगलात पाठवून दिले. ‘गांधीजींना सूतकताई आवडत असे’ या वाक्यातील ‘सूतकताई’ हा शब्द कोठे तोडायचा हे अनेक विद्यार्थ्यांना समजत नाही. त्यामुळे वरील वाक्य ते असे वाचतात, “गांधीजींना सूतक ताई आवडत असे.” उलट “गांधीजींना सूत कताई आवडत असे” हे त्यांच्या ध्यानीमनीही नसते. थोडक्यात नवीन पिढीने ‘सूतक ताई’ ही नवीन ताई निर्माण केली आहे.

मराठी भाषेतील शब्दांच्या या गमतीजमती मराठी भाषेच्या विकासाला कसा हातभार लावणार ?

एकंदरीत संपादकीय संस्कार करताना अशा शब्दांच्या अनेक गमतीजमती होतच असतात. प्राध्यापक या नात्याने मलाही नवीन शिकायला मिळते हे मात्र खरे.

नियतकालिकाचे यश हे सर्वांचेच असते. अनेकांची मदत याकामी झालेली आहे. नियतकालिक समितीच्या सर्व सदस्यांनी वेळोवेळी सहकार्य केले. प्राचार्यांनी वेळात वेळ काढून नियतकालिकाच्या कामाचा सातत्याने पाठपुरावा केला. त्यांचे मार्गदर्शन, सल्ला अतिशय मोलाचा लाभला. उपप्राचार्य डॉ. यशवंत वाघमारे, डॉ. सुलभा देऊस्कर, प्रा. आर. व्ही. लिमये आणि प्रबंधक श्री. दिलीप खोपकर यांनी केलेल्या सहकार्याबद्दल, या सर्वांचे मी कृतज्ञतापूर्वक आभार मानते.

नियतकालिकाचे आकर्षक मुखपृष्ठ श्री. राजेंद्र गिरधारी यांनी केले. २००६-०७ या शैक्षणिक वर्षात ज्या प्राध्यापकांची पुस्तके प्रकाशित झाली, त्याचा मुखपृष्ठासाठी उपयोग केलेला आहे म्हणून ‘आम्ही प्राध्यापक वा We the teacher's’ असे म्हटले आहे.

नियतकालिकाचे कामकाज अतिशय घाई गडबडीत झालेले आहे. त्यामुळे काही त्रुटी राहिल्या असल्यास संपादकाकडे उदार दृष्टिकोणाने पाहून सर्वजण अंकाचे स्वागत करतील, अशी आशा आहे.

- डॉ. स्नेहल तावरे





अनुक्रमणिका

From the Principal's desk -
मनोगत

- Prof. A. G. Gosavi
- डॉ. स्नेहल तावरे

मराठी

□ गुरूची महती	राहुल आवेकर	तृ. वर्ष कला (उंग्रजी) १०
□ शोध मराठी मनाचा	अश्विनी चव्हाण	प्र. वर्ष कला ११
□ अंधश्रद्धा : एक शाप	स्वाती वैद्य	द्वि. वर्ष कला १७
□ मराठी साहित्य संमेलनाध्यक्ष श्री. अरुण साधू	सचिन नवले	एम. ए. (मराठी) १९
□ सूर्यपुत्रांची कैफियत	आश्लेषा जाधव	द्वितीय वर्ष कला (मानसशास्त्र) .. २१
□ गोव्याचे प्रतिभा संगम : एक अनुभव	गजानन नेरकर	एम. कॉम २६
□ एन. एस. एस. अनुभवाची शिदोरी	श्रीकांत गबाले	प्र. वर्ष कला ३०
□ कालचा वाडा...		
आजची अपार्टमेंट... उद्या काय ?	मुधा सफर्ड	द्वि. वर्ष कला ३७
□ बस आणि मी	दामोदर पुजारी	द्वि. वर्ष शास्त्र ३९
□ रंग माझा वेगळा	केतकी भोसले	तृ. वर्ष कला (मराठी) ४१
□ तरुणांनो जागे व्हा	प्राजक्ता उनामदार	तृ. वर्ष कला (मराठी) ४२
□ आरक्षण : माझी संकल्पना	अश्विनी चव्हाण	प्र. वर्ष कला ४५
□ शिक्षण आणि संसार	सुधा गिरी	एम. ए. (मराठी) ५१
□ भ्रष्टाचाराचा भस्मासूर	रूपाली नातू	प्र. वर्ष कला ५४
□ स्वभावाचे पैलू	कंचन भालेराव	एम. ए. (मराठी) ५६
□ संत तुकाराम : परिसंवादाचा आढावा	गजानन नेरकर	एम. कॉम ५७
	अश्विनी चव्हाण	प्र. वर्ष कला
□ सुंदरता एक लेप	अर्चना मुस्कटे	तृ. वर्ष कला (मराठी) ५९
□ ५० वा धम्म चक्र : एक आढावा	विजयानंद गायकवाड	एम. ए. (मराठी) ६०
□ आम्ही दोघी	गायत्री चौधरी	द्वि. वर्ष वाणिज्य ६५





□ हायटेक राजकारणी	प्रणित बहिरट	प्र. वर्ष कला ६८
□ प्रेम	प्रियंका विटकर	प्र. वर्ष कला ७०
□ क्रांतिपथावरील यात्रिक : नेताजी	राहुल आवेकर	तृ. वर्ष कला (उंग्रजी) ७१
□ माझी ती	सचिन नवले	एम. ए. (मराठी) ७३
□ आपली संस्कृती	पल्लवी जाधव	द्वि. वर्ष कला ७४
□ त्या आठवणी	किरण जमदग्री	तृ. वर्ष कला ७७
□ मन वेडं फुलपाखरू	केतकी भोसले	तृ. वर्ष कला २८
□ माझ्या लहानपणीची तुळशीबाग	रश्मी दवंडे	प्र. वर्ष वाणिज्य ७९
□ बॉयफ्रेंड	अश्मणी	द्वि. वर्ष शास्त्र ७८
□ आरक्षण शाप की वरदान	ब्रह्मापूरकर आर. जी.	१२ वी कला ८१
□ चारित्र्यावरचा डाग	प्रतिभा बिराजदार	द्वि. वर्ष कला ८५

कविता

□ निसर्ग	गौरी बोरडकर	एम. ए. (मराठी) १८
□ येतील आता ते	तृप्ती मुरमुरे	तृतीय वर्ष कला २५
□ माणुसकी	प्रियंका विटकर	प्रथम वर्ष कला २९
□ मैत्री	मधुरा दामले	द्वितीय वर्ष कला २९
□ मी असाच आहे	महेश चिंधे	द्वितीय वर्ष शास्त्र ३६
□ पंखांमधील बळ	अश्विनी शिंदे	तृतीय वर्ष कला ५०
□ शोध	सुखदा देशमुख	प्रथम वर्ष वाणिज्य ५०
□ असं का होतं	अर्चना भरम	तृतीय वर्ष कला ५३
□ चारोळ्या	सचिन देशमुख	प्रथम वर्ष कला ६७
□ सुखदुःख	अर्चना मुरकुटे	तृतीय वर्ष कला ६३
□ दिवस सरताना	नीता पानसे	तृतीय वर्ष वाणिज्य ६४
□ स्त्री	श्रीकांत गबाले	प्रथम वर्ष कला ६९
□ हास्य	शिल्पा मरडे ७८
□ आठवणी	रोहित नागलगाव	प्रथम वर्ष विज्ञान ८०





□ थांब गं ! आउँ थांब !!	रोहिदास भांगे	एम. ए. (मानसशास्त्र) ८०
□ दोस्ती - मैत्री	आर. जी. ब्रह्मापूरकर	१२ वी ८४
□ आशा-निराशा	रूपाली टिंगरे	तृतीय वर्ष कला ८६
□ वेडे प्रेम	अश्विनी शिंदे	तृतीय वर्ष कला ८७
□ आठवण	प्रिया गरुड	प्रथम वर्ष कला ८८
□ अचानक	विजय गायकवाड	एम. ए. (मराठी) ८८
□ वात्रटिका	राहुल आवेकर	तृतीय वर्ष कला ८९
□ निरोप	सी. एस. जगताप	एम. ए. (मराठी) ८९

हिंदी

□ कल हो ना हो	मोहसीन शेख	द्वितीय वर्ष कला ९०
□ बसे अच्छी चाय	श्रीकांत गबाले	प्रथम वर्ष कला ९१
□ कुछ हिंदी हो जाएँ	अर्चना मुरकुटे	तृतीय वर्ष कला ९१
□ चार लाउना	प्रियंका विटकर	प्रथम वर्ष कला ९२

English

□ Scouting's Outing Jambore	Sudeep Purohit	XI Sci. E 94
□ Outcaste - A Memoir	Sai Balaji	S.Y. Bsc. 'B' 99

Poem

□ Same World Again !	Avekar Rahul	T. Y. B. A. 93
□ Distance	Varsha Jadhav	S. Y. B. Com. B 93
□ Annual Report 2006-2007	 100





ॐ गुरुची महती ॐ

“मिळे जयापासून सर्व ज्ञान
कर्तव्याशी असे कृतज्ञ
म्हणूनी वंदा नित्य या तिघास
गुरू, वेद नि ईश्वर !”

माझ्या आजपर्यंतच्या सर्व गुरुजनांना शतशः
प्रणाम. आयुष्यात काही ऋणे अशी असतात की
ती फेडायची नसतात. त्या ऋणांत राहण्यातच एक
आगळा नि वेगळा आनंद असतो.

भारतीय संस्कृतीत गुरूचा महिमा फार मोठा
आहे. ज्ञानेश्वरांना तर आपल्या गुरूंना कुठे ठेवू अन्
कुठे नको असे होऊन जाते. शेवटी आपल्या हृदय
सिंहासनावर गुरुचरणांना योग्य स्थान आहे असे
वाटून ते म्हणतात,

‘आता हृदय हे आपुले चौफाळुनिया आले
वरी बैसवू पाऊले, श्रीगुरूंची !’

शिक्षक हा विद्यार्थीनिष्ठ, विद्यार्थी हा
ज्ञाननिष्ठ आणि ज्ञान हे समाजनिष्ठ असावे अशी
शिक्षकाची धारणा असते. गुरूचे अखंड मार्गदर्शन
लाभलेला मनुष्यच जीवनपथ यशस्वीरीत्या पूर्ण करू
शकतो. ज्याप्रमाणे संन्याशाला कूळ व नदीला मूळ
नसते त्याचप्रमाणे गुरू कधीही उच्च-नीच असू
शकत नाही. आपला शिष्य गुणसंपन्न कसा होईल
हेच गुरूचे लक्ष्य असते. शिष्यरूपी मोगन्याचा वेल
त्रिभुवनाच्या गगनात उंचावून सुगंध देईल एवढे
महान कार्य गुरूचेच.

‘इवलेसं रोप लाविलेले द्वारी
तयाचा वेलू गेला गगनावरी ।’

या उक्तीप्रमाणे शिक्षकांचे कार्य गगनाला गवसणी
घालणारेच आहे.

“गुरुबिन कौन बताये वाट” असे कबीरांनी
म्हटलेच आहे. प्रत्यक्ष विष्णूलाही मानव अवतारात
गुरूची सेवा करावी लागली. गुरू हा जीवनरूपी
बागेचा माळी आहे. आपल्या ज्ञानामृताने तो ती
फुलवीत असतो. परमेश्वराला तर अद्याप आपण
कधी पाहिलेच नाही. परमेश्वराएवढा किंबहुना
जास्त आदर आपण गुरूंबद्दल ठेवला पाहिजे.

शिष्याच्या जीवनाची नाव पैलतीरी
यशस्वीरीत्या जावो हीच एक सदिच्छा बाळगणारे,
पुढील आयुष्यात दिशा व प्रेरणा देणारे,
नीतीशिक्षणाचे धडे देणारे व त्यांनी मनावर केलेले
संस्कार हे द्रौपदीच्या थाळीप्रमाणे न संपणारे.
जीवनाची शिदोरी बांधून विद्यार्थी जीवनाच्या
अथांग महासागरात उतरतो व गुरू हा
महासागरातील दीपस्तंभाप्रमाणे त्याला दिशा
दाखवितो.

गुरुजनांबद्दल शिष्याची लेखणी कमीच
पडणार. शेवटी एका सुभाषितकाराने म्हटलेच आहे.

‘सारेच शब्द बोलायचे नसतात
काही ओठात भिजवायचे असतात
सान्याच भावना दाखवायच्या नसतात
काही हृदयात रुजवायच्या असतात.’

- आवेकर राहुल रा.
तृतीय वर्ष कला (इंग्रजी)





शोध मराठी मनाचा - एक अविस्मरणीय सोहळा

जागतिक मराठी अकादमी, मुंबई व विश्वशांती केंद्र, माईर्स एमआयटी, पुणे यांच्या संयुक्त विद्यमाने ‘शोध मराठी मनाचा-२००७’ या कार्यक्रमाचे आयोजन दि. ६ व ७ जानेवारी २००७ रोजी एम.आय.टी. महाविद्यालयाच्या भव्य प्रांगणात व अतिशय उत्साहपूर्ण, प्रसन्न वातावरणात करण्यात आले होते.

या परिसंवादात शास्त्रीय संशोधन, शैक्षणिक, वैद्यकीय, औद्योगिक, अभिनय, क्रीडा, कला, चित्र, शिल्प अशा विविध क्षेत्रांतील नामांकित-प्रतिष्ठित व्यक्ती उपस्थित होत्या. जेणेकरून तरुण पिढीने विशेषतः महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांनी दोन्ही दिवस या कार्यक्रमास उपस्थित राहून कर्तृत्ववान व्यक्तींच्या जीवनदर्शनातून बोध व प्रेरणा घ्यावी आणि आपल्या व्यक्तिविकासास चालना द्यावी, असा या कार्यक्रमासाठी मुख्य उद्देश होता.

प्रथितयश व्यक्तींनी स्वतःचा जीवनपट मराठी समाजातील विविध घटकांसमोर विशेषतः युवकांसमोर अतिशय स्पष्टपणे, मनमोकळेपणे उलगडून त्यायोगे आम्हा सर्वांना प्रोत्साहित, प्रेरित करण्याचे महत्त्वाचे कार्य या स्नेहमेळाव्यात केले गेले. श्री. सुधीर गाडगीळ, श्री. द्वारकानाथ संझगिरी, श्री. मुकुंद संगोराम, श्री. संजीव लाटकर,

श्री. फ. मुं. शिंदे, श्री. सुरेशचंद्र पाध्ये अशा अत्यंत जाणकार व्यक्तींच्या माध्यमातून मुलाखती व अनौपचारिक गप्पांद्वारे कर्तृत्ववान व्यक्तींचा परिचय उपस्थितांसमोर सादर केला.

केवळ भारताचीच नव्हे तर महाराष्ट्रातील आणि विशेषतः मराठी माणसाची अस्मिता, संस्कृती जागृत ठेवणाऱ्या या व्यक्तींचा जीवन परिचय करून घेण्यासाठी सुमारे ५००० मराठीप्रेमी मंडळींनी या कार्यक्रमाचा लाभ घेतला. विशेषतः या कार्यक्रमात मोठ्या संख्येने महाविद्यालयीन विद्यार्थी उपस्थित होते.

म्हणतात ना...

पुण्यामध्ये काय उणे, असं सर्वांचेच मत इथली कलाही उदंड, जिला रसिकतेचं खत.

या कार्यक्रमाचे नवनिर्वाचित अध्यक्ष श्री. प्रकाश भालेराव (वेंचर कॅपलिस्ट), उद्घाटक- डॉ. भालचंद्र मुणगेकर (नियोजन आयोग-सदस्य-भारत सरकार), प्रमुख अतिथी ज्येष्ठ अभिनेते डॉ. श्रीराम लागू, वनराईचे मोहन धारिया, ह. भ. प. किसनमहाराज साखरे, स्वागताध्यक्ष डॉ. विश्वनाथजी कराड आदी मान्यवर उद्घाटन समारंभात उपस्थित होते.

महाराष्ट्राचा इतिहास देदीप्यमान असून,





वैचारिक वारसा समृद्ध आहे. हा वारसा पुढे नेण्याची जबाबदारी युवा पिढीची आहे. इतिहासातून बोध घेत व भविष्याचा वेध घेत ‘मराठी मनाचा शोध’ नव्याने घ्यायला हवा. ‘मी मराठी आहे’ या व्यक्तिगत अभिमानाबरोबरच समाजमनाशी साधर्म्य असणे आवश्यक आहे. बेरोजगारी, दारिद्र्य, अनारोग्यसेवा या समस्यांना सामोरे जाऊन युवा पिढीने त्या सोडविण्यासाठी पुढाकार घेणे आवश्यक आहे, असे मौलिक विचार डॉ. भालचंद्र मुणगेकर यांनी व्यक्त केले.

‘सिलिकॉन व्हॅली’ सारख्या प्रगत प्रदेशात मराठी युवकांनी आपल्या बुद्धिमत्तेची व कर्तबगारीची चुणूक दाखविली. त्यामुळे आता अमेरिकेतील कोणतीही कंपनी केवळ हिंदुस्थानचाच विचार करित आहे. त्यामुळे हिंदुस्थानातील युवा पिढीला जागतिक पातळीवर उज्ज्वल भवितव्य आहे, असे नवनिर्वाचित अध्यक्ष श्री. प्रकाश भालेराव यांनी सांगितले.

माणसांमध्ये प्रेमभावना जोपासण्यासाठी, एकमेकांची मने जोडण्यासाठी निर्माण झालेली भाषा हे संवादाचे उत्कृष्ट माध्यम आहे. मराठी भाषेचा अभिमान बाळगतांना अन्य भाषांचा आपण द्वेष करू लागलो, तर या गोष्टीच्या मुळावरच घाव घातल्यासारखे होईल आणि तो मानवतेचा अपमान ठरेल. यासाठी आपण मराठी भाषेचा डोळसपणे अंगीकार केला पाहिजे, असे डॉ. श्रीराम लागू यांनी

प्रतिपादन केले.

या परिसंवादात समुद्रापलीकडे - भाग १, समुद्रापलीकडे - भाग २, सीमेपार, सरस्वतीच्या प्रांगणात, आधारवड, सह्याद्रीचे वारे, इंद्रधनू, ज्ञान-विज्ञानदर्शन, पडद्यामागील स्पंदन, मैदानावर, चित्र-शिल्प-काव्य अशा विविध क्षेत्रांशी संबंधित सत्रांचे आयोजन करण्यात आले.



समुद्रापलीकडे - भाग १, भाग २ - सीमेपार :

या तिन्ही सत्रांत व्यवसायासाठी परदेशी जाऊन तेथेच स्थायिक झालेल्या व्यक्ती सहभागी होत्या. ज्यांनी दुसऱ्या देशात जाऊन आपल्या कार्यकर्तृत्वाचा ठसा उमटविला आहे अशा व्यक्तींनी तेथील आपले अनुभव कथन केले.

(१) डॉ. श्री. प्रकाश भालेराव (वेंचर कॅपलिस्ट) अमेरिका -

व्यवसायात यशस्वी होण्यासाठी स्वतःविषयीचा आत्मविश्वास, जिद्द व संधीचा योग्य वापर या गोष्टी आवश्यक आहेत. ‘योग्य वेळ, योग्य स्थान, योग्य वय’ या सूत्राचा वापर केला पाहिजे, असे डॉ. भालेराव यांनी सांगितले.

(२) मिलिंद सोवनी (प्रसिद्ध शेफ) सिंगापूर - (परदेशी) क्वाटरिंग क्षेत्रात येण्यासाठी जिद्द,





प्रयत्न, कला आणि विशेषतः भारतीय व त्यात महाराष्ट्रीय पाककृती करता आल्या पाहिजेत. आपण आपला दर्जा कायम राखला पाहिजे.

(३) डॉ. अशोक कामेरकर (नाट्यकर्मी)
अमेरिका -

डॉ. कामेरकर अमेरिकेत स्थायिक असून, त्यांनी न्यूयॉर्क शिकागो येथे मराठी मंडळाची स्थापना केली. तेथे मराठी भाषेचे वर्ग घेणे, नाटके सादर करणे, नृत्य, गायन, योगासने शिकवणे असे महत्त्वपूर्ण कार्य डॉ. कामेरकरांनी अमेरिकेत सुरू केले.

(४) श्री. श्रीनिवास ठाणेदार (उद्योजक)
अमेरिका -

प्रत्येक व्यक्ती इच्छाशक्तीच्या जोरावरच पुढे जाऊ शकते. नेहमी सकारात्मक दृष्टिकोन ठेवला पाहिजे. यशस्वितेसाठी जिद्द, प्रयत्न, कौशल्ये असणे आवश्यक आहेत.

(५) सौ. मंजिरी कारूळकर (कलाकार) -

मराठी माणसाने एखाद्या गोष्टीसाठी जिद्द ठेवून प्रयत्न केले तर मराठी माणूस निश्चितच पुढे जाईल. आपण नेहमी डॉक्टर, इंजिनियर याच्या पलीकडेही विचार केला पाहिजे. तसेच विशेषतः मराठी व्यक्तीने विविध

क्षेत्रांतील माहितीचे संकलन केले पाहिजे. कारण तेथेच मराठी लोक मागे राहतात, असे सौ. कारूळकर यांनी आग्रहपूर्वक सांगितले.

सरस्वतीच्या प्रांगणात :

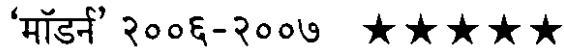
या सत्रात सध्या शैक्षणिक क्षेत्रात मराठी विषयाबाबत असणाऱ्या समस्या कोणत्या ? त्यांची कारणे काय आहेत ? याविषयी मुंबई-पुणे व मराठवाडा विद्यापीठांच्या कुलगुरूंबरोबर चर्चा करण्यात आली.

(१) डॉ. विजय खोले - मुंबई विद्यापीठ -

डॉ. खोले यांनी विद्यार्थी मराठी विषयात नापास का होतात ? याची कारणे सांगितली. मुंबई विद्यापीठाचा मराठी विभाग नावाजलेला आहे. विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन देणे, विशेष व्याख्यानमाला, साहित्यसंवाद अशा कार्यक्रमांचे आयोजन करणे असे विविध उपक्रम चालू असतात. तसेच मुंबई, पुणे व मराठवाडा या विद्यापीठांचा सामंजस्य करार करण्यात येणार असून, मराठी भाषा समृद्ध करण्यासाठी व तिचे संवर्धन करण्यासाठी प्रयत्न केले जाणार आहेत, असे डॉ. खोले यांनी आवर्जून सांगितले.

(२) डॉ. नरेंद्र जाधव - पुणे विद्यापीठ -







ज्ञान-विज्ञान दर्शन :

या सत्रात डॉ. वसंत गोवारीकर (पुणे), डॉ. विजय भटकर (पुणे), डॉ. चंद्रकांत पांडव (दिल्ली), डॉ. विश्वनाथ कराड (पुणे) इ. शास्त्रज्ञ, वैद्यकीय संशोधक उपस्थित होते. त्यांनी आपले शिक्षण अत्यंत खडतर परिस्थितीत कसे पूर्ण केले? यशाचे शिखर गाठण्यासाठी कसे प्रयत्न करावे लागले याबद्दलचे अनुभव, प्रसंग कथन केले.

प्रयत्न हाच परमेश्वर आहे. ज्ञानाची पूजा करून विज्ञानाचा शोध, वेध घेतला पाहिजे. कोणत्याही ज्ञानापासून विज्ञान होत नाही आणि विज्ञानाचा पाया हा ज्ञानातच आहे हे विसरता कामा नये. योग्य वेळ, योग्य स्थान, योग्य कर्ता व योग्य कर्म या सूत्रातील मर्माचा विचार केला पाहिजे. संशोधनासाठी आपल्याजवळ आध्यात्मिक ज्ञान, वाचन-लेखनाची कौशल्ये, दूरदृष्टी, जिद्द, कष्ट, प्रयत्न या गोष्टी आवश्यक आहेत. “आय.टी. च्या साहाय्याने संपूर्ण भारताला संगणक साक्षर करू या आणि ही जबाबदारी तरुणपिढीचीच आहे, हे लक्षात ठेवूनच आपण प्रवास करावा” असे डॉ. भटकर यांनी सांगितले.



पडद्यामागील स्पंदन :

या सत्रात सुप्रसिद्ध अभिनेते श्री. विक्रम गोखले यांची मुलाखत श्री. सुधीर गाडगीळ यांनी

दिलखुलासपणे घेतली.

अभिनयासाठी अभिनय करू नये. अभिनय ही कला आहे. अभिनय करताना अभिनय वाटू नये. ‘मी’ विसरलो आहे यातच कला आहे. निरीक्षणशक्ती, स्पष्टवक्तेपणा, अभ्यास, प्रत्यानयन, बॉडी लॅंग्वेज, तीव्र संवेदन, धैर्य, प्रात्यक्षिक, समयसूचकता, परफेक्शन, संयम आणि कायम शिकत राहण्याची उमेद या गोष्टी प्रत्येक क्षेत्रातच आहेत. कधीही वैयक्तिक सुख-दुःखांचे भांडवल करू नये. कोणत्याही आग्रहाला बळी पडू नये, योग्य वाटेल तेच करावे. या सर्व गोष्टी अत्यंत महत्वाच्या असून यातच आपले यश सामावलेले आहे, असे ज्येष्ठ रंगकर्मी श्री. विक्रम गोखले यांनी अत्यंत मनमोकळेपणे सांगितले.

प्रत्यक्ष श्री. विक्रम गोखले यांची मुलाखत ऐकल्यावर

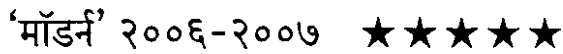
आहे वाणीत मिठास
आणि व्यक्तित्व सुंदर,
कधी असतो ‘वजीर’
कधी मोठा ‘बॅरिस्टर’ असे जाणवले.



मैदानावर :

या सत्रात बापू नाडकर्णी, चंदू बोर्डे हे दोन माजी क्रिकेटपटू व अंजली भागवत या नेमबाज या





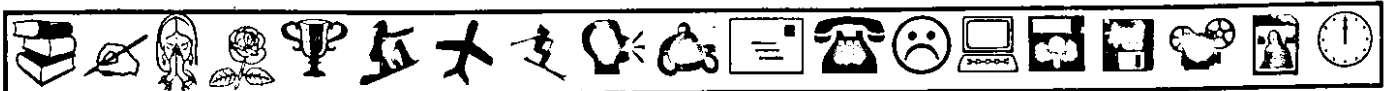
पाऊल टाकलेले आहे, असेच म्हणावे लागेल.

खरोखरच हा सोहळा म्हणजे आम्हांला एक सुवर्णसंधी होती. इंग्रजीच्या महापुरात मराठी भाषा व संस्कृती वाहून चालली आहे हे रोखण्यासाठीच हे अधिवेशन होते, आहे आणि अखंड राहील. अनेक मान्यवरांचा सुवर्णस्पर्श या अधिवेशनास प्राप्त झाला. मराठी माणूस, शिक्षण व संस्कृती यांचा पुरा ऊहापोह या दोन दिवसांत घडवून आणला. 'जागतिक मराठी परिषद' म्हणजे भाषा संमेलन नव्हे तर जगभर वावरणाऱ्या मराठी माणसांच्या सर्वांगीण विकास, प्रगतीचा इतरांना विचार करायला लावणारी चळवळच आहे. या परिषदेने 'मराठी मनाचा शोध' ही घेतला; पण आम्ही यातून नक्की बोध घेऊ. ही जागतिक परिषद पुण्यासारख्या सांस्कृतिक विद्येच्या ठिकाणी घेतल्यामुळे आम्ही या सोहळ्यासाठी उपस्थित राहू शकलो. आता हा सोहळा पुन्हा कधी होईल व आम्हांला पुन्हा संधी मिळेल याच्याच प्रतिकेत आहोत.

आम्हांला ही सुवर्णसंधी आपल्या मॉडर्न महाविद्यालयाचे प्राचार्य प्रा. अनंत गोसावी सरांनी उपलब्ध करून दिली. आम्ही या संधीचा उपयोग निश्चितच यशाच्या शिखराच्या दिशेने प्रवास करण्यासाठी करून घेऊ.

- अश्विनी जगन्नाथ चव्हाण

प्रथम वर्ष कला शाखा.





आजकाल आपल्या देशात अंधश्रद्धा, बुवाबाजी, कर्मकांडांचे स्तोम माजलेले आहे आणि लोकही त्यास बळी पडत आहेत. आपल्या देशात अज्ञान आहे. त्यामुळे अंधश्रद्धेला आणखी वाव मिळत आहे. परंतु आजकालच्या जगात सुशिक्षितही या अंधश्रद्धेला मानत आहेत. ते आपले स्वतःचे कामसुद्धा मुहूर्त काढून करतात. अमावस्या आली की बाहेरगावचा प्रवास करत नाहीत, तसेच मांजर आडवी गेली असता पाच पावले मागे येतात. हे तुम्हांला पटते का ? नाही ना. मलाही नाही पटत, जर तिला इकडून तिकडे जायचे असेल तर तिनं काय डोक्यावर पाय घेऊन चालायचं का ? नाही ना.

या जगात माणूस म्हणतो, “सगळं नशिबावर असतं.” परंतु या जगात आपण स्वतःच आपलं भविष्य घडवत असतो. परंतु हे आजकाल मानलं जात नाही. आपण जर कुणाला बोलता-बोलता म्हटलं की, “आपलं नव्याण्णव टक्के प्रयत्न व एक टक्का नशीब असतं. परंतु लोक त्याच्या उलट करतात आणि म्हणतात, “नव्याण्णव टक्के नशीब व एक टक्का प्रयत्न असतात.”

एकदा मी दूरदर्शनवर बघितलं की, एक मुलगा खूप छान कविता व देवाचे अभंग गात होता. त्याची देवावर श्रद्धा होती. एके दिवशी तो झोपल्यावर त्याला स्वप्न पडले की, देवाने त्याला

बोलावले आहे आणि त्याने दुसऱ्या दिवशी आत्महत्या केली. हे बरोबर आहे का ? त्याला आज या अंधश्रद्धेमुळे जीव गमवावा लागला आणि आश्चर्य म्हणजे लोक म्हणतायेत की, “त्याला देवाने बोलावून घेतले व तो गेला” आणि त्याने जेथे आत्महत्या केली आहे त्या जागेस आता लोक देवस्थान मानत आहेत.

मी हे बघितलं आणि म्हटलं की, “किती ही अंधश्रद्धा, किती आपला देश मागासलेला आहे.”

मुंबई या शहरातसुद्धा अंधश्रद्धा खूप आहे. या प्रसंगाने तर हसायलाच येते. समुद्राचं पाणी गोड होणं यामागे एक शास्त्रीय कारण आहे. परंतु लोक याला देवाचे वरदानच समजतात. ज्या दिवशी समुद्राचे पाणी गोड झाले होते त्यादिवशी तर संपूर्ण मुंबईच गोळा झाली आहे असेच वाटत होते. ते कशासाठी तर ते पाणी पिण्यासाठी. खरंच, अंधश्रद्धा हा मानवी समाजाला मिळालेला एक शाप आहे.

आता नेहमीचंच उदाहरण घेऊ की आपली पापं गोदावरी किंवा गंगा या पवित्र नद्यांतून धुवून जातात असा लोकांचा समज आहे. त्यामुळे लोक त्या पवित्र नद्यांना स्वतःच घाण करत आहेत. हे त्यांना कळत नाही. परंतु गोदावरी किंवा गंगा या नद्यांमध्ये आपली पापे धुण्यापेक्षा माणसाने पापे



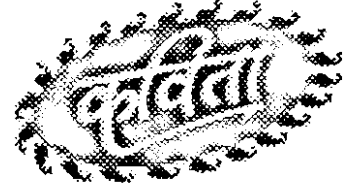


करायचीच कशाला ? अंधश्रद्धा या केवळ अशिक्षित किंवा अल्पशिक्षितांतच असतात असे नाही, तर उच्चशिक्षित व स्वतःला विज्ञाननिष्ठ म्हणवणारी कित्येक माणसेही अंधश्रद्धेला कवटाळून बसलेली दिसतात. त्यामुळेच निवडणुकीचा अर्ज, नवीन चित्रपटाची सुरुवात शुभमुहूर्त पाहूनच केलेली आढळतात.

अंधश्रद्धाळू माणूस आपली विचारशक्ती हरवून बसलेला असतो. ‘श्रद्धा’ ही मानवी जीवनातील एक अमूल्य ठेव आहे. श्रद्धेचा अतिरेक शेवटी अंधश्रद्धेतच होतो. बुवा, साधू, महंत यांच्याकडून फसवल्या गेल्याच्या आपण अनेक बातम्या वाचतो. या विज्ञान युगात ही श्रद्धाळू मंडळी बुवांच्या चमत्कारांवर विश्वास ठेवतातच कसा, हे कळत नाही.

समाजमनाला पोखरून टाकणारी ही अंधश्रद्धा नष्ट करायची असेल तर फक्त एक संस्थाच पुरेशी नाही तर देशातील प्रत्येक माणसाने अंधश्रद्धेला झिडकारून दिले पाहिजे. तरच अंधश्रद्धेला कायमचे पुसून टाकता येईल.

- स्वाती ना. वैद्य
द्वितीय वर्ष कला (अ)



❧ निरुग ❧

हिरव्या तरुची ती
गडद सावली
फुलपाखराची दंगल
झाली
रानवेलीही आल्या
उतरून
पाऊलवाटा निघती
बघ लगबग
दूरवर दिसते ते
झाड एकले
निळ्या नभाशी
कुजबुजणारे
उंचावर वाहतो
हा अबोल वारा
मंजुळ भावगीत
गुणगुणणारा
हिरव्या तरुची...

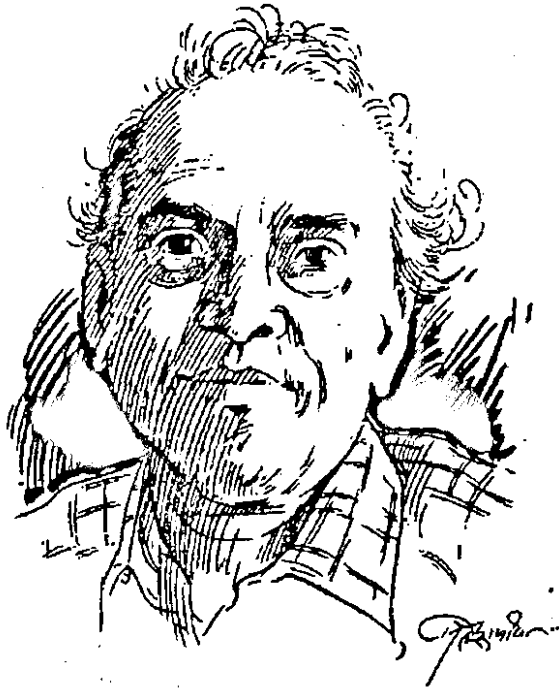
- गौरी बोरडकर
एम. ए. (मराठी)



❧ साहित्य संमेलनाध्यक्ष : श्री. अरुण साधू ❧

८० व्या अ. भा. मराठी साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष अरुण साधू हे मूळचे अमरावतीचे. त्यांचे प्राथमिक शिक्षण अचलपूर आणि परतवडा येथे झाले. माध्यमिक आणि महाविद्यालयीन शिक्षण अमरावतीला पूर्ण केल्यानंतर एक वर्ष अकोला जिल्ह्यातील एका खेड्यात शिक्षक म्हणून काम केले. सन १९६२-६३ मध्ये दरमहा ३० रुपये पगारावर त्यांनी 'केसरी'त नोकरी केली. त्यानंतर साप्ताहिक 'माणूस' मध्ये काम केले. हंसा वाडकर यांचे 'सांगते ऐका' हे आत्मकथन प्रसिद्ध केले. साधू यांनी टाईम्स ऑफ इंडिया, इंडियन एक्सप्रेस, स्टेट्समन, फ्री प्रेस जर्नल अशा इंग्रजी वृत्तपत्रांत पत्रकार म्हणून ४० वर्षे काम केले आहे.

निर्भय पत्रकार आणि
जगण्याच्या पसाऱ्यातूनच
साहित्यविषयांचा शोध घेत
साहित्यनिर्मिती करणारा
लेखक व सामाजिकतेचे समग्र
भान असणारा माणूस असा
त्रिवेणी संगम अरुण साधू
यांच्यात झाला. 'मुंबई
दिनांक', 'सिंहासन' या



कादंबऱ्यांमुळे ते मराठी वाचकांच्या अंतःकरणात स्थिरावले. महानगरीचे चित्रण कादंबरीतून करणे, महानगराचे व्यक्तिमत्त्व बांधीव स्वरूपात मांडणे साधू यांना शक्य झाले. 'तडजोड' ही त्यांची राजकीय कादंबरी होय. राजकीय कादंबरी निर्मळ तटस्थतेने लिहिण्याचा एक प्रवाह साधू यांनी मराठी वाङ्मयात आणला.

नागपूर येथील अ. भा. मराठी साहित्य संमेलनाची सुरुवात चित्ताकर्षक अशा ग्रंथदिंडीने झाली. या ग्रंथदिंडीत ज्ञानेश्वरी, विवेक सिंधू, लीळाचरित्र, तुकाराम गाथा, शेतकऱ्यांचा आसूड,

भारतीय घटना आणि बहिष्कृत भारत हे ग्रंथ पालखीत ठेवून त्यांचे पूजन झाल्यावर साधू आणि मारुती चित्तमपल्ली यांनी पालखी खांद्यावर घेतली. दिंडीत साहित्य संमेलनाचे बोधचिन्ह असलेली शिवकालीन छत्रचामरेही युवकांनी हातात धरली होती. सकाळी दहा वाजता निघालेल्या ग्रंथदिंडीची 'कुसुमानिल' परिसरातील मुख्य



सभामंडपात सांगता झाली.

आपल्या अध्यक्षीय भाषणात अरुण साधू म्हणाले, “मराठी भाषेत आज ३५० नियतकालिके, १२७ दैनिके निघतात. याबाबतीत मराठीचा देशात चौथा क्रमांक लागतो. मराठी दैनिकांचा एकूण खप ५० ते ६० लाख आहे तर त्याचा वाचकवर्ग दोन कोटी आहे. फक्त मराठी भाषेत चोवीस तास चालणाऱ्या तीन उपग्रह वाहिन्या आहेत” अशा शब्दांत त्यांनी मराठीचा अभिमान व्यक्त केला. तर मराठी तरुणांनी माहिती तंत्रज्ञानात आघाडी घेतली आहे; पण संगणकावर मराठी फॉन्ट्स आणि एडिटर सहज उपलब्ध होत नाही. साधा प्रमाण देवनागरी की-बोर्ड संगणकासाठीही नाही आणि प्राचीन टंकलेखन यंत्रासाठीही नाही ही आपली भाषेविषयीची आस्था!” अशी मराठीची खंतही बोलून दाखवली.

अरुण साधू यांच्या अध्यक्षीय भाषणावर दुसऱ्या दिवशी चर्चा ठेवण्यात आली. डॉ. मालती निमदेव यांनी अध्यक्षीय भाषण बौद्धिकतेच्या कसोटीवर घासलेले असूनही त्यात संवेदनशीलता असल्याचे सांगितले. पुढे त्या म्हणाल्या, “मराठी भाषेच्या संवर्धनासाठी आपण काय करतो याचा विचार प्रत्येकाने करावा”, असेही सुचविले. प्रा. सु. श्री. पांढरीपांडे म्हटले की, सुनामीपासून संगणकापर्यंत विचार मांडणारे साधू सर्जनशील लेखकाची तुलना ‘ब्रह्मा’शी करतात. मुंबई ग्रंथाली

चळवळीचे दिनकर गांगल यांनी विज्ञान-तंत्रज्ञानाच्या या युगात इंटरनेट मराठीत का केले जात नाही, असा प्रश्न उपस्थित करून आता मराठीचे ‘सायबरस्टेट’ होण्याची अपेक्षा व्यक्त केली. “साधूंचे भाषण म्हणजे गढूळ पाण्यात तुरटी फिरवल्यासारखे झाले असून, आता गदळ ते खाली बसून नितळ ते वर येईल” असा विश्वास डॉ. कुमार सप्तर्षी यांनी व्यक्त केला.

संमेलनाच्या समारोपप्रसंगी प्रमुख पाहुणे म्हणून राज्याचे सांस्कृतिक कार्यमंत्री अशोक चव्हाण, संमेलनाध्यक्ष अरुण साधू आणि राज्याचे उपमुख्यमंत्री आर. आर. पाटील उपस्थित होते. “भाषावार प्रांत रचनेची उद्दिष्टे, ध्येय, जबाबदाऱ्या यांचा भारतीय पातळीवर गंभीरपणे आढावा घेणे अत्यावश्यक आहे”, असे मत साधू यांनी मांडले तर आर. आर. पाटील यांनी “आम्ही राजकारणी नादान, पण तुम्हा साहित्यिकांना काय झालंय ?” असे काही चिमटे काढले. सांस्कृतिक कार्यमंत्री अशोक चव्हाण यांनी “संमेलनाध्यक्षांना भाषेच्या प्रचारासाठी राज्यभर फिरता यावे म्हणून फेलोशिप देण्याची” महत्त्वपूर्ण घोषणा केली आणि टाळ्यांच्या कडकडाटात ८० व्या अ. भा. साहित्यसंमेलनाची सांगता झाली.

- सचिन नवले
कला पदव्युत्तर





ॐ सूर्यपुत्रांची कैफियत... ॐ

दिवस २८ नोव्हेंबर २००६. उत्तर प्रदेशातील कानपूर येथे लाखोंचे श्रद्धास्थान असलेले, संविधानाचे पिता परमपूज्य, क्रांतिसूर्य, प्रज्ञासागर, बोधिसत्त्व, भारतरत्न डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या पुतळ्याची कोणा अज्ञात इसमाने विटंबना केली. पुतळ्याची विटंबना तर नेहमीच होते. पण यावेळी तर बाबासाहेबांचे मस्तकच छाटण्यात आले. हा: हा: म्हणता ही बातमी सगळीकडे पसरली. संतापलेला ‘आंबेडकरी समाज’ रस्त्यावर उतरला आणि पाहता पाहता या असंतोषाच्या आगीत आख्खा महाराष्ट्र पेटला. महाराष्ट्राचे बऱ्याच प्रमाणात आर्थिक नुकसान झाले. अनेक वाहनं, बसेस जाळण्यात आल्या. तोडफोड करण्यात आली. डेक्कन क्रीनचे सात डबे पेटवण्यात आले. आंबेडकरी समाजाच्या हिंसक कृतीबद्दल सर्व वृत्तपत्रांतून निषेध नोंदविण्यात आले. बुद्धिवाद्यांनी यावर कठोर टीका केली आणि आपल्या पुरोगामी महाराष्ट्राचे आदरणीय व कर्तव्यदक्ष गृहमंत्री आबा पाटील यांनी तर या समाजाला

एका क्षणातच ‘नक्षलवादी’ ठरवून टाकले. स्वतःची विवेकबुद्धी हरवून बसलेला हा समाज राजकारणी नेत्यांच्या तालावर नाचत आहे या गैरसमजास अनेकजण बळी पडले असतील तर त्यांचा गैरसमज दूर करणे गरजेचे ठरते व त्यांच्या लक्षात आणून द्यावेसे वाटते की, रस्त्यावर उतरून जाळपोळ करणारा, दगडफेक करणारा, रेल्वे जाळणारा, तोडफोड करणारा प्रत्येकजण एक सामान्य माणूस होता. त्यात कोणीही नेता अथवा पुढारी नव्हता. आपण जे करतो आहोत त्यात आपलेच नुकसान आहे व त्याची नुकसानभरपाई आपणालाच द्यावी लागेल याची पूर्ण जाण असणारा होता. डेक्कन क्रीन



जाळणारा माणूस हा स्वतःच्या हेलिकॉप्टरने प्रवास करणारा नव्हता तर तो त्याच डेक्कन क्रीनचा प्रवासी होता. ‘महाराष्ट्र बंद’ची हाक मारणारा कोणी नक्षलवादी नव्हता, तर वर्षानुवर्षे अन्यायाचे वार झेलत आलेला व मनावरच्या ओल्या जखमा घेऊन वावरणारा ‘दलित’ होता.

त्या दिवशी मात्र तो एखाद्या जखमी वाघासारखा पिसाळून





उठला. का ? पुतळ्याची विटंबना होणं ही काही पहिलीच घटना होती का ? याच्याआधी कित्येकदा तरी महामानवाचा गलिच्छ राजकारणात माजलेल्या राजकारणी कुत्र्यांनी वापर केला. कित्येकदा तरी आमचा बाप हा असाच विटंबला गेला. पण मग त्या दिवशीच इतका प्रक्षोभ का झाला ? तळागाळातला दीन दुबळा, सामान्य अशी पेटवण्याची भाषा का करू लागला ? पण याच्या मुळापर्यंत जावं, यामागची कारणं शोधावीत असं मात्र कोणाला वाटलंच नाही. राज्याचं झालेलं आर्थिक नुकसान शेंबड्या पोरांच्याही नजरेत भरलं; पण आमच्या जखमा मात्र कोणालाच दिसल्या नाहीत. आमच्या ओल्या जखमांकडे सहानुभूतीचा एखादा कटाक्ष टाकणं तर फारच दूर; पण त्या जखमांवर मीठ चोळण्याचे प्रयत्न मात्र इथे अगदी प्रामाणिकपणे झाले.

२ ऑक्टोबर २००६ हा सुवर्णदिन इतिहासात अजरामर झाला. बुद्धाच्या करुणेने आणि बाबासाहेबांच्या पदस्पर्शाने पावन झालेल्या नागभूमीत सूर्यपुत्र ‘लक्ष्मण माने’ बाबासाहेबांच्या पावलावर पाऊल टाकून लाखो दिशाहीन भटक्यांना घेऊन धम्माच्या सावलीत आला. त्याने नवा इतिहास घडविला. दीक्षाभूमी ‘बुद्धं सरणं’च्या मंगलमय स्वरांनी पुन्हा एकदा कृतार्थ झाली. पण नेमकी हीच गोष्ट जातीवाद्यांच्या डोळ्यांत खुपली. त्यांच्या वर्षानुवर्षांच्या अहंकाराला कुठेतरी तडा

गेला आणि त्यांनी आम्हांला जाणीव करून दिली की, तुमच्या बापाने मनुस्मृती जाळली असली तरी मनुप्रत्येकाच्या हृदयावर अधिराज्य गाजवितो आहे आणि त्याचे वारसदार इथे जिवंत आहेत.

५ ऑक्टोबर २००६ हा दिवस इतिहास कधीच विसरणार नाही. भंडारा जिल्ह्यातील आंधळगाव या तालुक्यामधील ‘खैरलांजी’ गावातील भैय्यालाल भोतमांगे हा दलित माणूस. त्याच्या कुटुंबाची जातीवादी राक्षसांनी वाटेल तशी विटंबना केली व संपूर्ण गावाच्या साक्षीने दिवसाढवळ्या दगडाने ठेचून त्यांचा खून करण्यात आला. (खैरलांजी हत्याकांडाचे सविस्तर वर्णन करण्याची मला शरम वाटते.) ६ ऑक्टोबर २००६ या दिवशी ‘सम्राट’ या वृत्तरत्नाने खैरलांजी हत्याकांड प्रसिद्ध केले आणि फुले, शाहू, आंबेडकरांच्या पुरोगामी म्हणविणाऱ्या महाराष्ट्रात हे असं घडू शकतं यावर क्षणभर आमचा विश्वासच बसला नाही. बाबासाहेबांची लढाई अजून संपलीच नाही याची तीव्र जाणीव आम्हांला त्या दिवशी झाली. आतापर्यंत खूप वार, अनेक जखमा पचवल्या या समाजानं. पण सैतानांनी केलेला हा वार आमचं काळीज फाडून गेला. कधीही भरून निघणार नाही, इतकी मोठी जखम देऊन गेला. त्या दिवशी असत्याने सत्यावर मात केली. लोकशाहीच्या अपयशाची जाणीव झाली. बाबासाहेबांची तीव्रतेने आठवण झाली.





पोरकेपणाची जाणीव झाली आणि आमच्या अश्रूंचा बांध फुटला. क्षणार्धात वाटलं की, संपूर्ण ‘खैरलांजी’ गावच पेटवून द्यावा. सांडलेल्या प्रत्येक रक्ताचा प्रत्येक थेंब वसूल करावा. आमच्या आया-बहिणींची विटंबना करणाऱ्यांना जशास तसे उत्तर द्यावे आणि असे वाटणे हे स्वाभाविकच आहे, पण भीमाची लेकरं खूपच संयमी निघालीत. आम्ही विश्वास ठेवला न्यायदेवतेवर. फुले, शाहू, आंबेडकरांच्या पुण्याईने सत्ता उपभोगणाऱ्या शासनावर. अपात्र शासनाने शरमेनं आपल्या पदाचा ताबडतोब राजीनामा द्यावा इतकं हे लाजीरवाणं “खैरलांजी हत्याकांड”, पण जवळजवळ दीड महिना उलटून गेला तरी या खैरलांजी हत्याकांडाची दखल आमच्या पुरोगामी सरकारनं घेतली नाही. का ? सरकारला याची गरजच वाटली नाही का ? छोट्याशा गोष्टींचा बाऊ करणारी, फालतू खबरांनी, निर्लज्जपणे नागरिकांचं डोकं पिकविणारी ‘मीडिया’ यावेळी कोठे होती ? सरकारचा आंधळा कारभार लोकांपुढे आणून लोकजागृती घडविणारी, पुरोगामित्वाचा टेंभा मिरविणारी वृत्तपत्रं कोठे होती ? स्त्री अत्याचाराचा पुळका आणणाऱ्या स्त्री-मुक्ती संघटना अशावेळी डोळ्यांवर कातडं पांघरून झोपल्या होत्या का ? एरवी संस्कृतिरक्षणाचे नारे देणारे व दीन-दलितांबद्दलचा खोटा कळवळा दाखविणारे संस्कृतीचे पुजारी कुठे गेले ? एरवी आपल्या समृद्ध भाषेत निषेध नोंदविणाऱ्या

बुद्धीवादी, सुज्ञ नागरिकांच्या कलमातील शाईच संपली की काय ?

झोपलेल्याला उठविता येतं, पण इथे तर जाणूनबुजून प्रत्येकानं झोपेचं सोंगच घेतलं होतं. जातीवाद्यांच्या या सैतानी कृत्याला दिलेली ही मूक संमतीच होती. जातीयवादी इथेच थांबले नाहीत. खैरलांजीची जखम भळभळत असतानाच त्यांनी आमच्यावर वार करण्याचा जणू सपाटाच लावला. ६ ऑक्टोबर २००६ गंगाखेड येथे पाणी बाटविल्याच्या कारणावरून ‘बौद्ध’ महिलेस जातीवाद्यांनी जबरदस्त मारहाण केली. ७ ऑक्टोबर २००६, मांजरीगाव, पुणे येथे अशोक सयाजी गायकवाड यांच्या घरात घुसून बुद्धमूर्ती व डॉ. आंबेडकर यांच्या प्रतिमेची विटंबना करण्यात आली. ८ ऑक्टोबर २००६ औरंगाबादेतील पैठण तालुक्यातील अमरापूर येथे मंदिराला तोरण न बांधल्याच्या कारणावरून बौद्ध वस्तीवर मनुवाद्यांनी बहिष्कार घातला. १० ऑक्टोबर २००६ बेळगावमध्ये, धम्मदीक्षा सुवर्ण महोत्सव साजरा करणाऱ्या बौद्धांना मारहाण केली. १८ नोव्हेंबर २००६ रोजी इंटरनेटच्या माध्यमातून, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर लिखित ‘बुद्धा अँड हिज धम्मा’ या धर्मग्रंथाची नराधमांनी विटंबना केली.

६ डिसेंबर हा इतिहासातला काळा दिवस. या दिवशी पोरकं करून ‘बाबा’ आम्हांला सोडून गेले. प्रत्येक वर्षी ६ डिसेंबरच्या दिवशी भारताच्या





कानाकोपऱ्यांतून भीमाचे अनुयायी चैत्यभूमीला येतात. ते कुठलेही नवस-सायास करायला, पूजा बांधायला, बकरी-कोंबडी कापायला, मनातली इच्छा तिथे पूर्ण होईल, या आशेने दर्शनास येत नाहीत, तर त्या महामानवाच्या वचनाला जागलेली ही माणसं, त्याच्याबद्दलची थोडीशी कृतज्ञता व्यक्त करण्याचा प्रयत्न करतात आणि प्रत्येक वर्षी चैत्यभूमीला येणाऱ्यांच्या संख्येत अधिकाधिक वाढच होताना दिसते आहे आणि नेमकी हीच गोष्ट जातीवाद्यांच्या डोळ्यांत खुपली आणि त्यांनी २८ नोव्हेंबरचा मुहूर्त साधून पुतळ्याची अत्यंत विकृतपणे विटंबना केली. गाडलेली मढीसुद्धा जिवंत होतील, इतके हे असंख्य अत्याचार. मग आम्ही तर हाडामासांची जिवंत माणसं आहोत ना? आमचंही रक्त लालच आहे. तेही तापतं, तेही सळसळतं. आमच्यातलाही पशू जागा होऊ शकतो, आणि म्हणूनच आम्ही रस्त्यावर उतरलो. आम्हांला रस्त्यावर येण्यासाठी भाग पाडण्यात आलं. आम्ही जाळपोळ केली, दगडफेक केली; पण माणुसकीला काळीमा फासेल अशी कोणतीही गोष्ट आम्ही होऊ दिली नाही. खैरलांजी प्रकरणाला न्याय मिळावा, हत्याकांडात बळी पडलेल्या निष्पाप जीवांना न्याय मिळावा, आरोपींना कठोरात कठोर शिक्षा व्हावी हाच यामागचा उद्देश होता. आंबेडकरी समाजाने शांततेच्या मार्गाने निषेध नोंदविला; पण याची दखल कोणी घेतली नाही आणि म्हणूनच अन्यायाचा उद्रेक

झाला आणि त्याचीच परिणती जाळपोळ, दगडफेक, तोडफोडीत झाली. आर. आर. पाटलांनी आमच्या भावनांचा विचार न करता पोलीसांना निरपराध लोकांस (महिला, मुले, वृद्ध कोणाचीही पर्वा न करता) मारहाण करण्याचे आदेश दिले. यामुळेच कर्तव्यदक्ष आबा पाटलांचे खरे स्वरूप तरी आम्हांला समजले.

संपूर्ण देशभरातूनच नव्हे तर परदेशातही या घटनेचा निषेध नोंदविण्यात आला. सगळीकडून दबाव आल्यामुळे झोपलेले सरकार, वृत्तपत्रं, मीडिया, राजकीय पक्ष जागे झाले. खैरलांजी प्रकरणाचा शोध घेण्यासाठी सीबीआय पथक नेमण्यात आले. इतके दिवस मोकाट फिरणारे नराधम एका दिवसात ताब्यात आले. विरोधी पक्षाने सत्ताधान्यांवर टीका करण्याची सुवर्णसंधी दवडली नाही. जो तो नेता खैरलांजीला भेट देऊन भैय्यालाल भोतमांगेचे सांत्वन करून लागला. मीडियावाले भोतमांगेच्या मागे कॅमेरा घेऊन पळू लागले. सरकारने भोतमांगेला आर्थिक मदत जाहीर केली. नोकरी देऊ केली. पण इथेच प्रकरण मिटते का ?, सारे प्रश्न आता मिटले का ? ‘नाही’. प्रश्न तर इथेच सुरू होतात. भैय्यालाल भोतमांगेला आर्थिक मदत करून त्याच्या कुटुंबीयांना न्याय मिळेल का ? आमच्या आया-बहिणींची लुटली गेलेली अब्रू परत येईल का ? आमच्या मनाला झालेल्या या असंख्य जखमा कधीतरी भरून येतील का ?





डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा लढा पूर्ण झाला आहे. ‘जातीभेद’ नावाच्या रोगातून भारत मुक्त झाला आहे, या भ्रमात आम्ही होतो. पण आता आम्ही जागे झालेलो आहोत खऱ्या अर्थाने. आम्ही तयार आहोत. स्वाभिमानाचा लढा देण्यासाठी. पुतळ्याची विटंबना केल्याने, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कमी होत नाहीत. उलट बाबासाहेब दिवसेंदिवस वाढत आहेत. एखाद्या विशाल वटवृक्षाच्या हजारो विस्तीर्ण फांद्यांसारखे ते वाढत आहेत. ते असेच वाढत राहतील.

जातीवाद्यांना, रोगट मनोवृत्तीच्या नराधमांना, सडलेल्या, कुजलेल्या, विकृत मेंदूच्या मनूच्या हरामी, नीच, स्वार्थी, देशद्रोही औलादींना जाता-जाता एकच सांगणे की, सूर्यावर थुंकण्याचा दुबळा प्रयत्न करू नका. ती थुंकी तुमच्याच अंगावर पडेल. त्या सूर्याच्या आगीत जळून खाक व्हाल. आम्ही सूर्याचे वारस आहोत. आम्ही नागवंशीय आहोत. आम्हांला डिवचण्याचा प्रयत्न करू नका.

आम्ही ‘डॉ. आंबेडकर’ या नावासाठी, त्यांच्या विचारांसाठी मरू शकतो आणि वेळप्रसंगी मारूही शकतो. - जयभीम, जयभारत.



आश्लेषा जाधव
द्वितीय वर्ष कला
(मानसशास्त्र)

येतील आता ते...

येतील आता ते...

निवडणुकीत स्वतःचं नशीब घडवायला
स्वतःचं नशीब घडवून
जनतेचं नशीब बिघडवायला ॥१॥

येतील आता ते...

भाषणं देऊन जनतेची मनं रिझवायला
कुणीच पुढाकार घेणार नाही
गरिबांच्या पोटाची आग विझवायला ॥२॥

येतील आता ते...

आपण सारे एक आहोत सांगायला,
कवडी मोलाची आश्वासनं देऊन
लाख मोलाची मतं मागायला ॥३॥

येतील आता ते...

आपल्यासोबत जेवायला
महिन्याभराचं रेशन देऊन
पाच वर्षे उपाशी ठेवायला ॥४॥

येतील आता ते...

कदाचित आमच्या वस्तीतही राहायला
डोळे भरून त्यांना पाहून घेऊया
पुढची पाच वर्षे ते मिळणार नाहीत पाहायला ॥५॥

येतील आता ते...

आमच्यासमोर मतांची झोळी धरायला
कुणीतरी सांगा त्यांना, आम्हीसुद्धा तयार आहोत
त्यांच्या लायकीप्रमाणे त्यांचं स्वागत करायला ॥६॥

- तृप्ती मुरमुरे, तृतीय वर्ष बी.ए.





ॐ गोव्याचे प्रतिभा-संगम साहित्य संमेलन (सप्टेंबर २००६) ॐ

एक अविस्मरणीय अनुभव

अखिल भारतीय विद्यार्थी परिषदेच्या वतीने आयोजित केलं जाणारं प्रतिभा संगम महाविद्यालयीन विद्यार्थी साहित्य संमेलन यावर्षी (२००६) गोव्यात झालं. मॉडर्न महाविद्यालयाचे प्रतिनिधी या नात्याने खालील विद्यार्थी संमेलनामध्ये उत्साहाने सहभागी झाले :

- (१) गजानन नेरकर (द्वितीय वर्ष पदव्युत्तर वाणिज्य)
- (२) महेंद्र शिंदे (द्वितीय वर्ष पदव्युत्तर कला)
- (३) तृप्ती मुरमुरे (तृतीय वर्ष कला)
- (४) रूपाली टिंगरे (तृतीय वर्ष कला)
- (५) प्राजक्ता इनामदार (तृतीय वर्ष कला)
- (६) प्रा. सौ. निशा भंडारे (प्राध्यापिका)

दि. १४ सप्टेंबर २००६ रोजी (गुरुवारी) संध्याकाळी सात वाजता स्वारगेटहून निघालेली आमची व्होल्वो बस दि. १५ सप्टेंबर (शुक्रवारी) सकाळी नऊ वाजता पणजी (गोवा) येथे पोचली. स्थानिक बसने आम्ही रामनाथी देवस्थान, फोंडा (जुने गोवा) या संमेलनस्थळी ११ वाजता पोचलो. ग्रंथदिंडी सुरू झाली होती. प्रवासात थकूनही प्राजक्ता इनामदार मोठ्या उत्साहाने ग्रंथदिंडीत सहभागी झाली. दुपारी तीन वाजता श्री. नामदेव ढसाळ उपस्थित नसल्याने श्री. दत्ता नाईक यांच्या

हस्ते संमेलनाचे उद्घाटन झाले. संध्याकाळी सहा वाजता श्रीकांत उमरीकर यांचे ‘वाचाल तर वाचाल’ हे व्याख्यान झाले. अनुभवकथन, आत्मचरित्र, गीत, पटकथा हे लेखनप्रकार वाङ्मयात बसत नाहीत हे त्यांनी सिद्ध केले. रात्री नऊ वाजता ‘गोमंतक’ हा गोव्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करणारा कार्यक्रम श्री. कांता गावडे व सहकाऱ्यांनी सादर केला. गोव्यात छत्रपती शिवाजी महाराजांनी सप्तकोटी शिवमंदिराचा जीर्णोद्धार केला. इथे सातेरी देवता मंदिर, स्तंभरूपी नरसिंह, मंगेशी मंदिर आहे. समई नृत्य, फुगडी, कुणबी नृत्य, गोफनृत्य इ. सादर करून गोवा ही हिंदूंची पुण्यभूमी आहे, पोर्तुगीजांची नाही हे त्यांनी सिद्ध केले. पहिल्या दिवशी प्रत्येक विद्यार्थ्याने साहित्य प्रकार स्पर्धेसाठी जमा करायचे होते. मॉडर्नच्या प्रतिनिधींनी खालीलप्रमाणे साहित्य लिहिले :

- (१) गजानन नेरकर - भारत २०२० (वैचारिक लेख), एकतर्फी प्रेम : एक समस्या (ललित लेख), प्रतिशोध (कथा)
- (२) महेंद्र शिंदे (ग्रामीण कथा)
- (३) तृप्ती मुरमुरे (कविता)
- (४) रूपाली टिंगरे (कविता)





(५) प्राजक्ता इनामदार - (एकांकिका) सांगा कसं जगायचं ? कविता.

मॉडर्नचा प्रतिनिधी या नात्याने मी ‘वाचाल तर वाचाल’ या व्याख्यानानंतर श्रीकांत उमरीकरांना प्रश्न-उत्तर सत्रात प्रश्न केला - “आजच्या तरुण पिढीची वाचनाबाबतची नकारात्मक मानसिकता आपण कशी बदलू शकतो ?” त्यांचे उत्तर होते - अशी संमेलनं घ्या. वाङ्मयीन शिबिरं घ्या. प्रबोधन करा.

दुसऱ्या दिवशी (दि. १६ सप्टेंबर २००६ शनिवार) प्रसिद्ध कवी व गीतकार श्री. प्रवीण दवणे सरांची प्रकट मुलाखत झाली. ‘जगणेच गाणे असावे’ असा संदेश त्यांनी दिला. “वेदनेचे डंख हे कलावंताचे पंख असतात. निरीक्षण हा एक संस्कार आहे. वेडं होऊन जगायला शिकविणारे साहित्य वाचा. तारुण्यात कावळाही मोर दिसतो. तारुण्य इतकं सोपं नाही... अन्नाबरोबर जीवनही शिजवत ठेवावं लागतं. तेव्हा जगण्याला चव येते. आयुष्याच्या झोळीत जगण्याचं चांदणं भरा...” अशा अनेक वाक्यांनी दवणे सरांनी सर्वांना मंत्रमुग्ध केलं. मुलाखतीनंतर आम्ही त्यांना भेटलो. त्यांच्या ‘वय : वादळ विजांचं’ या पुस्तकावर त्यांनी आम्हांला स्वाक्षरी व शुभसंदेश दिला. ही भेट मनात कायमचं घर करून गेली.

यानंतर गटशः चर्चेत विद्यार्थ्यांनी कुठल्याही एका साहित्यप्रकारात सहभागी व्हायचे होते. प्राजक्ता इनामदार (एकांकिका), तृप्ती मुरमुरे,

रूपाली टिंगरे (कविता), महेंद्र शिंदे (कथा) आणि मी वैचारिक लेखन - भारत २०२० या विषयावरील चर्चेत उत्साही सहभाग दिला. मॉडर्नचे विद्यार्थी प्रतिनिधी कुठेही कमी पडले नाहीत. त्यानंतर संध्याकाळी साडेपाच वाजता ‘भारत २०२०’ या विषयावरच परिसंवाद आयोजित केला गेला. यात गटशः चर्चेतील उत्साही विद्यार्थ्यांनी आपले विचार मांडायचे होते. मात्र तसे काहीच घडले नाही. अ. भा. वि. प. च्या पूर्वनियोजित यादीनुसार त्यांचेच ठरावीक विद्यार्थी परिसंवादात सहभागी झाले. अशा प्रकारच्या भेदभाव, वशिलेबाजी आणि अन्यायाने संमेलनाला बट्टा लावला. त्यानंतर रात्री नऊ वाजता कविसंमेलनात उत्तम कविता (काही कविता अगदी रटाळ होत्या) सादर झाल्या.

शेवटच्या दिवशी कथाकथनानंतर बक्षीस व समारोप समारंभ संपन्न झाला. ‘श्वास’चे प्रसिद्ध अभिनेते संदीप कुलकर्णी यांच्या हस्ते बक्षीस समारंभ झाला. मॉडर्नच्या सर्व प्रतिनिधींना प्रमाणपत्रं मिळाली. संमेलनात जेवणाची व्यवस्था उत्तम होती. कार्यक्रम संपल्यावर प्रा. सौ. निशा भंडारे, प्राजक्ता इनामदार, तृप्ती मुरमुरे, रूपाली टिंगरे त्वरित पुण्याला परतण्यासाठी निघाल्या. मात्र मा. प्रा. डॉ. स्नेहल तावरे आणि प्राचार्य गोसावी सरांच्या ‘विशेष’ परवानगीमुळे मी आणि महेंद्र शिंदे (एम. ए. - २) पर्यटनासाठी आणखी एक दिवस गोव्यात थांबू शकलो. अशा प्रकारे महाविद्यालयांनी उत्साही





आणि तरुण रक्ताला नेतृत्व करण्याची संधी द्यावी आणि प्रतिभा संगमसारख्या विद्यार्थ्यांच्या साहित्य संमेलनात विद्यार्थ्यांना विद्यार्थ्यांचेच नेतृत्व करण्यास प्रवृत्त करावे.

दीड दिवसाच्या पर्यटनाची सोय अ. भा. वि. प. नेच केली होती. आम्ही गोव्यात माजोर्डा, कोलवा बीच, कलंगुट बीच, मीरामार बीच हे निसर्गरम्य समुद्र किनारे पाहिले. त्याचबरोबर जुने चर्च, मंगेशी मंदिरही पाहिले. गोवा टी-शर्ट्स, इ. अशी भरपूर खरेदीसुद्धा केली. मीरामार बीचवर १८ सप्टेंबरला संध्याकाळी जेव्हा जाणीव झाली की आता पुण्याला परत निघायचे आहे, तेव्हा गेल्या चार दिवसांतील स्मृतींचा समुद्र मनामध्ये ओधाणला. क्षितिजावर मावळणारा सूर्य आत्मशोधास प्रवृत्त करत होता. आम्ही जणू गोव्याच्या प्रेमातच पडलो होतो. महाकवी बा. भ. बोरकरांच्या कर्मभूमीला अभिवादन करून आम्ही १८ ला संध्याकाळी निघालो आणि १९ ला सकाळी पुण्यात पोचलो. महाराष्ट्रातील विविध जिल्ह्यांतून आलेल्या विद्यार्थ्यांमुळे हे संमेलन चिरस्मरणीय ठरले.

शैक्षणिक कारकिर्दीचं हे माझं आणि महेंद्रचं शेवटचं वर्ष. जाता जाता अशी सुवर्ण संधी प्राप्त करून दिल्याबद्दल आम्ही मॉडर्न महाविद्यालयाचे आणि प्रा. डॉ. तावरे मॅडमचे आभार मानतो !!

- गजानन नेरकर,
द्वितीय वर्ष, एम.कॉम.



❧ मन वेडं फुलपाखरू ❧

मन वेडं फुलपाखरू
सुंदर फुलावर बसलं
पण त्याच फुलासाठी
दुसरं फुलपाखरू आसुसलेलं

फुलात सुंदर गुण होते
म्हणून दोघांनाही ते आवडलं
जीवन साथीदार करण्यासाठी
दोघांनीही त्यालाच निवडलं

पण फुलालाच नव्हती
कल्पना त्या दोघांची
फुलपाखरे मात्र वेडी
फुलाभोवती रमायची

ते फूल नाही फुललं
की दिवस दुःखात जायचा
दिवसाचा दोष नाही त्यात
पण तोही निरुत्साही व्हायचा

आता प्रश्न फुलाचाच आहे
की फुलाला कोण पसंत आहे ?
त्यातून कोणालाही निवडलं त्यानं
तरी त्यात दोघांनाही आनंद आहे.

- केतकी भोसले
तृतीय वर्ष कला





“माणुसकी”



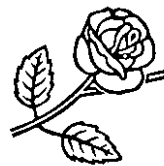
सिमेंट कॉंक्रीटच्या जंगलात माणुसकीच हरवली
माणसंच माणसाशी खोटी बनून राहिली.
धर्म जातीच्या ओझ्याखाली
माणुसकी कधीच चिरडून गेली
मनावर चढली तिरस्काराची काजळी
डोळ्यातून फक्त दुःखाश्रूच पाझरी
अश्रूमधून सद्भावनेचा एक थेंब आला.
परंतु, माणुसकीचा मृत्यू मात्र केव्हाच झाला.
माणुसकीचा अर्थ काय हेच माणूस विसरला.
माणुसकी म्हणजे नक्की काय ?
विचारता विचारता तो स्वतःमध्येच हरवला

- प्रियांका विटकर
प्रथमवर्ष कला



मैत्री

मैत्री एक नातं असतं
जन्मानं लादलेल्या नात्यांपेक्षा थोडं वेगळं असतं
मैत्री एक मिश्रण असतं
थोडं चांगलं थोडं वाईट असं अनोखं प्रमाण असतं
मैत्री एक गोफ असतो
कालच्या आणि आजच्या आठवणींचा उद्यासाठी
विणायचा असतो.
मैत्री एक पूल असतो
विश्वासाच्या पायाशिवाय त्यात काहीच दम नसतो.
मैत्री एक वास्तव असतं
ज्यात चांगल्याबरोबर वाईटही स्वीकारायचं असतं
मैत्री एक मार्गदर्शक असतो
जसा अंधाच्या खोलीत एकच दिवा असतो.
मैत्री एक ठेव असते.
नातं तुटलं तरी सदैव असते.



- मधुरा प्रभाकर दामले .
द्वितीय वर्ष बी.कॉम. ‘सी’







पाहण्यात दंग झालेले चेहरे एकत्र आले आणि वदू खुर्द ग्रामपंचायतीने आमचे स्वागत केले. युवकांच्या मनातील पक्षी पूर्ण वातावरण पाहण्यासाठी हेलकावे खाऊ लागले आणि राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या हिवाळी गुलाबी थंडीतील शिबिरास प्रारंभ झाला.

रविराज आम्हांला निरोप देऊन डोंगराआड झाले आणि हिवाळी शिबिराचा शुभारंभ करण्याची वेळ येऊन ठेपली. मॉडर्न कॉलेजचे प्राचार्य मा. श्री. गोसावी सर, फुलगावचे मुख्याध्यापक मा. श्री. मुल्ला सर, पी.एस.आय. शहाजी पवार, वदू खुर्द गावचे सरपंच मा. श्री. अनिल चोंधे, असे सारे शिबिराच्या शुभारंभाला उपस्थित होते आणि एन. एस. एस. चे कार्यक्रम अधिकारी श्री. नायडूसर यांनी एक जबाबदारी माझ्या डोक्यावर टाकली व ते नितळ होऊन मला तेजस्वी केले की “कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन !”

प्रथम धक्का बसला. नंतर एक आन्धान म्हणून कार्यक्रमाचे सूत्रसंचालन यशस्वी पार पाडले. प्राचार्य मा. श्री. गोसावी सर यांचे तरुणपण त्यांनी स्वतः काही क्षणांत दाखवून दिले तर मुल्लासरांनी विद्यार्थी व युवा हा मेळ दाखवून दिला. कार्यक्रमाच्या उपस्थितीत फक्त ही पाहुणे मंडळी नसून विद्यार्थी व गावकरींची उपस्थिती लक्षणीय ठरली व पहिल्याच दिवशी कळले की आपण एका आन्धानाला सामोरे जाऊन स्वतःचेच नसून राष्ट्राच्या कार्याला हातभार लावणार आहोत.

चंद्र महाशयांच्या हजेरीत रात्रीचे जेवण प्रत्येकाच्या घरातील डब्याने व एन. एस. एस. च्या भात-वरणाने झाले आणि पहिल्या दिवसाचा सार जाणून घेण्यासाठी व अनेक एन. एस. एस. च्या शिबिरांची अनुभवांची शिदोरी असणाऱ्या तरुणांनी आमच्यापुढे खोलली व त्यातील सुख-दुःखाच्या चवी आम्हांला दिल्या आणि पहिल्या दिवसाने राम-राम ठोकला.

दुसऱ्या दिवशी सकाळी थंडीच्या मैफिलीत उठून अनेक तोंडे कडाकड वाजत स्वतःचे आवरून कवायतीसाठी प्राथमिक शाळेच्या मैदानावर जमली. मॉडर्न महाविद्यालयाचे पी.टी. चे सर प्रा. विक्रम फाले घरून साडेचार वाजता निघून सहाच्या आतच हजर होते. पहिल्याच दिवशी वेळेच्या महत्वाचे आम्हांला प्रकटीकरण झाले आणि कधी थंडीच्या मैफिलीत न नाचणारे तरुण कवायत करू लागले.

“Jump-Jump-Jump in the Morning”

ह्या गाण्याच्या तालावर ती थंडी पळवून घेऊन गेली आणि अनेक तरुणांनी थंडीच्या मैफिलीत दररोज कवायत करण्याचा निर्णय घेऊन कवायतीचा वसा घेतला. सर्व आवरून झाल्यावर फाले सरांनी आम्हांला ‘व्यायामाचे महत्त्व’ या विषयावर विचार सांगितले व व्याख्यानास सुरुवात झाली.

नंतर कार्यक्रम अधिकारी मा. श्री. नायडूसर



व पुरोहित मॅडम यांच्या विचाराच्या बाणाने वेगवेगळ्या गुपचे तीर सोडले आणि मदर तेरेसा, रामचंद्रजी, अण्णा हजारे, अभय बंग, बाबा आमटे, गाडगेबाबा असे गुप पाडले व प्रत्येक गुपला वेगवेगळी कामे सोपवून दिली. स्वयंपाक करणे, पाणी भरणे, स्वच्छता करणे, किचनमध्ये मदत करणे, कार्यक्रम संयोजन करणे, हजेरी घेणे अशी विविध कामे प्रत्येक गुपला देण्यात आली आणि स्वयंसेवकांच्या कामाला सुरुवात झाली.

पहिल्यांदाच किचन कमिटी (स्वयंपाक करणे) आमच्या पदरी आली व गालावर हास्य आले. मी हे करेल का ? हा प्रश्न डोकावला व डोक्याने हो म्हणून तो परतवला आणि पोळ्या लाटणे, भाजी करणे, भात करणे, भाजी निवडणे ह्यास प्रारंभ झाला. घरी काम न करणाऱ्या मुली-मुलींनी हातभार लावून वेगळाच आनंद मिळवून तिसऱ्या म्हणजेच स्वयंपाक स्वतः करण्याचा विडा उचलला.

सर्वांची ओळख करण्याचा कार्यक्रम झाला व प्रत्येक कमिटीला एक एन. एस. एस. बाबत विषय देऊन पुढे येऊन बोलण्यास लावले आणि त्यात एन. एस. एस.ची आवश्यकता, आताची शिक्षण व्यवस्था अशा वेगवेगळ्या विषयांचा समावेश होता आणि स्टेज डेअरिंग करण्यास प्रारंभ झाला. कधी पुढे येऊन न बोलणारे युवक पुढे येऊन पाय लटपट करून तोंडाची बोबडी वळत असताना हिंमतीने बोलू लागले.

शनिवार दि. ९ डिसेंबर ०६ ने आपले पाऊल टाकले. कवायतीच्या तालावर नाचून झाल्यावर पोटेबांची पूजा झाली व ग्रामभवनापुढील जागेचे पटांगण करावे अशी सरपंचांनी आमच्यावर जबाबदारी सोपविली आणि श्रमदानाला प्रारंभ झाला. शहरी काही तरुणांनी कुदळ, फावडी, घमेली, खुरपी हातात घेतले नव्हते. त्यांनी त्यास स्पर्श केला व मोकळ्या जागेला एका छान मैदानाचे रूप देण्यास सुरुवात झाली. जीवाशिवाची बैलजोड करीत कामाला वेग आला. फावडी, कुदळी, खुरपी आवाज करू लागली आणि अभ्यासकरी (कॉलेजकरी) मंडळी शेतकरी झाली. त्या कामातील आनंद वेगळाच होता.

पाणी भरण्याचे काम आम्हा मदर तेरेसाकडे होते. अनेक वेगवेगळे पाणी भरण्यासाठी प्रयोग झाले. पाणी आम्ही भरीत होतो का गावकरी याचा पत्ता नव्हता; कारण त्यांनी केलेली मदत उल्लेखनीय होती.

दुपारी छान, उत्कृष्ट घेवड्याच्या भाजीवर
ताव मारून झाल्यावर टाटा मोटर्स पिंपरीचे डॉक्टर्स
आले. त्यांच्या मदतीने गावकऱ्यांची आरोग्य
तपासणी झाली.

रविवार उजाडला. सूर्यनारायणाच्या कुशीत जाऊन सकाळ, पहाटेचे दर्शन घेतले. भोजनगृह, राहण्याच्या खोल्या सर्व काही साफ करून झाले आणि आज विद्यार्थी साहाय्य समितीचे माजी विद्यार्थी मा. श्री. सुरेश उमप यांचे “व्यक्तिमत्त्व





विकास व ग्रामीण युवकांकरिता रोजगार ! व्यवसाय संधी” या विषयावर व्याख्यान झाले. उद्योग व नोकरी यांच्यातील फरक आम्हांला त्यांनी सांगितला. अनेक उदाहरणे देऊन सत्य परिस्थितीचे दर्शन घडवले. राहणीमान, संवाद, जीवनाकडे पाहण्याचा दृष्टिकोण, वेळेचे महत्त्व, सेवा ओळखून सेवा करण्याचे कौशल्य यांचा मेळ घालून एक एन.एस. एस. च्या युवांमध्ये नवचैतन्य जागृत करून दिले.

संध्याकाळी चंदामामाच्या जोडीला डॉ. सुधीर उजळंबकर सरांनी एन. एस. एस. च्या ठिकाणीच पूर्ण जगातील अनेक विविध प्रकारच्या गणरायांचे दर्शन घडवून दिले व एन. एस. एस. च्या प्रत्येक युवकांमध्ये गणरायाचे रूप सामावून दिले.

सोम शंकराच्या मूर्तीला वंदन करून दिवस उजाडला. पदपरिक्रमा झाल्यावर प्राथमिक शाळेच्या मागील बाजूस शोष खड्डे घेतले.

“एकमेकांना साह्य करू
अवघे धरू सुपंथ”

च्या वचनावरून शोष खड्ड्यांनी जन्म घेतला.

पुरुष स्नानगृह ओपन ए. सी. होती. अनेक अडचणींना तोंड देत हसत-खेळत अनेकांना दर्शन देत स्नान होतं.

आज शंकराच्या दर्शनादिवशीच चिन्मय मिशनचे पूर्ण वेळ कार्यकर्ते ब्रह्मचारी शैलेशजी चैतन्य यांचे पदक्रमण एन. एस. एस. घेणार होते आणि मदर तेरेसा कमिटी नेमकी कार्यक्रम

नियोजनावर असल्याने माझ्यासारख्या विद्यार्थ्याला त्यांच्याशी काही संवाद साधण्याची कृपा झाली. त्यांनी ‘मानसिक व नैतिक आरोग्य’ याविषयी मुलांसमवेत चर्चा केली. भगवे वस्त्र पाहून प्रथम भीती वाटली. परंतु हास्य, प्रेमळ स्वभाव, विचारशक्ती यांचे दर्शन झाल्यावर त्यांच्या मुखातून निघालेला प्रत्येक शांतशील शब्द हृदयाला भिडत होता. दोष, मोह, तक्रार, वाईट गुण यांना रामराम ठोकणे, आम्हांला प्रगतिशील करण्याचा मार्ग दाखवला.

संध्याकाळी महाविद्यालयातील शिक्षकां-समवेत गाणी-गोष्टी, गप्पा यांच्या संगतीने विचारांची देवाण-घेवाण करून घालवली.

दिवसभरचा थकवा जावा म्हणून विश्रांती घ्यावी तर सज्जन विद्यार्थ्यांचा गाणी-नाच यांच्या जोडीनं रात्रीचे दोन झोपण्यास बिशात पडत.

मंगळ सकाळ-सकाळ आमच्या पाठी लागला, व्यायामास उशीर म्हणून कोंबडी आम्हांला भेट म्हणून देण्यात आली.

आजपासून गावातील काही घरांमध्ये संडास बाथरूम बांधण्यासाठी ३ बाय ४ चे खड्डे घेण्यास सुरुवात झाली. (शोष खड्डे)

नक्की ड्रेनेज सिस्टीम काय असते ? हे आम्हांला नायडू सरांनी समजावून सांगितले.

आम्हांला या संदर्भात प्रथम काही माहीत तर नव्हते. नंतर मात्र माहिती घेऊन आम्ही गावकऱ्यांना त्या संदर्भात सांगितले. बाथरूम का





बांधावे ? त्याचा उपयोग काय ? सर्व काही सांगितले. गावकऱ्यांनी समजून सर्व काही घेतले.

दुपारी जेवणाचा आस्वाद घेतल्यावर एड्स रोगाबद्दल माहिती देणारी संस्था नारीने केली स्वारी. मी त्या क्षेत्रात पहिल्यापासून काम करीत असल्याने त्यांनी लावलेले पोस्टर्स पाहून बरे वाटले. अनेक बोथट युवा तोंडे सर्व पोस्टर्स पाहून लाजत होते, हसत होते आणि एकदाची एड्सविषयक माहिती देण्यास सुरुवात झाली. सुषमा जाधव वरेणुगा बागुल मॅडम यांनी माहिती सांगण्यास सुरुवात केली. एड्स म्हणजे काय ? एड्सविषयक गैरसमजुती, एड्स का होतो ? कारणे कोणती ? निरोध कसा वापरावा ? गुप्तरोग म्हणजे काय ? आणि युवकांच्या मनातील अनेक एड्सविषयक प्रश्नांची उत्तरे त्यांनी दिली. अनेकांच्या मनातील एड्सविषयक गैरसमजुती टाळल्या गेल्या. नारी संस्थेने एड्सविषयक एक फिल्म दाखविली आणि ह्या जागतिक महाभयंकर रोगाविरुद्ध लढण्याची ताकद आमच्या सर्व युवकांमध्ये ठासून भरली गेली. बुध राजांनी १३ तारखेला स्वारी केली. आज आम्हांला सहल म्हणून मोराच्या गावी जायचे होते. ‘मोराची चिंचोली’ला सकाळी जरा सूर्यनारायण लवकरच उगविले वाटते. उशीर झाला. टेम्पो महाशय आले. आम्ही त्यांच्या कुशीत बसून चिंचोलीला प्रस्थान केले. गाणी गात, हसत, खेळत, मजा करीत मोरांच्या दुनियेत जाताना माकडांचे रूप घेऊन जणू जात होतो.

आणि मजल, दर-मजल करीत टेम्पो महाशय एकदाचे चिंचोलीला पोहचले! चिंचोलीतीलच ‘जय मल्हार कृषी महाविद्यालया’त आलो. महाविद्यालयाचे दर्शन घेऊन मोरेश्वराचे दर्शन घेण्यासाठी प्रस्थान केले. आमच्याबरोबर गार्ड म्हणून महाविद्यालयाचे सर होते.

सकाळचा नऊचा सुमार होता. मोरेश्वरांनी आपले सर्व काही आवरून केव्हाच ह्या जागेला राम-राम ठोकला होता. पण आम्ही शाहिरी मंडळींना वाटलं त्यांचं दर्शन होईल पण व्यर्थ हो ! एखाद दुसऱ्या मोरेश्वरांनी दर्शन चुकून दिलं आणि मोरांचा थवा दिसेल, मोर नाचताना दिसेल, मोरेश्वरांनी फुलवलेला पिसारा दिसेल, सर्व व्यर्थ ! काही नाही. माणूस हो आपण. ‘शांतीत क्रांती’ म्हणतात तसं काही नाही. शांतता पाळून मोरेश्वर दिसतात की नाही हे पाहणं जमलंच नाही. पण येताना माकडी वृत्ती आम्ही परिधान करूनच आलो होतो !

नंतर एखाद दुसऱ्या मोरेश्वरांचं दर्शन घेऊन, मोरेश्वरांचे पिस घेऊन महाविद्यालयात पुन्हा आलो. महाविद्यालयाची माहिती घेतली व नंतर एका मोठ्या चिंचेश्वरांच्या छायेखाली भेळीचा आस्वाद घेतला व पुन्हा वदू खुर्दला प्रस्थान केले.

संध्याकाळी प्रा. श्री. उजळंबकर सर यांच्या कृपेने कु. अनुपा उजळंबकर यांचा मराठी-हिंदी गाण्यांचा कार्यक्रम झाला. त्या एक ते दीड तासाचे विश्व छान होते.





दुसऱ्या दिवशी सकाळचे सर्व आवरून झाल्यावर श्रमदान झाले. आज हळदी कुंकूचा कार्यक्रम ! महिला वर्ग साड्या घालणार ! सकाळपासून सगळी धावपळ सुरू होती. आम्ही श्रमदानात मैदान पूर्ण केले होते. बाथरूमचे शोष खडे पूर्ण केले. महिला वर्गाने घोघरी जाऊन सर्वेक्षण केले होते आणि आज गावातील सर्व महिला वर्गासाठी हळदी कुंकूचा कार्यक्रम ठेवला होता.

संध्याकाळी महिला वर्गाचा हळदी कुंकूचा कार्यक्रम चालू होता व येथे पुरुष वर्गाशी महाविद्यालयातील माजी एन. एस. एस. अधिकारी श्री. साळुंखेसर एन. एस. एस. विषयक बोलत होते. खरंच ! एन. एस. एस. चा पुढील जीवनात किती उपयोग आहे हे त्यावेळी कळाले.

रात्री आठनंतर आम्हांला उद्याच्या सांस्कृतिक कार्यक्रमाच्या प्रॅक्टिससाठी वेळ देण्यात आली. सर्व गट जोरात प्रॅक्टिस करीत होते.

आज शिबिराचा शेवटचा दिवस. दि. १५ शुक्रवार. सकाळी सर्व आवरून झाल्यावर वडू बुद्रूक येथे संभाजी महाराजांच्या समाधीच्या ठिकाणी त्यांचे दर्शन घेण्यास व त्यांच्या विषयी इतिहासकालीन ज्ञान घेण्यासाठी तेथे प्रस्थान केले. श्री. मिलींदभाई एकबोटे हे तेथे संभाजीराजांविषयी बोलणार होते. साडेदहा वाजता तेथील एका दालनात माहिती दिली. संभाजीराजांचे व कवी कलश यांचे दर्शन घेऊन पुन्हा वडू खुर्दला आलो.

आज रात्री सांस्कृतिक कार्यक्रम होता. प्रत्येक गट आपले कार्यक्रम सादर करणार होते.

आज विशेष म्हणजे सरपंच मा. श्री. अनिल चोंधे यांच्यातर्फे सर्व विद्यार्थ्यांना जेवण होते. जेवण तयार करण्यासाठी स्वतः सरपंचांची आई, बायको व घरची मंडळी होते.

खिरीचा आस्वाद घेऊन ९ वाजता सांस्कृतिक कार्यक्रमाला सुरुवात झाली. गावातील अनेक मंडळी आली होती. गावातील प्राथमिक शाळेतील मुलींनी समूह नृत्य केले. सरपंचांच्या मुलाने ‘दस’ मधील गाण्यावर छान, सुरेख नृत्य केले. कार्यक्रमात-लावणी, कोळी गीत, आधुनिक नृत्य, नाटक, एकपात्री प्रयोग, गाणी यांचा सुरेख संगम होता. दारुबंदी, हुंडा, हागणदारीमुक्त गाव, एन. एस. एस. म्हणजे काय ? अशा विषयांवर नाट्यरूपी प्रेरणादायी प्रयोग ठरले.

कार्यक्रमात गावकऱ्यांनी सहभाग घेतला होता. लहान मुले, युवक, वृद्ध गृहस्थ अशा सर्वांचा मेळ लक्षणीय ठरला.

रात्री बारा-एक वाजता कार्यक्रम संपला व हा आजचा शेवटचा विषय म्हणून पहिल्या दिवसापासून आजपर्यंतचा आनंदीय, शिक्षणीय सारिपाट डोळ्यांसमोर फेर धरत होता. रात्री चार वाजेपर्यंत सर्व मुले शेवटच्या दिवसाचा आनंद लुटत होते.

आम्ही जरा दुःखीच होतो. ह्या दहा दिवसांमध्ये कितीतरी आनंददायी क्षण, नवीन मित्र,



नवीन अनुभव यांची गोळाबेरीज करून आमच्या गणितरूपी जीवनात त्यांचे ऑडिशन केले.

शेवटच्या दिवशी सकाळी पहिल्या टेम्पोतून महिला मंडळ पुढे आले. जातानाही प्रत्येकाच्या तोंडून एकच वाक्य निघत होते.

“पुन्हा भेटू, आम्हांला विसरू नका !”

बस ! ह्या वाक्यातून त्या दहा दिवसांच्या संगतीत
अपलेपणाची भावना, मित्रत्वाची भावना प्रत्येक
युवकामध्ये किती रुजली होती हे दिसून येते.

जाताना आम्हांला दहाही दिवस जेवण करायला मदत करणाऱ्या यशवंत काकांची आई-त्यांना आम्ही मावशी म्हणत असू त्यांचं एकच वाक्य मनाला एवढं भिनलं की एवढे मित्र जाताना, काय वाटले नाही; पण ह्यांच्या म्हणण्याने डोळे पाणावले.

“तुम्ही येथे का आलात, लगेच जायचं तर एवढं प्रेम आम्हांला का दिलंत ?”

बये ! मला तेव्हाच वाटलं - आम्ही गावकऱ्यांचे मन तेथेच जिंकले होते.

जातानाही पुन्हा एकदा पूर्ण गाव सकाळी मनसोक्त न्याहाळले. पेरू, ऊस यांच्यावर ताव मारला. नंतर सामानाची मोजमापणी करून, सामान टेम्पोत टाकले व सरपंचांचा, सुनील काकांचा व गावकऱ्यांचा निरोप घेऊन गावाला रामराम ठोकला.

- श्रीकांत गबाले,
प्रथम वर्ष कला.



❧ मी असाच आहे ❧

मी असाच आहे

સગલે યજ્ઞયજ્ઞૂન હસતાના

गप्प बघत बसणारा-

સગલે ગંભીર હોત અસતાના

विनोदाची उधळण करणारा

मी असाच आहे

दुसऱ्यांचे दुःख ऐकताना

प्रकाशाचा पाठलाग करणारा -

आणि सुख ऐकताना

दुसऱ्यांचे दुःख आठवणारा

मी असाच आहे

काव्याकुट्ट समजल्या जाणाऱ्या

कावळ्यांचेही गीत ऐकणारा

पान गळालेल्या वृक्षाकडेही

मनापासून बघणारा

मी असाच आहे

शुष्क वाळवंटातही

निसर्गाची शक्ती शोधणारा-

वातावरणात जमलेल्या मळकट काळ्या

ढगावरही काव्य करणारा

कधी कधी उमजतच नाही

मी आहे तरी कसा ?

मग अस्वस्थ होत

आतमधून एकच हाक येते

की मी असाच आहे...

- महेश ह. चिंधे, द्वितीय वर्ष, विज्ञान





ॐ कालचा वाडा, आजची अपार्टमेंट... उद्या काय...? ॐ

मानसशास्त्रज्ञ चक्रावून गेले होते. पाच वर्षांचा चिमुकला मुलगा ओठाला चिकटपट्टी लावल्यासारखा गप्प बसला होता. सर्व मानसशास्त्रीय चाचण्यांमध्ये तो मुलगा पूर्णपणे बरा होता, पण तरीही तो गप्प होता. आई-वडलांना विचारल्यावर प्रश्नांच्या खोलापर्यंत गेल्यावर समजले की, त्याचे आई-वडील सकाळी ऑफिसला जातात. तोही शाळेत जातो. तो परत आल्यावर कामवाली त्याला जेवायला वाढते आणि बाहेरून कुलूप लावून निघून जाते. मग तो मुलगा घरात एकटाच असतो. रात्री त्याचे आई-वडील परत येईपर्यंत त्याच्याशी खेळायला मित्र किंवा भावंडं नाहीत, गप्पा मारायला आजी-आजोबा नाहीत. मग तो खिडकीला मैत्रीण समजून तिच्याशी खेळतो, टिपॉयशी गप्पा मारतो, त्याचं कधीही परत न येणारं बालपण वाया जातंय, हा दोष कुणाचा ? त्याचा का त्याच्या आई-वडलांचा ? तर नाही, संस्कृतीचा. त्याच्या आजूबाजूच्या परिस्थितीचा. नुसत्या चार भिंती म्हणजे घर नसतं तर घराला घरपण देतात ती घरातली माणसं आणि त्यांच्यातील प्रेम.

“घर असावे घरासारखे

नकोत नुसत्या भिंती

तिथे असावा प्रेम, जिऱ्हाळा

नकोत नुसती नाती”

जशी मुंबईकरांना चाळ संस्कृती नवी नाही, तशी आम्हा पुणेकरांना वाडा संस्कृती नवी नाही, तर ती फार जवळची आहे. पूर्वीच्या वाडा संस्कृतीत प्रेम, एकोपा होता. वाड्यातील सर्वजण एकत्र येऊन सर्व सण, उत्सव साजरे करायचे. तसेच एकमेकांना अडी-अडचणींना मदत करायचे. वाड्यात सर्व कार्यक्रम पारंपरिक पद्धतीने साजरे व्हायचे. वाड्यातील प्रत्येकजण त्या कार्यक्रमांत सहभागी होण्यास उत्सुक असायचे. त्या निमित्ताने एकमेकांशी बोलणे, भेटणे, एकमेकांची विचारपूस व्हायची. वाड्यात एखाद्याला कोणत्याही बाबतीत मार्गदर्शन हवे असेल म्हणजे अगदी लग्नापासून ते पार प्रमोशनसह, बदली आहे म्हणून प्रमोशन स्वीकारावे का नाही ? या बाबतीत मार्गदर्शन करायला, मदत करायला सर्वजण सज्ज असत. वाड्यातील प्रत्येक माणूस आपलेपणाने कोणतंही काम करण्यास तयार असे. वाड्यातील लोकांची मने ही मोठी होती. त्यामुळे वाड्यातील संस्कृतीत कधीही कोणाला एकटेपणा जाणवायचा नाही. वाडा, वाड्यातल्या प्रत्येकाचं घर माणसांनी गजबजलेले असायचं.

वाडा संस्कृतीत प्रत्येकाला इतरांचे गुणदोष माहीत असायचे. त्यामुळे प्रत्येकाच्या गुणांना वाव मिळायचा. त्यामुळे त्याचं कौतुक व्हायचं,





तसेच एखाद्याने चूक केली तर त्याला त्याची शिक्षाही मिळायची. त्यावेळी अबोला ही सुद्धा एक असह्य शिक्षा होती. वाडा संस्कृतीत जरी अनेक कुटुंबे राहयची, तरी वाडा हेच एक कुटुंब बनून जायचं.

कालच्या वाडा संस्कृतीत बदल होऊन आजची नवीन अपार्टमेंट संस्कृती उदयाला आली. यात घराच्या रचनेबरोबर त्या घरात राहणाऱ्या लोकांची मानसिकताही बदलली आहे. अपार्टमेंट संस्कृतीत प्रत्येकाला स्वतंत्र घर, स्वतंत्र बालकनी मिळते. त्यामुळे प्रशस्त वाटते. तसेच प्रत्येकाच्या आवडीनुसार प्रत्येकाला अगदी घरातल्या प्रत्येकाला वेगवेगळी खोली असते. या सगळ्यामुळे कुटुंबाची ‘प्रायव्हेसी’ जपली जाते. त्यांच्या खासगी आयुष्यात बाहेरचे लोक तर काही वेळा घरचेही दखल देत नाहीत. या संस्कृतीतील बहुतेक घरे ही सर्व सुखसोयीच्या किंवा चैनीच्या पण आता जीवनावश्यक वाटत चाललेल्या गोष्टींनी युक्त असतात. या गोष्टींमुळे माणसे माणसापासून दूर होत चालली आहेत. त्याचप्रमाणे अपार्टमेंटची जी सोसायटी असते त्याद्वारे विविध कार्यक्रम साजरे केले जातात, त्यामुळे त्या कार्यक्रमांपुरते एकत्र येऊन एकमेकांशी बोलून आपणास हवे तेव्हा अलग होता येते.

कालची वाडा संस्कृती नष्ट होत चाललीये. आजची अपार्टमेंट संस्कृतीतर आहे ! पण उद्या नक्की

कोणती संस्कृती असणार आहे ? याचे उत्तर आपणच देणार आहोत. मला तरी वाटतं की उद्याच्या संस्कृतीत वाडा व अपार्टमेंट संस्कृतीतील गुणांचा मिलाफ असावा, त्यांचा सुवर्णमध्य असावा म्हणजे उद्याची संस्कृती एक आदर्श संस्कृती तयार होईल. हल्ली ‘रिमिक्स’चा जमाना आहे. त्यामुळे वाडा आणि अपार्टमेंट संस्कृतीचे रिमिक्स म्हणजे उद्याची संस्कृती असणार आहे. ज्यामध्ये प्रेम, नातेसंबंध, जिन्हाळा याबरोबर प्रगती, खासगी आयुष्य यांनाही महत्त्व दिले जाईल तसेच एकत्रितरीत्या गणेश उत्सव साजरा करता येईल तसेच महिला मंडळ, भिशी, भोंडला, बचत गट, आदर्श सोसायटी उपक्रम, स्वच्छता अभियान, व्याख्याने, योगा यांसारख्या अनेक कार्यक्रमांच्याद्वारे आपण एक आदर्श संस्कृती तयार करू शकतो.

घर ही माणसाची मूलभूत गरज आहे; त्यामुळे त्याच्या आयुष्यातील घराचे स्थान फार महत्त्वाचे आहे.

“Home is called as Shockabsorber of any Tension.”

- मुग्धा अशोक सफई

द्वितीय वर्ष कला





❧ बस आणि मी ❧

बस प्रवासाबद्दल लिहिणारे आणि तेही पुण्यात, काही कमी नाहीत. त्याच साहित्यात मी एक छोटी भर घालतोय (गुस्ताखी माफ हो !) हा लेख खास करून आपल्या पीएमटीबद्दल असेल. सुरुवातीला मला पीएमटी सेवा ही खरोखरीच प्रवाशांच्या सेवेसाठी वाटायची. मात्र नंतर हळूहळू या लाल रंगाच्यामागे लपलेले अनेक रंग समोर येऊ लागले.

मी दापोडी येथे राहतो. घरापासून बसस्टॉप साधारणतः दहा मिनिटांच्या अंतरावर आहे. महाविद्यालयात येण्यासाठी सकाळी नऊच्या सुमारास घरातून निघायचो, हातात असतो सुमारे एक तास. हायवेवर पोहचल्यावर खरे युद्ध सुरू होते. दोन्ही बाजूच्या सिग्नलचे गणित उलगडून रस्ता (सॉरी सॉरी, हाय वे) पार करताना जो आनंद मिळतो, त्याची सर ‘दा विंची कोड’मधील गणित उलगडल्यावर टॉमलाही येणार नाही ! मात्र या आनंदावर लगेचच विरजण पडते. समोरून निदान दोन तरी बसेस निघून गेलेल्या असतात. हताशपणे बस स्टॉपपर्यंत चालत जावे लागते.

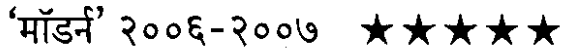
बस स्टॉपवर अक्षरशः झुंबड उडालेली असते आणि अशा सुंदर (?) सकाळी रहदारीचा प्राईम टाईम चालू असतो. अशा वेळेस पुढच्या बसची वाट बघण्यापेक्षा दुसरा चांगला पर्याय हातात नसतो.

त्याचवेळी “तुझ्याकडे पीएमटीचा पास आहे काय, थांब दाखवतेच,” अशा आविर्भावात पीसीएमटी रस्ता फाडत (!) जातात. फार दुरूनच एखादी पीएमटी स्पॉट होते. (मग, माझी नजर इतकी चाणाक्ष आहे की नाही ?) सर्वजण घड्याळ, शर्टच्या बाह्या, बांगड्या, पदर सावरून त्यातून काही बापुडे जीव बाहेर लटकलेले दिसतात आणि ती बस कात्रजला जाणारी आहे हे बोर्ड न बघताही ओळखता येते. तिच्याकडे बघून मन म्हणते, ‘जाऊ दे, Next attempt !’

जर काहीजण उतरणारच असतील तर बस कशीबशी धके खात स्टॉपपासून दहा-बारा फुटांवर जाऊन थांबते. स्टान्स घेतलेल्यांपैकी काहीजण घुसखोरीचा प्रयत्न करतात. काही एलओसी पार करतातही मात्र माझे मन काही त्यांच्यात सामील होण्याला राजी होत नाही. बसमध्ये चढू न शकलेले मात्र आपणास कुणी बघत तर नाही ना, अशा पराभूत बॉडी लँग्वेजसह परत येतात.

अशाच घटना दोन-तीन वेळा पुनःपुन्हा घडतात. काही विक्रमवीर बस थांबत नाही हे बघून बसच्या पत्र्यावर आपला राग काढतात. लगोलग बस थांबते आणि आतील कंडक्टरची ‘सप्तस्वरातील वेदवाणी’ सुरू होते. तोवर साडेनऊ होत आलेले असतात. आता पहिले लेक्चर बुडणार अशी खात्री









तुरुणांनो जागे व्हा...

मरण येणार म्हणून जगायचं कोणी थांबतं का ?
जीव जडून प्रेम करायचं कोणी थांबतं का ?

मंगेश पाडगावकरांच्या या काव्यपंक्तीमध्ये आयुष्याचा सारांश लपला आहे. प्रत्येक व्यक्तीचा प्रवास त्याच्या जन्मापासून सुरू होतो आणि मरणाला संपतो.

ज्ञान आणि संस्कारांनी संपन्न होण्याचा काळ म्हणजे विद्यार्थी अवस्था ! प्रत्येक विद्यार्थी शाळेत गेल्यावर सुसंस्कृत आणि शिस्तप्रिय बनतो. महाविद्यालयात प्रवेश केल्यावर आयुष्याला व विचारांना नवी दिशा मिळते. काहींना शाळेतून महाविद्यालयात आल्यावर आता आपण स्वतंत्र झालो असे वाटते तर काहींना या प्रगतिपथावर शिक्षणाची नवी स्फूर्ती मिळते.

शिक्षणाचे शिक्षणक्रम, पाठ्यपुस्तके, ट्युशन यांच्याशी नाते जोडले गेल्यामुळे शिक्षणाबद्दल अप्रीती व टोकाचा तिरस्कार निर्माण झालेला आहे. ज्ञान मिळवण्यासाठी एखाद्या शिक्षणसंस्थेत प्रवेश घेणे एवढाच अर्थ समजला जातो. पण शिक्षण म्हणजे नक्की काय ? याचा विचार आपण करतो का ?

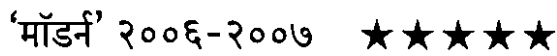
शिक्षण म्हणजे स्वतःविषयीच्या नव्या जाणिवा, स्वतःच्या बलस्थानांची यथार्थ समज आणि स्वतःमधील त्रुटींविषयी नेमकी उमज ! शिक्षण म्हणजे जीवनाकडे डोळसपणे पाहण्याची

वृत्ती, उपक्रमशीलता, सहानुभूतीचा परिपाठ, कौशल्याची जोपासना आणि मूल्यांची चाड होय. ज्याला जीवनात जिंकायचं असतं तो नेहमी शिकत राहतो. खऱ्याखऱ्या शिक्षणानं आपल्याला सुप्तगुणांची जाणीव होते. यांच्या जोरावर अपयशावर मात करता येते आणि आत्मविश्वासाच्या जोरावर सबळपणे पुढची लढाई जिंकता येते.

पण मग एक प्रश्न पडतो की, ही लढाई जिंकणं इतकं सोपं आहे का ? या स्पर्धेच्या युगामध्ये पैसा, भ्रष्टाचार, राजकीय घडामोडी, सामाजिक घडामोडी या सर्वांमध्ये आपण ज्याला भारताचे भविष्य म्हणतो तेच भविष्य या सगळ्यांमध्ये भरडले जात आहे. प्रत्येकजण आपल्या जागी योग्य असतो; पण तो फक्त स्वतःसाठी !! ज्यावेळी ही भावना निर्माण होते त्यावेळी तिथे इतरांचा विचार केला जात नाही. आता या गोष्टींना आळा घालायचा तर तुमच्या-आमच्यासारख्या विद्यार्थ्यांना कुणीही उभं सुद्धा करत नाहीत. मग आम्ही करावं तरी काय ? अशा अनेक वाईट प्रकारांमुळे विद्यार्थ्यांचं आयुष्य उद्ध्वस्त होतं. मग याला कारणीभूत कोण ?

आम्ही विद्यार्थी स्वतःच्या बळावर, बुद्धीवर डॉक्टर, इंजिनियर, वकील, शिक्षक होण्याचा प्रयत्न करत असताना समाजात माजलेला भ्रष्टाचाराचा राक्षस आम्हांला त्याच्या विळख्यात अडकवून ठेवतो आणि मग ज्यांच्याकडे पैसा, आतमध्ये







देता येईल का ? गायीला देव मानणाऱ्यांच्या देशात, गाय खाणाऱ्यांच्या देशातून अन्नधान्यांची आयात केली जाते ही आपल्या देशाची शोकांतिकाच आहे. म्हणजेच सिस्टिममध्ये दोष नाही तर सिस्टिम घडवणारे आणि सिस्टिम वापरणाऱ्यांमध्येच दोष आहे. टी. व्ही. शाप की वरदान असं आपण म्हणतो तेव्हा तो सर्वाधिक शापच वाटतो. पण टी. व्ही. वर विकृत गोष्टी दाखवणारा माणूस आणि ते बघणारा माणूस याच दोघांत दोष असतो.

खिशाकडे हात जाताच
हसत हसत उठला
‘पैसे नको सर’
जरा एकटेपणा वाटला
मोडून पडला संसार
तरी मोडला नाही कणा
पाठीवरती हात ठेवून
नुसते ‘लढ’ म्हणा...

कुसुमाग्रजांच्या या कवितेतील शिक्षक हा आपल्या जीवनाचा एक महत्त्वाचा सूत्रधार असतो. मला असं वाटतं की प्रशासन इतर गोष्टींमध्ये सुधारणा करत असताना प्रशासनाला शिक्षकांच्या प्रशिक्षण पद्धतीत बदल करावा असं कधी का वाटत नाही?

प्रशासनाचं नियोजन शून्य आहे, असं मला वाटतं. कारण ज्या प्रकारे शिक्षण पद्धतीत प्रयोग केले जात आहेत त्यातून निष्पन्न असं काहीच होत

नाहीये. अशी अनेक उदाहरणं आपल्यासमोर घडताहेत. एकीकडे विद्यार्थी शाळेत यावेत यासाठी जे काही अन्नदान केलं जातं त्यातही जर विद्यार्थ्यांना विषबाधा होऊन त्यांना धोका निर्माण होतो आहे. मग खासगी शाळांकडे विद्यार्थ्यांचा ओढा अधिकच असणार ही सुद्धा गोष्ट मान्य करावीच लागते.

याकरता लोकांची मानसिकता बदलणे अत्यावश्यक आहे. कारण आज तरी मी जीन्स आणि टी शर्ट घातला तरी माझे विचार मात्र तेराव्या, चौदाव्या शतकातलेच असतात. म्हणजेच फक्त बाह्यरूप बदलून चालत नाही. पूर्वीच्या शिक्षण पद्धतीचा विचार केला तर असं लक्षात येतं की एका ठरावीक ध्येयानेच शिक्षण दिलं जात होतं. काळ बदलला, परिस्थितीही बदलली. त्यानुसार शिक्षणपद्धतीही बदलली. पण फक्त शिक्षणपद्धतीच ! लोकांची मानसिकता नाही.

आणि जर लोकांची मानसिकता बदलायची असेल तर आपण तरुण वर्गाने एकत्र येऊन हे काम करण्याची गरज देशाला आहे.

म्हणूनच मला असं वाटतं, की हे तरुणांनो जागे व्हा ! देशासाठी स्वतःला सिद्ध करून दाखवा. विविधतेत नटलेला आपला भारत देश समृद्ध करून प्रगतिपथावर आपण सर्वजण मिळून वाटचाल करू.

- प्राजक्ता इनामदार
तृतीय वर्ष कला शाखा.





ॐ आरक्षण - माझी संकल्पना ॐ

उच्च शिक्षण देणाऱ्या संस्था व केंद्रीय विद्यापीठांमध्ये इतर मागासवर्गासाठी २७ टक्के राखीव जागा ठेवण्याची घोषणा करून मनुष्यबळ विकासमंत्री श्री. अर्जुनसिंह यांनी एकच खळबळ उडवून दिली आहे. या घोषणेमुळे अनेकांच्या १९८९ मधील मंडल प्रकरणांच्या आठवणी ताज्या झाल्या. या घोषणेचे पडसाद थांबण्याऐवजी उत्तरोत्तर वाढतच आहेत. उल्लेखनीय बाब म्हणजे श्री. अर्जुनसिंह यांच्या घोषणेवर राजकीय पक्षांपेक्षा विद्यार्थीवर्ग, व्यवसाय-उद्योगजगत व न्यायपालिका क्षेत्रातून अधिक प्रतिक्रिया उमटत आहेत. माजी राष्ट्रपती ए. पी. जे. अब्दुल कलामही मागे राहिले नाहीत. त्यांनी उच्च शिक्षण देणाऱ्या संस्थांची संख्या व संस्थांमध्ये जागा वाढविण्याचा सल्ला दिला व दर्जेदार शिक्षण उपलब्ध करण्यासाठी इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ सायन्स अँड एज्युकेशनच्या धर्तीवर आणखी दोन संस्था स्थापन केल्या जाव्यात असेही सुचविले.

प्रसिद्ध उद्योगपती श्री. रतनशेठ टाटा यांनीही श्री. अर्जुनसिंह यांच्या नियोजित धोरणाला विरोध केला असून या धोरणामुळे समाजात भेदभाव होण्याचा धोका आहे, असे मत मांडले. खासगी क्षेत्रात आरक्षण दिल्यास भारताला सध्या मिळत असलेल्या आऊटसोर्सिंगचा व्यवसाय चीन, ब्राझील, इस्त्राईल इ. देशांकडे जाण्याची भीती काही

उद्योजकांना वाटते. म्हणूनच सामाजिक न्याय देताना उच्च शिक्षणात गुणवत्ता व दर्जा यांच्याशी तडजोड होता कामा नये, असा विचार लक्षात घेतला पाहिजे.

दि. २३ सप्टेंबर २००४ च्या ‘तरुण भारत’ (नागपूर आवृत्ती) वृत्तपत्रातील अग्रलेखात “१५ जानेवारी १८८७ च्या केसरीत” - ‘आमच्या मुसलमान भाईस चार शब्द’ या शीर्षकाच्या लेखात लोकमान्य लिहितात, “वास्तविक म्हटले तर हा देश हिंदूंचाच. मुसलमान लोक आत घुसले तरी ते परकीय. असे असतानाही आम्ही होऊन त्यांस मोठेपणा देऊन आमच्या बरोबरीस आणू पहात आहोत. आमच्याशी झगडून तेच जर वेगळे पडू पाहतील तर त्यांची मर्जी. आम्हांस असे वाटते की, ज्यांनी तलवारीच्या जोरावर निम्मा अधिक युरोप पादाक्रांत केला होता व त्याची साक्ष दक्षिण युरोपातील कित्येक जातींच्या अंगी मुसलमान रक्त आहे, ते देत आहे. त्या मुसलमानांनी इंग्रज गृहस्थ ज्या कमिशनान्त आहेत, अशा सभेपुढे उभे राहून, ‘आम्ही हिंदूंची स्पर्धा करण्यास नामर्द आहोत. आमच्याने त्यांच्याबरोबर महादरवाजाने सरकारी नोकरीरूपी इमारतीत शिरकाव करणार नाही. त्याकरिता आम्हांस मागच्या दरवाजानेच शिरू द्या’, असे तोंड वेंगाडून म्हणणे सारखे त्यांच्या हल्लीच्या निकृष्ट अवस्थेची द्योतक कोणतीही गोष्ट नसेल.





‘आमच्या जातीच्या हल्लीच्या खालावलेल्या स्थितीचे कारण त्यांच्याच अंगातील विद्याभ्यासाबद्दलचा निरुत्साह’ असे कबूल करणाऱ्या मुसलमान सद्गृहस्थांची अंतःकरणे त्यावेळी किती जळजळली असतील. अजूनही हिंदूंबरोबर सारख्या हक्काने भांडण्याची सदिच्छा आपल्या बांधवांच्या मनात उत्पन्न होत नाही, हे पाहून त्यांना जो खेद होत असेल, त्याची कल्पनाही होत नाही. आपल्या जातीच्या उत्कर्षाबद्दल झटण्याचा त्यांचा हुरूप या नामदीच्या मागणीने खचणार नाही का ?... हे मुसलमान बांधव हो, इतिहास चाळून शोधून पहा... मनातल्या मनात चडफडत रहाल तर फसाल. हिंदूपुढे निघून जातील. मधील अंतर फार वाढले म्हणजे मग ते तुम्हांला आटपणार नाही व तुम्ही हताश आहात त्याच स्थितीत मृतप्राय होऊन रहाल. इकडे दृष्टी ठेवून हिंदूंशी समेट करा व त्यांचाच हात धरून त्यांच्याबरोबर या. यात तुमचे हित आहे.”

१८८७ सालच्या ‘केसरी’च्या अग्रलेखात व्यक्त केलेले लोकमान्यांचे विचार फक्त मुसलमान बंधूंनाच लागू नसून ‘आरक्षणाचा पांगुळगाडा’ सोडून आपल्या पायावर उभे राहण्याचा प्रयत्नही करावासा वाटत नाही, त्या सर्वांनाच विचार करायला लावतील, असेच आहेत. आमच्यावर कैक वर्षे अन्याय होत आला असल्याने, स्वसामर्थ्याने आपण उभे राहू शकणारच नाही, अशी

हार पत्करून तात्पुरता फायदा दिसत असला, तरी ते परिणामी मागासवर्गीयांच्याच हिताचे ठरणारे नाही याचा विचार त्यांच्यातील सुज्ञांनी करायला हवा. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांना कायमच आपला समाज दुबळा रहावा व आरक्षणाच्या छत्राखाली रहावा, असे मुळीच वाटत नव्हते. फुकट घर, फुकट वीज या सवलतीही तात्पुरत्या स्वरूपाच्या असायला हव्यात. ‘फुकट खाऊ’ वृत्ती असता कामा नये. ‘कमीत कमी काम जास्तीत जास्त दाम’ याने स्वतःचा उत्कर्ष साधता येत नाही. त्यासाठी सातत्याने चोख काम करीत रहाणे, हा योग्य मार्ग आहे. संप करून समाजाला वेठीस धरणेही अनुचितच. रास्त मागण्यांकडे लक्ष देणे हे व्यवस्थापन करणाऱ्यांचे व सरकारचे काम आहे.

गेली कित्येक वर्षे दलिताना आरक्षण देणे चालूच आहे. आता तर धर्मांतर केलेले ख्रिश्चन व मुस्लिम जाती सोडायला तयार नाहीत, त्यांनाही हिंदू मागासवर्गीयांना मिळणाऱ्या सवलती हव्या आहेत. आरक्षणाचे छत्र हवे आहे.

जे शतकानुशतके चालले आहे त्याचे परिमार्जन मात्र कुठल्याही कार्यक्षेत्रात राखीव जागा ठेवून होत नाही. जागतिक चढाओढीत टिकण्याचे निकष वेगळेच असतात. याचे आकलन डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनाही होते. अशा प्रकारचे ‘राखीव जागांचे’ अवलंबन त्या त्या जमातीस फायद्याचे ठरण्याऐवजी, ते एका ठरावीक





कामयादिपेक्षा वाढविण्यास साऱ्याच क्षेत्रांतून निकृष्ट निपज निर्माण करण्यास कारणीभूत होत असते. अशा पिढीचा जागतिक चढाओढीत पाडावच होत असतो आणि पर्यायाने भारताच्या जागतिक प्रतिमेस तो काळिमा फासणारा होत असतो. भारतातील पदव्यांचे जागतिक बाजारातील अवमूल्यन तो करतो व भारतीयांचीच प्रतिमा डागाळलेली होते.

उदाहरण घ्यायचेच तर पहा. भारतातील उच्च बुद्धिमत्ता, गुणवत्ता असलेल्या विद्वानांना अमेरिका, जर्मनी, ऑस्ट्रेलिया यांसारख्या उच्च विकसित राष्ट्रांतून उच्च नोकरीच्या संधी देऊन आमंत्रित केले जाते. यावरून असे लक्षात येते की, भारतातील विद्वानांमुळे अमेरिकेसारखे बलाढ्य देश सर्वोच्चस्थानी आहेत. याउलट, भारतात खासगी क्षेत्रातही जातीच्या निकषावर ‘आरक्षण’ देऊन आपणच आपल्या पायावर धोंडा मारून स्वतःवर, देशावर आपत्ती ओढवून घेतली आहे.

‘आरक्षणा’ने काय साधले, याचा विचार करण्याची वेळ आली आहे. आरक्षणाच्या कक्षा सतत रुंदावतच आहेत. त्याचा दलितांच्या उत्थानासाठी फायदा झाला असता, तर त्याची कक्षा हळूहळू का होईना अरुंद होत गेली असती. हाती-पायी धड असलेल्यांनी स्वतः धडपड करून स्वतंत्रपणे आपल्या पायावर (शिक्षणाने गुणवत्तेत वाढ करून) उभे रहाणे किती आनंददायक व आत्मविश्वास वाढविणारे असते, त्याचा अनुभव

घ्यायला हवा. स्वार्थी राजकारण्यांना मतांसाठी ते सोयीचे ठरत असावे, त्यामुळे त्यांनी आरक्षण देणे बंद करण्याचा विचारच केलेला नाही. आपले दौर्बल्य किती दिवस टिकवायचे त्यावर त्या समाजाने समंजसपणे विचार करावा.

या संदर्भात एक गोष्ट आठवली. एक धट्टा कट्टा माणूस, “मी कफळक आहे, खाण्यापुरतेही माझ्याकडे नाही” म्हणून भीक मागत फिरत होता. वाटेने जाणाऱ्या एकाला थांबवून त्याने दीनवाणेपणाने म्हटले, “माझ्याकडे काहीही नाही, मला दानधर्म करा, देव तुमचे भले करेल.” त्या गृहस्थाने भिकाऱ्याकडे पाहिले व म्हणाला, “तुझ्याकडे सर्व काही आहे. भीक मागू नकोस.” पुन्हा लाचारीने भिकाऱ्याने पैसे मागितले, तेव्हा तो गृहस्थ म्हणाला, “ठीक आहे. मला तुझा एक हात कापून दे. त्या बदल्यात मी तुला एक लाख रुपये देतो.” मागणारा अवाक झाला. तो सद्गृहस्थ म्हणाला, “तू हाती-पायी धड आहेस. त्यांचा उपयोग करून पैसे मिळव. अव्यंग शरीराची संपत्ती देवाने तुला दिली आहे, तरी तू म्हणतोस की, माझ्याकडे काहीही नाही.” भिकाऱ्याला त्याची चूक उमजली. आपल्या हातांच्या सामर्थ्याचे त्याला ज्ञान झाले.

जागतिक कीर्तीचे अर्थतज्ज्ञ श्री. चिंतामणराव देशमुखांनी लोकसभेत आरक्षणाला विरोध केला होता. आर्थिकदृष्ट्या कमकुवत वर्गास





अर्थसाहाय्य देऊन त्यांना शिक्षणाची समान संधी द्यायला हवी; पण पदभार सोपविताना मात्र शिक्षणात सर्वांना समान संधी दिली गेली, तरच संपूर्ण व सर्वांगीण विकास हे लक्ष्य गाठता येईल.

अरुण शौरी यांच्या “The Secular Agenda” या पुस्तकात ते लिहितात की, जाती धर्माच्या नावाने आरक्षण देण्यास पंडित जवाहरलाल नेहरू यांचाही विरोध होता. त्यांनी राज्याच्या मुख्यमंत्र्यांना पत्राने स्पष्टपणे कळविले,

“दलित बांधवांना आघाडी मिळावी म्हणून विशेष संधी उपलब्ध करून द्या; पण जातीच्या आधारावर आरक्षण देणे योग्य नाही. असे केल्यास तो मूर्खपणाच नव्हे तर मोठी आपत्ती ठरेल. आपला देश दुय्यम दर्जाचा देश होईल.” प्रत्यक्षात मात्र ‘तात्पुरती सवलत’ सतत वाढत जाऊन त्याने राक्षसरूप धारण केले. आरक्षण काढणे अशक्य झाले. अन् तात्पुरती सवलत कायमस्वरूपी झाली (त्यांचा तो हक्क झाला.)

निवडणुकीच्या आधी केवळ स्त्रियांना खूप करण्यासाठी स्त्रियांना ३३ टक्के आरक्षण देण्याचे सत्ताधिकाऱ्यांनी घोषित केले. पण या विधेयकाची अंमलबजावणी झालेली नाही, असे प्रत्यक्ष निवडणुका, लोकसभा, विधानसभा यांतून दिसून येते. त्याचप्रमाणे सामाजिक संस्था, पतसंस्था, सोसायट्या, शिक्षणसंस्था यांतूनही स्त्रियांना ३३ टक्के अजूनही आरक्षण नाही. याला काय म्हणायचे ?

धडाधड निर्णय घेताना, तो बदलताना त्यावर सखोल, सर्व बाजूंचा विचार करून तसा निर्णय घेतला जातो असे जाणवत नाही. शासनकर्त्यांसमोर स्वतःची खुर्ची सांभाळण्यापलीकडे काही भव्य ध्येय नाही. राष्ट्रहिताचा विचार नाही. ‘लोकशाही’ असल्याने दोष ढकलायचा तो बहुसंख्य समाजावर. अर्थात, तेही बरोबरच आहे म्हणा ! कारण लोक अगतिकतेने असे राज्यकर्ते चालवून घेतात.

पण आता ऐतिहासिक चुकांना अजूनही गोंजारत बसण्याची वेळ निघून गेली आहे हे लक्षात घ्यायला हवे. आपले राज्यकर्ते घडणाऱ्या कुठल्याही गोष्टींमधून स्वतःच्या फायद्याचे भांडवल बनवू शकतात. हे सामान्य माणसाला समजायला हवे. किंबहुना, त्यांच्या जाळ्यात न सापडता आपणच भगीरथाला लाजवील असे प्रयत्न करायला हवेत.

“राखीव जागांचे” राजकारण खरे तर ज्या समाजघटकासाठी आहे त्यांनी अजूनही वापरणे हे त्यांनाच शरमेची गोष्ट आहे. प्रसार माध्यमांनी त्यांची आजच्या परिस्थितीबद्दलची जागरूकता नक्कीच वाढविली आहे. अशा परिस्थितीत आपली बुद्धिमत्ता व कौशल्य यांना अपरंपार वाढविण्याची वेळ दाराशी येऊन ठेपली आहे हे समजायला हवे. नाही तर एकापाठोपाठ एक सान्या जमाती व सरतेशेवटी सर्वसुद्धा आपल्याला मागासलेल्या जमातींत दाखल करावे, असे अर्ज करतील आणि एखादेवेळी समाजातील सान्याच जमाती मागासलेल्या ठरविल्या





जातील. राजकारणी लोकांना सोयीचे काय यावरच ते अवलंबून आहे.

‘हे’ घ्या. त्याबरोबर ‘ते’ फुकट. टी.व्ही. मालिका सतत पहा आणि फडतूस प्रश्नांची उत्तरे देऊन मोठे बक्षीस मिळवा. नोट्स, गाईड्स वाचा, परीक्षेत उत्तम यश मिळवा (समजून स्वतः अभ्यास करण्याची गरजच नाही) वगैरे. थोडक्यात अल्पश्रमाने किंवा फुकटात लाभ मिळवा.

श्रम-साहस असे मोडीत काढून युवकांना ऐतखाऊ व सतत जाहिरातींचा मारा करून चंगळवादी बनविण्याचे काम अविरत चालू असते. समाजमन बदलण्याचे सामर्थ्य दूरदर्शन या माध्यमात आहे; पण त्याचा दुरुपयोग होत आहे.

जर प्रशासन सुरीत्या चालवायचे असेल तर ते योग्य व्यक्तीच्याच हाती असणे अत्यंत आवश्यक आहे. याविषयी पक्षपाताला कुठेच स्थान नसावे. जर आम्हांस पाच तंत्रज्ञांची आवश्यकता असेल तर प्रत्येक जातीतील एक-एक अशी निवड करणे योग्य नाही. आम्हांला तर सगळ्या स्थानांसाठी योग्यतेच्या आधारावर निवड करणे आवश्यक आहे. मग भले ते पाचही एकाच जातीचे किंवा एकाच पंथातले का असेनात. शिक्षणाच्या क्षेत्रात मात्र मागासलेल्या वर्गासाठी सरकारने शिक्षण प्राप्त करण्यासाठी विशेष सोय करणे, विशेष सुविधा देणे आवश्यक आहे. पण जे लोक सरकारी नोकऱ्यांत उच्चपद प्राप्त करण्याची आकांक्षा ठेवत असतील तर त्यांना उचित

योग्यता प्राप्त करणे भागच आहे.

मागासवर्गीयांना उच्च शिक्षणात आरक्षण देण्याऐवजी प्रवेश परीक्षेकरिता सरकारने त्यांच्यासाठी प्रशिक्षणाची व्यवस्था करावी व प्रवेश परीक्षा उत्तीर्ण होणाऱ्या मागास विद्यार्थ्यांना अर्थसाहाय्य द्यावे. आरक्षण लागू करण्याआधी शिक्षणात खासगी स्तरावरील विद्यार्थ्यांची गळती रोखण्याचे प्रयत्न व्हायला हवे. मागासवर्गीयांना उच्च शिक्षणात सामील करायचे असेल, तर त्याची सुरुवात या मुलांना प्रथम शिक्षणाकडे आकर्षित करून करायला हवी.

दलितवर्गानेच आता ‘पांगुळगाडा’ दूर सारायला हवा. आपल्या पायाने, आधार न घेता चालण्याचा प्रयत्न करून त्याने मिळणारा आनंद घ्यायला हवा. त्यांच्या नेत्यांनी युवकांच्या मनात हा विचार रुजवायला हवा. स्वतःच्या गुणवत्तेवर उत्कर्ष साधल्याने आता विश्वास वाढेल व प्रगतीचा मार्ग सुकर होईल.

श्रीकृष्णाने “योगः कर्मसु कौशलम्” असे सांगितले आहे. आपल्या कर्मने वा कर्मात, कार्यात पराकाष्ठेचे कौशल्य मिळविणे हा “योग” असतो व असा जीव “योगी” असतो. हे निदान आपण भारतीयांनी विसरून चालणार नाही.

- अश्विनी जगन्नाथ चव्हाण

मॉडर्न महाविद्यालय, शिवाजीनगर





❧ शिक्षण आणि संसार ❧

आजमितीला शिक्षण ही काळाची मूलभूत गरज ठरली आहे. जिकडेतिकडे शिक्षणाची एक लाट उसळलेली आहे. त्यातही मुलींच्या शिक्षणाच्या बाबतीत आजची पिढी अधिक जागरूक झालेली आहे. एखादे अगदीच आदिवासी किंवा डोंगराळ भागातील खेडेपाडे सोडले तर सर्व पालक आपल्या मुलांना दहावी किंवा बारावीपर्यंत तरी शिकविण्याचा प्रयत्न करतात.

आजच्या प्रगत काळातील एकविसाव्या शतकातील स्त्रीलासुद्धा ही गोष्ट पटलेली आहे. सहसा खेडेगावात दहावी-बारावी झाली की मुलींना बोहल्यावर उभे करण्याची तयारी सुरू होते. शहरातील भागात ही मर्यादा पदवी किंवा पदव्युत्तर शिक्षणापर्यंत वाढलेली दिसते. पण त्यानंतर, मात्र मुलींचे लग्न करून आई-वडील आपले ओझे उतरविण्याचा प्रयत्न करतात.

लग्न झाल्यावर नवीन नावे, नवीन घर, नवीन स्वभाव ह्या सगळ्यांशी जुळवणी करताकरता तिच्या आयुष्यातील सुरुवातीची तीन-चार वर्षे भरभर निघून जातात आणि त्या नवीन जबाबदाऱ्या सांभाळता सांभाळता तिने जरा मागे वळून पाहिले की तिला जाणीव होते की, आपण आपल्या आयुष्यात घेतलेल्या शिक्षणाचा स्वतःसाठी काहीही उपयोग केलेला नाही आणि मग काही स्त्रिया आहे त्या वाटेने

समोरच्या प्रवासाला लागतात तर काही नोकरी किंवा पुढील शिक्षणाला जिद्दीने सुरुवात करतात आणि यशस्वीही होतात.

माझे आयुष्य मात्र ह्या गोष्टीला अपवाद ठरले. लग्नाअगोदर माझे शिक्षण म्हणजे साहजिकच नागपूरसारख्या शहराच्या ठिकाणी असल्यामुळे व माझे वडील शिक्षणाच्या बाबतीत जागरूक असल्यामुळे एम.कॉम.पर्यंत झाले. एम.कॉम.च्या शेवटच्या वर्षी असताना माझे लग्न झाले. त्यानंतरचे तीन-चार महिने तर फुलपाखरी आयुष्यासारखे भराभर निघून गेले. नवीन नाती, पहिले बाळंतपण यात दोन वर्षे सहजच निघून गेली; पण नंतर मात्र मला शिक्षण घ्यावेसे वाटले व कुठेतरी नोकरी बघून स्वतःच्या पायावर उभे राहवे असेही वाटले. याला माझ्या पतीचीही परवानगी मिळाली म्हणून मी बी.एड.ची सेट परीक्षा दिली. उत्तीर्ण होऊन नंबरही लागला. पण तो लागला औरंगाबादला म्हणजे मला सगळ्यांना सोडून जावे लागणार होते. त्यामुळे माझ्या मनाची सतत घालमेल होत होती. पण शेवटी मी औरंगाबादला जाण्याचे ठरविले व माझ्यासोबत बाळाला सांभाळण्याकरिता सासू-सासरेही आले. मलाही फार हायसे वाटले. पण कॉलेज सुरू झाल्यावर काही दिवसांतच आमच्या सासूबाईंच्या कामावरून तक्रारी सुरू झाल्या. कारण मला सकाळी





उठल्यावर बाळ, घरातली कामे आणि १० ते ६ कॉलेज करून संध्याकाळची कामे व अभ्यास या सगळ्यांमध्ये जमवणे कठीण होऊन बसले आणि मनात तर जिद्द प्रथम श्रेणी मिळविण्याची होती. पण ते काही शक्य होताना दिसत नव्हते. शेवटी परीक्षेच्यावेळी मी माझ्या आईला आणले व जिद्दीने प्रथम श्रेणीत पास झाले. त्यानंतर असे वाटले की पुरे झाले हे शिक्षण आता; पण शिक्षिकेची नोकरी मिळवायची म्हटले तर एम.ए., बी.एड.ला जास्त मागणी आणि माझं शिक्षण तर वाणिज्य शाखेतून झालेले. म्हणून परत एम.ए. ला मराठी विषयात प्रवेश घेतला. बी. एड. करताना तरी आम्ही तिघे चौघेच असल्यामुळे मला जाणवले नव्हते. पण आता मात्र मला सगळ्यांच्या सोबत राहून एम. ए. प्रथम श्रेणीत काढायचे आहे. कॉलेज सकाळचे असल्यामुळे सकाळची कामे काही करता येत नाहीत. मग तेवढ्यावरून घरात कलह होतात. त्यातही बाळाकडे सकाळी पुरेपूर लक्ष ठेवता येत नाही. कामावरून का होईना घरातल्या सगळ्या मंडळींची कुरबुर सुरू असते आणि त्यांच्या कानावर तक्रारी गेल्या की ते मला रागवतात. मग त्यावेळी असे वाटते जाऊ द्यावे हे शिक्षण चुलीत. काय करायचे शिकून.

घरातली कामे करून सगळ्यांची मर्जी सांभाळावी व आनंदी राहवे; पण कॉलेजमध्ये नाही गेले तर पण हे रागवतात मग करावे काय ? माझ्यासमोर तर मोठे प्रश्नचिन्ह उभे असते.

एकंदरीत काय तर एका शिक्षक होणाऱ्या सुनेकडून नवऱ्याची अपेक्षा वेगळी. सासुसासऱ्यांची वेगळी आणि दीर-जावांनी वेगळी अपेक्षा करावी. वरून मी चांगली टक्केवारी घ्यावी हा दबाव. त्यात माझी ओढाताण, माझी इच्छा-आकांक्षा ह्या कशालाही महत्त्व नाही. त्या सुनेची काय फटफजीती होते. ह्याचा अनुभव तर कुणाला येणेच शक्य नाही. कारण सुनेबद्दल दयामाया असणारे सासरचे नातेवाईक फार कमी असतात. शिक्षण होऊन नोकरी मिळविणे हे स्त्रीच्या आयुष्यातील म्हणजे शिक्षण घेणाऱ्या सुनेसाठी दोन टोके आहेत तर संसार, संसारातील समस्या ही एक तार आहे आणि ह्या तारेवरून कसरत करीत करीतच तिला आपल्या आयुष्यातील ध्येय गाठायचे असते.

ही कसरत करीत असताना तिला आवश्यकता असते ती प्रेम, आपुलकी व समजून घेण्याची. तिच्या जागेवर येऊन समस्या जाणून घेण्याची, तिच्या जोडीदाराच्या साथीची, तिला मदत करण्याची





पण ह्या सगळ्या गोष्टी तिला तिच्या नवऱ्याची व सर्व सासरच्या मंडळींची साथ मिळाल्यावरच शक्य आहेत. कारण ही कसरत करीत असताना तिची शारीरिक, मानसिक व बौद्धिक ओढाताण होत असते. अशावेळी जर तिला सासरच्या मंडळींनी व विशेष करून तिच्या पतीने जर साथ दिली नाही तर ती आपले ध्येय यशस्वीपणे कधीही गाठू शकत नाही व पुन्हा संसाराच्या भट्टीत एक स्त्री, एक योग्य व्यक्तिमत्त्व तसेच भाजत जळत राहील.

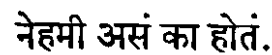
अशा वेळी बहिणाबाईंची तीच कविता
कानाला व मनाला स्पर्श करून जाते.

“अरे संसार संसार,
जसा तवा चुल्ह्यावर,
आधि हाताला चटके,
तवा मिळते भाकर.”

याच बरोबरीच्या दोन ओळी माझ्या मनाला सुचल्या.

“अरे संसार संसार,
जशी सुन दोरीवरी,
आधि मनाला चटके
तेव्हा मिळते चाकरी.”

- सुधा गणेश गिरी
एम. ए. प्रथम (मराठी)



भांडणं न होता बोलणं बंद होतं.

ओठांतले शब्द ओठातच राहिले जातात.

हृदयाची स्पंदनं हृदयाने ऐकली जातात.

डोळ्यातले भाव डोळ्यांनी पाहिले जातात.

मनातले घाव मनाने सोसले जातात.

नेहमी नेहमी असं का होतं.

तुझ्या नि माझ्या नकळत बोलणं होतं.

- अर्चना भरम

तृतीय वर्ष कला





❧ भ्रष्टाचाराचा भस्मासूर ! ❧

“निवडणुका आल्या की उमेदवार पंढरपूर, आळंदीच्या वाऱ्या मतदारांच्या घरी घालतात.” पण आपले मतदार फार भोळे हो. उमेदवार व्यक्ती आपल्या घरी येऊन आपली भेट घेऊन गेली म्हणजे त्या व्यक्तीत काहीतरी विशिष्ट आहे असे आपल्या जनतेला वाटते आणि याचवेळी आपली मतदारजनता पुरती फसली जाते. मग अशावेळी उमेदवार निवडून येतो. आपल्या कार्यकालानुसार सत्तेवर राहतो आणि मग चालूच होते आपले नेहमीचे “येरे माझ्या मागल्या”. प्रचार काळात जनतेला दिलेली सगळी आश्वासने अगदी ‘स्मृतिभ्रंश’ झाल्यासारखी विसरून जातात. ज्या जनतेच्या घरी जाऊन मतांच्या भिका घातल्या त्या जनतेलाही ही मंडळी विसरून जातात, लक्षात ठेवतात ते फक्त राजकारणात पैसाच कमवायचा !

“घटनाकारांनी प्रशासन व्यवस्था देशाचा राज्यकारभार सुरळीत चालविण्यासाठी राबविली, पण या प्रशासन व्यवस्थेचा या मंडळींनी अगदी कायापालटच केला.” प्रशासनात सगळीकडे भ्रष्टाचाराचा भस्मासूर दिसतो आहे. आपल्या स्वार्थापोटी देशाच्या राजकारणाचे या मंडळींनी पैसा मिळवून देणारे उत्पन्नाचे साधन बनविले. जो तो समाजकारण करण्याऐवजी राजकारणाचा बिझनेस करण्याचे पाहतो. निवडणुकांवर अमाप पैसा खर्च केला जातो. जर हाच पैसा जनतेच्या चांगल्यासाठी

खर्च केला तर जनतेचे आशीर्वाद तरी मिळतील. निवडणुकांवर करोडो, लाखो रुपये खर्च करून ही मंडळी सत्तेवर आल्यावर कमवितात. पेपरला बातम्या येतात अमूक नेत्याने प्रचारासाठी तमूक अभिनेत्री-अभिनेता आणला. पण मला कळत नाही अभिनेत्री-अभिनेता आणून तो उमेदवार निवडून येण्यास पात्र ठरेलच कसा ? लोकांची मने जिंकण्यासाठी एक ना अनेक कार्यक्रम अफाट पैसा खर्चून ही मंडळी राबवितात. आजकाल तर फॅडच आहे की, जो उमेदवार जादा पैसा खर्च करेल तोच निवडून येण्यास पात्र आणि अशीच मंडळी त्यांच्या सुदैवाने व आपल्या सामान्य जनतेच्या दुर्दैवाने निवडूनही येतात. हे सारं काही अनुभवताना मनात एक खिन्नता वाटते की ही माणसं जर इतका पैसा नको तिथं खर्चत बसली तर मग आपण ‘दरिद्री देशाचे’ नागरिक लवकरच होऊ, खरं तर आता तेच झालंय !

“भ्रष्टाचाराच्या भस्मासुराने अगदी राष्ट्र गिळंकृत केले आहे, देशाला कर्जबाजारी केले आहे. आधीच इंग्रजांनी भारताची संपत्ती गिळंकृत केली त्यात हे भ्रष्ट राज्यकर्ते देशाला कर्जबाजारी बनवत आहेत. इंग्रज तरी किमान परकीय होते; पण इथे ‘स्वकीयच स्वकीयाला गिळंकृत करू पाहतो आहे. एकूण राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या चाळीस टक्के उत्पन्न हे काळ्या पैशाच्याच स्वरूपात आहे तर राष्ट्राच्या विकासकामांसाठीच्या दर एक रुपयातील पंधरा





पैसेच जनतेपर्यंत पोहोचतात. उर्वरित पैशांचा भ्रष्टाचार होतो. या भ्रष्टाचारावर कोणी आरोप केले तर त्या आरोपांवर कायदेशीर कारवाईदेखील होत नाही. दरवर्षी भ्रष्टाचाराचा आरोप असलेल्यांपैकी केवळ सहा टक्के व्यक्तींवरच कायदेशीर कारवाई होते. त्यामुळे यावर वाचा फोडूनही काही उपयोग नाही. आपण फक्त बघ्याची भूमिका बजावू शकतो. कारण दोष फक्त भ्रष्ट राज्यकर्त्यांचाच नाही तर आपणही त्यात सहभागी असतो. त्यांच्या भ्रष्ट कारवायांत अप्रत्यक्ष किंवा प्रत्यक्षरीत्या आपल्यातीलच काही व्यक्ती सोबत असतात.

“भारतावर ६ लाख ४ हजार ५०० कोटी रुपयांचे कर्ज आहे. याचाच अर्थ असा की प्रत्येक भारतीयावर जन्मतःच ६ हजार रुपयांचे कर्ज लादले गेले म्हणायचे. म्हणजे त्या अपत्याला जन्माला येताना आधी त्याच्यावर असणाऱ्या ६ हजार रुपये कर्जाचा विचारच करावा लागेल. ज्याने पृथ्वीवरच्या सौंदर्याचा आस्वादही अजून घेतला नाही तोच त्या बिचाऱ्यावर कर्जाचा एवढा मोठा डोंगर उभा ! राज्यकर्ते स्वतःच्या स्वार्थासाठी खिसे भरणार आणि देशावर कर्ज करणार. मात्र बिचारी जनता अगदी या कर्जात लिंबासारखी पिळून निघते. मग भरायचा जनतेने अमुक कर, तमूक कर. मात्र ह्यांचे टॅक्स कधी पूर्ण नाहीत. त्यांचं लक्ष फक्त ते कर बुडविण्यातच. त्याचाच परिणाम म्हणजे सध्याचा चर्चेचा विषय असणाऱ्या ‘शेतकऱ्यांच्या आत्महत्या’. जो देश कर्जबाजारी आहे त्या देशाचे

राज्यकर्ते देखील कर्जबाजारी पाहिजे. पण भारतात हेच राज्यकर्ते तुडुंब पैसा कमवून बसलेत. ते कसले कर्जबाजारी होणार. होते ती फक्त सामान्य जनता.

“एकीकडे गुन्हेगारी, दहशतवाद, नक्षलवाद, बलात्कार इत्यादींचे वाढते असलेले प्रमाण आणि दुसरीकडे राज्यकर्त्यांची निष्क्रियता व त्यांचा भ्रष्टाचार. अशा स्थितीत सामान्य माणूस कसा सुरक्षित राहणार.” निष्पाप जनतेला गुन्हेगाराप्रमाणे वागणूक देणारे मुजोर वृत्तीचे पोलिस जनतेचे रक्षक नाही तर भक्षक झालेत. राज्यकर्त्यांप्रमाणेच त्यांचे आज्ञाधारक सेवक कर्तव्य विसरून गेलेत. भ्रष्टाचारात तर महाराष्ट्राचे पोलिस प्रथम आहेत. सज्जनांच्या नाशासाठी व दुर्जनांच्या रक्षणासाठी बनावट साक्षीपुरावे आहेत. राजकीय स्वार्थासाठी राष्ट्राचे नुकसान करणाऱ्या अशा तत्त्वहीन राजकारण्यांना उलथवूनच टाकले पाहिजे. त्यासाठी या मरगळलेल्या समाजाला उभारी आणायची असेल तर तरुणांने ‘प्रकाशाची ज्योत’ ही लावलीच पाहिजे आणि तरच भारत देश भ्रष्टाचाराच्या भस्मासुरातून मुक्त होईल व एक प्रगत देश म्हणून नावारूपाला येईल !”

“तरुणांनो, कराल ना हे स्वप्न पूर्ण. गाठायचंय ना ते उंच शिखरावरचं ध्येय. मग आता तयार रहा. कारण हीच वेळ आहे परिवर्तन करण्याची !”

- रूपाली संभाजी नातू
एफ. वाय. बी.ए.





ॐ स्वभावाचे पैलू ॐ

प्रत्येक व्यक्तीचा स्वभाव हा वेगळा असतो. म्हणतात ना व्यक्ती तितक्या प्रकृती त्याचप्रमाणे व्यक्ती तितके स्वभाव. या स्वभावावरच माझे थोडे विचार व्यक्त करणार आहे.

स्वभाव... हे जितक्या प्रकारच्या व्यक्ती तितक्या प्रकारचे असतात आणि ह्या स्वभावामुळे व्यक्ती एकमेकांजवळ येतात तर काही वेळा याच स्वभावामुळे व्यक्ती एकमेकांपासून दूर होतात. काही व्यक्ती रागीट असतात, शीघ्रकोपी असतात. त्यांच्याशी बोलताना जरा सांभाळून वागावे लागते. कारण हे महाभाग केव्हा तापतील काही सांगता येत नाही. त्यामुळे यांच्यापासून जरा जपूनच वागावं लागतं. तर काही व्यक्ती फणसासारख्या असतात. वरून कडक, काटेरी तर आतून नरम, गोड अशा स्वभावाच्या. वरून जरी किती कडक वाटत असल्या तरी आतून नरम असतात. त्यांच्या मनात प्रेम असते. त्या वरून जरी कठोर वागत असल्या तरी समोरच्या व्यक्तीबद्दल त्यांच्या मनात प्रेम असते.

काही व्यक्तींचा स्वभाव इतका शांत असतो, समंजस असतो की त्या प्रत्येक परिस्थिती शांततेने, समंजसपणाने घेऊन आपले प्रश्न सोडवतात. त्याचप्रमाणे त्यांच्या मनात केव्हाही राग नसतो तर काही व्यक्ती इतक्या मनमोकळ्या स्वभावाच्या

असतात की, आपल्या बोलण्याने त्या प्रत्येकाला आपलंसं करून टाकतात. अशा व्यक्तींच्या मनातही कधी दुसऱ्यांबद्दल वाईट विचार, कपट, मत्सर कधीच नसतं. त्यांचं मन हे नितळ पाण्यासारखे स्वच्छ असतं.

तर काही व्यक्तींचा स्वभावच कळत नाही. त्या शांत असतात. त्यांना राग येतो; पण त्यांच्या मनात काय चाललंय हे समोरच्या व्यक्तीला कळतच नाही. अशा व्यक्तींबरोबरही आपल्याला समजूतदारपणे वागावं लागतं.

असे हे एकेकाचे स्वभाव. परंतु आपला स्वभाव शांत असेल, समंजस असेल तर आपण समोरच्या व्यक्तीचा स्वभाव कसाही असला तरी त्याला समजून घेऊ शकतो.

अशा अनेक प्रकारच्या स्वभावाच्या व्यक्ती आपल्याला जगात भेटत असतात. पण, आपण त्यांच्याशी कसं वागावं हेही आपल्या स्वभावावरच अवलंबून असतं. कारण स्वभावाला औषध नसतं... !

- कंचन दीपक भालेराव

एम. ए. मराठी प्रथम वर्ष





ॐ संत तुकाराम : परिसंवादाचा आढावा ॐ

पुणे विद्यापीठातील संत तुकाराम अध्यासनाने नामदेव सभागृहात ‘संत तुकोबांच्या अभंगवाणीचे विविधांगी आकलन’ या विषयावर दि. २३ व २४ जानेवारी २००७ रोजी राज्यस्तरीय परिसंवाद/चर्चासत्र आयोजित केले होते. मॉडर्न महाविद्यालयाचे विद्यार्थी प्रतिनिधी म्हणून आम्ही दोघे तिथे गेलो होतो.

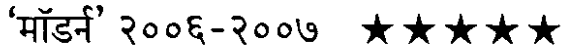
प्रारंभी विद्यापीठ गीत झाल्यानंतर अध्यासनप्रमुख डॉ. शंकर चांदेकरांनी या परिसंवादाची आपल्या प्रास्ताविकातून रूपरेषा स्पष्ट केली. प्रसिद्ध समाजशास्त्रज्ञ डॉ. गेल ओमवेट यांच्या शुभहस्ते पारंपरिक दीप प्रज्वलित करून परिसंवादाचे उद्घाटन झाले. उद्घाटनानंतर बोलताना डॉ. ओमवेट यांनी मराठीत भाषण करून प्रेक्षकांची मने जिंकली. त्या म्हणाल्या, “संत तुकाराममहाराज आणि बहुतेक सर्व संतांनी भारतातील जाती व्यवस्था व ब्राह्मणवादास कडाडून विरोध केला आहे. तुकोबांचे अभंग व गाथा ही अत्यंत अभ्यासपूर्ण असल्याने नवीन पिढीतील अभ्यासकांना त्याचा निश्चित उपयोग होईल.

आपल्या समाजात सामाजिक समरसता आणण्यासाठी तुकोबांचे सामाजिक विचार विशेष उल्लेखनीय आहेत.”

प्रमुख अतिथी डॉ. आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठाचे कुलगुरू डॉ. नागनाथ कोतापळे यांनी आपल्या भाषणातून तुकोबांचा संघर्ष नवनिर्मितीसाठी कसा होता, त्यांची कविता (अभंग) ही व्यक्ती निर्देशक नसून महाराष्ट्रातील सामाजिक परिस्थितीचे अवलोकन आहे, असे सांगितले. समाजाची पुनर्मांडणी हितसंबंधांची आहे. त्याशिवाय नव्या समाजाचे चित्र प्रकट होत नाही, असेही त्यांनी सांगितले.

‘एम.आय.टी.चे अध्यक्ष डॉ. विश्वनाथ कराड म्हणाले- “तीर्थक्षेत्रे ही ज्ञानक्षेत्रे झाली पाहिजेत. तुकोबा हे पहिले समाज क्रांतिकारक आहेत. त्यांचे वाङ्मय जीवनाला नवी दिशा देणारे आहे. ज्ञानेश्वर व तुकाराममहाराज इंग्लंड, अमेरिकेत जन्माला आले असते तर देहू, आळंदी सोन्याने मढवून टाकली असती.”







स्पष्ट केले. “ज्ञानाचा एका नामाचा तुका” एकच संत, पंथ, ग्रंथ असा अभ्यास करावा हा प्रश्न उपस्थित झाला.

समारोप सत्रात डॉ. भास्करराव आव्हाड, डॉ. विजय भटकर, डॉ. विद्यासागर, प्रा. भाऊसाहेब जाधव, श्री. अनीस चिश्ती सहभागी झाले. प्रमुख पाहुणे ह. भ. प. किसनमहाराज साखरे म्हणाले - “तुकोबांची गाथा म्हणजे समाजाचे दर्शन घडविणारा आरसा आहे. तुकोबा जमाखर्चाचे ज्ञानी होते. अनुभूतीसंपन्न व्यक्ती परिपूर्ण असते. संतांचे संतत्व शिष्यांना दिल्याने द्विगुणित होते. गुरुकृपा नसेल तर ईश्वराला जाणून जाणून घेणे अशक्य आहे...”

दोन दिवसांचे हे संत तुकाराम अध्यासन आयोजित राज्यस्तरीय चर्चासत्र आम्हा विद्यार्थ्यांसाठी जणू एक पर्वणीच ठरले. ‘श्रद्धेचा जन्म ज्ञानातून होतो’ ही उक्ती या चर्चासत्रात सिद्ध झाली. मॉडर्नच्या विभागप्रमुख प्रा. डॉ. स्नेहल तावरे मॅडम यांच्यामुळे ही संधी प्राप्त झाली. त्यांना शतशः धन्यवाद ! विठ्ठलभक्तीने भारावलेल्या संत तुकारामांची प्रतिमा मनात कायमची कोरली गेली आहे !

- गजानन नेरकर (एम.कॉम. द्वितीय)
- अश्विनी चव्हाण (एफ.वाय.बी.ए.)



ॐ सुंदरता - एक लेप ॐ

प्रिय,

मी तुला एक लेप सांगणार आहे. त्याचा उपयोग तुला खूप चांगला होईल. प्रथम भरपूर प्रेम घे. जेवढे अधिक घेशील तेवढा चांगला लेप मदतकारी होईल. त्यात एक मूठ सहृदयता टाक. त्याने मऊपणा येतो. नंतर त्यावर भरपूर प्रसन्नता ओत. त्याने उदासीनता संपून जाईल. यात थोडी करुणा आणि विवेक मिसळ. मिळेल तेवढी सहनशक्ती गोळा करून त्यात टाक. त्यामुळे यशाचा मार्ग दिसेल आणि त्याबरोबरच दोन चमचे आशाही घाल. त्यामुळे निराशा जाईल. या सर्वांत धैर्य घाल. या सर्व मिश्रणावर जेवढे तुझ्याजवळ हास्य असेल तेवढे पसरवून टाक आणि छानपैकी घोटून क्रिम तयार कर. हा लेप तू दररोज चेहऱ्यावर न लावता हृदयावर लाव आणि त्यानंतर कुणाची तरी मदत कर; कुणाला तरी हसव आणि कुणाचे दुःख वाटून घे आणि बघ तुला चमत्कारिक अनुभव येईल. तुझ्यात वेगळेच परिवर्तन होईल. तुला भेटणारी प्रत्येक व्यक्ती तुझ्याबद्दल चांगले उद्गार काढेल कारण तू खरोखरच सुंदर आहेस.

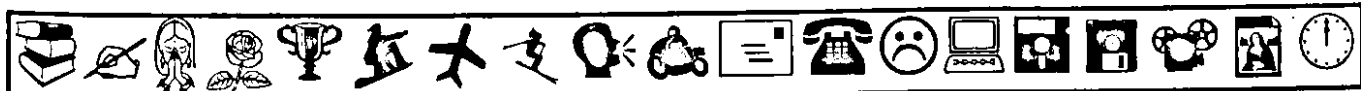
- अर्चना मुरकुटे
तृतीय वर्ष बी.ए.

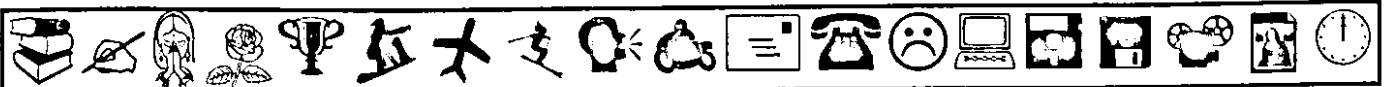
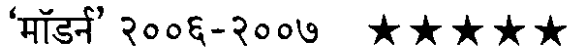




बाबासाहेबांच्या या विचाराने लोकांच्या मनात वैचारिक क्रांती सुरू झाली व हिंदू संस्कृतीने जळमटे झाडून टाकली व देशभरातून धर्मातराची एकच लाट उसळली. पण धम्मदीक्षेनंतर दुर्दैवाने अल्पावधीतच (६ डिसेंबर १९५६) त्यांचे महापरिनिर्वाण झाले, त्यामुळे धम्म चळवळीवर फार मोठा आघात झाला. सर्व बौद्धमंडळी गोंधळून गेली. पेचात पडली. आपला आत्मविश्वास गमावून बसलेल्या बौद्धांचे व रिपब्लिकन पक्षाचे कचखाऊ नेते यांनी धम्म चळवळीचे कार्य आपल्याला शक्य नाही म्हणून अर्ध्यावर सोडून दिले, चळवळ थांबली व बाबासाहेबांचे स्वप्न संपूर्ण भारत बौद्धमय करीन हे

अपूर्णच राहिले, पण
आंबेडकरांच्या या
क्रांतिकारी विचाराने
काही जनमाणसांवर
खूप मोठा प्रभाव
पडला. पुढे त्यांनी ही
धम्माची चळवळ सुरू
ठेवली. त्यात महत्त्वपूर्ण
श्रेय “बहुजन
समाजवादी पार्टीचे
संस्थापक मा.
कांशीराम यांना जाते.
कारण त्यांनी धम्माची
चळवळ गतिमान







पत्ता सोबत आल्यासारखी
दुःखे माझ्या दारी आली
मी म्हणाले,
तुम्ही यायला
माझी काही हरकत नाही,
पण तुम्हाला द्यायला
माझ्याजवळ काही नाही
याआधी तुमचे बरेच
भाऊबंध येऊन गेले
अश्रू, हुंदके, उमाळे
सारे काही घेऊन गेलेत
हे ऐकून काही दुःखं
दारातून परत गेली
काही मात्र चिवट सारखी
आगंतुकपणे घरात शिरली
माझ्या अनातिथ्यामुळे
दुःखं बरीच रोडावली
अनुकूल वातावरण नाहीसं पाहून
हळूहळू पसार झाली

दूर अंतरावर हे सारं सारं
काही सुखे पाहात होती
या घरात यायला हरकत नाही
असं आपापसात म्हणत होती
पुन्हा दारावर थाप पडली
दारात इतक्या सुखांना पाहून
माझी तर धांदल उडाली
माझा पत्ता यांना कुणी दिला
मनात उगीचच शंका आली ?
सुखं म्हणाली,
आता दुःखांना जाताना पाहून
आम्ही तुझ्या दारी आलोय
आता इथेच ठावा मांडायचाय
असं आम्ही ठरवून आलोय
मी स्वतःला सावरून म्हणाले
तुम्ही यायला काही हरकत नाही
पण तुम्ही एकेकांनी आणि
हळूहळू या
कारण मला तुमची सवय नाही.

- अर्चना सखाराम मुरकुटे
तृतीय वर्ष कला



❧ दिवस सरताना... ❧

कसे सरले दिवस
कसे सरले दिवस
होते आठवण त्यांची
मागे बघून परत !!

लहानपण देगा देवा
झाली म्हण जुनी
कधी आले मोठेपण
याची जाणीवच नाही !!

वयं होती वाढत
 दिवस होते सरत
 तरी प्रत्येक क्षण कसे
 रंग होते उधळत !!
 कधी क्षण सुखाचे
 तरी कधी अति दुःखाचे
 ह्याचेच नाव आयुष्य
 दिवस होते सांगत !!

गाठायचा एक टप्पा
सांगतो एक दिवस
मिळून जाते सर्व काही
त्या एका क्षणातच !!



वयाची तर बेरीज नसते कधी उलगाडत
आपणच करायचा असतो
दिवस सोन्याचा
शिकतो आपोआपच !!

येतो तो दिवस
अपार साऱ्या कष्टांनी
होते ताठ मान, भिडते ती नजर,
कारण मिळवून दिलेलं असतं
त्याच सरलेल्या दिवसांनी !!

- नीता पानसे
तृतीय वर्ष वाणिज्य





ॐ आम्ही दोघी ॐ

माझ्या आयुष्यातील ही सर्वात सुंदर कथा आहे. तो माझ्या आयुष्यातला अत्यंत सुंदर दिवस होता. या दिवशी मला एक सुंदर कळी दिसली. माझ्याशेजारी असलेल्या झाडावर माझ्यासारखाच नुकताच तिचा जन्म झाला होता. अर्थात मीही एक कळी होते. तिची अन् माझी लवकरच मैत्री जमली. एकमेकांच्या सहवासात आमचे भावविश्व फुलू लागले. एकमेकांशी हितगूज करत आमचे क्षण सोनेरी होऊ लागले. कुमारावस्थेत आम्ही बागेतल्या झाडांवर डोलत होतो. नियतीने जगण्यासाठी आम्हांला असं रूप दिलं होतं की, आम्ही आमच्या या स्वर्गातून बाहेर जाऊ शकणार नव्हतो; पण बाहेरचं जग पाहण्याची ओढ असणाऱ्या या मनाला चालत्या बोलत्या व्यक्तीची नितांत आवश्यकता होती. जणू आयुष्याच्या प्रत्येक श्वासाबरोबर हे सुंदर जग कळावं ही अनिवार्य इच्छा मैत्रीसाठी कुणालातरी शोधत होती.

एकदा आमच्या बागेच्या स्वर्गात एक माळी आला. त्याने मैत्री माझ्याशी केली आणि प्रियंवदा म्हणून माझ्या मैत्रिणीला त्याच्या विशाल हृदयात जागा दिली. माझ्या मैत्रिणीला त्याचा सहवास हवाहवासा वाटू लागला.

कधीही न लाजणारी व नेहमी हसणारी माझी मैत्रीण वयात येत होती. त्या कळीचं फुलात रूपांतर

होत होतं. तिच्यासारखी माझ्या आयुष्याची कथा पुढे सरकत होती. माळी रोज तिला येऊन बघायचा. जणू काही ती माझ्याशी बोलेल अशा तऱ्हेनं तिच्याशी हितगूज करायचा.

आता तर तिच्या वयाला दोष द्यावं असं सोळाव्या वर्षासारखं आयुष्य सुरू झालं होतं. माळ्याने तर तिला भावनिक गुंतवणुकीतच बांधलं होतं.

माझ्या या मैत्रिणीचं कळीतून फुलात रूपांतर झालं होतं. त्यात ती सुंदर. माळ्याच्या येण्याची चाहूल लागताच ती अधिक लाल होई. आमच्या बागेत एकवार नजर टाकली तरी सगळ्यात सुंदर कोण हे लगेच समजून येई. ती भाग्यवान माझी मैत्रीण होती आणि मी भाग्यवान होते कारण ती माझी मैत्रीण होती. फुलासारखं तिचं मनही सुंदर होतं. तिच्या मनाच्या फुलावर प्रेमाचं फुलपाखरू अखंड गुंजारव करीत होतं. माळी तिच्यावर प्रेम करत होता. “चार क्षण प्रेमाचे, असे माझ्या भाग्याचे” असं तिचं आयुष्य सुखाच्या झोक्यावर अखंड झोके घेत होतं.

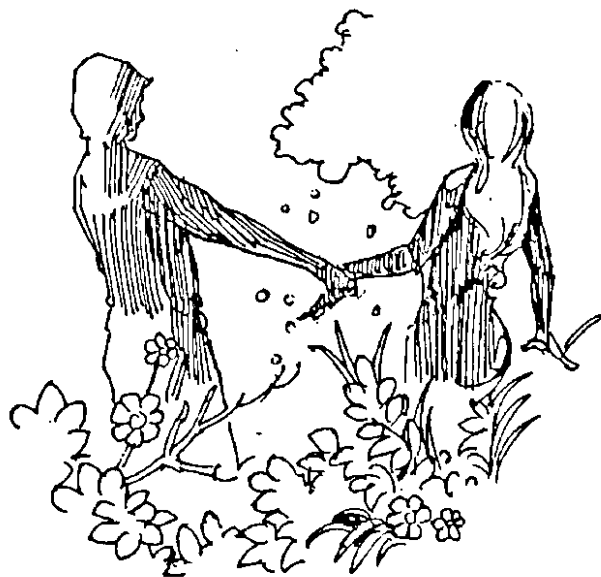
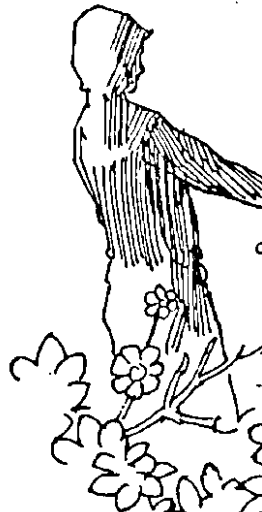
पण आता माझ्या या मैत्रिणीच्या चेहऱ्यावर सदैव एक चिंता दिसू लागली. या चार दिवसांच्या आयुष्यात दोन दिवसांचा बहर असतो. हा बहर ओसरला की ओढ कमी होणारच. तिला विरहाच्या अग्नीत जळायचं नव्हतं. हे मला कळत होतं. त्यामुळे



मीच तिला समजावणीच्या सुरात सांगत होते.
भावना कधीच मरत नसतात. त्यांना अंत नसतो.
कुणाच्या ना कुणाच्या रूपात त्या जिवंत असतात.
कारण स्वतः निसर्ग त्यांना जपत असतो.

माळी तर संवेदनशील मनाचा होता. माझी मैत्रीण तिच्यामध्ये गुंग होती. प्रेमात पडली होती ना ! बागेत अशी अनेक सुंदर फुलं असताना त्याचा जीव माझ्याच मैत्रिणीवर का जडला हा मला एक सतावणारा प्रश्न होता. कदाचित या प्रश्नाचं उत्तर 'सुंदर स्वभाव' असंही देता येऊ शकलं असतं. कारण माझ्या मैत्रिणीचा बहर ओसरल्यावरही माळ्याचा तिच्यावर जीव कायम होता.

पण सगळीच सुखं चिरकाल टिकणारी नसतात. नियतीचे पाश कोणालाही चुकवता येत नाहीत. मग माझी मैत्रीण त्याला अपवाद कशी ठरणार. माझ्या आयुष्यातला तो दुःखाचा दिवस होता. ज्या कळीचं फुलात रूपांतर होताना पाहिलं, जिला प्रेमाचा वाटेकरी होताना पाहिलं, तीच आज त्या झाडावर आधार घेण्यासही असमर्थ ठरत होती. तो तिच्या आयुष्याचा अंताचा काळ होता. ती तळमळत होती. ज्याच्यावर निस्सीम प्रेम केलं, त्या

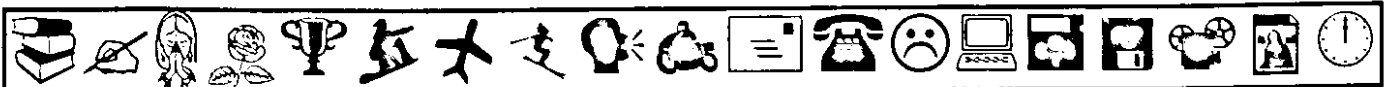


माळ्याला एकवार पाहयचं होतं. मला मूकपणे सांगत होती जा, जा... शक्य तेवढ्या लवकर त्याला बोलव. मी हताशपणे पहात होते. मी असमर्थ होते.

पण मृत्यूच्या त्या क्षणीही भाग्याने तिला साथ दिली. त्यानं तिला प्राणांतिक हाक मारली. त्यानं तिचं नाव शर्वरी ठेवलं होतं. तोच आवाज माझ्या कानात भिनला. हो... तो केवळ तिच्यासाठी तिथे आला होता. तिला इतकी असाहाय्य, निराधार पाहून लहान मुलासारखं कळवळला. हातात असलेल्या रेशमी रुमालावर तिच्या मृत शरीराची पाकळी अन् पाकळी त्यानं उचलली. माझ्यासमोरच तिच्या राहत्या झाडाखाली तिला पुरलं.

निश्चयाने तो म्हणाला, “मला माहीत आहे आणि खात्रीही आहे तू परत येशील. इतक्या सहजासहजी तुटणारं आपलं नातं नाही. याच झाडावर इथेच तू परत येशील मला भेटण्यासाठी. मला एकटं सोडून जाऊ नकोस. माझं प्रेम फक्त तुझ्याचसाठी आहे.

त्या क्षणी मला
वाटलं माझी मैत्रीण त्याला
प्रतिसाद देईल. जणू म्हणेल,



“नक्की येईन. आपण दोन असलो तरी आपला जीव एक आहे. यावेळी आले फुलाच्या रूपात, परत येईन मुलीच्या रूपात. तुझ्यासोबत फिरायला, तुझ्यासारखं जीवन जगायला. वाट पाहशील ना माझी... ?”

माझ्या आयुष्यातलं हे सत्य सांगताना तुमचा गोंधळ उडाला असेल. मी नक्की कोण हा प्रश्न तुम्हांला पडला असेल. उत्तर आहे माझ्याकडे अगदी साध्या शब्दांत. मी होते गुलाबाचं एक पिवळं फूल - सदैव मैत्री करण्यासाठी धडपडणारं आणि माझी मैत्रीण म्हणजे गुलाबाचं लाल फूल होती - जी प्रेमासाठी आयुष्यभर जगली. मैत्री आणि प्रेम या एकाच धाग्यात गुंफलेल्या असतात हेच सांगण्यासाठी देवाने आम्हांला असा रंग तर बहाल केला नव्हता ना ? असा प्रश्न आज मला पडला आहे. म्हणतात की प्रेमापेक्षा मैत्री श्रेष्ठ असते. खरंच आहे का तसं ? प्रेम आणि मैत्री एकाच नाण्याच्या दोन बाजू असताना प्रेम कनिष्ठ आणि मैत्री श्रेष्ठ कशी ? आज मला पटतंय मैत्रीची मानसिक गरज असते तशी प्रेमाची भावनिक गरज असते. आयुष्यात काही जणांनाच प्रेमाची देणगी मिळते. माझी मैत्रीण त्या भाग्यवंतासारखी होती आणि माझं भाग्य म्हणजे तिची जन्मजात मैत्री आणि साथ होती.

- गायत्री चौधरी
एस. वाय. बी. कॉम. सी



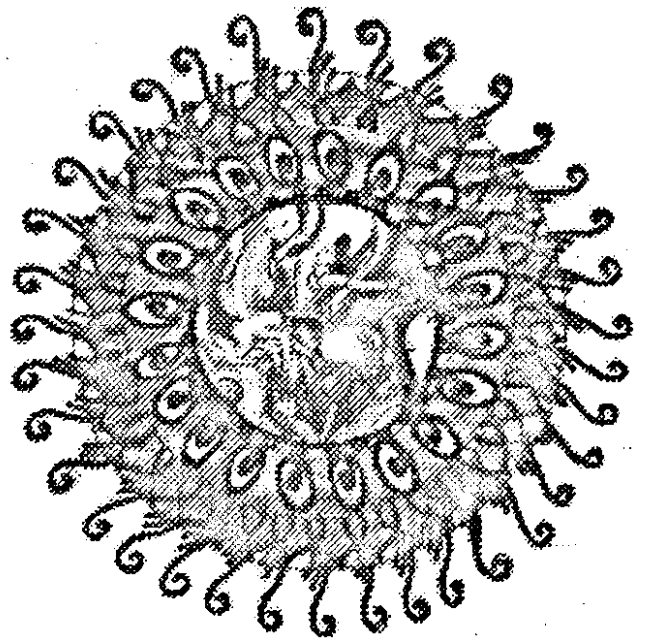
❧ चारौलया ❧

राजकीय नेते कुणावर तरी
प्रेम करीत असतात
मात्र बायकोपेक्षा जास्त खुर्चीवर
मरत असतात

तुझ्या सहवासातल्या आठवणी
मनाला स्पर्श करून जातात
निराश माझ्या मनाला एकदाच
हर्ष देऊन जातात.

फुलापानासारखंच जगात
वावरायचं असतं
काटे जवळ असले तरी
त्यांना घाबरायचं नसतं.

- सचिन देशमुख, प्रथम वर्ष कला



❧ हायटेक राजकारणी ❧

प्रमोद महाजन यांचा जन्म आंध्रप्रदेशातील महबूबनगर येथे झाला. वडील व्यंकटेश महाजन. कुटुंब बीड जिल्ह्यातील केज येथे राहत होते. त्यांना प्रमोद, प्रकाश, प्रवीण उर्फ चंदू अशी तीन मुले व प्रज्ञा, प्रतिभा या मुली. थोरल्या प्रमोदचे प्राथमिक शिक्षण केज येथे झाले. १९६० च्या सुमारास व्यंकटेश महाजन यांची अंबाजोगाईला बदली झाली व हे कुटुंब या शहरात स्थलांतरित झाले. हाऊसिंग सोसायटी भागात डॉ. माने यांच्याकडे ते भाड्याने राहत होते. जवळपास पंधरा वर्षे महाजन कुटुंबाचे याच घरात वास्तव्य होते. प्रमोद महाजन यांचे आठवी ते दहावीपर्यंतचे शिक्षण अंबाजोगाईच्या योगेश्वरी विद्यालयात झाले. १९६५ ते १९७० या काळात याच संस्थेच्या महाविद्यालयातून त्यांनी बी.एस्सी व बी.ए. अशा दोन पदव्या प्राप्त केल्या. त्यानंतर संभाजीनगर येथे अभियांत्रिकीचे केवळ एक वर्ष पूर्ण केले. स्कूलबॉय ते कॉलेजकुमार हा प्रवास केल्यानंतर महाजन मराठवाड्यातून पुण्यात दाखल झाले. तेथे प्रसिद्ध रानडे इन्स्टिट्यूटमध्ये पत्रकारितेची पदवी घेतली व येथेच 'दै. तरुण भारत' मध्ये संपादकीय विभागात रुजू झाले. मात्र फार काळ तेथे राहिले नाहीत. कारण त्यांना तेव्हा वेध लागले होते ते वेगळेच. दिल्लीमधील या वॉर रूमच्या माध्यमातून त्यांनी आपल्या प्रतिस्पर्ध्या राजकीय

पक्षांवर नेहमी तोफांचे गोळे फेकले होते. पॉवर पॉईंट प्रेझेंटेशनला त्यांनी विशेष महत्त्व दिले होते. प्रचारयंत्रणा ही हायटेक कशी असावी हे त्यांनी उभ्या देशाला दाखवून दिले होते.

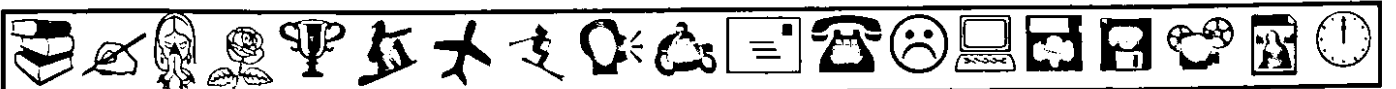
युवा नेता ते राष्ट्रीय नेता

१९७५ सालाच्या आणीबाणीत प्रमोद महाजन यांच्या व्यक्तिमत्त्वाला खऱ्या अर्थाने पैलू पडले. एका सामान्य कार्यकर्त्यातील नेतृत्वगुणांना याच कालखंडात व्यापक संधी निर्माण झाली. या आणीबाणीत प्रमोद महाजन नाशिक येथील कारागृहात होते. पक्षसंघटनेतील कुशल संघटक म्हणून प्रमोद महाजन यांची प्रदेशस्तरावर नोंद घेतली गेली. पुढे वसंतराव भागवत यांनी त्यांना मुंबईस बोलावून घेतले आणि येथूनच प्रमोद महाजन यांच्या सक्रिय राजकीय प्रवासाला सुरुवात झाली.

आधी महाराष्ट्र नंतर राष्ट्र हा त्यांचा आलेख
झपाट्याने वाढत गेला. एक राष्ट्रीय नेता म्हणून त्यांना
मान्यता मिळाली.

• प्रमोद महाजन हे महाराष्ट्राचे असे राजकारणी आहेत की ज्या थोड्या मराठी राजकारण्यांनी दिल्लीमध्ये खऱ्या अर्थाने सत्ता राबवली, सत्ता भोगली, सत्ता पाहिली आणि सत्तेचे राजकारण केले.

म्हणून तर मी प्रमोद महाजन व शरद पवारांना राजकारणामध्ये माझा गुरू मानतो. कारण की

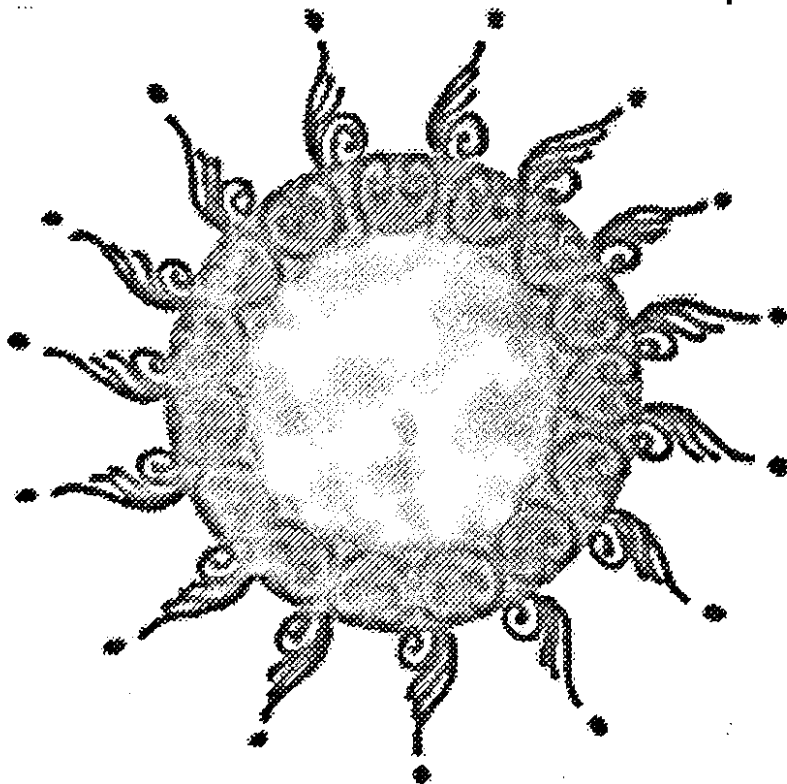




प्रमोद महाजनांच्या बाबतीत अजून एक गोष्ट सांगता येईल ती म्हणजे हे की, 'मूर्ती लहान पण कीर्ती महान' असा हा राष्ट्रीय नेता होऊन गेला. अशा नेत्यास माझे विनम्र अभिवादन !

- प्रणित रमेश बहिरट

एफ. वाय. बी. ए.



❧ “रघु” ❧

स्त्री म्हणजे महम्मंगल मंदिर
प्रेमाचं तीर्थस्थान
दयेचा साठा
जीवनाच्या मंदिराचा कळस.

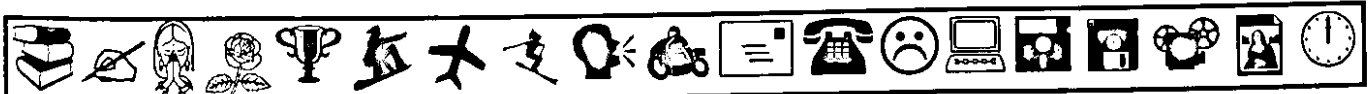
स्त्री म्हणजे सौंदर्याचे संघटन
कोमलतेचा कळस
प्रेमाचा पर्वत
लाजेची शाल,

स्त्री म्हणजे सृष्टीचा दागिना
झोपेचा पहिला निःश्वास
सरितेचे कोमल रूप
बहरात आलेलं पाखरू

स्त्री म्हणजे प्रेमळ रंगछटा
रंगातील सर्वश्रेष्ठ रंगोली
सृष्टीचा मान
इंद्रधनुष्याची शान

स्त्री म्हणजे मानवतेचा मान
निर्मात्याचे देणं
दिव्यातील तेल
प्रकाशाची समृद्धी

- श्रीकांत गवाले, प्रथम वर्ष कला



ॐ ॥ प्रेम ॥ ॐ

काय अर्थ आहे प्रेमाचा ? असं म्हणतात की, जेव्हा कोणीतरी मनाचा ताबा घेतो, त्याचा नुसता सहवासदेखील मनाला प्रफुल्लित करतो. चार महिन्यांच्या कोरड्या उन्हाळ्यानंतर पावसाचा एक थेंब ज्याप्रमाणे मनाला सुखद वाटतो त्याप्रमाणे त्या व्यक्तीचा विचारही आनंदीत करतो. प्रेमाच्या सगळ्या पायऱ्या चढून जातो आणि एक वेळ अशी येते की आपण पूर्णपणे प्रेमाच्या विळख्यात अडकून जातो. बहुतेक यालाच प्रेम म्हणतात. मात्र हे झालं जुन्या काळचं. “Now this is 21th century”. वेळेनुसार सारं काही बदललं आणि याचबरोबर प्रेम करण्याची पद्धतही आणि प्रेमाचा अर्थही... आताच्या काळात एखादी व्यक्ती एका दृष्टिक्षेपात आवडली की लगेच तिच्यासमोर प्रेमाचा प्रस्ताव मांडायचा. नकार असला तर ‘एक नाही तो दुसरी सही’ या पंक्तीप्रमाणे पुढे वाटचाल करत राहणे. कारण कोणीतरी स्वतःसोबत फिरायला आणि ग्रुपमध्ये बडेजाव मिरवायला हवं असतं आणि होकार मिळाला तर रस्तोरस्ती भटकणे, सारे लव्हर्स पॉईंट पालथे घालणे, सिनेमातील नको ते विचार आचरणात आणणे बस्स इतकंच ! खरंच प्रेमाची व्याख्या हीच आहे का ?

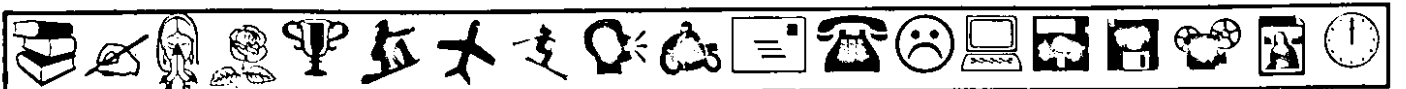
ईश्वराने प्रत्येकाच्या मनामध्ये 'प्रेमाला'
महत्त्वाचं स्थान दिलंय ते का याच्यासाठी?

बाह्याकर्षण म्हणजे प्रेम नव्हे. कॉलेज लॅंग्वेजमध्ये या प्रेमाला अ‍ॅट्रॅक्शनच म्हणतात. हे तर सगळ्यांनाच माहीत असेल. प्रेम वाईट नाही. मला माहितीये प्रेमाचा अनुभव हा फार वेगळा असतो. मात्र प्रेम केवळ एक मुलगा वा मुलीमध्ये नसते. या प्रेमापेक्षाही आपल्या जन्मदात्या मातापित्यांचं प्रेम महत्त्वाचं असतं कारण ते निःस्वार्थी असतं.

आपण आपल्या दोन-चार वर्षांच्या प्रेमासाठी आपल्या जन्मदात्यांच्या सतरा-अठरा वर्षांच्या प्रेमाला विसरण्याइतके कृतघ्न तर नक्कीच नाही. गांधीजी म्हणतात की, “जगातील सर्वांत लांच्छनास्पद गोष्ट म्हणजे आपल्या माता-पित्यांना फसवणं.” म्हणून आपल्या प्रेमाला स्वार्थी होऊ देऊ नका. प्रेम कोणी मुद्दामहून नाही करत हे नक्की. कधी आपलं मन आपली जागा सोडून प्रेम सागरात गटांगळ्या खातो हे स्वतःलाच कळत नाही. मात्र प्रेमाचं दुसरं नाव ‘त्याग’ आहे. फारच कमी लोकं असतात की जे नशिबवान असतात की ज्यांना संबंध जीवन एक खरी प्रेम करणारी व्यक्ती मिळते.

कदाचित्त सारेच एवढे नशिबवान नसतात
मित्रांनो... नशिबवान नसतात. हा सारा खेळ
नशिबाचा.

- प्रियंका विटकर, एफ. वाय. बी. ए.





❧ क्रांतिपथावरील यात्रिक - नेताजी !!! ❧

नेताजी सुभाषचंद्र बोस हे नाव उच्चारताच लष्करी वेषातील, कडक शिस्तीतील आदरणीय मूर्ती डोळ्यांसमोर उभी राहते. भारतीय स्वातंत्र्यसंग्राम हा केवळ महापुरुषांच्या मनात उमटलेला जणू देशाभिमानच आहे, असं म्हटल्यास वावगं ठरू नये. यातही अग्रभागी असेल ते नाव म्हणजे नेताजी !

परंतु, नेताजींचं जीवन, कर्तृत्व आणि चरित्र हे सर्वार्थानं लोकांपर्यंत पोहोचलेलंच नाही... आणि त्यामुळे आजही भारतीय स्वातंत्र्यसंग्रामाचा एक अग्रणी अध्याय दुर्लक्षित राहतो. तो प्रकाशित व्हावा व त्याने आपल्या स्वातंत्र्योत्तर वाटचालीवर दीपस्तंभासारखी नजर टाकावी म्हणून हा लेखनप्रपंच !

सुभाषबाबूंचं बालपण ! असं म्हणतात - मनुष्याच्या उत्तुंग भवितव्याची तेजस्वी आभा बालपणीच्या मनोहारी जीवनात वेगवेगळे रंग दाखवित असते. सुभाषबाबूंच्या बाबतीतही अगदी हेच घडलं. त्यांचे शिक्षण, संस्कार, शाळा, त्या वयात केलेलं धर्मकार्य आणि त्यातून क्रांतिकार्य अशा विविध क्षेत्रांतून त्यांचे बालपण त्यांना मार्गदर्शन करत होते.

कॉलेजजीवन म्हणजे आयुष्याच्या वळणावरचा एक अनोखा



टप्पा. प्रत्येक टप्प्यावरती वेगळी आव्हाने ! तरीही त्यात वेगळाच आनंद असतो. स्वतःचे वर्तमान भारतीयांच्या भविष्यासाठी अर्पण करण्याची प्रेरणा याच दिवसांत विवेकानंद आणि रवींद्रनाथ टागोर यांच्याकडून मिळाली.

सूर्याच्या प्रकाशाने ग्रहतारे प्रकाशमान होतात. तद्वतच गुरूंमुळे विद्यार्थ्यांचे जीवन प्रकाशित होते. सुभाषबाबूंच्या वाटचालीस परीसस्पर्श होण्यासाठी गुरूची आवश्यकता होती. विमनस्क स्थितीत मार्गदर्शनासाठी सुभाषबाबू खूप फिरले. परंतु अखेर त्यांनी आपल्या ध्येयकुंडात गुरूविनाच उडी घेतली.

राष्ट्रकार्यात उडी... ‘डिन्हाईड अँड रूल’ हे इंग्रजांचं धोरण ! त्यामुळे त्यांनी भारतीयांत फुट पाडली. परिणामी, नेत्यांचंच विभाजन झालं. दोन थोर व्यक्तिमत्त्वं, दोन महान देशभक्त-गांधीजी आणि नेताजी ! ध्येय, ध्यास, स्वप्न, निर्धार एकच - हिंद स्वातंत्र्य पण मार्ग निराळे ! एक शाक्त तर एक वैष्णव ! एक तेजस्वी तर एक शीतल ! एक जहाल तर एक मवाळ ! एक क्रांतिप्रिय तर एक शांतिप्रिय !

गांधीजी आणि नेताजी यांच्यातील संघर्ष जरी रंगविला असला तरी त्यांना





एकमेकांबद्दल नितांत आदर होता. आणि सुभाषबाबूंनी राष्ट्रकार्यात उडी घेतली ती गांधीजींच्या आशीर्वादाने !

पहिला कारावास क्रांतिकार्यात उडी घेतल्यानंतर सुभाषबाबूंच्या जीवनाची समीकरणे वेगाने बदलत होती. इंग्रज सरकार त्यामुळे धास्तावले होते आणि परिणामी त्यांना अटक झाली; त्यामुळे संपूर्ण भारतात खळबळ माजली. सुभाषबाबूंची भारतीयांच्या मनावर उमटलेली प्रतिमा डागाळण्याचा इंग्रज सरकारचा तो केविलवाणा प्रयत्न.

दैनिक संपादक + प्राचार्य... यानंतर मात्र सुभाषबाबूंनी राष्ट्रकार्य जोमानं सुरू केलं. लोकप्रचाराचे सर्वांत प्रभावी माध्यम म्हणजे दैनिक आणि त्याहूनही महत्त्वाचे म्हणजे विद्यार्थी आणि युवक ! सुभाषबाबूंनी हे हेरले आणि त्यांनी एका दैनिकाचे संपादकपद आणि महाविद्यालयाचे प्राचार्यपद स्वीकारले.

काँग्रेसमध्ये प्रवेश आणि अध्यक्षपदी नियुक्ती... परंतु यानंतर काँग्रेसमध्ये प्रवेश करून स्वतःच्या कार्याला वेगळे दालन उपलब्ध करून दिले. थोड्याच अवधीत त्यांना काँग्रेसचे अध्यक्षपदही लाभले. तेही फक्त असामान्य कर्तृत्वाच्या जोरावरच !

मतभेद आणि काँग्रेसमधून बाहेर...

राजकारणामुळे सूर्यासारखे कर्तृत्व झाकोळले

जाते. सुभाषबाबूंच्या विरोधात राजकारण घडविले गेले. याउलट एकतेच्या पंखावर संपूर्ण अवकाशात भरारी मारण्याचे स्वप्न पाहणारे सुभाषबाबू यापासून अनभिज्ञ होते. राजकारणाने आपल्या क्रांतिकार्यात खंड पडू नये म्हणून या नेत्याने मिळालेले अध्यक्षपद मोठ्या अभिमानाने सोडले. आता ते मोठ्या जबाबदारीतून मुक्त झाले होते आणि सिद्ध झाले होते पुढील संघर्षाला, पुढील कर्तृत्वाला.

यापुढच्या आयुष्यात जर्मनीतले कार्य, जपानकडे प्रवास, आझाद हिंद सेना व रेडिओची स्थापना, अंदमान भेट, इफाळ मोहीम यातून नेताजींचे कर्तृत्व तळपत होते. सागराला नमविणारे, अचाट कर्तृत्वाचे त्याग व तपस्वी जीवनाचे मर्मज्ञ, वक्तृत्व आणि कर्तृत्वाचे गाढे पंडित, जाज्वल्य देशाभिमान आणि ज्वलंत क्रांतिकारक म्हणजे नेताजी !

महान कार्य करावयाचे असेल तर... प्रथमतः हृदयाची तळमळ हवी. बुद्धी व तर्क यात तथ्य आहे. तर्क आपल्याला किंचित पुढे घेऊन जातो व नंतर त्याची गती कुंठीत होते. हृदयातून स्फूर्ती मिळते... भावी देशभक्तांनो, तुमच्या हृदयात तळमळ असू द्या. जग जिंकण्याची.

- आवेकर राहुल
तृतीय वर्ष कला (इंग्रजी)





❧ माझी ती... ❧

“माझं तुझ्यावर खूप प्रेम आहे... तुझ्यासाठी मी आकाशातील चंद्र, तारे तोडून आणीन... मी तुझ्यावर जिवापाड प्रेम करतो... तुझ्याशिवाय मी जगूच शकणार नाही...” ही आश्वासने मी तिला दिली नाहीत. तरीसुद्धा आमच्या प्रेमात कधीच अंतर पडले नाही आणि पडणारही नाही.

कॉलेजला प्रवेश घेऊन दररोज कॉलेजला गेल्यामुळे आमची दुपारची भेट होणे अशक्य झाले. कॉलेजवरून जाताना जर कधी बसमध्ये बसण्यास जागा मिळाली तर ती भेटत असे व तिच्यामुळेच काही वेळा मला काही स्टॉप पुढे उतरून परत यावे लागले होते. एवढे मी तिच्या आहारी जायला लागलो होतो याची मला कल्पनाही नव्हती.

कॉलेजच्या दिवसांत आमच्या प्रेमाला जास्तच रंग चढत गेला. एक दिवस वेळ असूनही तिला न भेटल्याने ती रागावली होती. त्या रात्री उशिरापर्यंत ती न आल्याने मी चिंतेत होतो. अंथरुणात नुसतेच या कुशीवरून त्या कुशीवर होत होतो. त्या रात्री उशिरा का होईना ती आली; पण ती उशिरा आल्यामुळे मला सकाळी इच्छा नसतानाही लवकर उठून मॅडमच्या लेक्चरला जावे लागले. काही केल्या तिचे विचार न गेल्याने लेक्चरला लक्ष लागत नव्हते. त्या दिवशी मॅडम माझ्यावर रागावल्याही होत्या.

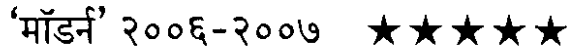
असेच काही दिवस गेल्यानंतर कॉलेजच्या परीक्षा आल्या. त्यावेळेस मात्र दाजींनी चांगलेच

सुनावले, “जर परीक्षेत चांगले मार्क मिळवले नाहीत तर तुझे कॉलेज बंद.” त्यामुळे तिला दुपारी भेटणे मी खूपच कमी केले. कधी जर घरी कोण नसेल तर मात्र ती भेटत असे व लगेच जातही असे. याची दाजींना माहिती नव्हती. पण एक दिवशी जे नको होते ते घडले. कॉलेजवरून घरी आल्यावर पाहिले तर दाजी व ताई दोघे घरी नव्हती. मैदान मोकळे होते; पण अभ्यास होता म्हणून मी प्रथम जेवलो व नंतर अभ्यासाला बसलो. तिचे विचार मनात येऊ लागले होते आणि ती आलीच. मी तिच्या आहारी कधी गेलो हेच मला समजले नाही. त्या धुंदीतून जेव्हा बाहेर आलो तेव्हा दरवाजा कोणीतरी वाजवत होते. ‘दाजी असणार हे नक्की’ मी पाहिले तर वह्या, पुस्तके खाली पडली होती. दिवाणवरील बेडशीट विस्कटले होते. माझे केस विचित्र झाले होते. डोळे लाल झाले होते. मी पटकन दरवाजा उघडला. दाजींना सर्व काही समजले; पण ते काहीच बोलले नाहीत.

एवढे महाभारत होऊनही मी तिला सोडू शकलो नाही. डोळ्याची पापणी पडताच आताही ती मला दिसते आणि आता तर ती येण्याची वेळही झाली. त्यामुळे तिच्या आठवणी सांगणे मी बंद करतो. अन्यथा ती रागवेल अशी माझी ती... अहो, पण तिचे नाव सांगायचे मी विसरलोच... ती म्हणजे माझी प्रिय, माझी आवडती ‘झोप’ होय.

- सचिन नवले, एम. ए.





❧ आजची संस्कृती ❧

माझा बारावीचा निकाल लागला आणि इतके चांगले मार्क्स पाहून आई-बाबा, ताई-दादा, काका-काकू, मामा-मामी अगदी सगळ्यांनी माझे खूप कौतुक केलं. साहजिकच मीही खूप खूष झाले. पण अगदी थोड्याच वेळात माझा आनंद मावळला. आईनं विचारलं काय झालं ? मला तिला सांगताना रडूच फुटलं. कारण नुकतेच आम्ही अपार्टमेंटमध्ये राहयला आलो होतो. मोठ्या सुंदर, सुबक आणि सजावटींनी युक्त अशा फ्लॅटमध्ये सगळेच भिंतीच्या आत रहात होते. एक-दीड वर्ष झालं तरी आमची अपार्टमेंटमध्ये कुणाशीही ओळख नव्हती. जिथे घराबाहेर लावलेल्या नावांव्यतिरिक्त एकमेकांविषयी काहीच माहिती नव्हती तिथे दुःख तर लांबचीच गोष्ट; पण साधे सुखसुद्धा आपल्याला वाटता येत नाही.

अचानक या गोष्टीचा विचार करता-करता मला आम्ही आधी राहत असलेल्या वाड्याची आठवण झाली. या आधी माझा दहावीचा निकाल लागला होता. तेव्हा मला चांगले मार्क्स मिळाले होते. तेव्हा या वाड्यातील मोठ्या कुटुंबाने माझे खूप कौतुक केलं. खरं तर हा वाडा म्हणजे एक मोठं कुटुंबच होतं. आम्ही सगळे तिथे अगदी गुण्या-गोविंदाने नांदत होतो. इथे सर्व जाती-धर्माचे सणवार एकत्र येऊन उत्साहाने साजरे केले जात असत.

सर्वजण अगदी एकोप्याने राहत असत. कुणीही कुणाच्याही घरी अगदी हक्काने येत जात होते. प्रत्येक घरात येणाऱ्या पाहुण्याचं इतरांच्या घरीसुद्धा आदरातिथ्य व्हायचं.

वाड्यात कुणाच्याही कुटुंबात सुखदुःखाचे प्रसंग म्हणजे लग्न, मुंज, बारसं किंवा कांही वाईट प्रसंग आला तर सगळेच जण अगदी घरचे कार्य समजून झटत असत. दिवाळीच्यावेळी तर इतकी मजा यायची; वाड्यातील सर्व बायका दिवाळीचा फराळ दिवाळीआधी ठरवून एकेकीच्या घरी एकत्र येऊन गप्पा गोष्टी, अंताक्षरी खेळत करत व असे करता करता कधी एकदा कामं उरकायची ते कळायचं नाही. उन्हाळ्यात सुद्धा उन्हाळी पदार्थ म्हणजे पापड, लोणचं, सांडगे इ. सारखे वर्षभरासाठी लागणारे पदार्थ सगळ्याजणी एकत्र येऊन करत. हे सर्व करत असताना सर्व आजी त्यांच्या सुनांना, पोरी-सोरींना सूचना करत. सर्वजणी त्यांच्या सूचनांचे पालन करत असत. नवीन आलेल्या सुनांनाही त्यात सामावून घेतलं जाई. मग मी व माझ्या वयाच्या मुली- माझ्या मैत्रिणीही अशी कामे अगदी आवडीने करत असू व शिकतही असू. अशाप्रमाणेच वाईट प्रसंगाच्यावेळीही आमच्या वाड्यातील लोकं एकमेकांना साहाय्य करायचे.

मला चांगलं आठवतंय एकदा मी खूप





आजारी होते. खूप ताप आला होता. बाबा कामानिमित्त बाहेरगावी गेले होते आणि आईलाही काही महत्वाच्या कामासाठी दिवसभर बाहेर जायचे होते. तेव्हा आमच्या वाड्यातील शेलार आजी अगदी दिवसभर माझ्याजवळ बसून होत्या. आई बाहेर गेली तेव्हा मला थोडं बरं वाटत होतं; पण अचानक ताप पुन्हा वाढला होता. आई बाहेर जाताना आजींना सांगून गेली होती. थोड्या वेळाने आईचा फोन आला की तिला यायला रात्र होणार आहे. तेव्हा आजींनी आईला धीर दिला. त्या म्हणाल्या की, तिची काही काळजी करू नका. आम्ही तिची व्यवस्थित काळजी घेऊ. आजी खरोखरच मधूनमधून माझे डोकं, हात-पाय दाबत होत्या. डोक्यावर थंड पाण्याच्या पट्ट्या ठेवत होत्या. तसेच त्यांच्या सुनेनीही माझी खूप काळजी घेतली. मला माझ्या जेवणाच्या वेळेवर जेवण, औषध पाणी सर्व अगदी वेळेवर दिलं. तसेच वाड्यातील सर्वजण मला बघायला आले होते. मला काय हवं नको विचारत होते आणि विशेष म्हणजे यात कुठेच उपकाराची भावना नव्हती.

वाड्यातील सर्व जणांचा मुलांवर हक्क होता. जेवढे आमचे लाड-कौतुक व्हायचं तेवढाच त्यांचा आम्हा मुलांवर धाक असायचा. आमचे कुठे काही चुकले तर कोणीही आमचे कान धरू शकत होते. याचा आमच्या आई-बाबांनाही कधी राग आला नाही. असे असताना वाड्यात काही विघ्नसंतोषी

लोकं असतातच. कुणी एकमेकांमध्ये गैरसमज निर्माण करून मजा बघायचे. त्यामुळे रुसवे-फुगवे हे असायचेच. परंतु ते अगदी जेवणात रुची वाढविण्यासाठी मीठ जितके घालतो तितकेच, तात्पुरते असायचे. अशा कुरापती करणाऱ्या लोकांनाही आमच्या या कुटुंबात सामावून घेतलं जाई आणि एकमेकांची उणी-दुणी काढण्यापेक्षा दुसऱ्याचे गुण शोधले जायचे. आम्हांला कधीही आपल्या रोजच्या जीवनातील जीवनमूल्यं शिकण्यासाठी संस्कार वर्गात जाण्याची, पुस्तकात वाचण्याची किंवा शिबिरात जाण्याची गरज पडली नाही. आमच्या वाड्याच्या रोजच्या वातावरणातच आम्ही ते शिकत गेलो.

परंतु आमच्या या सुखी कुटुंबाला नजर लागली. वाडा मालकाच्या नातवानं वाडा विकण्याचा निर्णय घेतला. मोबदला म्हणून काही रक्कम प्रत्येकाला दिली व प्रत्येकजण त्यांच्या कुवतीप्रमाणे नोकरी व शिक्षणाच्या सोयीप्रमाणे वेगवेगळ्या भागात राहयला गेले. आम्हीही अपार्टमेंटमध्ये आलो. एक ते दीड वर्षांत या अपार्टमेंट संस्कृतीचा अगदी जवळून व चांगलाच अनुभव घेतला.

अपार्टमेंट संस्कृतीत घरांच्या दारांप्रमाणेच यांच्या मनाची कवाडेही सतत बंदच असतात. आज कालच्या स्पर्धेच्या युगात प्रत्येकजण पैशाला महत्त्व देऊन तो मिळविण्यासाठी स्पर्धा करतोय. प्रत्येकजण अलिप्त राहणेच पसंत करत आहे. इथे दुसऱ्यांशी







ॐ त्या आठवणी ॐ

सुरुवातीला कॉलेजमध्ये अकरावीला प्रवेश घेतल्यावर सुरुवातीला कॉलेज सुरू झाले की आपण लेक्चर्सना बसतो. त्यानंतर नवनवीन मित्र-मैत्रीणी होतात आणि आपला नवीन ग्रुप तयार होतो. ग्रुप तयार झाल्यावर कॉलेजमध्ये फक्त आपला ग्रुप आणि आपण बाकी काही नाही. मग आपण कॉलेजमधील इतर ॲक्टिव्हिटीजना जास्त महत्त्व देतो. मग त्यामध्ये डेज, खेळ, कलामंडळ, गॅदरिंगमध्ये भाग घेतो. त्यात एन.एस.एस. व एन.सी.सी. इ.ला आपण जरा जास्तच महत्त्व देतो. हे सगळे चालू असताना वर्ष संपत आलेले असते आणि मग धांदल उडते ती परीक्षेची. मग याला शोध, त्याला पकड, तिला पकड, हिला पकड इ. मग एकदा का परीक्षा होते. असे अनेक दिवसांमागून दिवस जात असतात. मग आपण कॉलेजच्या शेवटच्या वर्षाला येतो आणि मागे वळून पाहिले तर आपल्याला कळतच नाहीत ती चार वर्षे कशी व कुठं गेली आणि मग कळतं अरे चार दिवस हे खूप आपल्या आयुष्यातून भराभर निघून जात आहेत.

मग आपल्याला कळतं की ज्या सर, मॅडम, मा. प्राचार्य इ. अनेक जणांनी आपल्याला घडविले ते सर, मॅडम किती महान आहेत. ज्यांच्यामुळे आपण आयुष्यातील सर्वात चांगले दिवस आपण बघत आहोत त्या सर, मॅडमचे ऋण आपण जन्मभर

फेडूसुद्धा शकत नाही.

आणि असे अनेक दिवस जात असताना आपली मैत्री दिवसेंदिवस घट्ट होत चालली आहे का ? की तुटत चालली आहे ? मग, जो तो वेगवेगळ्या क्षेत्रामध्ये करिअर करतो आणि त्याचे मार्ग भिन्नभिन्न होतात आणि मग कॉलेजही संपत आलेले असते. मग आपल्याला कळतं की अरे आयुष्य हे असंच आहे. मग त्याच्याशी प्रेमाने वागले पाहिजे. आपण केलेली मैत्री आपण आयुष्यभर विसरू शकत नाही. कारण मला मैत्रीच्या प्रेमाच्या ऋणात राहूला आवडते. मग आपण एखाद्या स्पर्धेत भाग घेतो. ती आठवण - मग आपल्याला मिळालेला पहिला नंबर, त्यात वाटा कुणाचा किती, मग आपण कॉलेजच्या वास्तूमध्ये अनेकदा केलेले काम आणि इतिहासाचे धडे, भूगोल, अर्थशास्त्र, राज्यशास्त्र इ. अनेक विषय आपण इथेच शिकलो इ. सर्व काही आठवते. कॉलेजच्या मैत्रीत अशी काय जादू असते ती शब्दांत न सांगता येणारी आहे. आणि बघता-बघता कॉलेजचे शेवटचे दिवस राहतात आणि चटकन डोळ्यात पाणी येते. कारण आपण ज्या वास्तूमध्ये वाढलो, खेळलो, मस्ती केली, मज्जा केली, अभ्यासही केला त्या वास्तूला आपण आता सोडून जाणार ही कल्पनाच मनात घर करून राहते.



जीवनात खूपजण भेटतात. परत दूर जातात. पण या जीवनाच्या खेळीत असे खूप कमी असतात जे जीवनाच्या शेवटपर्यंत मनात घर करून बसतात. तुमच्याबरोबर मी माझ्या जीवनातील फार आनंदाचे क्षण घालवले म्हणून जाता-जाता त्या आठवणी आयुष्यभर साठवण करून राहतात.

म्हणून आठवण ही साठवण
म्हणून आयुष्यभर राहणार
गतकाळाच्या ओघात आपण
विसरणार नाही तिला !

- किरण जमदग्नी
तृतीय वर्ष बी.ए.



❧ ਵਾਚਯ ❧

सदैव हसणाऱ्यांना काहीच
दुःख नसतं असं सर्वांना वाटतं,
पण त्यांच्या इतकं दुःख
दुसऱ्या कोणालाही नसतं,
त्याच दुःखाचा भाग म्हणून तो
नेहमी हसत असतो
कुणी नसेल त्याच्याबरोबर
तेव्हा तो मनसोक्त रडत असतो.

- शिल्पा भरडे



❧ बाँयफ्रेंड ❧

अगदी सकाळी बसमध्ये बसल्यापासून केव्हा माझ्या दृष्टीस पडतोय याचीच मी वाट पाहत असते. माझे डोळे आतुर झालेले असतात त्याला पाहण्यासाठी. तो मात्र अगदी ठरल्यावेळीच येतो. त्याच्या येण्यावरूनच मी लवकर आले की उशिरा ते ठरवते. तो अगदी प्रसन्न, नितळ गुड मॉर्निंग म्हणतच येतो आणि मग 'आमचा' दिवस सुरू होतो. हिवाळ्यात पहाटेच्या गुलाबी थंडीत त्याच्याबरोबर हिंडतांना खरंच सॉलिड मजा येते. अन् उन्हाळ्यात तीच सजा होते.

खरंच. त्याचं अन् माझं नातं कोणतं तेच कळत नाही. कधी इमोशनल झालं तर बापाच्या मायेनं माया करतो, समजावतो आणि दिवसभर बॉयफ्रेंडसारखा माझ्याबरोबर असतो. दिवसभर हिंडून-फिरून होतं. लेक्चरला बसले, खिडकीबाहेर पाहिलं की हा खिडकीबाहेर उभा असणारच. दिवसभर दमून-भागून घरी जायचे वेध लागतात. मी थोडीशी निराश होते, तो मात्र जातानासुद्धा सकाळसारखाच प्रसन्न पण शांत, लालबुंद होतो. जाता-जाता 'उद्या मी येणार आहे !' असं हसत हसत सांगत जातो. मी मात्र अगदी तो दिसेनासा होईपर्यंत, मावळेपर्यंत त्या कातरवेळी त्याच्याकडे बघत राहते.

- अश्मणी, एस. वाय. बी.एस्सी. (बी)





❧ माझ्या लहानपणीची तुळशीबाग ❧

तुळशीबाग म्हणजे पुण्यातील मोठी बाजारपेठ. एक अशी बाजारपेठ जिथे पूर्ण स्पर्धा असते. आजच्या तुळशीबागेत दिसते ती गर्दी, विविध वस्तूंनी सजलेली दुकाने, स्टॉल्स. माणसांची गर्दी तर नेहमीच दिसते आणि ती म्हणजे एवढी की चालायला देखील जास्त जागा मिळत नाही. हल्लीच्या फॅशनच्या जवळ जवळ सगळ्या वस्तू तुळशीबागेत उपलब्ध होतात.

निरनिराळे कपडे, सौंदर्य प्रसाधने, दागिने, बांगड्या ह्या वेगवेगळ्या अनेक प्रकारच्या वस्तू या तुळशीबागेत मिळतील.

पण तुळशीबागेतील फार वर्षांपूर्वीचा इतिहास वेगळीच गोष्ट सांगतो. फार वर्षांपूर्वी तुळशीबागेच्या ठिकाणी होतं ते तुळशीच्या वनांचं वास्तव्य. त्या वेळेस पुनवडी म्हणजेच पुण्याच्या मध्यभागाचे ठिकाण म्हणजे तुळशीबाग, या तुळशीच्या वनामध्ये त्या काळी एक झरा होता. तो झरा त्या काळी पुण्याच्या म्हणजेच पुनवडीच्या बरोबर मधून वाहयचा; त्यामुळे ही तुळशीबाग नेहमी बहरलेली असायची. तुळशीबागेतील आताचे असलेले राममंदिरही प्राचीन मंदिरांमध्ये गणले जाते. त्या काळी अशा पवित्र ठिकाणाचे नाव ‘तुळशीबाग’ हे योग्य वाटते. पण बदलत्या काळानंतर तुळशीची वने मात्र नाहीशी झाली. आता

तुळशीचे रोप मात्र रामाच्या मंदिरातच आहे.

आताची तुळशीबाग आणि फार वर्षांपूर्वीची तुळशीबाग या दोन्ही काळाच्या स्थितीपेक्षा माझ्या बालपणीची तुळशीबागेची स्थितीही वेगळीच. माझ्या लहानपणीची तुळशीबाग थोडीशी वेगळी पण हवीहवीशी वाटणारी. कमी गर्दी असलेली तुळशीबाग पण तरीही छान वस्तू मिळणारी तुळशीबाग. एकदा तर मी चक्र तुळशीबागेत हरवले होते. तेव्हा मी लहान होते. पण घर या रस्त्याच्या पलीकडे आहे ते मात्र माहीत होते. पण लहान असल्यामुळे तो रस्ता ओलांडता येईना. तेव्हा एका माणसाने मला घरी पोहचवले आणि मी सुखरूप घरी आले.

तेव्हाच्या तुळशीबागेतील राम मंदिरामध्ये दिवाळीला नेहमी पणत्या लावायचे. लहानपणी त्या लुकलुकत्या पणत्या पाहयला आईबरोबर जायचे. तेव्हा त्या लुकलुकत्या पणत्या पाहण्याची मजा काही वेगळीच होती. देवळाच्या जवळच असणाऱ्या झाडांना नेहमी जास्वंदासारखी फुले लागलेली असायची. ती फुले नेहमी तेथून येताना जाताना तोडणे मला आवडायचे, राम मंदिराच्या जवळची दुकाने नेहमी ओसाडच वाटायची. गर्दी दिसली ती फक्त रविवारीच. किंवा कोणता सण असल्यासच तुळशीबागेत गर्दी दिसायची.

त्या वेळीची स्थिती ही मात्र वेगळीच. राम





ॐ बाँयफ्रेंड ॐ

जीवनात खूपजण भेटतात. परत दूर जातात.
पण या जीवनाच्या खेळीत असे खूप कमी असतात
जे जीवनाच्या शेवटपर्यंत मनात घर करून बसतात.
तुमच्याबरोबर मी माझ्या जीवनातील फार आनंदाचे
क्षण घालवले म्हणून जाता-जाता त्या आठवणी
आयुष्यभर साठवण करून राहतात.

म्हणून आठवण ही साठवण
म्हणून आयुष्यभर राहणार
गतकाळाच्या ओघात आपण
विसरणार नाही तिला !

- किरण जमदग्नी
तृतीय वर्ष बी.ए.



ॐ हार्य ॐ

सदैव हसणाऱ्यांना काहीच
दुःख नसतं असं सर्वांना वाटतं,
पण त्यांच्या इतकं दुःख
दुसऱ्या कोणालाही नसतं,
त्याच दुःखाचा भाग म्हणून तो
नेहमी हसत असतो
कुणी नसेल त्याच्याबरोबर
तेव्हा तो मनसोक्त रडत असतो.

- शिल्पा भरडे



अगदी सकाळी बसमध्ये बसल्यापासून
केव्हा माझ्या दृष्टीस पडतोय याचीच मी वाट पाहत
असते. माझे डोळे आतुर झालेले असतात त्याला
पाहण्यासाठी. तो मात्र अगदी ठरल्यावेळीच येतो.
त्याच्या येण्यावरूनच मी लवकर आले की उशिरा
ते ठरवते. तो अगदी प्रसन्न, नितळ गुड मॉर्निंग
म्हणतच येतो आणि मग ‘आमचा’ दिवस सुरू होतो.
हिवाळ्यात पहाटेच्या गुलाबी थंडीत त्याच्याबरोबर
हिंडताना खरंच सॉलिड मजा येते. अन् उन्हाळ्यात
तीच सजा होते.

खरंच. त्याचं अन् माझं नातं कोणतं तेच
कळत नाही. कधी इमोशनल झालं तर बापाच्या
मायेनं माया करतो, समजावतो आणि दिवसभर
बाँयफ्रेंडसारखा माझ्याबरोबर असतो. दिवसभर
हिंडून-फिरून होतं. लेक्चरला बसले, खिडकीबाहेर
पाहिलं की हा खिडकीबाहेर उभा असणारच.
दिवसभर दमून-भागून घरी जायचे वेध लागतात.
मी थोडीशी निराश होते, तो मात्र जातानासुद्धा
सकाळसारखाच प्रसन्न पण शांत, लालबुंद होतो.
जाता-जाता ‘उद्या मी येणार आहे !’ असं हसत
हसत सांगत जातो. मी मात्र अगदी तो दिसेनासा
होईपर्यंत, मावळेपर्यंत त्या कातरवेळी त्याच्याकडे
बघत राहते.

- अश्मणी, एस. वाय. बी.एस्सी. (बी)





❧ माझ्या लहानपणीची तुळशीबाग ❧

तुळशीबाग म्हणजे पुण्यातील मोठी बाजारपेठ. एक अशी बाजारपेठ जिथे पूर्ण स्पर्धा असते. आजच्या तुळशीबागेत दिसते ती गर्दी, विविध वस्तूंनी सजलेली दुकाने, स्टॉल्स. माणसांची गर्दी तर नेहमीच दिसते आणि ती म्हणजे एवढी की चालायला देखील जास्त जागा मिळत नाही. हल्लीच्या फॅशनच्या जवळ जवळ सगळ्या वस्तू तुळशीबागेत उपलब्ध होतात.

निरनिराळे कपडे, सौंदर्य प्रसाधने, दागिने, बांगड्या ह्या वेगवेगळ्या अनेक प्रकारच्या वस्तू या तुळशीबागेत मिळतील.

पण तुळशीबागेतील फार वर्षांपूर्वीचा इतिहास वेगळीच गोष्ट सांगतो. फार वर्षांपूर्वी तुळशीबागेच्या ठिकाणी होतं ते तुळशीच्या वनांचं वास्तव्य. त्या वेळेस पुनवडी म्हणजेच पुण्याच्या मध्यभागाचे ठिकाण म्हणजे तुळशीबाग, या तुळशीच्या वनामध्ये त्या काळी एक झरा होता. तो झरा त्या काळी पुण्याच्या म्हणजेच पुनवडीच्या बरोबर मधून वाहयचा; त्यामुळे ही तुळशीबाग नेहमी बहरलेली असायची. तुळशीबागेतील आताचे असलेले राममंदिरही प्राचीन मंदिरांमध्ये गणले जाते. त्या काळी अशा पवित्र ठिकाणाचे नाव ‘तुळशीबाग’ हे योग्य वाटते. पण बदलत्या काळानंतर तुळशीची वने मात्र नाहीशी झाली. आता

तुळशीचे रोप मात्र रामाच्या मंदिरातच आहे.

आताची तुळशीबाग आणि फार वर्षांपूर्वीची तुळशीबाग या दोन्ही काळाच्या स्थितीपेक्षा माझ्या बालपणीची तुळशीबागेची स्थितीही वेगळीच. माझ्या लहानपणीची तुळशीबाग थोडीशी वेगळी पण हवीहवीशी वाटणारी. कमी गर्दी असलेली तुळशीबाग पण तरीही छान वस्तू मिळणारी तुळशीबाग. एकदा तर मी चक्र तुळशीबागेत हरवले होते. तेव्हा मी लहान होते. पण घर या रस्त्याच्या पलीकडे आहे ते मात्र माहीत होते. पण लहान असल्यामुळे तो रस्ता ओलांडता येईना. तेव्हा एका माणसाने मला घरी पोहचवले आणि मी सुखरूप घरी आले.

तेव्हाच्या तुळशीबागेतील राम मंदिरामध्ये दिवाळीला नेहमी पणत्या लावायचे. लहानपणी त्या लुकलुकत्या पणत्या पाहयला आईबरोबर जायचे. तेव्हा त्या लुकलुकत्या पणत्या पाहण्याची मजा काही वेगळीच होती. देवळाच्या जवळच असणाऱ्या झाडांना नेहमी जास्वंदासारखी फुले लागलेली असायची. ती फुले नेहमी तेथून येताना जाताना तोडणे मला आवडायचे, राम मंदिराच्या जवळची दुकाने नेहमी ओसाडच वाटायची. गर्दी दिसली ती फक्त रविवारीच. किंवा कोणता सण असल्यासच तुळशीबागेत गर्दी दिसायची.

त्या वेळीची स्थिती ही मात्र वेगळीच. राम





मंदिरामधे रामनवमी, दिवाळी या दरम्यानच गर्दी दिसायची. या स्थितीची आणि आजच्या स्थितीची तुलना करता आजकाल नवीन नवीन वस्तू तुळशीबागेत उपलब्ध होतील. तुळशीबागेत जणू रविवारी लोकांची झुंबडच उडते. पण त्यानंतरच्याच दिवशी म्हणजेच सोमवारी कमी गर्दीची स्थिती दिसते. कारण तुळशीबागेतील बहुतेक दुकाने ही बंद असतात. अशा या तुळशीबागेला फक्त सोमवारीच आराम मिळतो.

- रश्मी दवंडे, एफ. वाय. बी. कॉम. (ए)



आठवणी

गेले ते दिवस, राहिल्या आठवणी
सांजवेळी सोबत असे, रोज माझी साजणी.
प्रेम ऋतूमध्ये, मन वसंत बहरला.
मम प्रितीचा गंध पण, तिला न उमगला.
महिने न महिने असेच गेले,
मनी भावनांचा पूर उफाळे.
राहवेना क्षणभर आता तिजवीण,
आसवधारा नयन उगाळे.
आठवणींचा मनी संचय केला,
शब्दरूपी त्या धारण झाल्या.
सोबतीचे क्षण कसे विसरू पण,
आठवणी पेलणे अशक्य झाल्या.

- रोहित क. नागलगाव, प्रथम वर्ष विज्ञान



थांब गं ! आई थांब !!

थांब गं ! आई थांब
मला जायाचे आहे लांब
नको करू गर्भपाताला शरीर माझं दान
थांब गं ! आई थांब
जरा बाबांना जाऊन सांग
मुलासाठी नका घेऊ माझा प्राण
मी फेडील सारा तुमचा पांग
थांब गं ! आई थांब
जरा विचार करून वाग
ही दुनिया आहे सारी घाण
तिला बनवायची आहे गं महान
थांब गं ! आई थांब
स्त्री आहे या देशाची शान
तिच्या कुशीत जन्मले शिवबासारखे महान
थांब गं ! आई थांब
मदर तेरेसा, कल्पना, इंदिराने केलं ते काम
मला फेडायचा आहे गं त्यांचा घाम
थांब गं ! आई थांब
मला जायाचे आहे लांब
नको करू गर्भपाताला शरीर माझं दान
नको करू गर्भपाताला शरीर माझं दान
थांब गं ! आई थांब
मला जगायचे आहे लांब

- रोहिदास चां. भांगे

प्रथम वर्ष पदव्युत्तर कला (मानसशास्त्र)





ॐ आरक्षण : शाप की वरदान ॐ

नुकताच बारावीचा निकाल लागला. माझा भाऊ ९१.६१ टक्के गुण घेऊन उत्तीर्ण झाला. आता वेध लागले होते ते प्रवेशाचे. यांत्रिकी अभियांत्रिकीला उत्तम महाविद्यालयात प्रवेश घेण्याचा ठराव घरातील सर्व मंडळींनी एकमताने पास केला. प्रवेशाबाबतचे सगळे कागदी घोडे नाचवून झाल्यावर एकच महाचर्चा सुरू होती ती म्हणजे उत्तम महाविद्यालयात प्रवेश मिळतो की नाही ? आणि आज तो दिवस उजाडला. सकाळीच लवकर उठून मी भावासाठी देवाकडे थोडी प्रार्थना केली व मग आम्ही सर्व पुण्याच्या अभियांत्रिकी महाविद्यालयात गेलो. सर्वांचीच नजर होती ती भिंतीवर लावलेल्या यादीकडे व त्यात असणाऱ्या माझ्या भावाच्या नावाकडे. परंतु शेवटी न घडावे असेच घडले. माझ्या भावाचा एकाही चांगल्या महाविद्यालयात नंबर लागला नाही. सर्वांच्या आनंदावर विरजण पडले. भाऊ तर दिवसभर काहीच बोलला नाही. त्याचे ९१ टक्के निष्फळ ठरले. तोच शेजारच्या प्रकाशला ८७ टक्के गुण असूनदेखील मनपसंत महाविद्यालयात प्रवेश मिळाला. दोघांत फरक होता तो फक्त आरक्षणाचाच. तोच मनात अचानक एक विचार येऊन गेला की, आपल्याजवळही एखादा ‘जातीचा दाखला’ असता तर !

खरंच ! आज भारत स्वतंत्र होऊन ५७ वर्षे उलटली. आज तरी या गोष्टीचा विचार करण्याची नितांत गरज आहे की आरक्षणाची समाजात खरोखरच गरज आहे ? आज या आरक्षणाचा फायदा कोण घेतो आहे ? आरक्षण कुठल्या प्रकारचे आहे आणि उपभोक्ता व्यक्ती खरंच आरक्षणास पात्र आहे का ? आज कोठेही जा मुलींना ३३ टक्के आरक्षण, तर आमच्या जमातीला एवढे एवढे आरक्षण असे असताना खुल्या वर्गातील अनारक्षित विद्यार्थ्यांनी काय करावे. या आरक्षणाचा सर्वांत जास्त फायदा कोण करून घेत असतील तर ते आहेत राजकीय नेते. फलाण्या जातीला आरक्षण दिले की त्यांना हे चांगलेच ठाऊक आहे की त्या जातीची एक गड्डा मते ही आपल्यालाच मिळणार आहेत. परंतु हा विचार ते कधीच करीत नाहीत की त्यांच्या या अशा वागण्यामुळे समाजात जातीय असंतोष वाढतो आहे. परंतु त्यांना त्याचे काय ? त्यांचे प्रेम असते ते फक्त खुर्चीवरच !

आता तर उच्च शिक्षणालादेखील आरक्षण देण्याचा ठराव मंजूर करण्यात आला आहे. या आरक्षणामुळे कित्येक गुणवंत विद्यार्थ्यांचे नुकसान होत आहे. केवळ एक जातीचा दाखला नसल्यामुळे कित्येक विद्यार्थ्यांना गुणवत्ता असूनदेखील योग्य त्या शाखेस प्रवेश मिळत नाही. त्याने वर्षभर केलेले





परिश्रम निष्फळ होतात. कधी कधी तर मनात वाटते की, आपण खुल्या वर्गात जन्म घेतला हे काय पूर्वजन्माचे पाप आहे की काय ? ‘आय. आय. एम.’ (इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ मॅनेजमेंट) चे प्राचार्य म्हणतात की, माझे कॉलेज बंद करीन; परंतु आरक्षण स्वीकारणार नाही तर विप्रो कंपनीचे अध्यक्ष ‘अजीज प्रेमजी’ म्हणतात की ‘Why to compromise with quality ?’

परंतु आरक्षणांमुळे गुणवत्ता कमी होते हे म्हणणे जरी चुकीचे असले तरी गुणवत्तेवर परिणाम मात्र होतो. कारण साधे वैद्यकीय शाखेचे उदाहरण घेतले तर हे जास्त स्पष्ट होईल. वैद्यकीय शाखा ही पूर्णतः मानवी जीवनाशी निगडित असते व तेथे गुणवत्ता ही हवीच. केवळ आरक्षणांमुळेच एखाद्या कमी गुणवत्तेच्या विद्यार्थ्याला वैद्यकीय शाखेस प्रवेश मिळाला तर त्याचा समाजाला नक्कीच फटका बसेल. म्हणून काही ठरावीक ठिकाणी आरक्षण हे नकोच. जसे, वैद्यकीय, सैनिकी, संशोधन. याउलट आरक्षणाऐवजी प्राथमिक शिक्षणावर जर जास्त भर दिला तर ते जास्त विधायक ठरेल. आरक्षणांमुळे गुणवत्तेवर परिणाम होण्याचे आणखी एक कारण म्हणजे तो सरकारी नियम की ज्यात लिहिले आहे की एका ठरावीक जातीच्या आरक्षित जागा पूर्ण भरल्या गेल्या नाहीत तर त्या रिकाम्या ठेवाव्यात. त्यामुळेच महाविद्यालयांना त्या जागा भरण्यासाठी कितीही कमी गुण असले तरीही विद्यार्थ्याला प्रवेश

द्यावा लागतो. साधे उदाहरणादाखल सांगते आपल्या मॉडर्न कॉलेजमधील विज्ञान शाखेचे खुल्या वर्गातील ‘Cut of Marks’ ८७ टक्के आहे तर काही ठरावीक जातीतील विद्यार्थ्यांना तेथे चाळीस टक्के - देखील प्रवेश मिळतो. जर गुणांमध्ये एवढा दुपटीचा फरक असेल तर मग गुणवत्तेवर परिणाम का नाही होणार ? म्हणूनच मला असे वाटते की आरक्षण देताना ते पात्र व्यक्तीस व गुणांच्या एका ठरावीक मर्यादेपर्यंतच द्यावे. आरक्षणाचा अशा प्रकारे उपयोग केल्यास गुणवत्ता तर कायम राहीलच आणि आरक्षणाचा योग्य प्रकारे देशाला फायदादेखील होईल.

प्रसिद्ध सिनेअभिनेते निळू फुले म्हणतात, “आरक्षणाला विरोध हा सामाजिक रोग आहे.” होय, त्यांच्या या वक्तव्याशी मीदेखील सहमत आहे. आरक्षण असावे; परंतु ते योग्य त्या प्रकारे व योग्य त्या व्यक्तीस असावे. साधारण वीस-पंचवीस वर्षांपूर्वी ही गोष्ट खरी होती की, समाजात उच्च-नीच हा भेदभाव असणाऱ्या खालच्या वर्गातील लोकांना त्या काळी शिक्षणाच्या समान संधी मिळत नव्हत्या. घरातील मोठ्या लोकांचा शिक्षणावर भर नसायचा. शिक्षणाचे महत्त्व लोकांना पटलेले नव्हते. त्यावेळी काही ठरावीक समाजातील लोकांना आरक्षणाची खरोखरच खूप गरज होती. या आरक्षणांमुळे लोकांची शैक्षणिक प्रगती झाली. शिक्षणाबद्दल प्रीती निर्माण झाली. आरक्षणांमुळेच





खालच्या वर्गातील लोकांना डोके वर काढण्याची संधी प्राप्त झाली. हे सर्व जरी खरे असले तरी आज मात्र परिस्थिती बदलली आहे. आज केवळ शहरातच नव्हे तर खेड्यापाड्यांतही अस्पृश्यता अस्तित्वात राहिलेली नाही. आज मी कित्येक विद्यार्थी असे बघते की, जे ऐपत असतानादेखील स्कॉलरशिप घेत असतात. तर खुल्या वर्गातील कित्येकांना आपली ऐपत नसतानादेखील कर्ज काढून पूर्ण फी भरावी लागते. जर आरक्षणाचे असे दुरुपयोग व्हायला लागले तर या आरक्षणाचा काय उपयोग ?

आजही समाजातील काही प्रदेश जसे जम्मू-काश्मीर, काही विशिष्ट जाती-जमाती जसे सह्याद्रीच्या डोंगर दऱ्यातील आदिवासी जमाती ज्या लोकांमध्ये शिक्षणाबद्दल जागृती नाही, अशा ठिकाणी आरक्षण असणे गरजेचे आहे. समाजातील अपंग व्यक्तींनादेखील आरक्षणाची नितांत गरज आहे. कारण ते त्यांच्या अपंगत्वामुळे सर्वसाधारण माणसासारखे आयुष्य नाही जगू शकत. त्याचप्रमाणे समाजातील आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्या लोकांनादेखील आर्थिक सवलत मिळणे गरजेचे आहे. अशा लोकांना जर आर्थिकदृष्ट्या सवलत मिळाली तरच ते उच्चशिक्षण घेण्याचा प्रयत्न करतील. तसेच आपल्या समाजात आपण कितीही ‘स्त्री-पुरुष समानता’ म्हटलो तरीही अजूनही बहुतांश घरांत अशी परिस्थिती पाहायला मिळते

की मुलीच्या शिक्षणावर भर थोड्याफार कमी प्रमाणातच असतो. खेड्यापाड्यात तर अक्षरशः अशी परिस्थिती पहावयास मिळते की मुलींना शिक्षणच दिले जात नाही. त्यामुळे मुलींना आरक्षण असणे गरजेचे आहे.

म्हणूनच मला वाटते की, समाजात आरक्षण असावेत; परंतु त्याचा उपयोग विधायक पद्धतीनेच झाला पाहिजे. जसे सापाच्या विषाचा योग्य प्रकारे उपयोग केल्यास ते विष औषध म्हणून वापरता येते आणि तेच विष एखाद्या व्यक्तीच्या मृत्यूस कारणीभूत ठरू शकते. तसेच आरक्षणाचे आहे. त्याचा योग्य पद्धतीने वापर केल्यास आरक्षण समाजातील खाणींमध्ये लपलेले हिरे शोधून काढेल व देशाला प्रगतिपथावर नेऊन ठेवेल व त्याचा दुरुपयोग केल्यास ते समाजात जातीयवाद निर्माण करून समाजाचा विनाशही करू शकते. स्वतः डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनीदेखील आरक्षण मागितले होते; परंतु ते भारत स्वतंत्र झाल्यानंतर केवळ पंचवीस वर्षांसाठीच. त्यांचे म्हणणे होते की, “फक्त एकदा आमचे पाय मजबूत होऊ द्या मग या आरक्षणाच्या कुबड्या आम्हांला नकोत.” परंतु नंतर आरक्षणाचे स्तोम एवढे माजले की ते फक्त आपला अधिकार गाजविण्यासाठीच.

राजकीय लोक तर आरक्षणाचा वापर केवळ त्यांच्या नफ्यासाठीच करणार; परंतु जर समाजाचा विनाश होऊ द्यायचा नसेल तर माझे आजच्या





समाजाचे आरक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना असे आवाहन आहे की, “बाबांनो, आरक्षणांचा उपयोग करण्याअगोदर एकदा फक्त एकदाच मनात विचार करा की मी हे आरक्षण घेण्यास खरोखरच पात्र आहे का ?” माझ्या आरक्षित जागेमुळे एखाद्या गुणवंत विद्यार्थ्याला तोटा तर नाहीना होणार ? शेवटी मी म्हणते की देवाने आपल्याला एवढी चांगली बुद्धिमत्ता दिलेली असताना या आरक्षणाच्या कुबड्या हव्यातच कशाला ? आणि अशाप्रकारे जर प्रत्येक व्यक्तीने विचार करून मगच आरक्षणाचा फायदा घेतला तर आरक्षणामुळे देश प्रगतिपथावर जाईलच व कुणाचे नुकसानही होणार नाही आणि सर्वांत महत्त्वाचे म्हणजे राजकीय लोकांची डोकी ठिकाणावर येतील. अशाप्रकारे आरक्षण हे ‘देशाला’ शापही आहे आणि वरदानही आहे. आता हे फक्त आपल्यावर अवलंबून आहे की त्याचा वापर कसा करावा.



ब्रह्मापूरकर आर. जी. १२ वी कला.



ॐ दोस्ती ॐ

ए आपुन दोनो की दोस्ती
एकदम झकास होना मांगता
झकास बोले तो...
आपुन हिरा तू मोती
आपुन सब्जी तू रोटी
आपुन पाणी तू टंकी
आपुन टारझन तू मंकी.

ॐ मैत्री ॐ

- (१) मैत्री म्हणजे काय असतं
चिखलातलं कमळ असतं.
आयुष्यात कधी रडताना
हसण्याचं एक बळ असतं.
- (२) मैत्री म्हणजे,
आनंदाची बेरीज,
दुःखाची वजाबाकी
उत्साहाचा गुणाकार,
निराशेचा भागाकार.

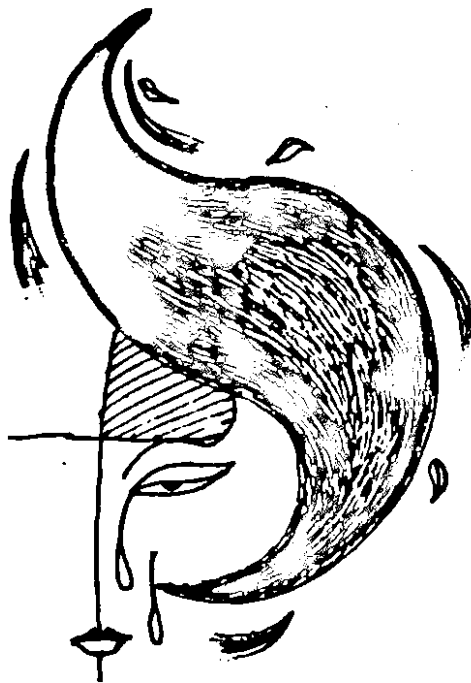
- आर. जी. ब्रह्मापूरकर, १२वी कक्षा





❧ चारित्र्यावरचा डाग ❧

सूर्य उगवतो व त्याचप्रमाणे मावळतो हेही अटळ सत्य. दिवस मावळायला लागला आणि प्रत्येक व्यक्तीला घरी जायची ओढ लागलेली होती. जो तो आपली बस आली की, त्या बसमध्ये गर्दीतून वाट काढून जायचा. तशीच माझीही बस आली. गर्दीची अपेक्षा नसतानाही खूप गर्दी होती. गर्दी तर असणारच पण मलाही प्रत्येकाप्रमाणे घरी जायची ओढ लागलेली होती. दुसऱ्यांप्रमाणेच मीही त्या गर्दीतून बसमध्ये चढले. चढल्यानंतर लगेच डोळे फिरायला लागले व ते शोधत होते की कोणती जागा रिकामी आहे का ? पण जागा काही रिकामी नव्हती. आहे हे सत्य मान्य केले व डोळ्यांनी आस धरली ती बाहेर पाहण्याची, कारण बसमध्ये पहावे तर प्रत्येक दिवशी घरी जाताना थकलेले ते चेहरे, पेंगायला लागलेले ते शरीर. यात प्रत्येक व्यक्तीचा तरी काय दोष ? या व्यक्तींना पाहण्यापेक्षा बाहेर पाहणाऱ्या वाहनांकडे, येणाऱ्या-जाणाऱ्या व्यक्तींकडे पाहणे काय वाईट ? मी बाहेर पाहू लागले. बस चालूच होती. घर येईपर्यंत उभे राहण्याचा निर्धार तर मनाने केलाच होता.



खिडकीतून बाहेर पाहताना मला एक स्त्री चालताना दिसली व तेथेच रस्त्यावर एक पाण्याचे डबके होते. तेवढ्यात त्या डबक्यातून / खड्ड्यातून एक गाडी गेली व चाललेल्या त्या स्त्रीच्या अंगावर, साडीवर ते पाणी उडाले. ही घटना इतक्या पटकन घडली की परत त्या स्त्रीने काय केले असावे हा विचार करण्यापूर्वीच बस पुढे गेलेली होती आणि त्याच क्षणी पावसाळ्यातील पाण्याची डबकी, चिखल, तो गोंधळ या सर्वांचा अनावधानाने माझ्या अंगात प्रवेश झाला. या विचाराला मनातून बाहेर काढणे तर शक्य नव्हते. परंतु तो विचार इतक्या वेगाने चालू लागला की, लगेच मनात विचार आला, तो मिथिलाने

सांगितलेल्या गोष्टीचा. ती गोष्ट होती एका स्त्रीची. त्या स्त्रीने फक्त समाजाला अमान्य असे कृत्य केले. चिखलाचे, पाण्याचे डाग धुवून काढले तर जातील, पण... पण स्त्रीच्या चारित्र्यावर पडलेल्या शब्दांच्या डागांचे काय? हा विचार आला आणि मन विचलित झाले. एकामागून एक विचार येऊ लागले. तेवढ्यातच समोर एक मोठे प्रश्नचिह्नच उभे राहिले. 'स्त्रीचे





चारित्र्य.’ सर्वसाधारण व्यक्ती असो वा मोठ्या घराण्यातील. चारित्र्य म्हटलं की लगेच समोर चित्र उभे राहते ते एका स्त्रीचे. सुरुवातीपासूनच चारित्र्याचा संबंध हा फक्त स्त्रीशीच जोडला जातो.

एकदा जर एखाद्या स्त्रीकडून समाजाला अमान्य असलेली चूक घडली की त्या स्त्रीवर एक शिक्षाच बसतो. ही स्त्री चांगली नाही किंवा ह्या स्त्रीची वागणूक चांगली नाही, ही अशीच वागते. आता ह्या स्त्रीने काय समाज म्हणतो त्याप्रमाणे वागावे का ? दुसऱ्यांच्या विचारांप्रमाणे जगायचे का ? आयुष्यात पुढे अशा स्त्रीच्या वाट्याला अवहेलनाच येते. ती स्त्री पुढे कितीही चांगली वागली, तिने कितीही चांगली मदत केली तरी तिच्यावर लावलेला शिक्षा काही तिला काढता येत नाही. लोकांचे बोलणे समोर नाही; पण मागे ऐकावेच लागते. दुसरे कोणतेही डाग धुवून काढता येतात; पण चारित्र्यावरचा डाग हा कसा धुणार ? या वाक्यापुढे एक मोठे प्रश्नचिह्नच आहे आणि हे प्रश्न पडू नयेत म्हणून प्रत्येकजण हा प्रयत्नशील असतो, पण हे प्रश्नचिन्ह पडले तर काय ? वाटोळे... वाटोळे... आणि फक्त वाटोळेच. फक्त मनाची घुसमट. चेहऱ्यावर हसूच मनात रडू.

- बिराजदार प्रतिभा लक्ष्मण
एस. वाय. बी. ए.
◆◆◆

❧ आशा-निराशा ❧

आशा निराशेची बहीण जुळी
आशा भोळी तर निराशा खुळी

आशा जगायला शिकवते तर
निराशा जगण्यापासून दूर नेते

दोघी जुळ्या असून हे असं का ?
एक हसवते तर दुसरी रडवते का ?

मला मात्र काहीच कळत नाही
कोडे हे कधीच सुटत नाही

पण एवढे मात्र खरे
जीवन जगण्यासाठी बरे-

निराशा सोडून द्या अन्
आशाला साथ द्या...
आशाला साथ द्या...!
- रूपाली टिंगरे
तृतीय वर्ष कला (राज्यशास्त्र स्पेशल)
◆◆◆





ॐ वेडे प्रेम ॐ

काल एक कळी होती
तेथे आज फूल आलंय
आणि त्याच फुलासाठी
एक सुरवंट फुलपाखरू झालंय

फुलपाखराला कळेना काही
त्याला नक्की काय होतंय
राहून राहून त्याचं मन
फुलापाशी का जातंय

भूक नाही, तहान नाही, सल्लेदेखील
कुणाचे
त्याला आता पचत नाहीत
कसे सांगणार त्याला फुलाशिवाय
काहीसुद्धा सुचत नाही

फुलाशी गप्पा मारायला
त्याला विषय लागत नाही
पण कितीही गप्पा मारल्या तरी
त्याचं मुळी भागत नाही.

गप्पांतून खरे तर त्याला
फुलाचे मन आजमावयाचं असतं
आपण कुठपर्यंत पोहचतोय
रोज नव्याने पाहायचं असतं
पण मनातलं सांगायला

गुणगुणणं सोडाच
त्याचा आवाजसुद्धा निघत नाही
हृदयात डोकवायचं सोडा
फुलपाखरू वरसुद्धा बघत नाही.

नेहमी हसणारं पाखरू
आता गप्प गप्प राहतं
फुलानेच समजून घ्यावं
म्हणून त्याकडे पाहत राहतं

मी तरी त्याला काय सांगू
माझीही स्थिती तीच आहे
मला वाटतं बुडणारी
फक्त मी एकटीच आहे

फुलपाखरा
अशीच राहू दे तुझी निरागस ओढ,
आता बाकीचे फुलावर सोड.

खरेच जर कुणाला
खऱ्या प्रेमाची पारख असेल
तर तुझ्या प्रेमाला साद म्हणून
फूलसुद्धा गाली हसेल.

- अश्विनी बबनराव शिंदे
(तृतीय वर्ष कला)





आठवण

आपल्या आवडत्या व्यक्तीबरोबर
घालवलेल्या क्षणांची असते

कधी सुखाची तर कधी दुःखाची असते
भूतकाळाने वर्तमान काळाला घातलेली
गोड साद असते

आठवण आपल्या सोबत असणाऱ्याची
तर आपल्यापासून दूर गेलेल्याची असते

एकांतात असताना आठवण बैचेन करते
व कधी आनंदाच्या क्षणीसुद्धा

डोळ्यातून अश्रू आणते
आठवण मृत्यूपर्यंत आपल्या हृदयावर
कोरलेली असते

आपण विसरून जाऊ ती
मुळात आठवणच नसते

- प्रिया श्रीकांत गरुड

प्रथम वर्ष कला



अचानक

अचानक काय घडलं कसं घडलं,
खरंच मला काही कळलंच नाही,
तिने स्मित हास्य करूनसुद्धा,
मी काहीच बोललो नाही.
पाणी पिण्यासाठी आली होती,
मी ही नळाजवळच उभा होतो.
अचानक तिला बघून मी
दोन पावलं, मागे कसा काय सरकलो,
खरंच मला कळलंच नाही.
ती परत एकदा गालातल्या गालात नाजूक हसली,
मी फक्त वेड्यासारखा बघतच राहिलो,
तिला वाटलं मी काहीतरी बोलेन...
पण... मी आपला गप्प...
उभा राहून सगळं पाहतच राहिलो,
तिला माझा खूप राग आला होता.
अचानक रागारागात आमच्यात
दुरावा कसा काय झाला कळलंच नाही
अचानक काय घडलं, कसं घडलं,
खरंच मला काही कळलंच नाही.

- गायकवाड विजय बापुराव वत्सला

द्वितीय वर्ष पदव्युत्तर कला (मराठी)





❧ वात्रटिका ❧

चीन आमचा मित्र होतोय
आता आगळीक घडणार नाही
निदान दोन्ही देशांची जनता,
लोकसंख्येत कमी पडणार नाही

भारतीय संगीताची
वाजत गाजत वरात
भीमसेन जोशी बाहेर
दाजिबा मात्र घरात

अजूनही गुटख्याच्या
गप्पा पारावर आहेत
अजूनही बहादुरांचे
स्टार जोरावर आहेत

भक्तिभावाचा व्यापार झाला
रंक काय राव काय ?
ज्याचा त्याचा एकच प्रश्न
सध्या भक्तीचा भाव काय ?

क्लिक करताच विठोबा आता
इंटरनेटवर आला आहे
त्याच्या भक्तीचे भविष्य
माऊसच्या हाती पोहचले आहे

शिक्षण अन् प्रगतीची
अजब स्टायल !
दहावी नापास
हातात मोबाईल !!!

जुगाऱ्यांच्या साक्षीने
थोरांच्या आठवणी स्मरणार आहेत
त्यांची स्मारके आता
हुतात्मा होण्याच्या मार्गावर आहेत.

- आवेकर राहुल रा., तृतीय वर्ष कला (इंग्रजी)

❧ निरोप ❧

एकटा होतो तेव्हा वाटे,
काही न मिळाले, न मिळाले ॥ धृ ॥

बाहेर कधी न करमले,
कार्यात कधी कोठे न रमले ॥ १ ॥

कसे योगायोग येऊन मिळाले,
तसे सर्व योगायोगाने जुळाले ॥ २ ॥

नकळत भेटलो एक वळणावर
शिक्षणाचा एक रस्ता चालताना ॥ ३ ॥

शेवटी न व्हायचे ते झाले
आम्ही एकमेकापासून दूर गेलो ॥ ४ ॥

अन् व्हायचे तेच झाले,
अश्रू खळकन बाहेर आले ॥ ५ ॥

आम्हाला दुःख नशिबी आले
अन् एकमेकांना निरोप देताना ॥ ६ ॥

- जगताप सी. एस.

प्रथम वर्ष कला (मराठी)





ॐ कल हो ना हो । ॐ

आजकल जिंदगी बहुत भागदौड़ की बन गई है । और क्यों ना हो क्योंकि २१वीं सदी जो है । हर कोई पैसों के पीछे भाग रहा है । हर चीज को पैसों में तोला जा रहा है । इस भाग दौड़ में इन्सान इन्सानियत भूल गया है । इन्सान भूल गया है, की पैसा, हमारे लिए बनाया गया है, या हम पैसे के लिए बनाए गए है । इन्सान दूसरे की कुछ चीजें देखकर खुद को वो चिजें चाहिए इस झमेले में गिर जाता है । फिर वो चिजें हमारे जरूरत की हो, ना हो, हैसियत की हो, ना हो । इस तरह का बर्ताव करनेवाले बच्चे है, बड़े है, बूढ़े है, आदमी-औरत है । सब आयु, किस्म के इन्सान है ।

इन्सान हर वक्त खुद के पास क्या नहीं ये देखता है । पर क्या है ये नहीं देखता है । कोई चाहता है, हमें रोज अच्छे-अच्छे पकवान चाहिए । मगर उन गरीबों की सोचो जो एक वक्त खाकर एक वक्त पानी पिकर सोते हैं । कोई सोचता है, मैं काला हूँ, मैं बौना हूँ, मैं कमजोर हूँ । लेकिन उनकी तरफ देखो जिन्हें आँख नहीं, हाँथ नहीं, पाँव नहीं । फिर इन सबकी अपेक्षा हमें बहुत अच्छा शरीर मिला है, ये सोचो । कोई चाहता है, हमें गाड़ी, बंगला सब कुछ

चाहिए । लेकिन उन गरीबों की सोचो जिन्हें रहने के लिए घर नहीं । फुटपाथ पर सोना पड़ता है, और किसी रात अमीर मद्यपान किये गाड़ीवाले की गाड़ी के नीचे आकर कभी-कभी मरना भी पड़ता है । इन्सान ये सब चाहते हुए बीते हुए कल के बारे में सोचता है, या आनेवाले कल के बारे में सोचता है, आज की नहीं सोचता है । इन्सान की बहुत बुरी आदत होती है, की वो आनेवाले गम को खींच-तानकर आज पर ले आता है और खुशी भरे आज को गम में डुबो देता है ।

ये सब बातें पढ़कर पढ़नेवाले सोचेंगे ये सब किताबी बातें हैं । ये स्वाभाविक है, कि इन्सान आगे जाना चाहता है, प्रगति करना चाहता है । मगर इन्सान को ये भी सोचना चाहिए, कि ये जिंदगी चार दिन की है । इन्सान को पलभर का भरोसा नहीं है । इसलिए जो है, उसमें खुश रहकर इन्सानको हँसते-गाते जिंदगी बितानी चाहिए । क्योंकि क्या पता कल हो ना हो । सुख-दुख तो जिंदगी में आते जाते रहते हैं । ये सब ऐसी-वैसी बातें नहीं है, ये सच है । इस बारे में सोचना चाहिए ।

- मोहसीन इ. शेख, द्वितीय वर्ष, कला





सबसे अच्छी चाय

जीवन के खाली प्याले में प्यार का पानी लो ।
उसमें दिल की चायपत्ती, दया की इलायची डालके,
प्यारी, मधुर, शक्कर डालो ।

बाद में आदर्श आदतों की पावडर डालकर
उसको ज्ञान, संवेदन की धूप दो । उसे उबलने दो,
इसकी अहंकार-रूपी धूप जाने दो, और रहेंगी वह
स्वच्छ, निर्मल चाय ।

फिर वह चाय दिल के छाननी से छानो ।
उससे क्रोध, मोह, मत्सर, निराशा, यह निकालो;

उसमें प्यारका दूध डालो ।

ये चाय बाद में आदर्शरूपी केटलीसे
नम्रतापूर्वक कप में डालो और उस पर शांतिपूर्वक
फूँक मारो और यह चाय का आस्वाद प्यार से लो ।

ये सबसे अच्छी चाय आपके जीवन की
निराशी दूर करेंगी और हम फिरसे नयी दिशा देखाँएंगी।
ऐसी यह चाय लेनी, चाय देनी, चाय पिलानी ।

- श्रीकांत गबाले

प्रथम वर्ष कला



कुछ फिल्मी हो जाएँ ॥

मुझे कुछ कहना है । अब क्या कहना है ।
कुछ ना कहो तो बेहतर है । न जाने क्यों ? कुछ
कुछ होता है । फिर लगता है, क्या यही प्यार है ।
तुम वही अजनबी हो, जिससे मैंने प्यार किया ।
कौन हो तुम जो मेरी हर धड़कन में सिर्फ तुम ही तुम
हो । मुझे क्या हुआ है ये ना तुम जानो ना हम ।
तुमने हमें देखा जिस अंदाज से मेरा दिल तो दिवाना
हो गया । उसी वक्त मुझे लगा कि कोई मिल गया ।
हमें पता नहीं कि हम आपके है कौन ? पर एक
रिश्ता है तुम्हारा इस दिल से । जिस दिन आपसे

मुलाकात हुई उसी दिन से आप मुझे अच्छे लगने
लगे । इससे पहले हम कह दे हम तुम पर मरते है । तुम
ही कहो ना प्यार है । हमारे बीच ये बात एक राज
बनकर रहेगी । ये जिंदगी का सफर है । जानम समझा
करो । इसमें कभी खुशी कभी गम आते रहेंगे । मगर
प्यार किया तो डरना क्या ? आखिर ये रास्ते है प्यार
के । इनपर चलते-चलते जिंदगी भी गुजर जाएगी ।
इस बाजी में कयामत से कयामत तक, हम साथ
साथ है । एक दिन प्यार तो होना ही था । क्योंकि,
चोरी चोरी चुपके-चुपके, हम दिल दे चुके सनम



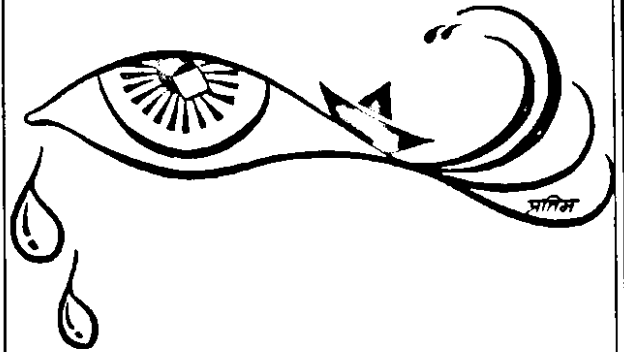


जाने तुमने क्या शरारत कर दी, इस दिलपर तेरा जादू चल गया । जब प्यार किसी से होता है । तब अजीबसा दिवानापन छा जाता है । मगर क्या करें दिल तो पागल है । इसमें डरना मना है । अब तो दिल चाहता है, कि हमेशा तेरा मेरा साथ रहे । तुम बिन कही भी मन नहीं लगता । हर पल तुम्हारी यादें सताती है । हमे तो सिर्फ रहना है तेरे दिल में । इसे ही कहते है प्यार, इश्क और मुहब्बत । इस वक्त ‘हाँ’ कह दो, क्या पता हम कल हो ना हो । ये दिल कर दिया है, अब तेरे नाम । और इसका है खुदा गवाह ।

- अर्चना सखाराम मुरकुटे
तृतीय वर्ष कला



ॐ चार लाइना ॐ



- ◆ प्यार तो इतना किया आपसे कि, खुद के लिए वक्त ही नहीं मिला मगर जब ये वक्त आया तो खुद का वक्त हमको गुजरा हुआ मिला
- ◆ आपका सहारा न मिलता तो कब के डूब गये होते, न जाने किस भँवर में फँस गये होते । महरबाँ है आज भगवान बहुत हमपे, वरना, कबके हजारो तारों में शामिल हो गये होते ॥
- ◆ हृदयात स्पंदनाप्रमाणे धडकतोस तू, शरीरात रक्ताप्रमाणे वावरतोस तू, ग्रीष्मात पावसाप्रमाणे बरसतोस तू माझ्यातली मी हरवून उरतोस फक्त तू ।

प्रियंका विटकर, प्रथम वर्ष कला





ENGLISH

Same World Again !

In my dreams god ask me
"What will be next life ?"
Without second thought
I replied 'human life'.

An innocent childhood
Repeating those mistakes
That made me better
someone to command

Someone to turn wild at
Eyes cherishing again
These silken dreams
Same friends around

Nothing to stop a new flight
The experience of bud
changing to flower
The urge to explore the

Green meadows
Leap larger than life
That sometimes wounded me
Giving me strength to

Surpass the same rock
That first feeling of
belongness, and attachment
that same trust of destiny

Once again let me experience
This tryst with life !

- Avekar Rahul, T.Y.B.A

Distance

He and I

Between us

There was a dangerous valley

And it may be widening

And separating us

He and I once a time

Too close to each other

Hearing heart beating

Our breathing was mixed

Really seeing

There is much distance

Between us

Which cannot be closed

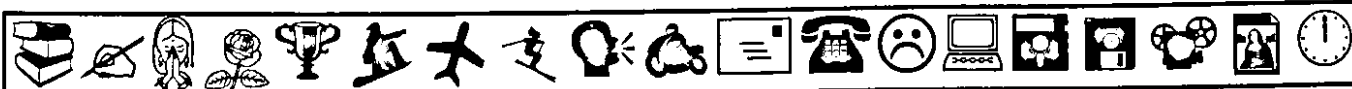
Even though

He is nearest to me

And dwelling in my heart.

- Varsha Jadhav

S.Y.B.Com. B





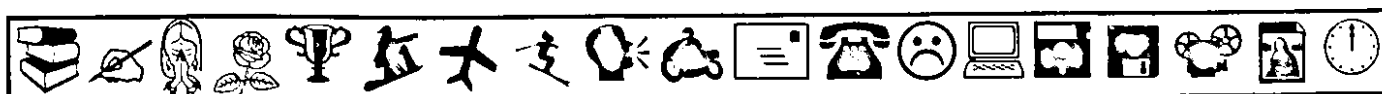
It was when I was small I used to say said that Scouting is a boring subject. It is just a subject which I am supposed to study at school and then leave it away. The reason behind this was that I didn't know what scouting was. I never knew that scouting is a wonderful blend on your career. It is a great achievement that makes you a true and tremendous personality. It not only teaches the different virtues of life but also trains you to be a good citizen.

I may be 4 when I joined the scout-guide troop named Shree Shivaji Kul, an open troop in scouting. At that time, I only knew that I was supposed to play there and come home. But as I grew up, I learnt scouting and it made me feel that I was now placed on the right track of my life. Today, I hold the position of a state level scout badge which makes me feel proud. One of the most important and fascinating activities in scouting is the Jamboree.

What is a Jamboree really ? not only you but also I too asked this question to my scoutmaster (scout leader). He replied - "Jamboree is the world of scouting. It is the wonderful

achievement in a scout's life which makes him understand scouting thoroughly." The most important thing is that a Jamboree is a huge camp in which almost 20,000 scout-guides (boys and girls) participate from the whole country and the neighbouring countries like Sri Lanka, Bangladesh, Nepal and Bhutan. (Recently I got a chance to visit the Special National Jamboree organized by the National Headquarters, Delhi, at Kolkata.) It was the period of 12 long days for which I was going away from my house, my friends, and my college and the like. We, the scouts and Guides of Shree Shivaji Kul, started our long journey from the Pune railway station by Azad Hind Express. During our long journey, we passed Maharashtra, Chattisgarh, Jharkhand, Bihar and then finally reached West Bengal in the fabulous metro city of Kolkata.

The arrangement in the huge camp was on a massive extent. That the Hawrah Railway station Kolkatta, there were military trucks that had come to pick us up. As we reached the campsite, we were overwhelmed to see the organization. The total area used for the

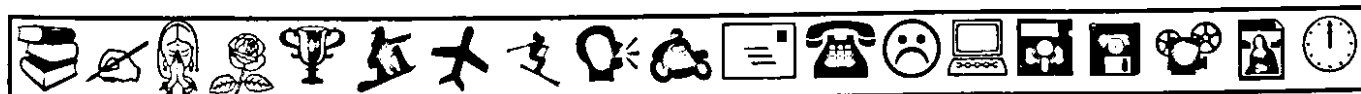




The programme on the first day was of the inauguration function. For the function, we were all called in to the main

Each night at the Jamboree was more and more fascinating. We came to know that each state was supposed to present it's own cultural items and Maharashtra was given the date on the 4th of January. On the first January, we were also told that we were supposed to raise our state gate and also our district gate. Both were for the competitions in which we represented Maharashtra. The state chief divided the projects to different troops in the state. Our troop was given the responsibility of the district gate and the pioneering project which was to be presented before the national commissioner of scouting.

On the next day, 3rd January, different were started in swing. The activities consisted of three basic types like the Intellectual activities, activities like hiking, night hike, rock climbing etc. There were also wonderful activities like Kayaking, and Rafting etc. Adventure games were most beautiful. It was





It was the most wonderful day for salesmen. There were many people who were standing the streets selling food items and the other such items. There was also the Jamboree Bazaar which consisted of different badges, T-shirts, brooches and such other items. There were also cout-guides who were taking the addresses of other people of other states. The whole area was filled with such a great atmosphere that we all were living in a different galaxy!!

The day in the camp were passing by and we were all busy in completing our adventure games and of course enjoying them. Then was the 4th January which was the Maharashtra day. We all were dressed up in the traditional fashion of the Kurta and the Dhotar and all looked quite handsome in it. Each day started with a very good morning with the state flag hoisting and ended nicely but filled with tiredness. The nights were

like a nightmare to us because of the cold. The temperature went on up to 3 degrees centigrade. We were thinking that we were in the days of hard work of our camp life, but we didn't know that those days were about to come.

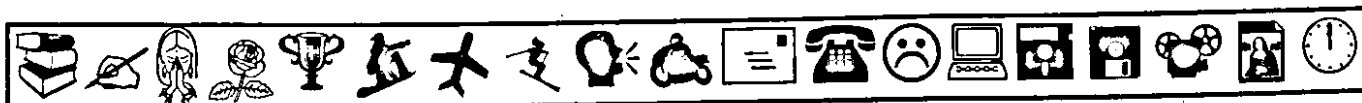
It happened that my colleagues went out for a night hike which was a beautiful activity and I was left with some of the younger scouts in the tent. It was then that I got the news that I had to prepare for the pioneering project which was to be submitted the next day. My colleagues were to arrive on the next afternoon which meant that they were going to help in the project, but the initial practice was completely my responsibility. The project selected by us was a bridge which was to be used in the army as 'Hidden Suspension Bridge'. The bridge was not a simple structure but a massive one which needed much hard work. It was then when Mr. Suresh Lohar who was an important person in the state camp of Maharashtra guided me and helped me in collecting all the necessary goods, preparing a diagram, a model and many more things. The pioneering project was the most important competition in the camp for which we had our preparation done for many days before the camp. I had my all preparation done and had started my project with





It was the last day in our camp and also the prize distribution ceremony which was held in the main arena. The ceremony was a bit depressing to us since Maharashtra had only won B grade in

The camp was a very great experience for all of us. The camp gave us very high confidence, spectacular achievement and a lot of enjoyment. Although we had left our college, our friends and other things we did not feel sorry for it. We spent our days in a wonderful fashion. I learnt a lot from such a superior experience which is like





a great achievement in my career and of course my life.

Sudeep Purohit
Rajyapuraskar scout
Shree Shivaji Kul
◆◆◆

A Book Review of "OUTCASTE - A MEMOIR"

Author : Dr. Narendra Jadhav
by Sai Balaji, SYBSc 'B'

"Outcaste - a memoir" is an expanded English rendition of Narendra Jadhav's Marathi novel "Amcha baap Aan Amhi". This book gives a real life account of the down-side of the caste-system in India.

"Outcast- a memoir" gives us a vivid description of the world that Jadhav lived in through the eyes of his parents, his father Damu and his Damu's journey from a village called Ozar to the great city of Mumbai to escape the crutches of the caste system.

Narendra Jadhav emphatically states in the first line of the authors note- 'Every sixth human being in the world today is an Indian and every sixth Indian is an erstwhile untouchable, a Dalit India's 3,500 year old caste system is a stigma on humanity and still





continues to be so. Even today, apart from politics, there seems to be inactivity on the Dalit front. The Dalits believed to be at the lowermost rung of Indian society were not allowed to collect water from the same wells as that of the upper caste. Being Hindus, they weren't allowed to enter the temples of the high classes.

This book follows Damu's journey. an inspiring story about his fight for respect as a human being. It not only gives an account of Damu's life but also potrays some of the most intriguing and the most shocking incidens of caste discombination. This book is free of any mundane sentimentality. It has certainly not been written to games sympathy for Dalita. The book is very powerful, very real. The facts mentioned in the book are more intriguing than fiction and it is this that makes it a rivetting read.

Damu was a Dalit by birth. Unable to bear the shameful living

of a low caste untouchable he fled to Mumbai. By his Sheer grit, will power and hard work, he won respect in everybody's eyes. Armed with nothing but determination he refused to cave in to injustice of any kind. He wholeheartedly supported the cause of upliftment of Dalits by participating in movements staged by Dr. Ambedkar who championed the cause of Dalits. He raised his children who then fulfilled his aspirations and overcame all barriers that had bedevilled his own life.

This book is, a revelation of sorts. An absolutely unpuldownable read. It is a book about dreams coming true. It is about human dignity. It is about self respect and forging our own identity. A must read for everyone from all age groups.

Sai Balaji
SY. BSC. 'B'





Annual Report 2006-2007

❑ Junior College	101	❑ Department of	
❑ Arts Association	107	Electronic Science	157
❑ National Cadet Corps (N C C)	108	❑ Department of Statistics	165
❑ Sports (Jr. College)	112	❑ Department of Physics	168
❑ Sports (Sr. College)	113	❑ Department of Chemistry	171
❑ Prize Distribution Committee ...	116	❑ Department of Mathematics	175
❑ N.S.S. (Junior)	117	❑ Department of Biotechnology	
❑ N.S.S. (Senior)	119	& Microbiology	176
❑ Department of Marathi	125	❑ Science Association	184
❑ Department of Hindi	127	❑ Library Report	186
❑ Department of English	130	❑ Time-Table Committee	187
❑ Department of Economics	134	❑ Health Schemes	188
❑ Department of Psychology	137	❑ Best Student Trophy Committee	189
❑ Department of Political Science	140	❑ Vidyarthini Manch	201
❑ Planning Forum	140	❑ Art Circle	202
❑ Commerce Association	141	❑ Attendance Committee	206
❑ Department of Commerce	144	❑ Report of State level Workshop	
❑ Department of		"Role of Women in R & D"	
Computer Science	149	Organised under Quality	
❑ Department of Geography	147	Improvement Program of	
❑ Department of Zoology	152	University of Pune	207
❑ Department of Botany	153	❑ Post Graduate Association	210
		❑ Office Report	212





JUNIOR COLLEGE

In the academic year 2006-2007, the Junior College witnessed spectacular achievements in academic, sports, co-curricular and extra curricular activities. The main aim and objective of the Junior wing (Arts, Science & Commerce) is to promote better standards of the students. We would like to take a brief reivew of the success of the Junior wing.

(A) Administration of Junior College.

Prof. Jagdish Chinchore - Vice Principal

Prof. Mrs. Veena Nargund - Supervisor.

(B) Total No. of Students.

XI	Commerce	503
XI	Science	504
XI	Arts	202
XI	Arts(English Medium)	45
XII	Commerce	447
XII	Science	534
XII	Arts	208
XII	Arts (English Medium)	40

(C) H.S.C. Examination - March 2006 - Merit Holders.

(1)	Agarwal Deepak	
	General Merit List	07 Rank
(2)	Duraphe Kaustubh	
	General Merit List	09 Rank
(3)	Thete Sumeet	
	General Merit List	12 Rank
(4)	Mundada Anand	
	General Merit List	14 Rank
(5)	Gavkar Pratik	
	General Merit List	14 Rank
(6)	Shaligram Omkar	
	General Merit List	15 Rank
(7)	Andhale Apurva	
	General Merit List	16 Rank

Subject Toppers

(1)	Dhaneshwar Seema	English
(2)	Tumula Ramya	German

Pass Percentage - XII Arts, Science & Commerce - 85.86%

The mertiorious students were facilitated at the hands of Hon. Dr. Mrs. Mrudula Phadke, Vice Chancellor,





Maharashtra University of Health Science
-Nasik.

Hon. Dr. Shri. Gajanan. R. Ekbote, Chairman, Progressive Education Society was the chairman and Mr. Jyotsna. G. Ekbote, Chairperson, Local Managing Committee attended this function as a special invitee. The grand function was organised by the College.

(E) **Special** have been conducted for class XII Science, Commerce and Arts (English Medium) students. The following teachers taught these batches during the cecedemic year 2006-2007.

Science Scholar Batch - Mrs. Amruta Satbhai (Co-ordinator). Shri. B.W.Bhome, Shri. V.K. Gawali, Mrs. K.B. Rajadhyksha, Mrs. S. B. Rathod, Miss. S.M. Gaitonde, Mr. S. J. Kareker, Mr. Nighot, Mr. M.G. Gohel, Mr. A.A. Khandagale, Mrs. S.K. Barve, Mrs. M.B. Shinde, Mrs. C.B. Butala, Mrs. A. Satam, Mrs. Mandhere, Mr. R.N. Ingole, Mrs. Deshpande Sarika.

Commerce Scholar Batch - Shri Jayant Jorvekar (Co-ordinator), Mrs. Veena Nargund, Mrs. Suneeta Gosavi, Mrs. Rekha Agashe, Mrs.Kanchan Rajadhya kisha, Mrs. Sanjeevani Gharpure, Mrs. Suman Varma, Mrs.Sanjeevani Kuvalekar, Dr. Mrs.Swati Karve, Mrs.

Beena Muttalgiri, Mr. Rajeev Kulkarni, Miss. sujata Gaitonde, Mr. Sunil Doiphode, Mr. Vinod Suryavanshi,

Arts (English Medium Batch) - Mrs. Beena Multagiri (Co-ordinator) Mrs. Suman Varma, Mrs. S. Rex, Mrs. R. Pottadar, Mrs. Muttalgiri Mr. R.V. Kulkarni, Mrs. S. S. Suryavanshi, Mrs. Limaye S., Mrs. V. Murlidharan, Miss. K. Bhalerao **Co-curricular Activities conducted for Scholar Batch Students-**

(1) **Science Scholar Batch**

Guidance lectures, Tests conducted.

(2) **Commerce Scholar Batch**

- **Sub** - Organisation of Commerce - 'Power Point Presentation'

Examiner - Prof. J.P. Chinchore (Vice Principal)

Mrs. Archana Apte

Organiser - Mrs. Suneeta Gosavi.

- **Sub** - Secretarial Practice - Visit to Pune Stock Exchange.

Organiser - Mrs. Veena Nargund, Mrs. Suneeta Gosavi.

- **Sub-German** - Film Show

Organiser - Mrs. Sanjeevani Kuvalekar





● **Guidance Lecture -**

By - Prof. R. W. Kulkarni.

'Career Orientation - I.C.W.A.

(F) **Success of Students in Competitive Examinations.**

Junior College Students appeared for different competitive Examinations like IAPT'S, standard examinations in Physics, Chemistry, Biology, Science Olympiad foundations - 9th Science Olympiad & University of New south wales International Assessments of Indian Schools in collaboration with Mac Milan India Ltd. Mrs. Mandhare guided the students.

● **Indian Association of Physics Teachers - (IAPT)**

National Standard Examination in Physics NSEP

- 58 Students from XI & XII Science registered.
- Amit Patil - 96 Score.
- Banti K. Bapi - 95 Score.
- Prafullakumar Tale - 87 Score.

● **National Standard Examination in Chemistry (NSEC)**

- 41 Students from XI & XII Science registered.

- Srikrishana Kotkar - 156 Score.
- Banti Bapi - 156 Score.
- Manish Chavan - 145 Score.

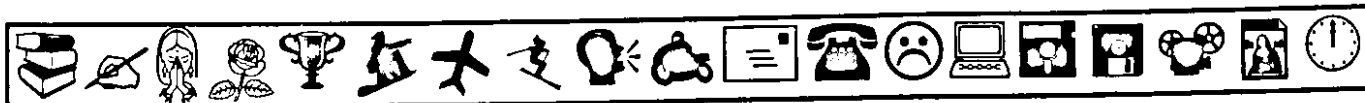
● **National Standard Examination in Biology (NSEB)**

- 7 Students enrolled for the examination.
- Sumedh Magar (XI Sci) - Topper.

● **Science Olympiad Foundations - 9th National Science Olympiad.**

- 22 Students of XI & XII Science registered.
- Abhishek Ahuja - score - 99.23
Toppers XII Engineering Group.
- Yashodhan Chinchore - percentile score - 81.61
- Karan Gujarathi - score - 87.97
Topper XI Engineering Group
- Mayukh Gosavi - percentice score 24.51 Topper from XI-Medical Group.

● **2006 International Assessment for Indian Schools held by**





**University of new South Wales,
Sydney-Australia in
Collaboration with mac million
India Ltd.**

- 21 Students of Commerce & Science Streams registered for English Test.
- Mayukh Gosavi is the Topper with distinction certificate,
- 11 Students of Science Stream registered for Science Test
- Karan Gujarathi - was awarded distinction certificate.
- 14 Students of Commerce & Science Stream registered for Mathematics Test and 3 Students received credit certificates.

**Following Teachers worked as a
co-ordinators for Competitive
Exams.**

Mrs. Mandhare worke as a co-ordinator for all competitive examinations.

(G) Arts Circle

Our Arts circle participated in various intra and intercollegiate Competitions like dance, group-dance, drama, debate, group singing, Poster

painting, rangoli, mehendi - etc. Various prizes were won under the guidance of Prof. Mrs. Amrita Satbhai' -Chairperson - Arts circle and Committee Members. Annual prize distribution was arranged by Arts Circle.

(H) N.C.C, - Army, Narval Wing

Activities - 6 to 10 Nov. - Vigilance Awareness 2006, Poster exhibition

- 1st December 2006 Aids Awareness - Poster exhibition.
- 12 December - N.C.C. Day
- 7th January - Pulse Polio
- Ganesh Festival, Marathan,
- National Youth Festival - Participation of Unit.

(I) N. S. S.

Regular Activities and special Camp was arranged for the all round development of our N.S.S.Students. A special winter Camp of 10 days was held at Vadu Budruk (Pune). The function was inaugurated by the Chief Guest,- Shri Prakash Pawar, Sabhapati, Krushi Utpanna Bajar Samiti Sarpanch, Vice-Sarpanch, Prof Jagdish Chinehore, Vice Principal, and Prof. Mrs. J.G. Ekbote, Chairperson Junior College was the Chief Guest for the closing ceremany of





N.S.S.winter Camp.

The following activities were performed during the Camp - Guidance Lectures by the eminent invitees, pranayam, yoga, gram sarvekshan, shoudhkoop Management, Cleaning, Chhatrapati Samgbaji Maharaj Smrutimandir Cleaning etc.

This Camp and overall activities were arranged under the guidance of Prof. Jagdish Chinchore, Vice Principal, Junior Wing.

Almost all Junior College teachers visited the winter camp, Mr. P. M. Sambare, Mrs. Veena Nargund, Mrs. Sanjeevani Gharpure, programme officer and committee member took efforts to make the camp a success.

(J) Sports

Interschool Sports - Organised & conducted by Pune Zaha Parishad and Pune Municipal Corporation.

Participation - 200 Students.

Special achievement -

- Ameya Patil - XI Sci - Judo
- Sagar Kulkarni - XI Sc - Judo
- Rohit Waghware - XII Com - Weight -lifting

- Uma Kale - XII Sci' - Skating

- Niraj Dube - XI Com - Taikwando

Modern Shree - Aditya Bhagwat (XI - G) Mr. Sherikar & Mr. Kute guided them. (Kindly see special report of Sports - Gymkhana - Junior College).

(K) TEACHER'S ACHIEVEMENTS -

- (1) The following teachers wrote text books based on new syllabi.

Mrs. Veena Nargund

- XI Com - Secretarial Practice - English & Marathi
- XI Com - Book keeping & Accountancy
- XII Com - Secretarial Practice (English & Marathi)
- XII Com - Book keeping & Accountancy.

Mr. Mansing Salunke

- XI & XII - Geography & Question bank book, by Pune District Geography Teachers Association.

Mr. Suneeta Gosavi

- XI & XII - Organisation of Commerec & Management





(English-Marathi)

Mr. Suhas Ghaisas

- XI & XII - Practical Book in Physics

Mrs. Mangala Shinde

- XI & XII - Botany.

Miss. Shewta Khadse

- XII- Sci- Information Technology & Commerce.

Mr. Sudhir Vaishampayan

- XII - Information Technology

Mr. Vilas Alhat

- XII - Geography.

Mrs. Shubhangi Barve

- XI - Chemistry, MH - CET.

(2) Mr. Mansing Salunke

- Lecture - N.S.S. Summer Camp, Abhinav Vidyalay- Ambegaon.
- Participation - Maharashtra Talent Research Exam - (Interview) 20.30.31 May- 2006, Satara & Karad.
- Teachers in Service Training - lecture delivered as a Subject Expert in S.P.College - Pune.

- Organised Kranti Saptah Monsoon Vyakhyanmala - (1 August to 15 August 2006).

- Lecture delivered as a Subject Expert -in N.C.L. Junior College XII - guidance lecture (13-12-2006)

- Lecture delivered in Annasaheb Awate College- Manchar (30-12-2000)

- Lecture delivered in Shreeman Bhausaheb Zadbuke College- Barshi (18 - 01- 2007)

- Junior College Restructured Syllabus -Training - S.N.D.T. College (19 - 01- 2007)

- Organiser -Dr. Hedgewar Lecture Servies - Warje (Feb.2007).

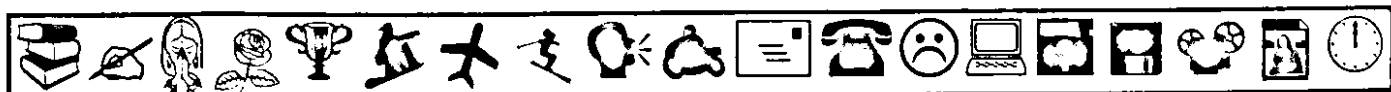
- Participation as a subject expert in Sharada Saraswati Vidya Mandir Aurangabad. (19- 02- 2007)

- N.S.S. winter Camp -Modern College Pune - Vadu Budruk delievered guidance lecture.

Observation Camp

Murud - Janjira Sea Shore.

Talegaon Dhamdhere -Social





Menawali (Tal Wai), Khandakar
Pargena - Gram Sarvekshan with, XI &
XII Arts & Science Students.

Organiser - State level Seminar -
German Subject Teachers (Discussion on
- Restructured Syllabi).

Appointed as a 'Convenor of Board of Studies' organisation of Commerce & Management, Secretarial Practice & Co-operation by Pune H.S.C. Board.'

Book Published - 'Striyanchee Shatapatre' (1850 To 1950)

- Evaluation of Social Correspondence - Got Scholarship from Maharashtra Foundation.
- Lecture - S.N.D.T.College Literature Dept. ' V.M.Joshi ' 'Aanokha Vishwas' - Hindi Masik Samachar Patrika - Puraskar - 'Dr. Babasaheb Ambedkar : Saitya Ratna)

Prof. Jagdish Chinchore, (Vice-Principal)

- Member, Maharashtra, Sant Gadge Baba Pratishthan.
- Member, Junior College Inspection Panel.

We offer our sincere thanks to honourable Principal Prof. A.G. Gosavi, Vice - Principal Prof. R.G.Limaye, Vice - Principal, Dr.Y.R. Waghmare, Vice-Principal, Dr. Sulabha Deuskar, Registrar Mr. Dilip Khopkar and all non-teaching staff members for their excellent co operation.

Prof. Jagdish Chinchore

Vice Principal

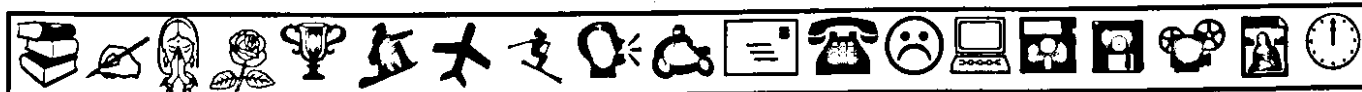
Prof. Veena Nargund

Supervisor



Arts Association

The main objective of the Arts association is to organize various co-curricular activities for the students studying in arts faculty. This year Psychology, Hindi, Marathi and History departments conducted programmes under Arts Association.





Following guest lectures were arranged

- (1) Communication Skills
- (2) Mental Retardation - by Mrs. Sangeeta Kumthekar, Senior teacher from Kamayani school for mentally handicapped. on 7th February 2007.
- (3) "Ramkatha Tulsidas Ki Drishti Mein" by Dr. Anandprakash Dixit on 1st August 2007.
- (4) "Madhyamatil Marathi" by Deepa Bhandare, from All India Radio, Pune on 15th February, 2007.

Hindi Day :

Hindi day was celebrated by Hindi Department. On this day Prof. Neela Mahadik from Garware college delivered lecture on "Importance of Hindi Language in career development." Mr. Aashutosh Pathak recited famous Hindi poems.

Competition :

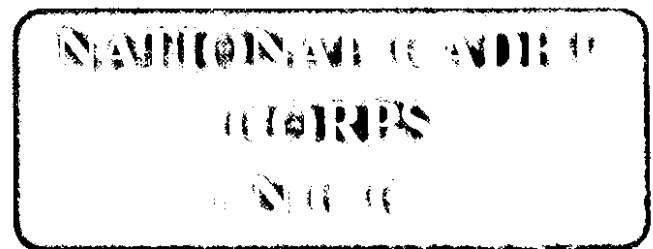
On account of Shivajayanti History department organized an essay' reading competition "Mala Samajele Shri Shivaji Maharaj." 14 students participated in this competition. Miss Rupali Natu, Ashwini Chavan, Priyanka Vitkar and Mr. Ganesh Shinde won prizes.

I thank Dr. Snehal Taware, Mrs. Suneeta Purohit, Mrs. N. J. Kulkarni, Smt. Vijaya Jagtap, Dr. Mrs. Manda Admane for conducting these activities for Arts association.

Mrs. Amruta Oke

Chairperson

Arts Association



Our College has following NCC wings
13 Maharashtra Army Wing (Boys) = 50 Cadets

3 Maharashtra Navy = 50 Cadets (40boys + 10 girls)

3 Maharashtra Air Wing = 07 Cadets

2 Maharashtra Army wing (Girls) = 11 Cadets

1. The Activities of 36 Maharashtra BN. Army Wing (Boys)

Lt B. B. Yenage, ANO, The Cadets under the leadership participated in the following activities:

1. Lt B. B. Yenage, NCC Officer, 36 MAH BN has been felicitated by Col Samuel, Gp Commander, Pune





for outstanding performance for the year 2006-07.

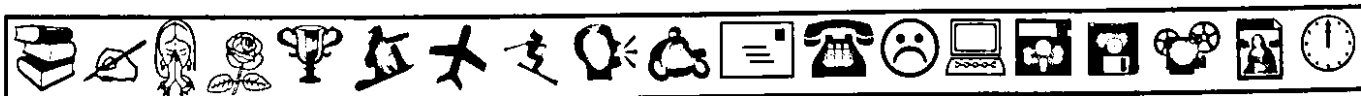
2. Our 20 Cadets showed their responsibility towards society, as they actively co-operated with the Pune police force at various junctions at the time of 'Ganesh Festival'.
3. 30 Cadets co-operated as volunteers with Pune police in the 21st International Marathon held on Dec. 2006.
4. 15 Cadets worked as volunteers for Pulse Polio program held on Jan 2007 and 11th Feb 2007.
5. Annual Social is the most exciting event conducted by the college, our cadets also contributed at the time of our annual social Gathering.
6. Our cadets attended duties when called by the GP. HQ and by the 36 Mah. Bn. time to time.
7. 10 cadets took part in a rally for walk for concern organized by ?
8. NCC Day celebration in our college was held on 15th Dec 2006. Cadets organized AIDS awareness poster presentation and under vigilance awareness programs cadets displayed the posters on Right To Information Act. Our Principal Prof A. G. Gosavi inaugurated the poster display.

Participation of cadets in various camps :

Army Wing :

1. SUO Hemant Sable: Selected and completed Thal Sainik Camp and reached pre cat level. He had completed Shivaji Trial Trek Camp successfully. He also got selected for NRI firing Camp and Pre cat RDC with CPL Hemant Gaikwad, he reached RDC cat II held at Mumbai.
2. JUO Ranjit Magar had done Shivaji Trial Trek camp held at Kolhapur from 18th Nov 2006 to 3rd Dec 2006.
3. CQSM Vithal Gulme, CSM Rohan Suryawanshi, SGT Vinit Kumar, LCPL Kedar Parolekar, LCPL Ravindra Hatkar and CDT Mayur Kolambkar got selected for NIC held at Kasargod, Kerala from 3rd Oct 2006 to 14th Oct 2006. These cadets took parti in various cultural activities and won prizes. The prizes won by our cadets in the NIC, Kerala are as follows-

Anchoring for NIA-	Second
Group Dance-	Third
NIA Quiz -	Second
Group Song -	First.
4. CPL Aditya Deshmukh got selected for Advance Leadership Camp held in Orisa from 28th Sep to 9th Oct 2006





Diving camp-Mumbai in the month of June-06. We also participated in AIDS awareness programme conducted by GR Head Quarter.

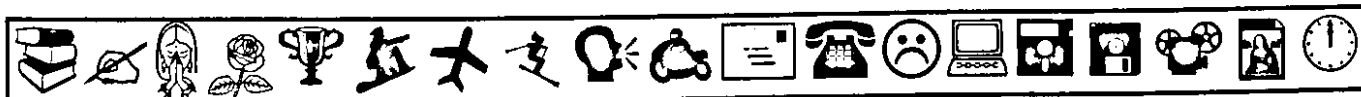
3. One cadet participated in **Mountaineering Camp, Manali** in the month of July-06
 4. An important camp "**Nausainik at Ratnagiri, and Vishakhapattanam** was conducted by DG NCC. Our four cadets participated in these camps. Cadet **Tejashri Chavan** got fourth position in ship modeling.
 5. Our 20 cadets showed their responsibility towards society, as they actively co-operated with the Pune-police force at various junctions at the time of 'Ganesh Festival.'
 6. Cadet **Kanchan Kulkarni** participated in Pre-RD camp and obtained second position as overall best cadet.
 7. One cadet participated in **NIC-Solapur** in the month of October.
 8. 25 cadets participated in **ATC-Bhor** and bagged first prize in **Chart competition**. This camp was held in the month of November.
- S. Lt. A. V. Kamble (ANO)** was one of the officers in charge for this camp.





- ## Flying at AFTT in the National

2 Mah Army Wing (Girls) is an open division in nature. 11 girls from our college are enrolled in this unit. These 11 girl cadets also participated in different activities conducted by their





1. 8 girls participated in ATC held at Alephata, Pune in the month of August-06.
2. Cadet Ruchira B. Dorlikar participated in NIC Karnataka.

We sincerely thank all who helped us in any way to complete NCC activities during the year 06-07.

Lt. B. B. Yenage
S Lt. A. V. Kamble



Pune Municipal Corporation.

Miss. Uma Kale of XII [Sci.] took part in Roller Skating. Her event was speed skating [rink race and road race]. She secured [over all] 3rd position in her event and got selected for the state.

AMEY PATIL of XI [Sci] did excellent in JUDO at inter school, inter regional and state competition. At Inter school and regional competition he got gold medals in the weight group of 60 to 65 k.g. in the state competition which was held at Nashik. He got bronze medal.

In the team event, our players participated in **Badminton, Basket Ball,**





Hockey, Football, Swimming, Chess, Lawn Tennis, Shooting etc. most of the above teams reached in quarter finals.

As every year this year, too Inter class tournaments for individual and team events were conducted. Students from various classes actively participated.

The results are as follows.

BASKET BALL

Winner XI E

Runners up XI C

INDIVIDUAL EVENTS

BADMINTON (single)

Winner - Anamay Kane [XII C.]

Runner up-Ajinkya Suryawanshi[XIC]

BADMINTON (Doubles)

Winner - Yash Shah [XI C]

Ajinkya Suryawanshi [XI C]

Runners up - Akash Pharande [XI D]

CHESS

Winner - Londhe Sourabh [XI C R.]

Runners up - Keten Phatak [XI C R.]

TABLE TENNIS (Single)

Winner - Nakul Sancheti [XI E]

Runners up - Aniket Patil [XI D R.]

Physical Education Examination for the students of class XI and XII at the end of 1st term was conducted like every year.

We thank our Principal, Vice-Principal, Sports advisor, teaching and

non-teaching staff & Rochhan Kulkarni for having helped the department and students.

V. M. Sherikar, D. S. Kute
Teachers in Phy. Edu.



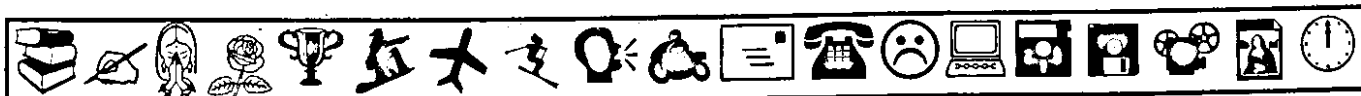
Sports (Sr. College)

Students of Senior college participated year [2006-2007] in **Team events** as well as Individual events organized by Pune City Zonal Sports Committee & University of Pune.

In the team event (boys & girls) our players participated in Badminton, Basket ball, Hockey, Foot ball, Net ball, Athletics, Volley ball, Judo, Power Lifting, Kabaddi, Cross country, Chess, Squash etc. Most of the above team reached quarter finals.

The following Students have achieved merit in their individual games

- **JADHAV YOGESH**
(T.Y.B.Com) excelled in inter collegiate **Power lifting** and got **second** place in 56 k.g. weight group and selected for the Inter Zonal competition which was held at Nagar and got **second** place.
- **SAWANT KRISHNA**
(F.Y.B.Com) participated in Inter





collegiate Athletics meet in the event 400 Mts. (running) and got **third** place.

College **Volley Ball** team (Boys) was the **Wineer** at Inter Collegiate level & in Hockey (Boys) were the **Runner up**.



VOLLEY BALL WINNER TEAM

Name of Students	Class
1. Gaikwad Ashok	F.Y.B.A.
2. Dhumal Sachin	T.Y.B.A.
3. Kshirsagar Abhijeet	F.Y.B.Com
4. Uttarkar Sameer	S.Y.B.Com
5. Gaikwad Amardeep	F.Y.B.Com
6. Kadam Shashank	M.Com I
7. Bhorde Swapnil	F.Y.B.Com
8. Mane Shailesh	T.Y.B.A.
9. Revankar Nikhil	S.Y.B.Com
10. Bhondve Sachin	T.Y.B.A.

HOCKEY RUNNER - UP TEAM

Name of Students	Class
1. Shedjale Sandeep	S.Y.B.Com
2. Nagwade Ganesh	S.Y.B.Com

3. Shinde Vishal	S.Y.B.Com
4. Makhambale Santosh	T.Y.B.Com
5. Palande Ganesh	F.Y.B.Com
6. Bhondve Sachin	T.Y.B.A.
7. Shetkar Shailendra	S.Y.B.Com
8. Panchal Jitesh	M.Com II
9. Jagpreet Singh	F.Y.B.Com
10. Yadav Deepak	F.Y.B.Com
11. Rampal Nikhil	M.Com I
12. Bhosale Vishal	T.Y.B.Com
13. Pujari Bharat	T.Y.B.Com
14. Zore Rahul	M.Com I
15. Yadwade Vivek	T.Y.B.Sc
16. Bhondve R	F.Y.B.Com

INTER ZONAL PARTICIPANT LIST

Name of Students	Events
Jadhav Yogesh	- POWER LIFTING
Gaikwad Amardeep	- VOLLEY BALL
Gaikwad Ashok	- VOLLEY BALL
Revankar Nikhil	- VOLLEY BALL
Rampal Nikhil	- SOFT BALL
Palande Ganesh	- HOCKEY
Zore Rahul	- HOCKEY





actively participated.

The results were as follows.

BASKET BALL [Men]

Winner - T.Y.B.COM

Runners up - S.Y.B.COM

VOLLEY BALL [Men]

Winner - T.Y.B.A.

Runners up - F.Y.B.COM

INDIVIDUAL EVENTS

BADMINTON (Single) Men

Winner - Nikhil Rampal [M.COM. I]

Runners up - Apoorv Michigan
[T.Y.B.COM.]

BADMINTON (Doubles) Men

Winner - (1) Apoorv Michigan
[T.Y.B.COM]

(2) Aditya Desai [T.Y.B.COM]

Runners up (1) Nikhil Rampal
[M.COM I]

(2) Rahoul Zore [M.COM I]

BADMINTON (Singles) women

Winner - Pallavi Joshi [F.Y. Biotech]

Runners up - Deepti Vare [F.Y. Biotech]

CHIESS [Men]





Winner - Vijendra Kavatakar [F.Y.B.Sc]

**Runners up - Pugaonkar Amrut
[S.Y.B.SC]**

"MODERN SHREE" 2006-07

Bhagwat Aditya XI G

Physical Education Examination for the students of class F.Y. (All faculties) were conducted like every year.

We thank our Principal, Vice-principal, Sports advisor, teaching and non-teaching staff for the help they rendered to department and students.

A. V. Rayarikar

Chairman, G.M.C.

V. S. Phale, V. M. Sherikar

Directors of Phy. Edu.



Prize Distribution Committee

Annual Prize Distribution function was organized on Thursday, 15th Feb. 2007. **Honorable Dr. C.N. Rawal, Principal, H. V. Desai College, Pune** was Chief Guest for the function. 117 students were given prizes for their achievements in different examinations,

sports and cultural activities. On behalf of Modern College, I express gratitude to Dr. C.N.Rawal.

It was a huge task of collecting data of prize winners from XI std. to P. G students of Arts, Science and Commerce faculties. I am thankful to Office-staff, Jr. College supervisor Mrs. Nargund, Prof. S.S. Sakate and Prof O.B.Pawar for their co-operation in the preparation of list of prize winning students. The following committee members offered co-operation in organization of the function-Dr.Mrs.N.M.Patil, R.N.Ingole, Mrs. S.V.Kuvalekar, S.J.Karekar, Dr. Mrs. M.M. Sane, A.A.Khandagale, Mrs. V.V.Kale.

Following new prizes were introduced from this year :

1. Late Prof. G.M. Bansude Trophy for Best student of Post-Graduate section.
2. Prof. Mrs. Sandhya Vartak sponsored prize for the student securing highest marks in Economics at S.Y.B.Com.

Prof. S. R. Pokharkar

Chairman,

Prize Distribution

Committee (Academic)





National Service scheme +2 level (junior wing)

Prof. J. P. Chinchore - Chairman

Prof. Mrs. V. S. Nargund - Supervisor (Junior wing)

Prof. M. S. Salunke - Advisor

Prof. P. M. Sambare - Programme Officer

Prof. Mrs. S. S. Gharpure - Programme Officer

Members :

Shri. Gawali, Shri. Khandale, Shri. Alhat, Shri. Wagh, Shri. Suryavanshi, Shri. Thakar, Mrs. Nighot, Mrs. Joshi, Mrs. Mandhare, Mrs. Chabukswar, Mrs. Gangurde, Shri. Gaikwad (Computer Science), Mrs. Salunke, Shri Sable (Office staff)

Activities conducted during the year 2006 - 2007

Inauguration function :

Dr. Pradeep Agashe was Chief guest. Prin. A. G. Gosavi, Vice Principal, Prof. J. P. Chinchore and all committee members were present at the function.

11th July, 2006 : 'Guru Poornima' was celebrated by the students

15th July, 2006 : N. S. S. volunteers from 12th standard cleaned N. S. S. office and campus.

1st August 2006 : Santosh Shete and Manasi Rakshe spoke on 'Lokmanya Tilak.'

6th August 2006 : Hiroshima Day 'Campaign Against Nuclear Weapon' programme was organised by Dr. Sudhir Ujalambkar

9th August, 2006 : 'August Kranti Day' celebrated by N. S. S. Volunteers.

12th August 2006 : Cleanliness day and rally for awareness of pollution and traffic problems was conducted by Shri. Wagh and Shri. Khandale.

15th August 2006 : N. S. S. Volunteers participated in flag hosting. A lecture was given by Shri. C. H. Joshi about flags of various nations with details.

19th August 2006 : Orientation programme :

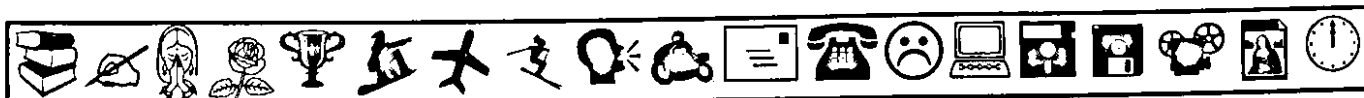
One day orientation programme was conducted for N. S. S. students by Mrs. Nargund, Shri. Salunke and Shri. P. M. Sambare.

5th September 2006 : Teacher's Day

N. S. S. volunteers along with other students engaged lectures at various classes.

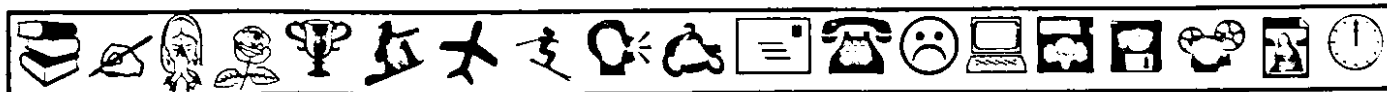
12th September 2006 : N. S. S. office and campus was cleaned by N. S. S. volunteers.

18th September 2006 : A visit to





Ashlesha Jadhav, N. S. S. Volunteer, senior college spoke on 'Dr. Babasaheb Ambedkar'. Prajakta Inamdar, N. S. S. volunteer, senior college spoke on 'Savitribai Phule'





25th Sept. 2006 : 'Bharatiya Sanskriti Pariksha - 2006.' was organised by Vivekanand Kendra, Kanyakumari at Pune. 15 students appeared & got success in the examination.

Mrs. Vandana Joshi provided guidance for the same.

**Shri. P. M. Sambare
Mrs. S. S. Gharpure
Programme Officer**



National Service Scheme Senior Wing

The NSS Senior Wing has a sanctioned Unit of 200 student volunteers. Students from all the three streams i.e. Arts, Commerce and Science voluntarily participated in this multi- dimensional scheme.

The Regular activities consisted of the following:

14th August 06 Clean City Drive

As per the directive of Pune Municipal Corporation and the NSS Unit, University of Pune, all colleges in and around Pune were set on a mission of 'Chakachak Pune-Cleanliness Drive of Pune City'. On this day, our volunteers cleaned

up each and every lecture hall in the college building. A committee of staff members helped the students. Pamphlets provided by PMC about this project were distributed door to door in neighboring residential areas by our volunteers.

15th. August 06 Independence Day

Guest speaker Mr.C. H. Joshi gave a brilliant talk on '**National flags of various countries**', after the Flag hoisting ceremony. Mr.Wagh proposed the vote of thanks. Dr.S.K. Ujalambkar took initiative in organizing this programme.

19th August 06 Formal Inauguration

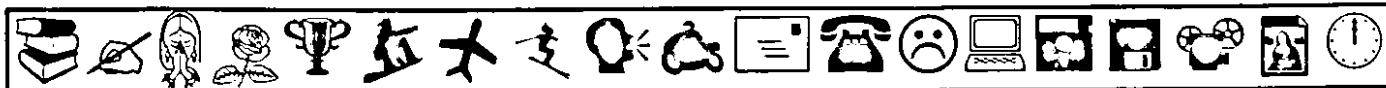
Dr. Pradip Agashe was invited to formally inaugurate the NSS activities for this academic year. He inspired the audience with his 'Stories of Indian Freedom Fighters'. Former NSS Programme Officers of Senior wing - Mr. Vilas Kamble, Mrs. Swati Ahiwale and Mrs. Veena Nargund of Junior wing were felicitated on this occasion for their valuable contribution during their tenure. Mr. Kiran Jamadagni, a senior NSS volunteer, recently elected as the University Representative was also felicitated.

Mrs. Gharpure proposed the vote of thanks.





**12th to 15th October 06 Anandwan
exhibition for General Public**





This four day exhibition of goods manufactured at Anandwan was arranged at Shubhecha Mangal K-aryalaya, Kothrud which was made available by Advocate Mr. Anil Bhagwat. Our NSS volunteers almost took initiative supported by only two Anandwan workers.

9th to 12th November 06 World Avurved Conference

Our college was a part of this international event. A team of volunteers took up the responsibility as the Reception Committee at Shivajinagar Railway Station and S.T. Stand. Another team of volunteers played an important role in the Main Pandal where Scientific Deliberations were conducted.

12th November 06 Pulse Polio Drive

Twenty volunteers actively participated in the Pulse Polio Drive upon the request of the Government Hospital, Police Quarters, Shivajinagar. They managed to cover a wide area ranging from Karve Road, F. C. Road, Deccan Gymkhana, Pulachi Wadi to Shivajinagar.

16th November 06 Peace March

Fifteen students participated in the Shanti Yatra/Peace March organized by Sadhu Vaswani Mission, Pune.

16th to 23rd November 06

Camp at Anandwan

University of Pune implemented a novel idea of taking NSS volunteers to visit Baba Amte's Anandwan. Shriraj Jakhalekar and Pratibha Birajdar represented our college. They camped in Baba Amte's Anandwan and also visited the satellite projects of Anandwan. They returned highly enriched and inspired.

7th January 07 Pulse Polio Drive

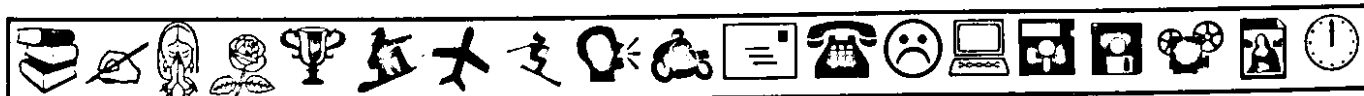
Twenty five student-volunteers wholeheartedly took part in the Pulse Polio Drive.

12th January 07 Vivekananda Javanti

Shri. Madhu Nene from Wai Spoke on 'Swami Vivekananda for Youth' on this occasion of Swami Vivekananda's Birth anniversary and the commencement of National Youth Week. NSS volunteer Mr. Rohidas Bhange compared the programme. PG Wing of the Department of Marathi and NSS cooperatively organized this talk.

17th January 07 Blood Donation Camp

NSS helped Deendayal Memorial Blood Bank in organizing Blood Donation Camp in the college campus. The drive fetched a good response. On the same day a pictorial exhibition on 'Life and Mission of Swami Vivekananda' was





organized in the college pavilion upon initiative of ABVP.

26th January 07 Republic Day

Dr.S.K.Ujalambkar addressed the students on '**Youth and National Spirit**'. Miss. Prajakta Inamdar gave a performance on **Savitribai Phule** and Miss. Ashlesha Jadhav on **Dr.Babasaheb Ambedkar** in the form of first person narrative. The thought provoking presentation by both these talented and motivated students of our college, was appreciated by students and staff.

5th March 07 Valedictory function

A farewell was given to the NSS volunteers studying at final year of their graduation. Few of the seniors shared their nostalgic moments in NSS and few newly induced volunteers bid the seniors good-bye. Both the Programme Officers also spoke on this occasion.

Highlights of the Annual Special Camp

Dates : 7th to 16th December 06.

Venue : Vadhu Khurd, Taluka Haveli, District Pune.

Inauguration:

Lecture Series during the camp was as follows

Speaker	Topic
Mr. Vikram Phale	Physical and Mental Fitness
Mr. Narendra Naidu Mrs. Sunita Purohit	Role of Youth in NSS, Purpose of the Camp (Participative Workshop)
Mr. Suresh Umap	Entrepreneurship/Job opportunities for rural youth
Dr. Sudheer Ujalambkar	Various forms of Lord Ganesha
Brahmachari Shaileshji	Mental and Moral Health
Mrs. Sushama Jadhav Mrs. Rajani Bagul	AIDS Awareness Talk, Interactive session and Short film
Miss. Anupa Ujalambkar	Music and Presonality Development
Mr. Mansing Salunke	Youth and Social service
Mr. Milind Ekbote	Freedom struggle of the Marathas





Educationist Mr.J.A.Mulla inaugurated the camp by delivering a speech on 'Challenges of Today's Youth'. The village Headman Mr.Anil Chondhe, Principal A.G.Gosavi of our college, PSI Mr.Shahaji Jadhav, Youth leader Mr.Pradeep Kand and Headmaster Mr.Y.K.Shaikh graced the occasion.

Major activities :

- Creating awareness amongst the rural folk about Sanitation.
- Initiated the construction of sanitary blocks in three houses.
- Cleanliness drive in the entire village.
- Free Medical Camp with total support from Tata Motors. 110 villagers were examined and medicines were provided to those who needed to be treated.
- Compost units in the school premises.
- Leveling and cleaning of the school playground.
- Survey of almost three fourth of the village community.
- Visit to Agriculture College at Morachi Chincholi.
- Get-together (Haldi-kurnkum) of the women folk of the village.

- Visit to the Chhatrapati Sambhaji Maharaj Memorial at Vadhu Budruk.
- Cricket Match between NSS volunteers and the Vadhu Khurd youngsters.
- Talk and pictorial display on Lord Ganesha by Dr.Ujalambkar for school children.

Special events :

- Mr.Vilas Lande (MLA), during his election campaign visited our camp site. He had a very lively and informal interaction with the campers.
- The Headman of the village and a few other well-wishers sponsored for a night dinner for all the campers, as is customary for many earlier camps. **However, the unique feature was that the entire household of the Headman was directly and actively involved in the kitchen!** It was a very touching experience for all.
- Cultural programme: A grand cultural programme comprising a variety of talent and social themes was presented by our NSS volunteers. The local students and young artists also enthusiastically took part. The audience sat mesmerized for more than four hours at a stretch that night.

Valedictory function :

Mr.Y. K. Shaikh,(Headmaster of





the local school) was the Chief Guest for the Valedictory function. He expressed his heart-felt feelings about the camp and appealed to the youngsters to strengthen their bond with this adopted village.

A few residents of Vadhu Khurd and a few NSS campers also spoke on this occasion. Mr. Anil Chondhe, Headman praised the campers for their sincerity, vigour, youthfulness and their conduct during the camp. Both the Programme Officers expressed their gratitude towards all of them who made this venture possible.

Mr. Prakash Sable, Mrs. Aruna Jadhav and Mrs. Mangala Salunke of the non-teaching staff were of immense help during the residential camp. Few members of the teaching staff visited the camp, stayed with the campers and rendered their services.

Post camp Get-together

On 21st December 06 a get-together of the campers was arranged in the college. A few students gave their feedback of the Special Camp. They confessed that they learnt much more than what they had expected. Dr. S. K. Ujalambkar, Mr. Narendra Naidu and Mrs. Sunita Purohit shared their experiences and congratulated the campers for their conduct and

contribution during the camp. They also acknowledged in gratitude the cooperation extended by several members of the staff. Principal A. G. Gosavi who was specially invited also expressed his satisfaction upon the success of this Special Camp. He was impressed by the accomplishment of this camp in a village so newly contacted. He motivated the students to keep this flame of service kindled forever.

NSS Advisory Committee 2006-07

Chairperson : Principal A.G.Gosavi

Vice- Chairperson : Dr. Y.R. Waghmare

Members:

Dr. S. K. Ujalambkar

Mr. Vilas Kamble

Mr. P. G. Dixit

Mr. Anil Chondhe

Mr. Kiran Jamadagni

Mr. Mahesh Rathod

Mr. Narendra M. Naidu

Mrs. Sunita D. Purohit

NSS Supportive team:

Mr. M. J. Faras

Mr. R. D. Bansode

Mr. V. N. Gaikwad

Mr. S. R. Choudhari

Mr. H. G. Sirsath

Mr. N. L. Wayal

Mr. S. R. Wagh





Mr. S. S. Thengadi
Mr. A. H. Shende
Mr. R. B. Barmukh
Mr. P. S. Kapare
Mrs. Vaishali Bhoite
Mrs. M. S. Ghanekar
Mrs. V. K. Jagtap
Mrs. N. J. Kulkarni
Mrs. N. M. Patil
Mrs. M. A. Sonawane
Mrs. Sandhya Vartak

NSS Guiding force :

Principal - A. G. Gosavi;

Vice-Principals -

Dr. Y. R. Waghmare, Mr. R. G. Limaye, Dr. S. A. Deuskar, Mr. J. P. Chinchore;

Former NSS District Coordinator Dr. S. K. Ujalambkar;

Former NSS Officers -

Mr. Vilas Kamble, Mrs. S. J. Ahiwale, Mr. P. A. Sambare, Mrs. V. S. Nargund and Mr. M. S. Salunke.

It is the unhesitant help and support of these colleagues and many others who kept the NSS active and efficient throughout the year.

Narendra M. Naidu and

Sunita D. Purohit

Programme Officers, NSS.

**Department of
Marathi**

Marathi department is a Post Graduation department. The department has students from Arts, Commerce and Science faculty. During this year, the department had an exhaustive schedule of curricular and extra curricular activities. The Staff consists of following faculty members.

- (1) Dr. Tawre Snehal - (H.O.D.)
- (2) Dr. Koranne Madhura.
- (3) Prof. Bhandare Nisha
- (4) Dr. Gokhale Ujawala (Visiting)

For P.G. section we have 38 students and in U.G. Section for second and third year B.A. we have 24 students who have taken Marathi as a special subject.

During this year we organized lectures on various topics which were as under.

- (1) 'Vivekananda Aani Tarun Pidhee' by Shree Madhu Nene on 12th Jan. 2007.
- (2) 'Madamatil Marathi' by Deepa Bhadare on 10th February 2007.
- (3) 'Anuwad Kasa Karava ?' by Prof. N. D., Apte on 23rd February 2007.
- (4) 'Dalit Sahitya' by Dr. Neela Pandare on 1st March 2007,





(5) 'Wachan Sanskruti.' by Prof. Anata Bhave on 2nd March 2007.

For all the lectures Dr. Snehal Tawre introduced the speakers and vote of thanks were proposed by Dr. Madhura Koranne and Nisha Bhandare.

For our P.G. and U.G. students we had organized a programme entitled 'Udyache Sammeekshak.' It was very interesting to see the students expressing their thoughts and views on various books. They expressed their views in scholarly and literary language. Twelve students expressed their views and ideas on 'Ganesha festival' in an interesting manner. The participants got books as a gift from Dr. Snehal Tawre. In another competition students got book prizes from Prof. Nisha Bhandare.

Our brilliant student Roshani Sutar stood 1st in Pune University. She got prizes from University, Principal A. G. Gosavi felicitated her in the staff meeting and Dr. Snehal Tawre gave her books worth one thousand rupees and honoured her with a shawl. Hearty Congratulations Miss. Roshani Sutar.

Achievements

Dr. Snehal Tawre.

- (1) Published a book 'Waidharbhi Pratibha.'
- (2) Delivered a speech on 'Vyavharic

Marathi Aani Shudhalekhan' in Ratra Mahavidyalaya.

- (3) Delivered a speech at the publication programme 'Laghavache Divee'.
- (4) Has been appointed on interview panels in various colleges and in Paranjepe High School in Pune.
- (5) Member of LIC panel.
- (6) Subject expert on senior & selection grade in H.V. Desai College.
- (7) Dr. Vidula Jawalgekar, had done prominent roll in 'Water' picture by Deepa Mehta, Dr. Tawre interviewed her at Sadhana Medium Centre.
- (8) Written an article on Anandibai Shirke in Marathi Calender.

Dr. Madhura Koranne

1. "Natyakshare", book written by Dr. Koranne was awarded 'special noteworthy book prize' by "Kavi Shahir Anant Fandi Purasakar", by an institute located at Sangam. (2006.)
2. She was invited to deliver lecture in state level seminar organized by S.M.R.K.B.K. Mahila Mahavidyalaya Nashik, on the subject "Natak Ani Rangabhumi".
3. She was invited to participate in seminar on "Natak" by H. P. T. Kala





4. Dr.Koranne was invited to write preface for the book. After studying all 'One Act Plays' written by Dr. Sudhir Tadkode, who is a Professor in Goa Kala Academy, She had written well studied preface to his book named 'Kothradchya Baget Ani Saha Marathi Rangika.'
5. She has written article in Nihar Diwali magazine on the subject of "Varasa Kalecha". She interviewed renowned Marathi singers Shri. Pramod Ranade and his son Hrishikesh Ranade.

- Dr. Snehal Tawre,
Head, Department of Marathi

Departments of Effect

1. Mrs. Sunita D. Purohit
2. Miss. Aarati Nalawade -
C. H. B. Newly Joined.

1. Mr. S. B. Doiphode.

- The topics were specially selected from their syllabus.

Heads of the Hindi department from various colleges attended the function.





(4) The College has given me a responsibility of N.S.S. programme officer. Therefore I attended ten days orientation course from 17th Sept. 06 to 27th Sept. 06. This course was held in A.Nagar College.





(5) Seminars, Workshops.

Date & Place	Organizers	Subject
(1) 1st Oct. 06.	Abasaheb Garware College & Maharashtra Rashtrabhasha Sabha	Translation (अनुवाद - विविध आयाम)
(2) 13th to 15th Feb. 07	Modern College, Shivajinagar, Pune	Role of women in R & D.
(3) 17th Feb. 07	H.V. Desai College Pune	A workshop on 'Samartha Bharat Abhiyan' (समर्थ भारत अभियान)

(6) **On 2nd Oct. 2006** - A book 'Leheja' written by Dr. Rohini Bhate was published. Dr. Narendra Jadhav was chairperson of this function. The book was published by the hands of Dr. Ashok Ranade a well known music critic. I delivered a speech on this occasion.

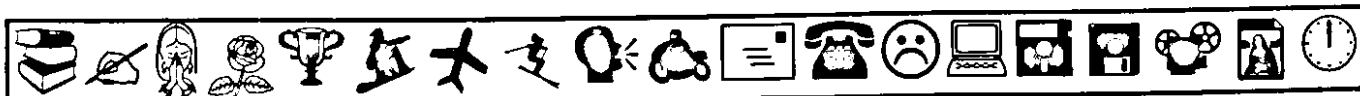
(7) **17th Jan. 2007** - Maharashtra Rashtrabhasha Sabha organized One Act play competition. I was invited as a judge for this competition.

(8) **22nd Jan 2007** - Modern College,

Shivajinagar, Pune, organized a One Act play competition. I was invited as a judge for this competition.

(9) **2 to 4th Feb. 07** - Kathak Kendra Delhi & Nrityabharti Pune, Jointly organized a Kathak Mahostav in Pune. On 2nd Feb. I compered the inaugural function & on 4th Feb. 07 in the morning session I compered the programme.

- Mrs. S. D. Purohit
Hindi Department





Department of English

Names of Teaching staff members (Sr. Wing)

- (1) Miss. Surekha G. Parab - HOD
- (2) Mrs. Alka A. Kamble
- (3) Mr. Hemant G. Shirsat
- (4) Mrs. Deepali S. Thakur
- (5) Miss. Rakhee Chowgule (CHB)

Visiting Faculty for PG.

- (1) Dr. Supriya Sahasrabuddhe
Modern College - Ganeshkhind.
- (2) Dr. P. F. Patil (retd. Principal
Lasalgaon).
- (3) Dr. Leena Chandorkar - Lecturer
in English, Garware College.
- (4) Miss. Madhuri S. Gokhale,
Lecturer, BMCC
- (5) Dr. Munira Lokhandwala - Abeda
Inamdar College.
- (6) Prof. Rohit Kawale.

Student strength (Sr. College) for English.

Class	Special	General
T.Y.B.A.	23	25
S.Y.B.A.	29	51
F.Y.B.A.	—	46

S.Y. B.Sc.	—	90
F.Y.B.Com.	—	159
MA I & MA II	60	—

University Results - Pass

T.Y.B.A. - Special English - 97%

First Class : 5

Names : Miss. Pratibha Dhotre, Miss. Prachi Diwan, Miss. Priyanka Thorat, Miss. Priya Mane, Mr. Pandurang Phalke.

M. A. - 86 %

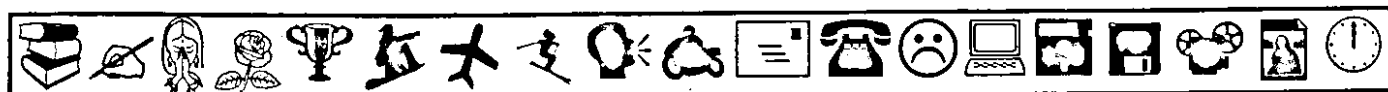
First Class - 2

Names : Miss. Anita Nandekar, Miss. Sujata Patil

Student's Activities :

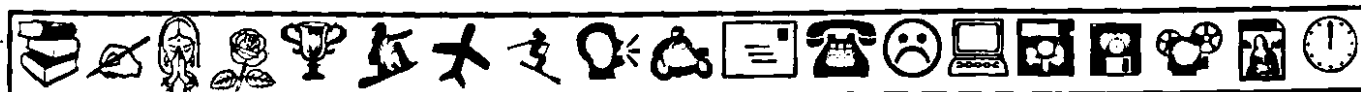
Miss. Pritha Das - F.Y.B.A. participated in the Intercollegiate competition 'Tell a Tale' organised by Garware College of Commerce on 28/6/06 and won the 1st Prize. She narrated the story 'A Work of Art' by Anton Chekov. Pritha Das participated in the Elocution competition on "Swami Vivekanand" in Sept. 2006 and won the 3rd prize. Trishla Jaiswal - F.Y.B.A. also participated and won the consolation prize.

Miss. Manisha Bhandri and Miss. Trishla Jaiswal from F.Y.B.A. worked as 'Compere' at the Inaugural session of the Post graduate Association.



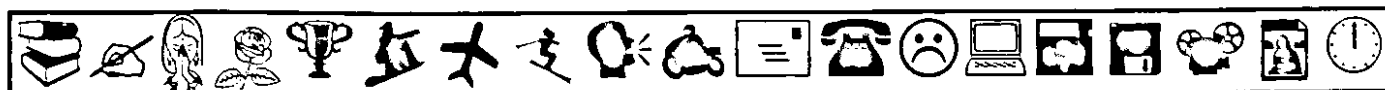


- (2) Was invited by 'The English Association of Garware College of Commerce on 28-9-06 to work as a Judge and give away the prizes for the Intercollegiate 'Tell-a-tale' competition.
- (3) Was invited as a Resource Person by S. P. Mandal, S. P. College at a 3- day Workshop, for the teachers of English, Junior College from Maharashtra, to Talk on 'The Skill of speaking.' This was held at Ambani School-Godavali, on 6th June 2006. The feed-back rated was 'Excellent'.
- (4) Was invited by the Dept. of English - Abasaheb Garware College of Arts & Sc. as a Guest speaker, on 14th Aug. 2006, to speak on 'Features of connected speech' to the UG students of Arts & Saience.
- (5) Was invited as a Chief Guest & Speaker for the Inaugural function of "The spoken English Course" introduced by Dept. of English, Modern College, Ganeshkhind on 1st Aug. 2006.





- (6) Was invited by the Dept. of Computer Science, Modern College to Speak at a Seminar on 'Importance of Spoken English in communication' on 8th March 2007 to MCA, MCS students.
 - (7) Invited to work as a Judge and speak on behalf of the judges for an Eloquation competition organised by the Planning forum-Modern College in 2006.
 - (8) Was invited to work as a Judge for the 'Advertisement Competition' organised by Dept. of Commerce, Modern College on 12 January 2007.
 - (9) Was invited and appointed to work, as a Member of Board of Studies for 'Graduate Excellence Examination - GEE 2007 for UG & PG. students, by Modern Education Society's Competitive Examination Guidance Centre, Maharashtra Talent Research Examination, Nowrosjee Wadia College, Pune from 18th Dec. 06 to 7th Jan 07.
 - (10) Was invited to deliver lectures on 'Report writing' and hold an interactive session with the participants at a seminar on Business communication organised by the co-ordinator, Pune Chapter of Cost Accountants. The Institute of Cost & Works Accountants of India on 26th, 27th, 28th Feb. 07 & 1st March 07
 - (11) Appointed as a Paper setter for M.A. English-Annual Examination by Tilak Maharashtra Vidyapeeth in May 2006.
 - (12) Appointed member of LIC by Univ. of Pune to visit Abeda Inamdar College in July 2006 to inquire and examine the New course started in English by the college from July 2006.
 - (13) Appointed Chairman of the Post Graduate Association & the Library Committee, Modern College in June 2006.
 - (14) Attended a Seminar on "Minor forms of literature" organised by Dept. of English, Ness Wadia College, on 10th Jan 2007.
 - (15) Attended a National Seminar on 'Shaw and his contemporaries: Reconsiderations.' Sesquicentennial celebration of G. B. Shaw : Organised by Dept. of English, Symbiosis college of Arts & Com. & Univ. of Pune held on 12th, 13th





14th Feb. 2007

- (16) Attended a 3-day Seminar on 'Theatre : Text and Performance' organised by St. Mira's College for Girls, from 22nd to 24th Feb. 2007.

Ms. S. Parab was invited as a Resource person by the S. P. Mandal for a three day workshop held at Ambani School- Godavali on 6th June 2006 to deliver a talk on the 'Skill of speaking' to the teachers of Jr. College in Maharashtra.

Mrs. Alka Kamble :

- (1) Was sanctioned R. 50,000/- for Research Scheme, BCUD - University of Pune for the year 2006-2007, 2007-08.

Topic : 'The Effect of convergence on Teaching and Learning a second Language.'

- (2) Attended and actively participated in a workshop titled, 'How to improve reading skill' organised by British Council on?.
- (3) Appointed as a member of the Organising committee of the State level workshop on 'Role of Women in R & D' organised by Modern

College on 13th, 14th, 15th Feb. 2007.

- (4) Guided a student for Intercollegiate Book Review competition on 'Outcaste' organised by Ness Wadia College in Feb. 2007.

Mrs. Deepali Thakur :

- (1) Passed the DELE examination conducted by the Government of Spain in November 2006.
- (2) Conducted lectures on Personality Development for the students of MBA, MCM, MPM & MMM in IMERT. Institute of Management Education & Research Training.
- (3) Visiting Faculty at Poona College at the PG level. M.A. Part II for 2 years. 2005-06, 06-07.

Mrs. Kamble, Mrs. Thakur, Mr. Shirsat & Ms. Chowgule conducted lectures for S.Y.B.C.S. Technology in Communication skills from Dec. 2006 to March 2007.

I congratulate the prize winners and thank one & all for their co-operation.

S. G. Parab

Head Dept. of English





Department of Economics

Names of the Teaching staff members (Senior wing)

- (1) Mrs. Kulkarni Vineeta - H.O.D.
- (2) Mrs. Satam M. M.
- (3) Dr. Shende A. H.
- (4) Mrs. Vartak S. A.
- (5) Mr. Deshmukh S. S.

Teachers on C.H.B. for English Medium Division of F.Y.B.A. & S.Y.B.A. (Economics Spl.)

- (6) Miss Sharvaree Mathure
- (7) Miss Smita Nair.

Junior Wing Staff Members

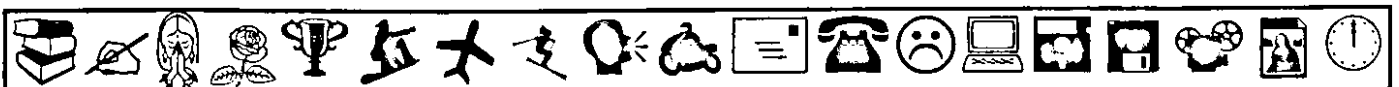
- (1) Mrs. Gharpure Sanjeevani S.
 - (2) Mr. Wagh Walmik
 - (3) Mrs. Varma Suman
 - (4) Mrs. Rey Sujata (on C.H.B.)
- Students - strength (Senior College)
- S.Y.B.A. (Economics Special) - 22
Marathi Medium
- S.Y.B.A. (Economics Special) - 09
English Medium
- T.Y.B.A. (Economics Special) 30

(I) Departmental Activities :

The Department of Economics and the Planning Forum together, conducted some activities jointly.

- (1) Guest Lectures for Banking Students of S.Y.B.Com students.

- (a) Lecture by Advocate Subhash Gandhi on "Documentation required for Housing Loan"- on 25th Sept. 2006.
 - (b) Guest lecture by Pradeep Srivastava - Sr. Manager Bank of Baroda on the topic "Narsimhan Committee II" on 5th Oct. 2006.
 - (c) Mr. Praveen Chavan - a consultant in competitive Exams guided our B.A. and B.Com students for making a career by appearing for UPSC and MPSC Exams - on 2nd Feb 2007.
- (II) The 41st Seth Walchand Hirachand Elocution competition was held for college students in which more than 23 students participated. The competition was organized on 25th August 2006.
- (III) An Essay competition on the topic FDI - its impact on Retail Sector of India was conducted on 20th Jan 2007
- (IV) Mrs. M.M. Satam guided the students of T.Y.B.Com Banking & Finance for preparing projects on Various topics related to Banking.
- (V) Mrs. Satam and Mrs. Vartak guided students of Commerce faculty in the activity of Commerce Exhibition organized by the





Commerce Association, Modern College on 20th & 21st Feb. 2007.

(VI) A workshop was organized by Mrs. V.S. Kulkarni for S.Y.B.A. (Eco.Spl.) students for solving numerical problems in Micro Economics (S1)

(VII) As a members of the Commerce Association Mrs. Vartak extended her co-operation in all the activities of Commerce Association.

(VIII) As members of the Planning forum Mrs. Satam, Mrs. Vartak, Mr. Deshmukh, Miss Nair and Miss Mathure have sincerely helped Dr. Shende in the smooth working of the activities of the Planning forum.

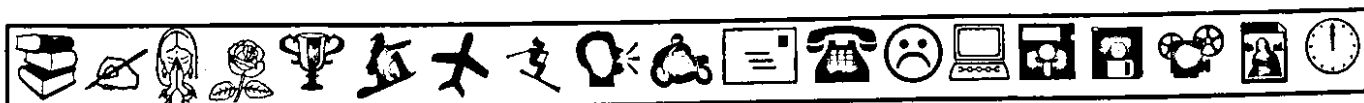
(II) Seminars and Conferences :

- (1) Mrs. Kulkarni V.S. - HOD
Participated in the state level Seminar organized by Modern College on the topic "Role of women in R & D" And worked as a Chair-person for the 1st session on 14th Feb. in which the Chief Guest was Dr. Vidyut Bhagawat under the faculty Improvement Programme of University of Pune.
- (2) She has also participated in the International Seminar on "WTO-it's impact on Agriculture and

Education held at Garware College of Commerce on 16th Feb. 2007.

(2) Mrs. Satam M. M.

- (i) Participated in "National Conference" on "Destination India 2020 - Moving Towards Global Equalization" organized by Abeda Inamdar Senior College of Arts, Science and Commerce, Pune on 25th and 27th Jan 2007. She presented a paper on "Agriculture Industry and Services : Fueling Eco. Growth" which was published in the Conference Report.
- (ii) Mrs. Satam has also participated in one-day university level seminar on "Impact of Globalization on Agriculture Sector" in Appasaheb Jedhe College, Pune on 20th Jan 2007
- (iii) Mrs. Satam participated in the State-level workshop on "Role of Women in R & D" and presented a paper on "Women in Banks" on 14th Feb. 2007.
- (iv) She also participated in the International conference on "WTO and it's impact on developing countries with special reference to Agriculture and Education" on 14-16 Feb. 2007 held at Abasaheb Garware College, Pune.





(3) Dr. Shende A. H.

- (i) Participated in a Seminar on the New Syllabus for T.Y.B.Com at Abeda Inamdar, Senior College for Girls on 5th Aug. 2006.
- (ii) Presented a paper on "Europgap certification - A non- Tariff Barrier to small grower Exporters of India" in International Conference on 14th Feb 2007 at Abasaheb Garware College, Pune.
- (iii) Presented a paper on "Globalization and Expert Track of co-operative societies of Maharashtra - Problems, prospects and Challenges Ahead" in a State level Seminar on 2nd March 2007, at Indrayani Mahavidyalaya, Talegaon Dhabhade.

Mrs. Vartak S. A.

- (a) Working as a Secretary of staff tea club.
- (b) Working as a Co-ordinator in the activity of "Girls Health Programme."
- (c) Participated in the State-level Seminar/workshop on "Role of Women in R & D" in Modern College, on 13-15 Feb 2007.

Mr. Deshmukh S.S.

- (i) Completed an "Orientation Course" conducted by University

Grant Commission, Academic Staff College, Univ. of Pune from 1st Jan to 28th Jan 2007.

- (ii) Attended a Workshop on S.Y.B.Com. Syllabus of Business Economics on 11th Sept. 2006 at Ness Wadia College of Commerce.

Miss Smita Nair & Miss Sharwaree Mathure

They have completed MSCIT course by securing 80% and 66% marks respectively. They have also attempted NET exam. in Jan. 2007. Miss Nair has attended a National Seminar in St. Mira's College on "Fakes Frauds and Forgeries" conducted on 1st-3rd Feb 2007. She was also a part of the Organizing Committee of International Seminar in Abasaheb Garware College on 13-16 Feb. 07. She has also attended a Seminar on E-Banking on 20th Feb. 2007 conducted by St. Mira's college Pune.

Miss Nair is working as a Visiting faculty for the course **PGDBM** (Post Graduate Diploma in Banking and Management) taking 2 courses (1) Bank Lendings and (2) Practices in Banking in St. Mira's College. Miss Mathure is working as a Visiting Faculty in **SIMCA**.
Achievements

Mrs. Satam has submitted Ph.sD. thesis to TMV on 4th Aug. 2006- Title-





"Role of women in financial Institutions" under the Teacher Fellowship Programme of UGC.

Dr. Shende submitted a Research Project entitled "Problems and Prospects of Mango exports of UK and Japan : A case study of Maharashtra. It was approved by the University of Pune and project has been sanctioned - the amount of Rs. 75,000/-

Mrs. Kulkarni V. S.
(Head. Dept. of Economics.)



Department of Psychology

This year 86 students were given admission for studying Psychology as a special subject. (S.Y.B.A.-37, T.Y.B.A.-25, M.A. Part I - 24). Our Department has started a new division of English Medium students at S.Y.B.A. level. University of Pune has granted us a permission to also start Post-Graduate degree course. Naturally number of students and staff have been increased this year. Smt. Sheena Philips and Mrs. Shraddha Raravikar were appointed as a full time and clock-hour-basis lecturers,

respectively.

With this increased number of students and teachers we also increase our curricular as well as co-curricular activities. Educational visits were organized to increase the students interest in the subject. Guest lectures were arranged to give latest knowledge to the students. Some of our past students contributed in those guest lectures. Teachers participated in state level workshops and seminars. Students participated in inter-collegiate competition. Students were selected as H.R. Project trainee in Tata Motors.

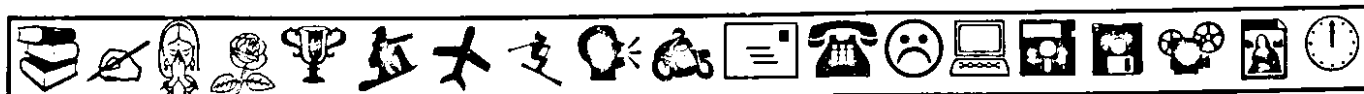
To develop communication skills among students exhibition of Psychological tests and experiments was organized.

Detailed account of these activities and special achievements is as follows.

● Educational Visits :

- (1) 27th December 2006 - Observation Home, Shivajinagar, Pune 5
- (2) 4th January 2007 - Forensic laboratory, Pune
- (3) 4th January 2007 - Bal Kalyan Sanstha, Pune
- (4) 17th January 2007 - Jaykar Library, Pune University.
- (5) 17th January 2007 - Department of Psychology, Pune University.

● Workshops Organized :





(1) In association with Indian Association of Human Behaviour State level workshop for teachers were organized on 21st January 2007. In all 18 lecturers from various cities attended this workshop. Dr. Borude from Aurangabad was the resource person. Topic of the workshop was 'Administration and scoring of Rosenzweig's Picture Frustration Test.'

(2) 20th January 2007 - Dr. Shobhana Abhyankar from Fergusson College conducted workshop on "Effective Leadership Styles."

(3) 11th January 2007 - Prof. Sujata Shetty from Jnana Prabhodhini's Institute of Psychology conducted workshop on 'Administration and scoring of SPM intelligence test.'

(4) 20th to 22nd January 2007 - Mrs. Nilambari Marathe from Vyankatesh Margadarshan Kendra, Pune conducted workshop on 'Career guidance through aptitude tests.'

● **Guest Lectures :**

(1) 22nd & 23rd March 2007 - Dr. P. H. Lodhi Head of Psychology Department, University of Pune gave series of lectures on

Psychology scaling.

(2) 7th February 2007 Mrs. Sangeeta Kumthekar from Kamayani School for Mentally handicapped, Nigadi.

● **Teachers Achievements :**

(1) Mrs. Amruta S. Oke was nominated as a Joint Secretary of National organisation 'Indian Association of Human Behaviour'.

(2) Mrs. Amruta Oke co-authored textbooks for Xth & XIIth standards (English and Marathi Medium) which were sanctioned by H.S.C. Board, Pune.

(3) Smt. Sheena Philips participated in U.G.C.s. audio-visual programme. The title of the programme was 'Counselling Interview'.

● **Teachers Participation in Workshops :**

(1) Smt. Vijaya Jagtap participated in state level conference organized by S.N.D.T. College, Pune on 'Professionalism in Counselling' on 21st & 22nd September 2006.

(2) Mrs. Amruta Oke participated in state level workshop on "Assessment and the Therapeutic Intervention" organized by St. Mira's College. Prof. Marc





Nemiroff from the School of Psychiatry, Washington U.S.A. conducted this workshop.

- (3) Mrs. Amruta Oke, Smt. Vijay Jagtap and Smt. Sheena Philip participated actively in the state level workshop on Role of Women in Research and Development organized by Modern College of Shivajinagar, Pune 5. Smt. Sheena Philip gave lecture on 'Mental Retardation'. She is past student of our department.
- (4) 8th Febuary 2007 Dr. Mrs. Sunita Gaud from Sasoon Hospital gave lecture on Projective tests and diagnosis of the patients. She is also past student of our department.

● **Exhibition :**

On 12th January 2007, a special exhibition of Psychological instruments, books and tests was organized for students of H. V. Desai College, Pune. 48 students along with their teacher Mrs. Neeleema Bendre visited the exhibition and appreciated the efforts taken by students and Vijaya Jagtap.

- **Competition :**

Psychology Department of Fergusson College, Pune organized inter-collegiate competition of paper-presentation. Three of our post-graduate

students participated in the competition and presented a paper on Current trends in Intelligence.

● **Placement :**

Tata Motors, Pune has selected two of our third year B.A. students as a H.R. Project trainee.

● **Prizes :**

Mr. Rohidas Bhange from M.A. Part I class received a district level prize as a best N.S.S. Volunteer for 2005-2006

● **Audio-Visual Programme :**

Three of the English Medium students participated in UGC's audio-visual programme. The counselling interview.

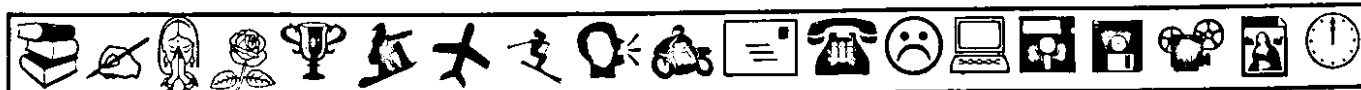
● **Counselling Centre :**

Psychology Department is conducting the activity of Counselling Centre. Many students got psychological assistance in this centre. Students also avail facility of intelligence and aptitude testing.

Along with teaching staff our non-teaching staff Mrs. M. P. Salunke and Mr. S. K. Jadhav, help in conducting all these activities.

Mrs. A. S. Oke

Head, Dept. of the Psychology.





Department of Political Science

- F. Y. B. A. Students
(General paper)
Marathi Medium 138
English Medium 88
- S. Y. B. A. Special 41
(Marathi Medium)
General Paper II 96
- S. Y. B. A. Special
(English Medium) 02
General II 22
- T. Y. B. A. Special 55
General III 110
- International conference
Prof. Ramkrishna More College,
Akurdi, Pune 44,
16, 17 and 18 feb. 2007,

Dept. of Political Science

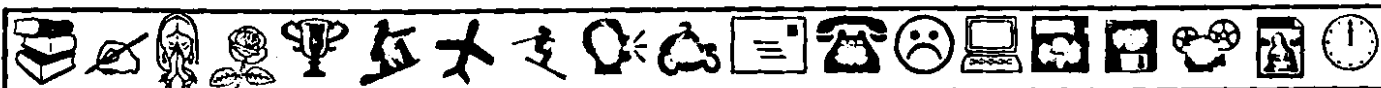


Planning Forum

The Planning forum is an association which gives non formal education to the students in understanding 'Economic policies of the nation'

The following activities were carried out in the academic year 2006-07

- (1) The forum was inaugurated at the hands of Shri Arun Bhatia, Retired IAS on Aug 3, 2006. He spoke on "Role of youth in a democratic Society."
- (2) The 41st Seth Walchand Hirachand Education Competition was conducted on Aug 25, 2006.
- (3) An essay competition on FDI-Impact on Retail Sector of India was conducted on 20.1.07.
- (4) A more interview specially for students was conducted on 20.1.07. The panel of judges were pleased to discover bright students of our college from the Humanities.
- (5) Mr. Praveen Chavan, a consultant in competitive exams guided our students on UPSC exams on 2.2.07
- (6) A quiz competition on Indian Economy was conducted in the months of Jan & Feb. There was overwhelming response from the students. 3 preliminary rounds were conducted before the final round on 9.2.07
- (7) The valedictory function was held on Feb 10.2.07 at the hands of Dr.





Ashutosh Ranavikar, Assistant Advisor RBI. He spoke on current Monetary Policy of the RBI. Prof. V.S. Kulkarni, HOD (Economics Dept.) gave a key note address to the students on this occasion.

The above activities were the result of constant encouragement from Principal Prof. A. G. Gosavi, Vice Principal Dr. V. R. Waghmare and good team work done by Prof. A. V. Kamble, Prof. Suresh Deshmukh and Prof. Mrs. Sandhya Vartak.

Dr. Abhay Shende
Chairman, Planning Forum.



Commerce Association

Chairman : Prof. R. W. Kulkarni

(1) Inauguration

The activities of Commerce Association are mainly for the students, by the students and of the students. An inaugural ceremony of Commerce Association was held on Wednesday, 2nd August 2006 at the hands of Dr. Shaila Bootwala, Vice Principal and Head, Marketing Department of Abeda Inamdar College for Girls.

She delivered a talk on "Ad-World". In her speech, she explained in a lucid style the various types of advertisements. She also emphasized the importance of "Positive Attitude" in career building.

The function was presided over by Prin. A. G. Gosavi. Prof. Dr. Abhay Shende compered the entire function. Prof. R. W. Kulkarni, Chairman Commerce Association and his other colleagues had organized this function.

We conduct various activities such as Wall Papers on contemporary issues, Audio-Visual Competitions, Commerce Quiz etc. This year, too, our students prepared a Wall Paper on "Reliance Entry into Retail Marketing." They also gave presentation on their wallpapers.

(2) Debating Competition

Debating Competition on some contemporary issue is the important activity of the Commerce Association of our college. This year also we had organized a Debating Competition.

The Debating Competition was held on Saturday, 16th September 2006. The theme chosen for the Debate was:

'Shopping malls are really necessary in Pune.'

Twenty-six students from Senior College and two students from Junior





College participated in it. Prin. Dr. C. N. Rawal of H. V. Desai College of Arts, Science & Commerce and Mr. Pramod Behere, Company Secretary and Member, Governing Body on M. E. Society, Pune 411 004 were invited as Judges for this Competition. The participants highlighted the positive as well as negative aspects of the shopping malls. Many participants perceived shopping mall culture as encroachment on Indian concept of shopping through personalized experience. The result was as follows:

(A) Senior College

1. Prathmesh Joshi : F. Y. B. Com
2. Swati Panday : F. Y. B. Com
3. Sneha Dhankher : T. Y. B. Com
4. Julekha Mulani : S. Y. B. Com
(Consolation Prize)
5. Nitin Paradeshi : S. Y. B. Com
(Consolation Prize)

(B) Junior College

1. Kirti Sharma
2. Nikhil Bhushan

(3) Quiz Competition

In order to prepare our students to take up competitive examinations MCQ type quiz competition was held. Prof. Mrs. Sardesai, Prof. Mrs. Wani, Prof. Mrs. Shende, Prof. Rasika Date and other members of the Commerce Association conducted this quiz competition. These

faculty members prepared the MCQs from Accountancy, Costing, Auditing, and Corporate Laws. The students who got prizes are:

First : Gajanan Nerkar and group

Second : Vikrant Dighe and group

(4) Mock Interview Competition

As a part of preparation for interviews, a Mock Interview Competition was arranged on 9th January 2007. Students from S.Y. B. COM and T.Y. B. COM have participated in this competition. The CVs of the students have been scanned and the common errors were first explained to them. Guidelines were also given on preparing for interviews. Students had made application for posts such as Cost Assistant, Accounts Assistant, and Marketing Executive etc. Prof. S. K. Mehta, Prof. Ashok Kamble, Prof. Mulay, Prof. Roopesh Bansode and Prof. Ms. Rasika Date conducted the personal interviews. The list of successful candidates is given below:

Mock Interview Competition

- (i) Suvarna Muddhebiyal
S.Y. B.Com (C) First Place
- (ii) Rahul Waghmare
T.Y. B.Com (C) Second Place
- (iii) Samruddhi Patil
S.Y. B.Com (D) Third Place
- (iv) Pratik Parekh





T.Y. B.Com (B) Consolation I

(v) Dhaval Chitre

T.Y. B.Com (C) Consolation II

(5) Audio Visual Competition

In this event students present an advertisement in audio-visual form. As far as possible new product or service was chosen for such presentation. More than 25 student teams participated in this competition. Prof. Surekha Parab, Head, Dept. of English and Prof. Mrs. V. S. Kulkarni, Head, Dept. of Economics were invited as judges for this event. The result of the Competition is given below:

First	Vaishali Kolse and group
First	Rohan Sondkar and group
Second	Amruta Bhondve and group
Third	Prathmesh Joshi and group

(6) Magazine Competition

This year students prepared Magazines on a theme :

"Innovation in product and services"

Participation in such competition encourages teamwork among the students. Seventeen teams from different classes participated in the Magazine Competition. A list of prizewinners is given below :

First Anuja More, Aishwarya Salunke

Rohit Ranade

First Meenal Pande

Second Rohit Kutwal and Sneha

Third Gauri Muddhebiha,
Madhura and Smita

Consolation I Girija Thube, Sahil, Vora

Consolation II Gajanan Nerkar,
Kiran, Mandar Yuvraj, Navilesh

Prof. Jorvekar and Prof. R. V. Kulkarni helped us in critical appreciation of these magazines. We are thankful to them for their support in our activities.

(7) Prize Distribution Ceremony

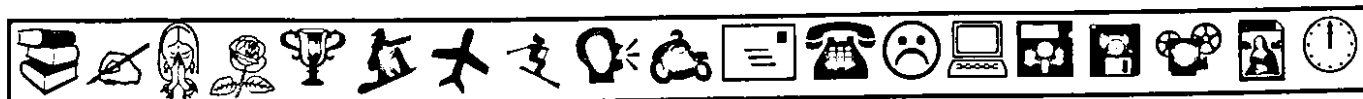
The Prize Distribution Ceremony of Commerce Association was held at the hands of Prin. S. R. Mali, our ex-student. He delivered a thought provoking speech on 'Excellence through Innovation'.

Prin. A. G. Gosavi presided over the function.

Gajanan Nerkar of M. Corn II spoke on behalf of the participants.

A team of the following members successfully carried on all the activities of the Commerce Association:

1. Prof. A. V. Kamble
2. Prof. Vijay Gaikwad
3. Prof. Mrs. Sardesai
4. Prof. Rasika Date
5. Prof. Dattatraya Mule
6. Prof. Roopesh Bansode
7. Prof. Swati Ahivale
8. Prof. Dr. Abhay Shende
9. Prof. Mrs. Vartak
10. Prof. Mrs. Wani
11. Prof. Suresh Mehta.





Prin. A. G. Gosavi and Vice Prin. and Head, Commerce Dept. Dr. Y. R. Waghmare, had been instrumental in the successful conduct of these activities at all the times. The Chairman, Commerce Association wishes to place on record the encouragement and functional freedom given by them in conduct of these activities.

Prof. R. W. Kulkarni
Chairman
Commerce Association

**Department of
Commerce**

Academic Results :

- B. Com :** The result of B.Com. Examination held in March 2007 was 89%.
- M. Com :** The result of M.Com. Examination held in May 2007 was 70%.
- Professional Examinations:** Our students along with their University curriculum appeared for C.A., I.C.W.A. and ICSI Examinations. Six students studying in S.Y. B.Com. class passed CPT Examination, Five students

studying in T.Y.B.Com. class passed P.E.- II - Examination and one student studying in M.Com.Part II class passed Final Examination of ICAI. One student studying in M. Com. Part II class passed Intermediate examination of ICSI.

In the academic year 2006-07 the Department of Commerce conducted various activities for the students like :

- Lectures of Experts
- Visit to Sugar factory
- Career Campaign Workshop
- Placement Activity
- Group Discussions
- Presentations and Paper reading by students.

During the year various companies approached the college for placement of B.Com. students, five students got placement in Global Depository Services of India Ltd., and four with M/s Syntel Inc., a software company.

Career campaign workshops

Papers presented in National and State Level Seminars and workshops

- Prof A. G. Gosavi : —**





i. Presented keynote address at inauguration of State level seminar on 'Consumer Protection' at Goa and presented a paper on the theme of seminar.

ii. He was invited as a resource person and delivered lecture on 'Challenges in College Administration' at Orientation Course for Principals at Indian Institute of Education, Pune.

2. Dr. Y. R. Waghmare : —

i. The Paper written by him was accepted at 29th All India Accounting Conference held at Delhi University on 21st Dec. 2006.

ii. He was invited as a resource person at a seminar on 'Recent trends in Accounting' organised by St. Mira's College, Pune and presented a paper on Forensic Accounting.

iii. He was invited as a resource person at a seminar on 'Syllabus of Accountancy' organized by Ness Wadia College of Commerce, Pune.

3. Prof. A. V. Kamble presented paper of the State Level Commerce Conference, on Tourism, held at

Lonavala on 6th & 7th Nov. 2006.

4. Prof. Dr. R.W. Kulkarni was invited as a Resource Person at the Seminar on 'Restructuring of T.Y. B. Com. syllabi on Cost Accounting' organized by Abeda Inamdar College on behalf of University of Pune.

Guest lectures delivered by the members of the department during the year :

1. Prof. R. Y. Deshpande was invited to give talks on :

i. Legal protection of software at ILS Law College, Pune

ii. 'Copyright' at IP Management Programme organised by SciTech Park Pune University.

iii. 'Legal issues in e-governance' at International seminar on e-governance organised by ILS Law College, Pune.

iv. 'Intellectual Property rights' at ASC, Kerala University, Trivandrum.

2. Prof. Rasika P. Date delivered a lecture on the topic, 'Financial Management – An Overview' at the CEP Course for Engineering College Teachers organized by IIT, Powai, Mumbai.





3. Prof. S. R. Hirwe delivered a Guest Lecture on 'Cost Centre and Cost Unit' at Modern College, Ganeshkhind.

4. Prof. Y. R. Waghmare delivered lecture on 'Accounting Standards' at Mamasahab Mohol College, Pune.

Staff achievements -

1. Prof. Vijay Gaikwad completed Soft skills development programme for Trainers organized by University of Pune from 28.5.2007 to 6.6.2007.
2. Prof. S. K. Mehta contributed articles of Professional/Social interest in various publications like Vyapari Mitra, Vanijya Vishwa and Business Express.
3. Prof. S. K. Mehta was invited by daily Loksatta to contribute weekly article on every Saturday, on 'Direct Taxes' from January 2007 up to May 2007. 21 such articles were published.
4. Prof. S. K. Mehta completed 110th Blood donation Camp.
5. Prof. S. K. Rahane was awarded teachers' fellowship for Ph.D. under UGC's Faculty Development Programme for one year.
6. Books Published: (written by the members of the department)

Prof A. G. Gosavi : —

Four textbooks published for XIIth Commerce.

Prof. Y. R. Waghmare : —

Book keeping and Accountancy for XIIth Commerce.

Advanced Accounting for T. Y. B. Com.

Three books in Marathi on Poultry, Farming Dairy and Agriculture.

Prof. S. K. Mehta : —

Published a book in Auditing for T.Y. B. Com.

Other academic activities : —

1. Prof. S. R. Hirwe Organised an Exhibition for Commerce students of S.Y., T.Y.B.Com.
2. Three staff members have registered for Ph. D. in Commerce.
3. **Members of the staff have actively contributed to the Placement Cell for Commerce Students**
4. Three Members of the staff completed Orientation Course and Refresher Course organised by University of Pune and Kerala University.
5. Members of the staff actively participated in college activities like N.S.S., Health Check-up Committee.
6. Members of the staff organized Guest





lectures for students on subjects such as Entrepreneurship as a career opportunity, Loan schemes for Women Entrepreneurs etc.

Acknowledgment : —

Dr. Bharati Dole, Reader in Commerce, opted for voluntary retirement after a long association with the department for last 26 years. Her contribution to the academic and extra curricular activities of the department is highly acknowledged.

Dr. Y. R. Waghmare
Department of Commerce



Department of Geography

Department of Geography conducted various academic as well as extra-curricular activities during the year 2006-2007. The department organised study tours, Village Survey, exhibition seminars and performed other activities for B.A./B.Sc, M.A./ M.Sc. students.

(A) Study Tour And Excursions

(Senior Wing)

(1) Kase-Bamnoli

(S.Y./T.Y.B.A.) 12.10.2006

The study tour of S.Y.B.A. and T.Y.B.A. (Spl.) students was arranged at Kase-Bamnoli. The object of the study tour was to study the variation in geographical factors and analysis of such conditions. Students also visited and observed the different characteristics of natural vegetation and soil differentiation. Prof. Nayana Kulkarni and Prof. Vilas Kamble accompanied the field work.

(2) Alibaug- Nagaon

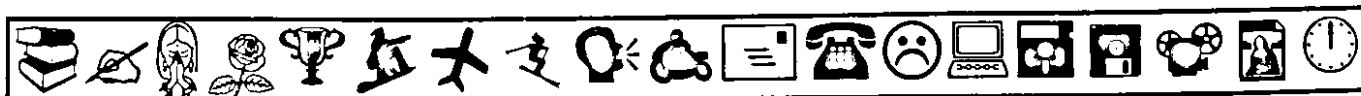
(S.Y.B.A.) 29.12.2006

A Study tour to Alibaug-Nagaon was organized for S.Y.B.A. (Spl.) students. Main purpose of this study tour was to do analytical study of coastal landforms, which are formed by sea-waves. Prof. Nayana Kulkarni and Prof. Vilas Kamble accompanied the study tour.

(3) Kase Bamnoli

(S.Y.B.Sc.) 05.01.2007

A study tour to Kase-Bamnoli was organised for S.Y.B.Sc. (Spl.) students. Students was observed the comparative analysis of physiographical, Environment





elements. Prof. Leera Viegas and Prof. Vilas Kamble accompanied the students.

(4) Konkarn-Goa-Kolhapur-Long Tour

(T.Y.B.A.) 16 to 21 feb. 2007

As per university syllabus, long tour is compulsory, as a activity of excursions. For this purpose, study tour was organised for five days at Konkarn-Goa-Kolhapur. The Main objective of the tour was to study variation in between Physiography, environment, socio-cultural landscape on the western coastal region. Hedvi - Welneshwar, Ganapatipule, Malvan in Konkarn and overall Goa was visited and the object fulfilled. Prof. Nayana Kulkarni, Prof. Vilas Kamble and R. G. Shendkar accompanied the students.

(B) Junior College (Activities)

(1) **XII SCI : Field activity.** Ujani dam. Prof. Zagade R.V. and Alhat V. B. accompanied the students.

(2) **XI Arts B - Village survey.** Moraway/Ahire, Tal. Khandales, dist. Satara, Prof. Zagade R.V. and Prof. Mansih Salunke accompanied students.

(3) Prof. Zagade R.V. delivered lecture on "How to solve Board's question paper of Geography ?" organised by Sinhagad College.

(4) Prof. Zagade R.V. organised guest lecture for 11 & 12th students. Dr. Saptarshi was guest. It was departmental activity.

(5) Prof. Zagade delivered lecture on "Changing Education System.

(C) Exhibition and Seminar :

Department of Geography arranged an exhibition and seminars on various occasions.

(1) GIS & Regional Australia - Seminar

Seminar was organised for the M.A./M.Sc. students on GIS-Australia. Prof. Dr. Pravin Saptarshee, who is Head of Department, S. P. College delivered lecture and showed movie on Australia visits.

(2) GIS & Morphology-correlation-seminar.

Prof. Dr. Sunil Gaikwad delivered his lecture and powerpoint presentation on GIS & Morphology-Correlation. All Spl. students including M.A./M.Sc. participated in the seminar.





(3) Exhibition on- Geographical and Geomorphological Facts :

Department organised exhibition, for the special students of Geography including M.A., M.Sc. Various models were prepared and displayed.

(P. G.)

- (1) M.A./ M.Sc. 1st year
(Part I) - 24
- (2) M.A. / M.Sc. 2nd year
(Part II) - 24

(D) Staff Activities :

- (1) U.G.C. sponsored seminar on 'GIS' was organised by D.Y. Patil College, Pimpri, dated 3.2.2007. Prof. N. J. Kulkarni & Prof. Vilas Kamble participated in the seminar.

- (2) Prof. N. J. Kulkarni was the member of Organising committee for the State level seminar on 'Role of women in R & D.' conducted by Modern College, Pune 5.

(E) Total strength of the Department : (Special)

(U. G.)

- (1) S.Y.B.A.
(Marathi Medium) - 18
- (2) S.Y. B. A.
(English Medium) - 04
- (3) T. Y. B. A. - 29
- (4) F. Y. B. Sc. - 24
- (5) S. Y. B. Sc. - 16

Nayana J. Kulkarni

Head, Dept. of Geography



**Department of
Computer Science**

Students Strength

Class	Total
XI (Voc.)	50
XII (Voc.)	51
F.Y.B.Sc.	168
S.Y.B.Sc.	173
T.Y.B.Sc.	152
M.Sc.-I	66
M.Sc.-II	61
M.C.A.-I	55
M.C.A.-II	52
M.C.A.-III	53





Activities conducted during the year :

- Placement Activity
- Student Counselling
- Best Programmer Competition
- Campus interviews
- Seminars
- Group Discussion
- Guest lectures
- Single Window Centralized Admission Programme
- Departmental Library
- Conduction of Entrance Examination at Mass Level

SEMINARS / WORKSHOPS

This year the Department has organized a Seminar Series by inviting eminent personalities from the field of IT. Prof. A. V. Sathe & Prof. Manish Chellapan worked as co-ordinators for the same. This activity proved beneficial to the students as well as to the staff members and helped in establishing college and industry relationship. All teaching & non-teaching staff members took active participation in the smooth conduction of the seminar series. We are also thankful to the college administration for providing us necessary support in this regard.

Details of the teachers who have participated in seminar work :

- Prof. Deshmukh S. S. and Prof. Mrs. Kalyani Salla have attended

workshop organized by Department of Computer Science, University of Pune-07 on the subject "Software Architecture."

- Prof. Mrs. Bhatambrekar Shubhangi worked as a Co-ordinator for State level workshop organized in our college on "Role of Women in R&D."
- Prof. Sanjay Daf delivered seminar on "Computer Science as a Vocational Course" to the XI & XII students of MIT Junior College & Sinhgad Institute, Pune.

6) Inter College Competitions organized :

The Department organized **Best Programmer Award** Competition under the chairmanship of Mrs. Ghanekar M. S. Overwhelming response was there for the competition. **Mr. Hiten Joshi** (TYBSc. (Computer Science, A Division) was awarded this year's Best Programmer award.

7) Research :

Prof. Mrs. Madhuri Ghanekar was accorded sanction for the minor research project entitled "Students Comprehensive Profile... a database for senior college."

8) Community Services :

- Active participation from students and Staff in the Blood Donation Camp.

10) Activities and support from the





Alumni :

- Past students supported in **placement of current** batch students in the reputed industries and in offering training programmes.
- **Project guidance** is made available from alumni to the students by means of lectures, project guidance & counselling sessions.
- **Donations in the form of kinds** to the Department such as First Aid Box, Wall Clock, Books, CD's, Telephone, etc.

• Panel discussion

11) Students achievements and awards:

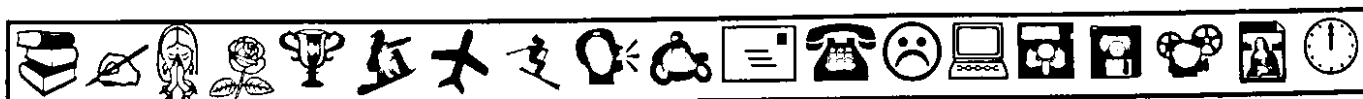
- **Mr. Summeet Thete - student of HSC Vocational Computer Science** scored highest marks in the Vocational Computer course (199/200) at the HSC examination. He also secured 12th Rank in the General Merit List and 11th Rank (93.17%) in the vocational Merit List at HSC board examination.
- Students took lead in organizing Science Exhibition/ Poster Competition and participated in various intercollegiate events. Students secured prizes in the various events.
- Prof. Mrs. M. S. Ghanekar, Prof. Mrs. V. R. Pise, Prof. Ms. Shilpa

Pund, Mrs. Radha Khedekar, Mrs. Kalyani Salla promoted students to participate in the various intercollegiate events.

- MSc. (Computer Science) Class secured First Prize in the Annual Social Gathering (2006-07) of the college.

12) Placement services provided to students :

- Department of Computer Science runs placement activity through a **Placement Cell** for Post-Graduate students and Under-Graduate students. This year Prof. Sathe A. V. worked as a co-ordinator for the placement cell. Under his able guidance 85% of students from the Post-Graduation Wing (MSc. Computer Science, MCA) were placed in reputed organizations. Prof. A. V. Sathe, Prof. Mrs. Kalyani Salla, Prof. Manish Chellapan and Prof. Mrs. Radha Khedekar, Mr. Samir Badmanji took active lead in organizing Campus Recruitment. Teaching and Non-teaching staff members of the Department provided necessary support in the smooth conduction of this activity. Under-Graduate students are placed in reputed software companies.





13) Any other relevant information :

- Members of the Teaching and Non-teaching staff have taken active participation in the Central Assessment Programme (CAP) of University of Pune.
- Staff members have taken active participation in the admission process of F Y B S c . (C o m p u t e r Science), MCA & MSc. (Computer Science) courses.
- A committee was constituted for conducting MCA entrance Examination 2006. Prof. P. S. Chirputkar (Chairman, LMC) Principal A. G. Gosavi (Chairman of the committee), Dr. Sulbha Deuskar (Vice Principal, PG Wing) provided us necessary guidance & administrative support in organizing the entrance examination smoothly.
- Mr. Samir Badmanji has undertaken maintenance work of the computers & allied peripherals of the college.
- Broadband internet facility is made available to the students and Staff.

Prof. Deshmukh S. S.

Head

Department of Computer Science.

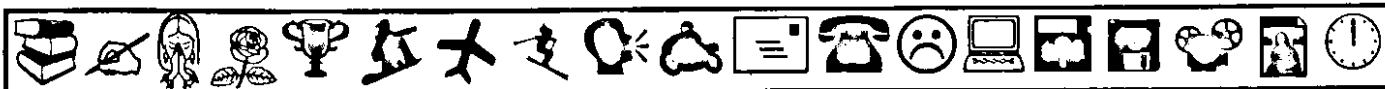


Department of Zoology

The Department of Zoology completed all routine academic activities during 2006-07. Teaching schedules were followed by all staff members to complete the teaching work assigned in time. Study tours for SY and TYBSc students were organized and carried out successfully. SY students visited various academic institutions like Fisheries Science, Sericulture and Apiculture. TY students visited coastal Konkan and Goa for study of marine fauna and also to visit Institutions like National Institute of Oceanography at Goa.

H. V. Ghate, A. M. Bhalerao and N. M. Naidu were also invited to deliver lecture at Ornithology Course conducted at Abasaheb Garware College, Pune. Dr. Mrs. S. J. Thatte helped as a Member of Organizing Committee in the seminar held at our college on "Role of Women in R & D". H. V. Ghate has also worked on Local Enquiry Committees of the University.

Results of the Department have been very good. Most teachers have worked as paper setters, examiners and moderators of the University Examinations. A. M. Bhalerao is District





Co-ordinator for TY Practical examinations.

Research Activity is another routine activity of the department. Dr. H. V. Ghatе received a major research grant (to study butterflies at molecular level) in collaboration with Dr. Yogesh Shouche and Dr. Milind Patole of National Center for Cell Science, Pune. There is already a similar other research project going on (on going up to July 2007) in collaboration with NCCS. H. V. Ghatе and Dr. A. M. Bhalerao jointly received University of Pune Research Grant (Rs. 3 Lakh) to study Cerambycidae beetles. Similar Research Project grant (Rs. 1 Lakh) for study on earthworm culture from University of Pune is also awarded to Mr. N. M. Naidu.

Several important papers have been published from this Department by H. V. Ghatе. These are in National and International Journals and are in collaboration with international Experts in the field.

Several eminent scientists visited Department during the academic year. Dr. David Gower (Natural History Museum, London), Dr. M. Kurop (Cochin University), Grace F. Baroga (Philippines) and Prof. Viraktamath

(Agric. University., Banagalore) visited the department and expressed satisfaction and interest in the research work done. Dr. John Werren of Rochester University, New York, USA, visited department to discuss collaborative work on endosymbionts of insects and we hope to do eventful work in future.

Prof. (Dr.) H. V. Ghatе

Head, Dept. of Zoology.

□□□

Department of Botany

The department of Botany has maintained its tradition of various activities and achievements in teaching and research in this academic year also. Ph.D. awarded to Prof. V. A. Patil and research project sanctioned to Prof. U. R. Wayase are some of the significant achievements in this academic year. P. E. Society, Pune - 5 has appointed Dr. R. S. Zunjarrao as Head of the department from 2nd April-2007 in place of Dr. R. V. Gandhe who retired on 31st March-2007.





Students strength in this academic year was : Ph.D. students, M.Sc.-II : 32, M.Sc.- I : 25, T.Y.B.Sc. : 17, S.Y.B.Sc. 72, F.Y.B.Sc. : 112, XIIth : 340 and XIth : 300.

Students activities :

M.Sc. Botany students viz. Deepti Abhyankar, Mukut Usharani, Vinaya Jaitapkar, Anut Deshpande, Vishwajit and Shabbir Lone participated in Inter collegiate quiz competition organized by Department of Biotechnology, University of Pune in February - 2007.

Department activities :

The Botanical excursion tour of M.Sc. - I and M.Sc. II was organized to Goa, Amboli and Malvan, from 15th January to 20th January - 2007. Prof. S. P. Salunke, Prof. P. V. Shelar, Prof. U. R. Wayase and Prof. Miss. Swati Pathare accompanied the tour. Specimens of Algae, Fungi and Angiosperms were collected and National Institute of Oceanography, Panjim, was visited by the participants.

Botanical excursion tour of T.Y.B.Sc. Botany students was arranged

at Alibaug & Diveagar, in addition to the local visits to Agriculture College and Jawaharlal Nehru Institute, Pune. The study tour for S.Y.B.Sc. students was arranged at Mahabaleshwar. The students collected several angiospermic plant specimens for their study and submission during examination. Local Visit to formal garden, for F.Y.B.Sc. students, was arranged to Sambhaji Park, in March - 2007.

Teachers' achievements :

(1) V. A. Patil

- (i) Awarded Ph. D. degree in Botany by University of Pune in June - 2006. The topic of research was 'Studies on production of medicinally important metabolites in *Tributes terrestries L.* and *Boerhavia diffusa L.* through tissue culture.' His Ph.D. guide was Dr. T. D. Nikam, Reader, Department of Botany, University of Pune.
- (ii) Presented a paper entitled 'Growth and secondary metabolites accumulation in callus cultures of an antiageing herb *Tribulus terrestries L.*', in National Seminar





on Current Trends in Plant Bioresource Utilization, organized by the department of Botany, University of Pune, on 26th and 27th February - 2007.

- (iii) Participated in National Symposium on Recent Trends in Life sciences, organized by Modern College of Arts, Science & Commerce, Ganeshkhind, Pune - 53, on 8th and 9th January - 2007.

(2) Dr. Mrs. N. M. Patil :

Attended and participated in the National symposium on Recent Trends in Life sciences, organized by Modern College, Ganeshkhind, Pune-53, on 8th and 9th January - 2007.

(3) Prof. R. B. Barmukh :

Attended the workshop entitled 'Role of women in Research & Development', organized by Modern College, Pune - 5, worked as member of registration committee of this workshop.

(4) Dr. Mrs. Prachi Rawal :

- (i) Completed Refresher Course in Environmental Science, organized

by University of Pune in March - 2007.

- (ii) Participated in the workshop on Restructuring of F.Y. & S.Y.B.Sc. syllabus organized by B. G. Gholap College, Sangvi, Pune.

- (iii) Participated in the workshop on Recent Trends in Life Sciences, organized by Modern College, Ganeshkhind, Pune-53, on 8th and 9th January - 2007.

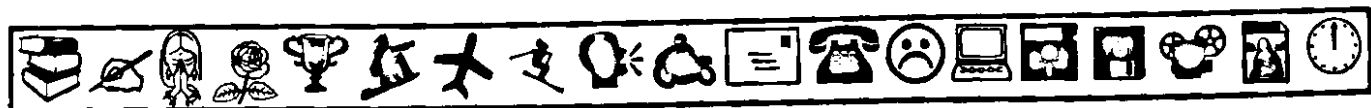
(5) Prof. U. R. Wayase :

- (i) Obtained BCUD grant for minor research project 2006 - 2008, on 'Metabolic engineering for salt tolerance in tomato *Lycopersicon esulentum* Mill.'

- (ii) Successfully completed the Refresher course in life science with 'A' grade. organized by Academic Staff college, University of Pune - 7 on 7th - 27th Sept. 2006.

(6) Prof. R. N. Ingole :

Participated in two day workshop on 'Evaluative Analysis of New

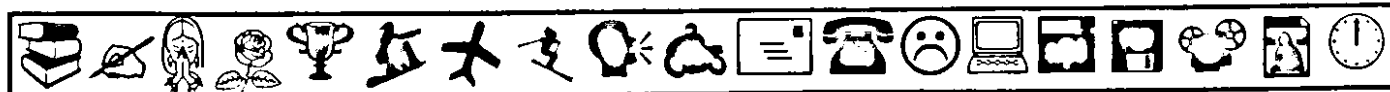




National Nurserymen & Landscapists Convention, organized by Maharashtra Nurserymen Association, at Balgandharva Rangamandir, Pune on 11th-14th November - 2006.

(vii) Participated as a resource person and delivered a lead lecture on 'Micropropagation techniques' in 'One day workshop on Techniques in Tissue Culture' organized by HPT Arts and RYK Science College, Nasik on 11th January - 2007.

- (viii) Worked as Co-ordinator of the 'Workshop on Syllabus of Biotechnology' organized by Modern College, Pune - 5, on 16th & 17th February - 2007.
- (ix) Participated in the organization of 'One day lecture series in Microbiology', held at Modern College, Pune - 5 on 18th February - 2007.
- (x) The research paper entitled 'Effect of various nutrient media on biomass production in *Spirulina* sp.' was presented in National conference on Current Trends in Plant





Bioresource Utilization, organized by Department of Botany, University of Pune, on 26th & 27th February-2007.

(xi) Conducted five batches of 'Certificate course in Plant Tissue Culture', at M.C.C.G., Pune-5, in the academic year 2006-07.

(xii) Participated as guest lecturer in Horticulture and landscaping at IRICEN. (Indian Railways Institute of Civil Engineers) on 15th March - 2007.

(xiii) Research paper entitled 'Development of low cost technology for *Spirulina* biomass production at household level' was presented at 'Three day National young researcher's conference' held on 29th to 30th March-2007 at Dr. Babasaheb Ambedkar Technological University, Lonere, Dist. Raigad.

(xiv) Appointed as Head of the Department of Botany, Modern College of Arts, Science and commerce, Pune-5 from 2nd April - 2007.

8) Miss. Pathare Swati Ramchandra

1) Participated in Symposium on "Recent Trends in Life sciences" organised by Modern College, Ganeshkhind Pune - 53, on 8th & 9th January 2007.'

2) Guided F.Y.B.Sc. students for their "Project on Medicinal Plant" & T.Y.B.Sc. students for their seminars.

Dr. R. S. Zunjarrao.

Head, Department of Botany.

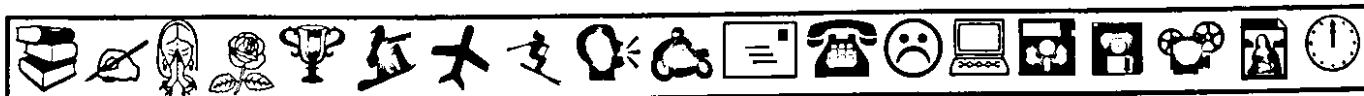


Department of Electronic Science

Names of the staff members :

Seniro Wing :

1. Dr. S. A. Deuskar
2. Mr. S. R. Chaudhari
3. Mr. B. B. Yenge
4. Mr. D. B. Gaikwad
5. Mr. T. B. Sonawane.
6. Mrs. M. A. Sonawane





Non Grant B.Sc. (Computer Sci.) :

1. Mr. A. V. Kamble
2. Mr. R. V. Vidap
3. Mr. P. S. Varade
4. Ms. J. N. Shrote
5. Mr. G. M. Tarate

2. Mr. S. M. Tope
3. Mr. V. C. Bhide
4. Mr. B. R. Pawar
5. Mr. M. S. Kadam
6. Mr. R. D. Dalvi
7. Mr. V. N. Lambe

Non Grant (P.G.) :

1. Dr. U. N. Hivarkar (Visiting Faculty)
2. Mrs. J. A. Bangali
3. Mr. A. G. Budddhikot (Visiting Faculty)

Vocational Staff :

1. Mr. D. B. Gaikwad
2. Mr. R. V. Vidap
3. Mr. A. G. Budddhikot (Visiting Faculty)
4. Miss. A. A. Kulkarni
5. Mrs. Neeta Deo (Visiting Faculty)

Junior Wing

1. Mrs. A. S. Apate
2. Mr. Y. S. Thipse
3. Miss. A. A. Kulkarni

Non Teaching Staff

1. Mr. V. N. Diwate

Students strength :

Class	Strength
XI	50
XII General	37
Vocational	32
Total	69
S.Y.B.Sc General	8
Vocational	10
Total	18
T.Y.B.Sc. General	33
Vocational	17
Total	50
F.Y. B.Sc (Comp. Sci)	175
S.Y. B.Sc (Comp. Sci)	180
M.Sc I	23
M.Sc II	22
YCMOU - 28	
Total	665





Activities conducted during the year

Workshops/Seminars/Guest Lectures Organized:

(A) Workshops Organized :

Under Quality Improvement Programme, the College has successfully organized a three day state level workshop on 'Role on women in R & D' Dr. S.A. Deuskar worked as a Co-ordinator of workshop.

(B) Guest Lectured Organized :

The Members of department always take a lead in organizing various seminars & Guest lectures. Under Quality Improvement Programme, the department organized Guest lectures of various eminent personalities from National institutes & Industry in the field of Electronics. This activity proved beneficial to the students as well as to the staff.

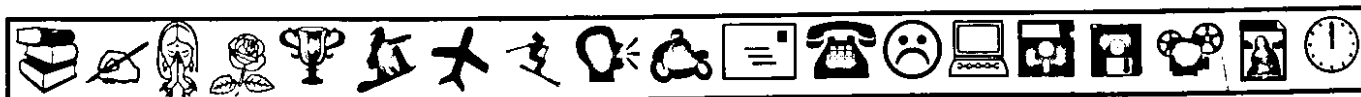
Department is also thankful to college administration for providing necessary support.

Sr.	Name of Guest Speaker	Topic	Organization
1.	Mr. Prasad Navkar	PIC Family	P.G.Department
2.	Mr. Dinesh Acharya	Field applications in Electronics	U. G. Department
3.	Mr. Karan Kale	Memories, PLDs	P.G. Department

Educational Trips :

For better exposure to industry & Institute, every year department organizes educational trips/tours. This year department has successfully organized one day study tour at different places.

Place	Staff Members	Students	No. of Days
VISHY COMPONENTS (Loni Kalbhor)	Mr. B. B. Yenge Mr. T. B. Sonawane Miss. A. A. Kulkarni Mrs. M. A. Sonawane Miss. J. N. Shrote	F.Y.B.Sc & S.Y.B.Sc	One
Kisan - 2006 (Moshi) Organized by Ministry of Agriculture	Mr. S. R. Chaudhari Mr. B. B. Yenge Mr. D. B. Gaikwad	T.Y.B.Sc	One

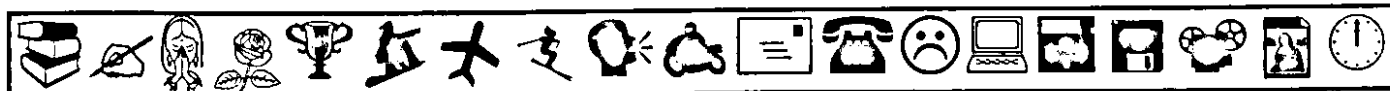




Workshop, National Seminar Participation :

To keep & improve the knowledge according to current trends in the subjects, Staff members actively participated in the workshop Organized by different institutes.

Sr. No.	Name of teacher, Students	Title of Conference	Organized By	Remark
1.	Dr. S. A. Deuskar	Scientific Foresight 2006 P a t n a , B i h a r International Conference	NIT Patna, Indian Express Group, BSNL	Invited as a resource person
2.	Prof. R. V. Vidap	Role of Women in 'R & D'	Modern College-05	Organizing member
3.	Prof. R. V. Vidap	B.Sc. (Comp. Sc.)Syllabus Restructuring	D. Y. Patil College Pimpri	Participation & Lead member
4.	Prof. P. S. Varade	B.Sc. (Comp. Sc.)Syllabus Restructuring	D. Y. Patil College Pimpri	Participation
5.	Prof. P. S. Varade	Role of Women in 'R & D'	Modern College - 05	Organizing member
6.	Prof. J. A. Bangali	Digital Signal Processing	VIT & Log sun Crenns software	Participation
7.	Prof. A. S. Apte	Digital Signal Processing	VIT & Log sun, Crenns software	Participation
8.	Prof. A. S. Apte	Role of Women in 'R & D'	Modern College-05	Organizing member
9.	Prof. J. N. Shrote	B.Sc (Comp. Sc.)Syllabus Restructuring	D. Y. Patil College Pimpri	Participation
10.	Prof. J. N. Shrote	Role of Women in 'R & D'	Modern College-05	Organizing member
11.	Prof.A.A.Kulkarni	Role of Women in 'R & D'	Modern College-05	Registration





Refresher/Orientation:

1. Prof. A. V. Kamble completed Refresher course in Electronics & Instrumentation at Department of Physics, University of Mumbai.
2. Prof. T. B. Sonawane completed Orientation course at University of Pune.

Project competition Organized and Participation :

Project development is an important part of T.Y.B.Sc curriculum, which develops independent thinking and overall knowledge; staff members take keen interest in prototype development of such projects.

Science Day was celebrated by arranging project competition on 28th February 2007. During the competition eminent personalities from academics were called to judge the project work of students & encourage them.

Under the guidance of Miss. A. A. Kulkarni, F.Y.B.Sc. students Vijay Bagde, Sneha Wiliam, Padmavati Gaunder successfully participated in workshop on the theme 'WATER' held by Pune Inter College Consortium at A. Garware College.

Under the guidance of Ms. Shrote & Mrs. Sonawane four F.Y.B.Sc students successfully participated in project competition organized by Dept of

Electronic Sc. Singhad College. Mangesh Dayaphule & Manoj Riarikar received Second prize in competition.

Under the guidance of Mr. S. R. Chaudhari, T.Y.B.Sc students successfully participated in intercollegiate paper presentation on the topic 'Innovative idea in electronics held by Department of Electronic Sc. at Fergusson College. Miss. Seema Mishra and Miss. Ratnamala Kale won the consolation prize in this competition.

Under the guidance of Mr. S. R. Chaudhari, T.Y.B.Sc students successfully participated in intercollegiate project exhibition and competition by Department of Electronic Sc. at Poona College. Mr. Neelesh Wagmare received Third prize in the competition.

Personal Achievements :

Prof. Dr. S. A. Deuskar

- (1) Appointed as Chairman of Ad-hoc board in vocational subject by the Hon. Vice Chancellor.
- (2) Invited to deliver key note address on Applications of Electronics to Agriculture at Scientific Foresight 2006, at Patna Bihar.
- (3) Invited as a subject expert for placement workshop organized by the Department of Higher Education Government of Maharashtra.





Prof. S. R. Chaudhari

- (1) Appointed as a Chairman of subcommittee for the subject Electronics in B.Sc. Computer Science by Board of Studies in Electronic Science.
- (2) Appointed as a member of committee for subject Industrial Electronics as a vocational course conducted by Naralkar Institute, Pune.
- (3) By taking lead into formation of Internet Group of teachers teaching. Electronics for B.Sc. Computer Science, formed the Group "Computronics Associates", and presently working as a co-ordinator for the same.
- (4) Delivered a guest lecturer on "Semiconductor Materials and devices" at the T.C. College, Baramati on 11th Feb. 2007, under Quality Improvement Programme.

Prof. B. B. Yenge

- (1) Received a Certificate of Appreciation as outstanding performance on NCC day by the hands of Col. A. R. Samuel, Group Commander NCC Gp. Hq., Pune.
- (2) Participated in National Integration Camp held at Kahnangad, Kerala.

Prof. D. B. Gaikwad

- (1) Delivered a guest lecturer on "Recent advances in VHDL" at the S. M. College, Hadapsar on 22nd January 2007, under Quality Improvement Programme.
- (2) Currently working as Investigator on Minor research project titled 'Establishment of Mini Observatory for educational Purpose' this project is funded by UGC for two years.
- (3) Worked as a Co-ordinator for M.Sc theory & practical.

Prof. T. B. Sonawane :

Currently working as Co-investigator on minor research project titled "Antenna Tracking System" this project is funded by UGC for two years

Prof. A. V. Kamble

- (1) Participated in NCC (Nausainik Camp) at Ratnagiri which was state level NCC camp.
- (2) Participated in NCC (Annual training Camp-06) at A. T. College Bhor.
- (3) 'Antenna Tracking System' this project is funded by UGC for two years.

Prof. R. V. Vidap

- (1) Currently working as Co-investigator on minor research





project titled 'Antenna Tracking System'. This project is funded by UGC for two years.

- (2) Secretary : Computronics Associates University of Pune.
- (3) Framed syllabus in Electronics at S.Y.B.Sc (Comp. Sc.) Microprocessor & Communication.

Prof. P. S. Varade

- (1) P. G. Teacher Reorganization by Pune University.
- (2) Worked as a Co-ordinator for S.Y.B.Sc (Comp. Sc.) Electronics practical.

- (3) Currently working as Investigator on minor research project entitled 'Establishment of Mini Observatory for Educational Purpose' This project is funded by UGC for two years.

Prof. J. B. Bangali

- (1) Selected for M.Phil (Electronic Sc.) in Department of Electronics sc., University of Pune from 80 candidates.
- (2) Abstract published in NSPTS-12 BARC, Mumbai

Activities & support from Alumni.

1. Support from past P. G. students in placement of U. G. and P. G. students.
2. Past students are sharing their knowledge by guest lectures at department.

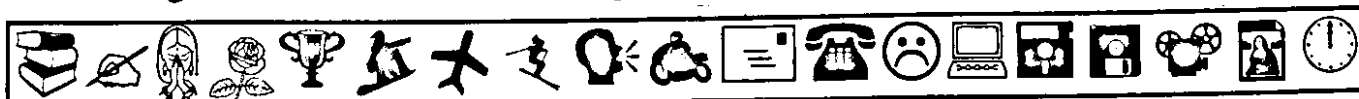
Students' Achievements :

Name	Class	Achievements
Agarwal Deepak	HSC	Rank Holder
Duraphe Kaustubh	HSC	Rank Holder
Mundada Anad	HSC	Rank Holder

Placement :

Name	Class	Selected for	Post
Mandar Dhamle	T.Y.B.Sc	WIPRO	Trainee Programmer
Reena Rathod	T.Y.B.Sc.	WIPRO	Trainee Programmer
Seema Mishra	T.Y.B.Sc.	WIPRO	Trainee Programmer
Biju Ramlingam	T.Y.B.Sc	TATA CONSULTANCY SERVICES	Trainee Programmer
Aniruddha Jagtap	T.Y.B.Sc	TATA CONSULTANCY SERVICES	Trainee Programmer

Research : Prasul Jamker & Amruta Adhi are doing research in University of Pune under the guidance of Prof. S. A. Gangal.

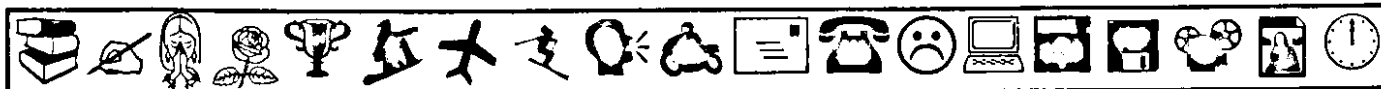




Extracurricular Activity by staff Members :

Dr. S. A. Deuskar worked as a co-ordinator for Pune Inter College Consortium & successfully organized Friday Lectures series & two day workshop on the theme 'WATER' for F.Y. students at Garware College.

Name	Responsibility :
(1) Dr. S. A. Deuskar	Vice-Principal P.G., Head of Department Co-ordinator Y.C.M.O.U.
(2) Mr. S. R. Choudhari	Member : Time Table committee Member : NSS committee Member : BOs, Member Science faculty, University of Pune
(3) Mr. D. B. Gaikwad	Contribution Teacher YCMOU Member : P.G. Association Member : Science Association
(4) Mr. B. B. Yenge	N.C.C. (Army wing)
(5) Mr. T. B. Sonawane	Maintaining Computer Lab. Of Electronic Science Dept.
(6) Mr. A. V. Kamble	N.C.C. (Naval wing) Member : Kala Mandal
(7) Mrs. A. S. Apte	Member : XI Result committee Contributory Teacher for P. G.
(8) Mr. Y. S. Thipse	Co-ordinator Y.C.M.O.U.





(9) Mr. R. V. Vidap	Contributory Teacher. Vocational Computer Maintenance & MCA Maintaining Computer Lab. Of Electronic Science Dept. and other Departments. Member : gymkhana committee
(10) Mr. P. S. Varade	Contributory Teacher YCMOU Member : Science Association Member : Indian Science Congress Member : Gymkhana committee Member : Indian Science Congress.
(11) Mrs. J. A. Bangali	Member : Placement Cell
(12) Miss. A. A. Kulkarni	Technical support for on line Admission of YCMOU Maintaining Computer Lab. of Electronic Science Department

Dr. S. A. Deuskar
Head, Dept. of Electronic Science.

Department of Statistics

Total Strength of Students :

T.Y. B.Sc. (Statistics Principal) : 25

S. Y. Com. (Statistics Special) : 18

T. Y. Com. (Statistics Special) : 16

Academic activities :

This is a brief review of various activities conducted in the academic year 2006 - 2007.

With the help of Pune University Statistics Association (PUSA), Statistics





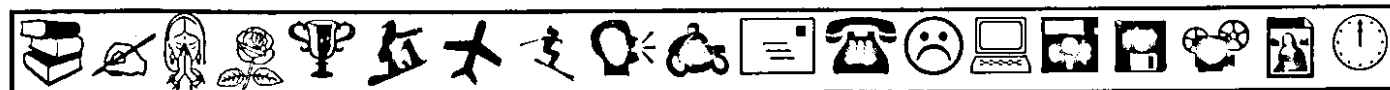
camp for T.Y. B.Sc. Students was organised at Nashik by PUSA and K. T. H. M. College, Nashik from 28th December to 30th December 2006 at YCMOU campus. Eight students from our college participated in the camp. This camp is aimed at enhancing personality of a student, discussing various applications of statistics, developing skills for interview etc. The students felt that the purpose of the camp was well served. A visit to MERI was helpful to understand applications of statistics.

- Prof. P. G. Dixit, Prof. Mrs. A. A. Dharmadhikari and P. S. Kapare participated in the camp.**

Prof. P. G. Dixit gave a lecture on "Job opportunities in Statistics" at the camp.

Study Tour :

A study tour of S.Y. and T.Y. B.Sc. students was organized on "Science Day", 20th February 2007 to Indian Institute of Tropical Meteorology, Shivajinagar, Pune. Students learned the statistical techniques like regression used by observatory for crop estimation, rainfall prediction etc.





Industrial Visit :

Prof. P. G. Dixit., Prof. Mrs. A. A. Dharmadhikari, and Prof. P. S. Kapre participated in the industrial visit at Tata Motors, Pimpri, Pune on 4th February 2007. The situations of use of pre control charts and various statistical control methods, 5 s criteria were explained by experts in industry.

Guest Lecture :

Mrs. Preeti Pandhu (Randive) who works with SAS India gave an informative lecture about statistical softwares on 10th February 2007. Mrs. Pandhu is a past student of our department.

Prizes : The recipients of various prizes are as follows:

Late Sou. Indirabai Chirputkar prize : Mr. Bodake Nitin (SYBSc) and Mr. Bipin Vedprakash and Ms. Ashwini Joshi (SYBCom).

Late Nirmala Eknath Potnis prize : Ms. Dipali Dhone (TYBSc) and Ms. Piyusha Gore (TYBCom)

Dr. Prof. V. R. Prayag prize : Mr. Sagar Brahme (SYBSc)

V. R. Dhongade Prize : Ms Seema Shelke.

The students obtained highest marks in respective classes in March 2006 examination.

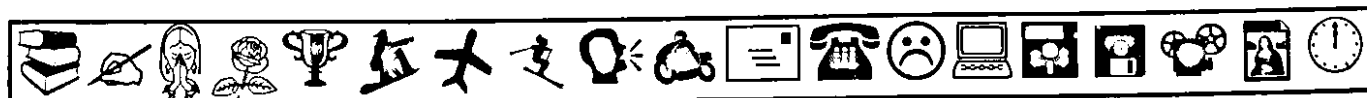
Publications :

- i) Prof. P. G. Dixit wrote an article "उच्च शिक्षण व बदलते वातावरण" in bi-annual magazine "Beyond Friendship" published by Students' Welfare Association, Pune-5.
- ii) Prof. P. G. Dixit wrote text book of Mathematics and Statistics for XIth standard as per new syllabi of commerce faculty. It is published by Kinari prakashan.
- iii) Prof. P. S. Kapare wrote text book of Mathematics & Statistics for XIth standard of commerce faculty. It is published by Sheth Prakashan, Thane.

Lectures Delivered

Prof. P. G. Dixit delivered lectures at various institutes as follows :

- i] "Life tables and its applications" at H. P. T. College, Nasik on 25th August 2006.
- ii] "Application of statistics" at Ramkrishna More College, Akurdi on 19th September 2006.
- iii] "Application of statistics" at Sangameshwar college, Solapur on





7th October 2006.

- iv] "7 P. C. tools" at workshop for teachers at Sangameshwar college, Solapur on 6th January 2007.
- v] "Scope and applications of statistics" at K. B. P. College, Pandharpur on 19th January 2007
- vi] Lecture at T. C. College, Baramati on 6th February 2007 under Quality Improvement program.
- vii] Lecture at Pratap College, Amalner on 26th February 2007.
- viii] A popular lecture at S. P. College on 27th February 2007.
- ix] "Liner programming problem" at T. J. College Khadki on 1st March 2007

Prof. P. S. Kapre gave a popular talk on "Applications of statistics" at Poona College, Pune on 5th March 2007.

Head

Department of Statistics



Department of Physics

In continuation with the last year, this year also the functioning of the department was very smooth,

encouraging and enlightening.

Strength :

F.Y. B.Sc. -124

S.Y. B.Sc. - 67

T.Y. B.Sc.- 39

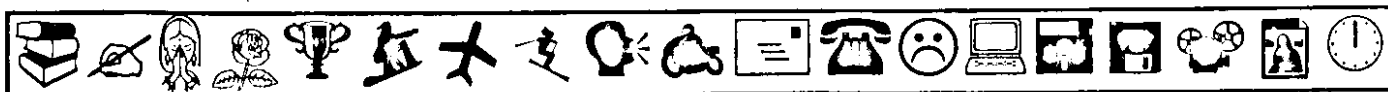
63 students offered Physics as the principal subject at T.Y.B.Sc in the year 2005-06. This was the maximum strength in the history of the department. The university result is also historical. Out of 63 students, **22 passed with distinction and all the remaining in first class.**

Mr. Korti, Mr. Raut and Mr. Talwadekar are selected by Infosys. 12 students are pursuing their post-graduation and near about 15 students are studying in M.B.A. Some students have joined MCA and MCM courses. Mr. Ninad Ambekar and Mr. Harshavardhan Dhekane were selected at IMA, Dehradun. We are proud of them.

Participation of the students in various activities :

The students of this department have participated in various co-curricular and extra curricular activities.

1. Ms. Nalini Gurav, Ms. Gayatri Urankar and Mr. Kaustubh Kulkarni participated in 'Yuvavani

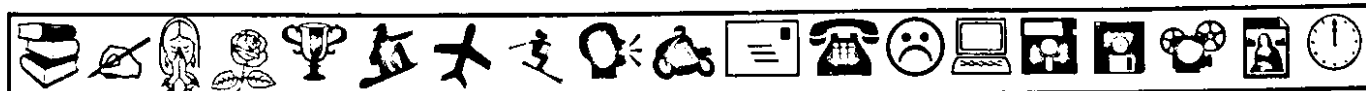




Activities organized by the Department :

1. Lectures by eminent personalities - Dr. Anand Bhave interacted with our students on basic concepts of optics and light.
2. Astro-club activities - Star gazing and observations of lunar eclipse.
3. Study tours - As a part of the curriculum, the department arranged different study visits for F.Y., S.Y. and T. Y. classes.
 - a) T.Y. students visited "Kisan 2006" exhibition and collected the information on Appropriate Rural Technology Institute (ARTI) for the applications of solar energy, Bio energy, Bio gas technology and SARAI stove and cooker system.
 - b) S.Y. students visited "Energy Park" and learnt the alternative methods of power generation.
 - c) F.Y students visited Mechanical Engineering Department of Modern College of Engineering, Pune - 5 The students were fascinated by the different applied physics and mechanical engineering gadgets.

They also visited the Department of Physics, Bio-informatics, Pune





University and IUCAA. Where the students got excited by the research activities being carried out in these institutions.

Contribution by the teachers :

1. In continuation with the preparation of the F.Y. and S.Y. practical work books, this year our teachers have extended their efforts for T.Y. practical work book. Mrs. V.A. Abhyankar, Mr. A.V. Deshpande, Mr. S. S. Thengadi, Mr. S. R. Wagh and Mr. V. T. Shelke contributed to this work.
2. Mrs. A. S. Kulkarni is one the authors of XIIth standard textbook of revised syllabus published by Nirali publication.
3. Mr. A.V. Deshpande is one of the authors of XIIth standard textbook of revised syllabus published by Narendra Prakashan.

Participation in workshops by the teachers :

1. Mr. S. S. Thengadi attended the HIV/AIDS Youth Peer Education Training Programme for Programme Officers held at Pune on 14th and 15th December organized by Indian Red-cross Society.

2. Mr. A.V. Deshpande attended a one day workshop on continuing education at University of Pune.

Research Scheme

A research scheme titled "**Computer Interface Experiments for Physics at Undergraduate level** " is sanctioned by University of Pune to **Mr. A. V. Deshpande and Mr. S. S Thengadi.**

Special Achievements :

1. **Mr. Shashikant Kamthe** has been awarded as the **Best non-teaching employee of the Pune University** of this year.
2. Department is always in contact with its past students. One of our past students, Mr. Swapnil Tribhuvan (1995-96 batch) is promoted as a Major and has been included in Shanti Sena team.

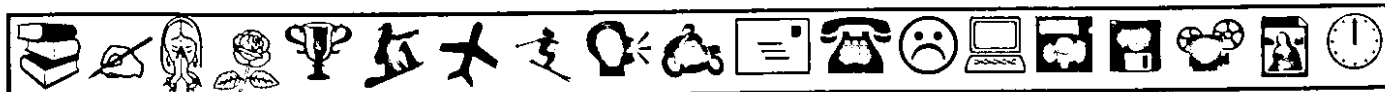
All the staff members are proud of Mr. Kamthe and Mr. Tribhuvan.

Superannuation

After a long service of 30 years **Mr. V. S. Kadam**, Lab. Attd. retired from the services on 31-3-2007.

Mrs. A. S. Kulkarni

Head Department of Physics





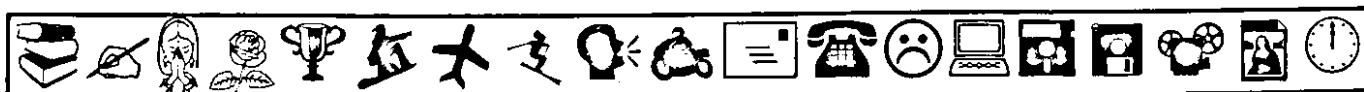
Department of Chemistry

List of the staff members

Senior Wing	Junior Wing	Non teaching
Prof. R.G. Limaye	Mr. M. G. Gohel	Mr. R. B. Dhotre
Prof. S. R. Pokharkar	Mr. M. M. Rane	Mr. P. B. Udek
Prof. M. J. Faras	Mr. A. A. Khandagale	Mr. A. B. Ambede
Prof. K.S. Kale	Mr. J. J. Pawar	Mr. N. D. Sarode
Dr. (Mrs).S. D. Joag	Mrs. S. B. Nighot	Mr. D. G. Kurhade
Dr. S. K. Ujalambkar	Mrs. S. K. Barve	Mr. S. M. Jadhav
Prof. A. M. Vankalas	Mr. G. V. Bambale	Mr. D. L. Jadhav
Prof. S. S. Sakate	Mr. A. A. Patil	Mr. V. H. Kathe
Prof. (Mrs.) P. Suryawanshi		Mr. N. M. Waghmode
Prof. O. B. Pawar		Ms. M. G. Samant

Student Strength:

Junior Wing	XI Class	480
	XII Class	545
Senior Wing	F.Y.B.Sc.	146
	S. Y. B.Sc.	91
	T.Y. B.Sc.	79
Total		1341



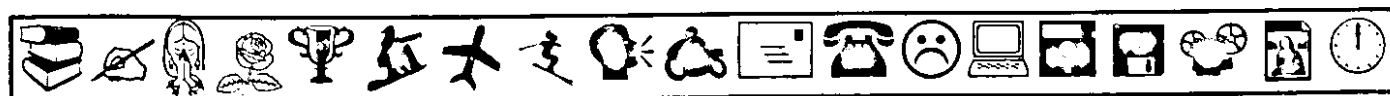


Departmental Library :

The department has about **150 reference books** and the facility is available to all Undergraduate Chemistry students are making use of departmental library.

Reponsibilities shared by Staff members

Prof. R. G. Limaye	Vice Principal Head of the Chemistry Department Director, CAP held in May 2006. Coordinator, Environmental awareness course, 2006-07.
Prof. S. R. Pokharkar	Officer, CAP held in May 2006. Chairman, Prize Distribution Committee, 2006-07 Chairman, Health Scheme Medical Examination on 2006-07 Vice-Chairman, Annual Social Gathering, January, 2007 Member, Gymkhana Managing Committee Assistant Coordinator, Environmental awareness course, 2006-07.
Prof. M. J. Faras	In charge, Store (Student Journals) Officer, CAP held in May 2006. Member, Attendance Committee, 2006-07.
Prof. K. S. Kale	Member, Magazine Committee, 2006-07. Member, Science Association, 2006-07.
Dr. (Mrs). S. D. Joag	Chairperson, Attendance Committee, 2006-07. Chairperson, Best Student Trophy Committee, 2006-07 Member, Arts Circle. Worked on Author panel appointed by S.S.C.Board for writing text book of Science & technology part I & II for IX & X standard. Invited as a subject expert by ten institutes for teacher's workshop organized in Pune, Satara, Karad and Rahuri





during 2007.

Participated in the Radio programme on IX syllabus on behalf of S.S.C. Board in August 2006.

Contributory teaching at M.Sc.(Organic Chemistry) in Modern College, Ganeshkhind, Pune 411053.

Dr. S. K. Ujlambkar

Chairman, Student's Welfare Committee

Advisor, N.S.S.

Chairman, Refreshment Committee, Annual Social Gathering January, 2007.

Contributory teaching at M.Sc.(Organic Chemistry) in Modern College, Ganeshkhind, Pune 53, and F.Y.B.Sc. (Biotechnology) Modern College, Ganeshkhind and Shivajinagar Pune 411 005.

Appointed as Judge. For Arnikaar lecture Competition, Chemistry Dept, Pune University.

Attended - World Marathi Conference held at MIT College.

Prof. A. M. Vankalas

Officiating Principal, Modern College, Ganeshkhind, Pune 411 053.

Prof. S. S. Sakate

Officer, CAP held in May 2006.

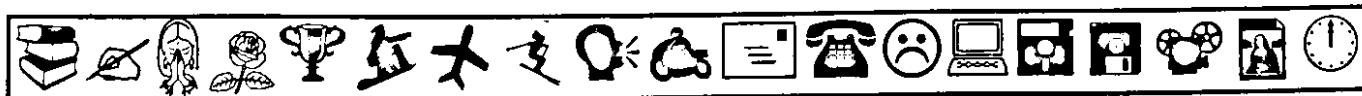
In charge, Chemical Examination held by Department of Chemistry, University of Pune, Pune 411007.

Contributory teaching at M.Sc.(Organic Chemistry) in Modern College, Ganeshkhind, Pune 411053 & F.Y. B.Sc. (Biotechnology), Modern College, Shivajinagar, Pune, 411005.

Member, Prize Distribution Committee, 2006-07.

Prof. O. B. Pawar

Member, Class wise variety Committee, Annual Social Gathering, 2007, Co-opted Member - Prize Distribution Committee, 2006-07.





Achievements of Staff Members

- (1) Prof. R. G. Limaye, was awarded '**Best Teacher Award**' by P. E. Society on occasion of late Shankarro Kanitkar Smrutidin on 25th January, 2007.
- (2) Prof. A.M. Vankalas, was awarded "**Best Teacher Award**" by PMC.

Achievements of Students

- (1) Chemiad Examination
(Prize winning students)
Shweta Khaladkar (Rs. 250/-)
Grishma Rane (Rs. 200/-)
Vikram Shikhare (Rs. 200/-)
- (2) 28 students passed in Distinction and 48 students passed in first class in May 2006
15 students are doing M.Sc. In Chemistry
10 students are doing MCA
05 students are doing MCM in various institutions.

The department is helping students in securing jobs. Several placement agencies and Industries approach college for choosing qualified candidates. These agencies and Industries were supplied Bio data of B.Sc. Students. This activity is showing good results.

Publication of Books :

The books of the following staff members have been published.

XI standard :

- (1) Prof. R. G. Limaye
- (2) Prof. A. A. Khandagale
- (3) Prof. Mrs. S. K. Barve

XII Standard :

- (1) Prof. R. G. Limaye
- (2) Prof. A. A. Khandagale
- (3) Prof. M. M. Rane.

Workshop Organized :

Department organized One Day workshop for staff member of Chemistry Department regarding use of **Semi-micro techniques in Chemistry practicals** in July 2006. Dr. S. Pardeshi, Reader, Department of Chemistry, University of Pune guided the staff members.

Workshop, Seminar Participation :

- (1) All the staff member of the department participated in the One-day workshop organized by department for the use of Semi-micro techniques in Chemistry practicals.
- (2) Prof. S. S. Sakate participated in three-day workshop on "**Enhancing Personal Excellence**





in Classroom Communication Skills'' organized by Christ College, Bangalore in September 2006.

- (3) Prof. S.R. Pokharkar, Prof. M.J.Faras, Prof.S.S. Sakate participated in two day workshop on **'Revision of syllabus of F.Y.B.Sc. Biotechnology'** organized by Department of Biotechnology and Microbiology, Modern College, Pune 411 005.

Refresher / Orientation Course:

- (1) Prof. S. S. Sakate completed Orientation Programme in Grade R in March 2007, organized by UGC. Staff Academy College, University of Pune, Pune 411007

Research Project :

Department is funded for two minor research projects funded by BCUD, University of Pune.

- (1) **'Synthesis of Naturally occurring Furano and Pyrano flavones'** Prof. S.S. Sakate, Prof. S.R. Pokharkar.
- (2) **'Study of Antioxidant Properties of important vegetables referred to in Ayurvedic Medicine'** Dr. (Mrs.) S. D. Joag.

Prof. R. G. Limaye

Head, Department of Chemistry.



Department of Mathematics

This year 42 students offered Mathematics as Principal Subject.

The result of the year 2005-06 were very good. In all 11 students got distinction.

Two past students of the Department viz. Vrushali Khaladkar &

Praful Gagajkar got through the NET examination in their very first attempt.

The following students got placement during the year.

- (A) Chaitrali Gaikwad - Wipro Technologies (M. S. Programme)





- ◆ ◆ ◆

The teaching staff of department includes seven full time teachers viz. Dr. R. S. Zunjarrao, Prof. Mrs. R. M. Phadke and Prof. Mrs. Shruti Pethe for biotechnology and Dr. Mrs. Shilpa Mujumdar, Prof. Miss. Pallavi Todkar, Prof. Mrs. Vidula Bindu and Prof. Vivek Bobade for Microbiology. It also includes CHB staff members like Prof. Santosh Gopale, Dr. Mrs. Mugdha Lele, Prof. R. H. Phatangare, Prof. Mrs. Rupali Puranik, Prof. Mrs. Vaishali Gurjar, Prof. Mrs. R. S. Thombre and Prof. Mrs. Swati Dhage. It includes contributory teachers like Prof. M. J. Faras. Dr. S. K. Ujalambkar, Prof. Ashok Bhavale, Prof. B. T. Kalbage, Dr. Mrs. Alka Savaikar, Prof. S. S. Sakate, Prof. S. R. Pokharkar, Prof. Deepali Thakur, Prof. Mrs. Alka Kamble,





Prof. Hemant Shirsat and Prof. Mrs. Rakhee Chougule. Dr. R. S. Zunjarrao has been appointed as Co-ordinator of the Department of Biotechnology and Microbiology.

Students Strength :

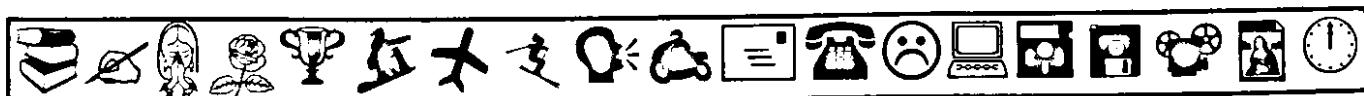
F.Y.B.Sc. Biotechnology	: 43
S.Y.B.Sc. Biotechnology	: 44
F.Y.B.Sc. Microbiology	: 39
S.Y.B.Sc. Microbiology	: 32
F.Y.B.Sc. Vocational Biotechnology	: 23
S.Y.B.Sc. Vocational Biotechnology	: 15
T.Y.B.Sc. Vocational Biotechnology	: 10
M.Sc .Microbiology Part- I	: 29

Departmental Activities :

- 1) A poster and model competition on Biotechnology and Microbiology called 'Biovision' was organized on 23rd Dec, 2006. A special panel of external judges was invited for it. The judges were Dr. B. P. Shinde, Fergusson College, Mrs. Sarita Mahajan, R. J. S. M. College, Bhosari, Pune and Mrs. Sneha

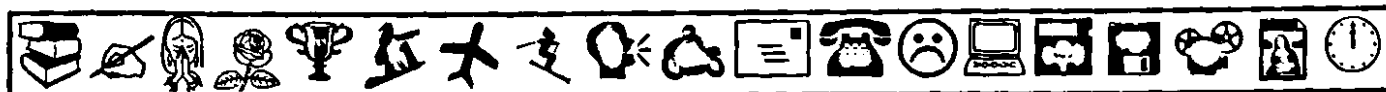
Ogale, Modern College, Pune-53. Students response to this event was very good and more than 60 students from the department participated in it.

- 2) Students of B.Sc. Microbiology participated in 'Sixth Microbiological Quiz Contest' organized by R. C. Patel Arts, Commerce and Science College, Shirpur, Dhule. The screening test for these students was conducted on 26th Dec, 2006 at Shirpur, Dhule.
- 3) As per the syllabus of S.Y.B.Sc. Microbiology, two visits were arranged on 03/01/07 to Water purification plant, Parvati and Waste water treatment plant, Erandwane, Pune.
- 4) As per the syllabus of F.Y.B.Sc. Microbiology, the department arranged a visit to forest, near Donaje village, Sinhgad fort, for field collection and observation of fungi, on 10th sept.2006. Thirty eight students were present for field collection and were accompanied by three lecturers namely Mr. Santosh Gopale, Mrs. Vidula Bindu and Mr. Vivek Bobade and lab assistant Mrs. Nutan Gavane.





- 5) The S.Y.B.Sc. Biotechnology and T.Y.B.Sc. Vocational Biotechnology students visited 'Vasant Dada Sugar Institute' Manjari, on 31st Jan, 2007, between 9 am to 4 pm., for Plant Tissue Culture facility. Fifty four students and two staff members namely Mrs. Rama Phadke and Mr. Santosh Gopale visited VSI. They have visited fields, green houses and also observed the process of hardening of plantlets.
- 6) An Educational visit was organized for 50 students of S.Y.B.Sc. Microbiology and 27 students of M.Sc. Microbiology to Jubilant Organosys, Nira, on 10th Feb 2007. It deals with production of ethanol from molasses. The students were benefited by observation of fermentation process. The following teachers accompanied the students : Ms. Pallavi Todkar, Mrs. Vidula Bindu, Dr. Mrs. Shilpa Mujumdar and Mrs. Rebecca Thombre.
- 7) The highlight of the year was the programme of Workshop on "The Syllabus of F.Y.B.Sc. Biotechnology" arranged on 16th and 17th Feb, 07, under Quality improvement programme of University of Pune. Various resource persons were invited to deliver the lectures on their views about revision of syllabus.
- 8) The department has also arranged the lecture series in Microbiology on 18th Feb, 07. Scientists from NCL, NIV, NCCS and Serum Institutes were invited to deliver the lectures.
- 9) An educational visit was arranged to NCCS, on 23rd Feb. 07, animal cell culture facility, for S.Y.B.Sc. Biotechnology students. 43 students were present for the visit. They visited various departments at NCCS and were benefited by the information. Prof. Rama Phadke accompanied the visit.
- 10) Department organized the lecture for F.Y. and S.Y students on Studies in Germany, by Dr. Rahul Bahulikar, on 29th Dec. 2006.
- 11) Department organized a seminar on Molecular Biology by Genecity laboratories, for F.Y. and S.Y. Biotechnology students, in the month of August, 2006.
- 12) Near about ten guest lectures were

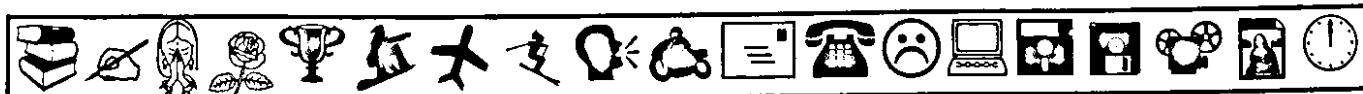




arranged in the month of Sept.2006 to Dec.2006, of various scientists from different institutes viz. ARI, NCL, University of Pune and Serum institute, for M.Sc. (Microbiology) students.

Students' Achievements

- 1) Students from S.Y. Microbiology and F.Y. Microbiology and Biotechnology participated in Sixth State Level microbiological contest, on 29th Dec.2006 organized by R. C. Patel Arts, Commerce and Science College, Shirpur, Dhule. The F.Y.B.Sc. Microbiology and Biotechnology team won the first prize trophy in the F.Y.B.Sc. category of the quiz. The name of the students are Ravindrasingh Ravat, Pranietha Mudliyar and Michelle Faria.
- 2) The students of F.Y. and S.Y. Biotechnology and Microbiology also participated in science quiz arranged by Science Association, Modern College, Pune-5, on 7th Feb. 07. The students in winner and runner teams were from biotechnology and microbiology. The names of the students in winner team are : Mudliar Pranietha, Kadam Ashwini, Chomal Rajesh and Kajale Swapnil. The students from runner team are - Awale Mangesh, Ingle Harshad and Bhagwat Devika.
- 3) The students also participated S.Y. Biotechnology inter collegiate poster competition named 'Biogallery', at Rajmata Jijau Shikshan Prasarak Mandal's College of Arts, Science and Commerce, Bhosari.
- 4) The students from S.Y.B.Sc. Biotechnology also participated in 'Management event' organized by Modern Engineering College. In the event 'Mock tale', Harshad Ingale, got the 2nd prize. In 'Treasure hunt' Tejas Gosavi, Harshad Ingale, Akshay Bhujbal and Rohan Jahagirdar got the first prize. They had also participated in an event called 'vocal cricket'.
- 5) The S.Y.B.Sc. (Microbiology) student Rajesh Chomal has been selected for 'Best student trophy' award for this academic year i.e. 2006-07.
- 6) Apoorva Deshmukh, from F.Y.B.Sc.(Biotechnology), has received a Scholarship from



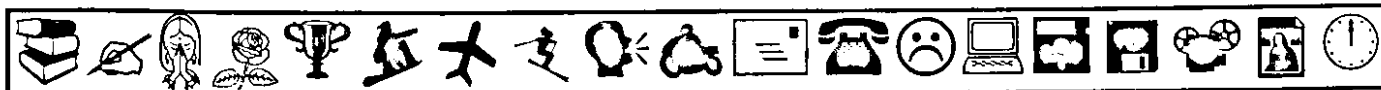


- 7) PICC (Pune Inter College Consortium), an inter collegiate organization, conducted programme entitled "Nurturing and Nourishing Talent". In this programme B.Sc. Biotechnology students viz. Snehal Jadhav, Rohan Zahagirdar, Prajakta Godbole, Tushar Joshi and Trupti Thite were selected.
- 8) B.sc. Biotechnology students viz. Khaladkar Shweta, Rane Grishma And Shikari Vikram won prizes in the Chemiad examination, conducted in February-2007.

Dr. R. S. Zunjarrao :

- by Eppendorf, on 13th October-2006, at Hotel Ambassador, Pune.

- 4) Participated as guest lecturer in Plant Tissue Culture and delivered a lecture on 'Commercial Micropropagation', in Plant Tissue Culture training course, on 14th October-2006, at S. P. College, Pune.
- 5) Participated in the Indian Nurserymen Association's 10th National Nurserymen & Landscapists Convention, Organized by Maharashtra Nurserymen Association, at Balgandharva Rangamandir, Pune, on 11th- 14th November 2006.
- 6) An article entitled, 'Propagation of plants by tissue culture' has been published in the Souvenir of Indian Nurserymen Association's 10th National Nurserymen & Landscapists Convention, Organized by Maharashtra Nurserymen Association, at Balgandharva Rangamandir, Pune, on 11th - 14th November 2006.
- 7) Participated in the Symposium on Recent Trends in Life Sciences organized by Modern College, Pune 53, on 8th & 9th January, 2007.





- 8) Participated as resource person and delivered lead lecture on "Micropropagation techniques", in "One Day Workshop On Techniques In Tissue Culture", organized by HPT Arts and RYK Science College, Nasik, on 11th January - 2007.
 - 9) Participated as resource person and delivered a lead lecture on "Plant Tissue Culture", in "One Day Seminar On Recent Trends In Botany", organized by Ahmednagar College, Ahmednagar, on 8th Feb, 2007.
 - 10) Participated as member of organization committee of 'Role of Women in R & D' organized by Modern College, Pune-5, on 13th to 15th Feb. 2007.
 - 11) Worked as Co-ordinator of the Workshop on Syllabus of Biotechnology, organized by Modern College, Pune - 5, on 16th & 17th Feb. 2007.
 - 12) Participated in the organization of One day Lecture Series in Microbiology, held at Modern College, Pune-5, on 18th Feb, 2007.
 - 13) The research paper entitled "Effect of various Nutrient Medium on Biomass Production in Spirulina sp" was presented in National Conference on Current Trends in Plant Bioresource Utilization, organized by Department of Botany, University of Pune, on 26th and 27th Feb-2007.
 - 14) Conducted Five batches of "Certificate Course in Plant Tissue Culture", at M. C. C. G., in the ac. yr.2006-07.
 - 15) Participated as guest lecturer in Horticulture and Landscaping at IRICEN, Pune, on 15th March - 2007.

Dr. Mrs. Shilpa Mujumdar :

 - 1) Completed 3 projects of M.Sc.-1 students from Ganeshkhind as a Guide.
 - 2) Acted as a Co-ordinator of One Day Lecture Series organized by Microbiology Department.
 - 3) Attended a workshop on 'Recent Trends in Taxonomy' organized by Agharkar Research Institute, Pune.
 - 4) Attended the Symposium entitled 'Recent Trends In Microbiology' organized by Modern College of Arts, Science and Commerce, Ganeshkhind, Pune.

Dr. Mrs. Shilpa Mujumdar :

- 1) Completed 3 projects of M.Sc.-1 students from Ganeshkhind as a Guide.
- 2) Acted as a Co-ordinator of One Day Lecture Series organized by Microbiology Department.
- 3) Attended a workshop on 'Recent Trends in Taxonomy' organized by Agharkar Research Institute, Pune.
- 4) Attended the Symposium entitled 'Recent Trends In Microbiology' organized by Modern College of Arts, Science and Commerce, Ganeshkhind, Pune.





5) Participated and worked in Workshop on F.Y.B.Sc. Biotechnology syllabus, arranged by Modern College, Shivajinagar, Pune-5, on 14th Feb & 15th Feb, 2007.

6) Currently guiding two project students for their M.Sc. projects.

Ms. Pallavi Todkar :

1) Participated in workshop on "Microbial Taxonomy" arranged by Agharkar Research Institute, Pune during Dec, 21 - 22, 2006.

2) Participated in Symposium on "Recent Trends in Life Sciences" arranged by Modern College of Arts, Science and Commerce, Ganeshkhind, Pune during 8th & 9th Jan, 2007.

3) Participated and worked in Workshop on F.Y.B.Sc. "Syllabus of Biotechnology" arranged by Modern College of Arts, Science and Commerce, Shivajinagar, Pune-5 during 16th and 17th Feb. 07.

4) Participated and worked in lecture series on microbiology arranged by Modern College of Arts, Science and Commerce, Shivajinagar, Pune-5 on 18th February 2007.

Mrs. Vidula Bindu :

1) Participated in Symposium entitled 'Recent Trends In Life Sciences' for 2 days, i.e. 8 & 9th January, 07, conducted by Modern College of Arts, Science and Commerce, Ganeshkhind, Pune-53

2) Participated and worked in Workshop on F.Y.B.Sc. Biotechnology syllabus, arranged by Modern College, Shivajinagar, Pune - 5, on 14th Feb & 15th Feb, 2007.

3) Participated and worked in lecture series on microbiology arranged by Modern College of Arts, Science and Commerce, Shivajinagar, Pune - 5.

Mrs. Rama Phadke :

1) Participated in Symposium entitled 'Recent Trends in Life Sciences' for 2 days (8 & 9th January, 07) arranged by Modern College of Arts, Science and Commerce, Ganeshkhind, Pune.

2) Participated and worked in Workshop on F.Y.B.Sc. Biotechnology syllabus arranged by Modern College of Arts, Science and Commerce, Shivajinagar, Pune-5, on 16th and 17th Feb, 07.





- Biomass Production in *Spirulina sp*" was presented in National Conference on current trends in plant Bioresource utilization, organized by Department of Botany, University of Pune, on 26th and 27th Feb-2007.

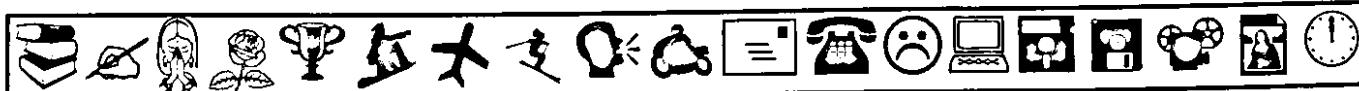
2) Participated and worked in Workshop on F.Y.B.Sc. Biotechnology syllabus arranged by Modern College of Arts, Science and Commerce, Shivajinagar, Pune-5, on 16th and 17th Feb. 07.

- 3) Participated and worked in lecture series on microbiology arranged by Modern College of Arts, Science and Commerce, Shivajinagar, Pune-411 005.

- 1) Participated in Symposium entitled 'Recent Trends In Life Sciences' for 2 days, i.e. 8 & 9th January, 07, conducted by Modern College of Arts, Science and Commerce, Ganeshkhind, Pune-53.

- 2) Participated and worked in Workshop on F.Y.B.Sc. Biotechnology syllabus, arranged by Modern College, Shivajinagar, Pune-5, on 14th Feb & 15th Feb. 2007.

- 1) The research paper entitled "Effect of various Nutrient Medium on





- 3) Participated and worked in lecture series on Microbiology arranged by Modern College of Arts, Science and Commerce, Shivajinagar, Pune - 411 005.
- 4) Delivered lectures on 'Microbe-microbe Interaction', 'Microbe - Plant interaction' & 'Microbe - animal interaction' at EMRC, Pune.
- 5) Given a talk on 'Symbiosis' for E-content, EMRC.

Dr. R. S. Zunjarrao.

Co-ordinator,
Department of Biotechnology and
Microbiology



Science Association

In the academic year 2006-07, Science Association activity was inaugurated on 25th August 2006 with a lecture by Mr. Angal Narendra D. (Member Antarctic Expedition). on the topic "The Call of Cold Desert". The lecture was very interesting. He used slides to give the complete picture of Antarctica. After the lecture many students interacted with Mr. Anagal. In Inaugural Session, Chairman of the

Association talked about various activities planned for the Academic year.

In the first week of September, Topics for Essay Competition were announced. They were as listed below-

1. Chemiluminescence
2. Chemistry in Forensic Science
3. Recent Trends in Stem Cells
4. Bio-fuels
5. Nanotechnology
6. Sensors used in Life Sciences
7. Role of IT in everyday life
8. Vedic Math

In beginning of the second term, we had arranged a lecture on 13th December 2006 by Prof. K. Ramasubramaniam (Visiting Professor to University of Pune, IIT Mumbai) on topic " Algorithms in Indian Astrology". In his talk he explained few algorithms used in Indian Astronomy. He illustrated infinite series expansion method to compute PI and trigonometric functions. Students were very excited by his lecture.

On , 29th December 06 , we had arranged a lecture by Dr. Oza and his team (Environment Section, Pune Municipal Corporation). Topic of lecture was Air Pollution.





In final round on 7th February Prof. Sathe and Prof. (Mrs.) Patil took the responsibility of quiz master. All other members of Science. Association helped in the organization of Quiz.

1. Chhatre Manish
T.Y. B.Sc (Chemistry)
2. Tiwari Deepak
S.Y. B.Sc. (Computer Sc.)
3. Awale Mangesh
F.Y. B.Sc. (Biotechnology)
4. Ingale Harshad
S.Y.B.Sc.(Biotechnology)
5. Bhagwat Devika
S.Y.B.Sc.(Biotechnology)

Prize Distribution function was arranged on 7th February 2007, at 4 pm. Dr. Pandit Vidyasagar (Director BCUD,





Pune University) was chief guest of the function. Dr. Vidyasagar delivered a talk on biography of some scientists, he briefed about his books written on biographies of scientists.

At the end I am thankful to all, those who were responsible for successful organization of all the activities of the association

Prof. D. B. Gaikwad.

Chairperson,
Science Association.



Library Report 2006

Library has added **1140** books In the library during Jan. 2006 to Dec. 2006 and now there are **76, 817** books in the library.

In June 2006, Library has shifted in the new place, which is next to college office. The location is convenient and easily accessible to students & staff of the college.

We subscribe 82 magazines and Journals in our library for our staff and students. 'Business Line' which is a new daily, published by 'The Hindu', Chennai is the new addition in our daily

newspapers list. Library receives 14 daily newspapers, which include Hindi, Marathi, and English newspapers. Since 2004 we provide newspaper clippings files to our staff & students on various subjects e.g. Career development, higher Education etc. Library has back issues of few research journals for research students.

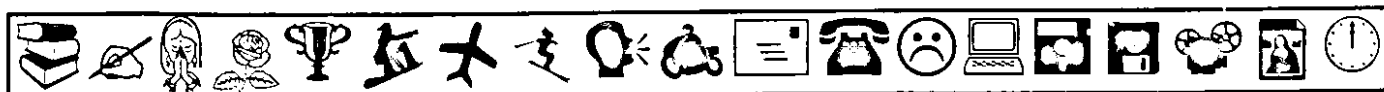
As usual Book Exhibition of newly purchased books and Saraswati Pooja was celebrated on 30th September 2006 in the library. Honorable Prin. A. G. Gosavi performed Pooja ceremony.

We have received 47 books as donation from Prof. Dr. Mrs. Tawre & others. The College & library are very grateful for these valuable donations.

This year we have entered 1900 books in our library software package. Work of computerization of library books is in process. We have computerized 39,079 books till January 07.

Three Students worked under Earn & Learn Scheme. These students assisted in the clerical work of library & worked sincerely in the library for whole academic year.

Mrs. M. S. Datre
Librarian





TIME TABLE

COMMITTEE

COMMITTEE MEMBERS :

Prof. S. R. Chaudhari, Prof. (Mrs.) V. A. Abhyankar, Prof. (Mrs.) A. S. Oke, Prof. (Mrs.) N. M. Patil, Prof. (Mrs.) M. S. Ghanekar, Prof. (Mrs.) N. M. Sane, Prof. V. N. Gaikwad, Prof. A. H. Shende, Prof. D. S. Mane, Prof. V. B. Kamble, Prof. (Mrs.) N. K. Bhandare, Prof. S. S. Sakte, Prof. J. J. Pawar, Prof. (Mrs.) S. D. Purohit, Prof. (Mrs.) S. V. Kuvalekar, Prof. (Mrs) S. M. Gaitonde, Prof. V. N. Sherikar and Mrs. Swati M. Patwardhan.

The Time-Table committee was constituted in the month of April, 2006. The suggestions from various staff members were invited before 17th April, 2006, through Head of the Dept. regarding any necessary change required in the time-tables. Subsequently, in two separate meetings which were held on 26th & 27th April, 2006, the various problems of students, administrative staff & the teaching staff were discussed.

The college & society authorities have taken decision to start certain new courses from this academic year also. Hence, necessary changes were made in

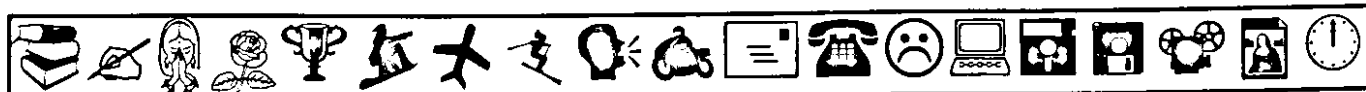
time-tables. The problem related to allotment of halls to certain classes, as per the requirements, was solved with the help of Principal, Vice-Principal, Registrar & Jr. College Supervisor. After the necessary discussions & approval the printing of the time-table was carried out with the help of college office staff members.

The necessary hall adjustments during guest lectures, seminars, symposia, work-shops, inauguration of various associations of the college, curricular & extra curricular activities were carried out without or with minimum disturbance to other classes.

The committee takes this opportunity to thank Principal A. G. Gosavi, Vice- Principals Prof. R. G. Limaye, Prof. (Dr.) Y. R. Waghmare, Prof. (Dr. Mrs.) S. A. Deuskar, Prof. J. P. Chinchore, Supervisor (Jr. College), Prof. (Mrs.) Veena Nargund, Registrar Shri. D. S. Khopkar, Office staff members Mr. R. P. Kale & Mrs. Swati Patwardhan as well as all teaching & non-teaching staff members for their kind co-operation.

Prof. (Dr.) A. M. Bhalerao

Chairman, Time-Table Committee.





Health Scheme

Medical Examination

and

Girls students

Health and Welfare committee

Members of Health Scheme

Medical Examination-

Prof. S. R. Pokharkar (Chairman)

Prof. D. S. Mane, Dr. Mrs. S. L. Tawre,
Mrs. S. J. Ahiwale, R. D. Bansode, R. Y.
Kulkarni, Miss. Amita Kulkarni, V. L.
Avhad, Mrs. V. V. Kale.

Members of Girls students

Health and welfare committee - Prof.
Mrs. S. A. Vartak (Chairperson), Dr. Mrs.
N. M. Patil, Mrs. S. M. Pund, Mrs. A. C.
Makhale, Mrs. C. V. Butala, Mrs. A. S.
Apte, Mrs. S. R. Hirve, Mrs. N. J.
Korranne, A. V. Sathe, Smt. S. B. Pathak.

As per circular no 350/2006 of
Pune University, Medical check-up is
compulsory for F. Y. B.Sc./ B. Com. / B.
A. students. The committee arranged the
medical check-up on four days.

24/9/2006 : F. Y. B.Com.

(A, B, C. Div.)

1/10/2006 : F. Y. B. Com.

(D), F.Y.B.A. (A, B Div.)

8/10/2006 : F. Y. B. Sc.

(A, B. Div.) F. Y. B. Sc.

Computer Sc.(A,B. Div.)

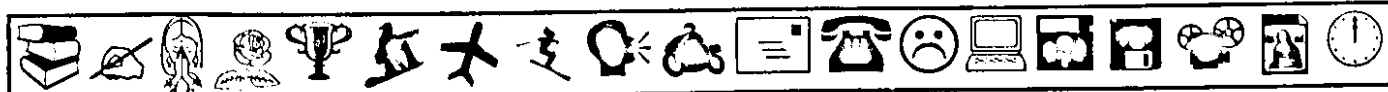
15/10/2006 : Absent students.

The medical check-up of girls was
conducted by following lady doctors : Dr.
Mrs. Kamat, Dr. Mrs. Nadkarni, Dr. Mrs.
Kulkarni. The medical check-up of boys
was conducted by Dr. Ketkar and his
assistants. In all 965 students participated
in this activity. On behalf of Modern
College, we express gratitude to all these
doctors.

The Committee members were
assigned general supervision work
during the medical check-up programme.
We thank all those committee members
and office-staff who offered their co-
operation for smooth working of the
committee.

Prof. S. R. Pokharkar.

Prof. Mrs. S. A. Vartak





● **Chairperson :**

Dr. (Mrs.) S. D. Joag.

● **Members :**

Shri D. L. Khokale, Smt. A. A. Satbhai, Shri. J. L. Jorwekar, Smt. S. V. Kuvlekar, Smt. A. S. Oke, Smt. S. R. Hirwe, Shri S. N. Inamdar.

● **Nature of Work :**

The “Best student Trophy Committee” invites application for the student, prepares shortlist of students after scrutiny of the applications, conducts interview of the shortlisted students and declare the names of the selected best students. The trophies are given away to the 50 selected best students in the academic prize distribution function.

● **Contribution of the Committee in 2006-07 :**

(1) Revision of Selection Norms :

Selection norms are further revised this year. In the revised credit point system, due weightage is given to students achievements in academic field (College/University/Board and competitive examination) as well as co-

curricular activities and extra-curricular activities (at different levels). Separate credit points are given for the newly introduced criterion of individual initiative taken by the student in social work. Endorsement by class-advisor and two subject teachers regarding attendance is made obligatory to ensure that the applicant is a true beneficiary of the class-room teaching, for which colleges are run.

(2) Institution of "Best student Trophy - P. G."

The college authorities have upheld the proposal for institution of "Best Student Trophy" for post-graduate students of the college. For last several years "Best Student Trophy" is being awarded to two selected students.

The Best student from the senior wing is given "Damodar Shield" instituted by Late Principal P. D. Apte and "Veer Savarkar Cash prize" instituted by Shri. N. V. Joshi. The Best student from the junior wing receives "College Trophy" and "Late Jyotsna Godbole cash prize." This year the college authorities have made provision for "Best Student Trophy-P.G." and a cash prize as well, the memory of Late Prof. G. M. Bansude, who had worked as Vice Principal, P. G. Wing in this college.





● **Selection of Best Students (Jr., Sr. & P. G.) for 2006-07**

This year 67 applications (Jr. 11, Sr. 35 and P. G. 21) were received. Shortlisted applicants (Jr. 6, Sr. 11 and P. G. 5) were called for interview. The following panels of judges were formed.

Panel of Judges (Jr. wing) :

- (1) Prof. R. G. Limaye (Vice Principal)
- (2) Prof. V. S. Nargund (Supervisor)
- (3) Prof. A. S. Oke
- (4) Prof. S. R. Hirwe
- (5) Prof. V. M. Sherikar.

Panel of Judges (Sr. Wing) :

- (1) Dr. S. A. Deuskar (Vice Principal)
- (2) Prof. J. P. Chinchore (Vice Principal)
- (3) Dr. S. D. Joag.
- (4) Prof. S. V. Kuvlekar

Panel of Judges (P. G. Wing)

- (1) Dr. S.A. Deuskar (Vice principal)
- (2) Dr. S. D. Joag
- (3) Prof. J. L. Jorwekar
- (4) Prof. A. A. Satbhai

The following students were declared the Best Students : 2006 - 07 :

Best Students (Jr) :

Mayukh Gosavi, XI Sc.

Best Student (Sr) :

Rajesh Chomal, S.Y.B.Sc.

Best Student (P. G.) :

Gajanan Nerkar, M. Com. - II

The committee is extremely thankful to Prin. Gosavi and all the Vice-Principals for the whole-hearted support. The committee also acknowledges the co-operation by Prof. S. R. Pokharkar, Registrar Shri. Khopkar, the office staff and the staff of the department of Chemistry.

Dr. S. D. Joag.

Chairperson





Prize Distribution

LIST OF STUDENT ACHIEVERS 2006-07			
Sr. No	Name of the Students	Criteria	Name of the Prize
A	Students of XI Class		
1	Muddebihal Pranesh (Div. F) Roll No. 12608	Boy from Modern High School (Marathi Medium) Pune 5 with highest total at X	Late Govind Nirgudkar scholarship
		Student from a school of P.E.S. with highest total at X (All)	Dwarola Samgamnerkar Prize
2	Kamble Snehal Shantaram (Div. E) Roll No. 12474	Girl from P. E. S's Girls High School Pune 5 with highest total at X	Late Seetabai Nirgudkar scholarship
B	Students Passing XII Exam. (Arts/Science/Commerce)		
1	(1) Zapale Akshay Ashok (2)Kardile Rani Chandrakant	Securing highest marks in Marathi at XII	(1) Late Gauribai Mahadev Sidhaya Prize (2) Scholar Batch Prize
2	Dhanewar Seema	Securing highest marks in English at XII	Scholar Batch Prize
3	Kale Parmeshwar G.	Securing highest marks in Hindi at XII	Scholar Batch Prize
4	Sheetal Potdar	Securing highest marks in Sanskrit at XII	(1) Late Shreepad Malhar Joshi Prize (2) Pralhad Nimbraj Satbhai Prize (3) Scholar Batch Prize
5	Tumula Ramaiya Muralidhar	Securing highest marks in German at XII	(1) Late Shreepad Malhar Joshi Prize (2) Scholar Batch Prize
6	Bhalgat Trupti Jawahar	Securing highest marks in Geography at XII	Scholar Batch Prize
7	Vitkar Priyanka Vitthal	Securing highest marks in Economics at XII	Scholar Batch Prize
C	Students Passing XI Arts		
1	Shaikh Sumaiya V. (Roll No. 11048)	Highest Total at XI Arts	Staff Fund Prize
D	Students Passing XII Arts		



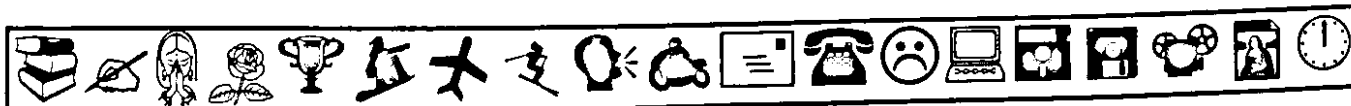


Sr. No.	Name of the Students	Criteria	Name of the Prize
1	Nalage Raj Papat	Highest Total at XII Arts	(1) Staff Fund Prize (2) Scholar Batch Prize (3) Balkrishna Rasane Prize
2	Natu Rupali Sambhji	Highest Total at XII Arts & admission to F.Y.B.A. in this college	Vasudevrao Tatke Prize
E	Student Passing from XI Commerce		
1	Waghmare Asmita (Roll No. 13002)	Highest total at XI Commerce	Staff Fund Prize
2	Karkamkar Sneha N. (Roll No. 13058)	Highest Marks in S.P. At XI Comm.	G. D. Nargund Prize
3	Agarwal Nikhil Natwar (Roll No. 13087)	Highest Marks in Book-Keeping & Accountancy at XI Commerce	Late Prof. Jyotsna Godbole Prize.
F	Students Passing from XII Commerce		
1	Bhagat Nandita C.	Highest total at XII Commerce Highest total at XII Commerce & admission to F.Y.B.Com & admission in this college Girl with highest total at XII Comm. Highest marks in S.P. at XII Comm.	Balkrishna Rasane Prize Late Vasudevrao Tatke Prize Late Jyotsna Godbole Prize Scholar Batch Prize
2	Mutha Rohan Pradeep	Boy with highest total at XII Comm.	(1) Late Vasudevrao Tatke Prize (2) Late Jyotsna Godbole Prize
3	Ranka Amar S.	Highest marks in Mathematics at XII Comm.	A. P. Phadake Prize
4	(1) Bagade Neha Dilip (2) Gangani Ashwin A. (3) Tapkir Priya Vilas	Highest marks in Book-Keeping & Accountancy at XII Commerce	(1) Late Jyotsna Godbole Prize (2) Scholar Batch Prize
5	Atre Mayur Prakash	Highest marks in O.C. at XII Comm.	Scholar Batch Prize
G	Students Passing XI Science		



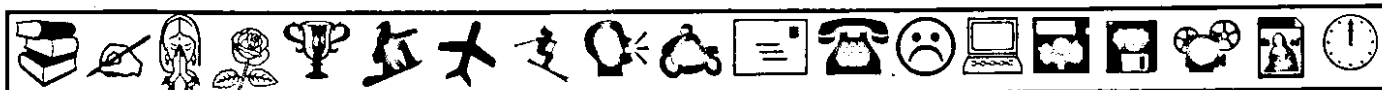


Sr. No.	Name of the Students	Criteria	Name of the Prize
1	Anandan Mukand (Roll No. 12063)	Highest total at XI Science Exam.	Staff Fund Prize
2	Kshirsagar Rohit	Securing highest marks at Physics at XI Science	Dwarkabai Parasnis Prize
H	Student Passing from XII Science		
1	Agarwal Deepak	Highest total at XII Science	(1) Vasantao Sukhtankar Prize (2) Balkrishna Rasane Prize (3) Late Raobahadur D. Balwant Prize
2	Mandhare Nikita S. (Computer Science)	Highest total at XII Science & admission to F.Y.B.Sc./ F.Y.B.C.S. in this Colleges	(1) Vasudevrao Tatke Prize (2) Nirmala Potnis Prize
3	(1)Duraphe Kaustubh (2) Shligram Omkar	Highest marks in Mathematics at XII Sciences	(1) A. P. Phadake Prize (2) Kamalabai Panase Prize (3) Scholar Batch Prize
4	Idage Anuja	Highest marks in Mathematics at XII Science amongst students from NCL English Medium School	Pilot Officer Late Ganesh Mate Prize
5	Jotwani Nikhil Suresh	Highest marks in Physics at XII Science	Scholar Batch Prize
6	(1) Shah Rajaskumar (2) Shetty Shweta Ganesh	Highest marks in Chemistry at XII Science	Scholar Batch Prize
7	(1) Khedkar Monika (2) Shaligram Omkar	Highest marks in Biology at XII Science	Scholar Batch Prize
8	Mundada Anand	Highest marks in PCM group at XII Science	Late Dr. D. K. Atre Prize
9	Thete Sumeet	Highest marks in Computer Science at XII Science	Scholar Batch Prize
10	Khanwelkar Aditya	Highest marks in Electronic Science at XII Science	Scholar Batch Prize
11	Shaligram Omkar	Highest marks at XII Science, Merit admission to engineering, Student of P.E.S.'s School	R. B. Wagale Memorial Prize
12	Ekbote Digvijay G.	Highest marks at XII Science, Merit admission to Medical, Student of P. E. S.'s School	R. B. Wagale Memorial Prize



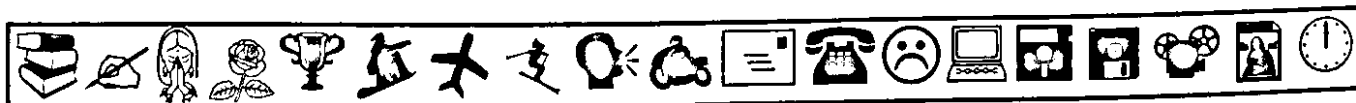


Sr. No.	Name of the Students	Criteria	Name of the Prize
I	Students Passing FYBA		
1	Safai Mugadha Ashok	Highest total at FYBA	Staff Fund Prize
2	Francis Chaks S	Highest marks in General English at FYBA & admission to Special English at SYBA in this college	Late Gopal Yashwant Parab Prize
J	Students Passing SYBA		
1	Darade Suvarna Anant	Highest total at SYBA	Staff Fund Prize
2	Pathak Shalaka Arun	Highest marks in History (Special/ General) at SYBA and admission to TYBA in this college	Late Sumatibai Hariramaji Bhiwagade Prize
K	Students Passing TYBA		
1	Mohite Varsha Yashawant	Highest total at TYBA (Marks out of 1200)	(1) Staff Fund Prize (2) Late Past Students Prize (3) Late Vasudev Vyankatesh Pandit Prize (4) Memento
2	-	University rank/University Prize at TYBA	Ravishankar Rasane Prize
3	Mane Priyanka Shrirang	Highest marks in Special English at TYBA (Marks out of 300)	Late Balkrishna Savalaram Rasaane Prize
4	Bharati Rekha Dattatraya	Highest Marks in Special Marathi At TYBA (Marks Out of 300)	(1) Late Balnath Shankar Pathak Prize (2) Narayan Chepe Prize
L	Student Passing FYBSc		
1	Kobal Rani Shantaram	Highest total at FYBSc	Staff Fund Prize
		Highest marks at FybSc in B Group (Biology Group) (Marks out of 1200)	Narayanrao Bhagawat Prize
2	Mahajan Gajanan R.	Highest total at FYBSc in A Group (Mathematics group) (Marks out of 1200)	Narayanrao Bhagawat Prize
3	(2) Zha Prabhat S.	Highest marks in Mathematics at FYBSc.	Laxmibai Tatke Prize





Sr. No.	Name of the Students	Criteria	Name of the Prize
4	Srovastava A[pprva D	Highest marks in Chemistry at FyBSc and admission to SYBSc in this college	Dr. K. S. Kale Sponsored Prize
5	Shelake Seema Genba	Highest marks in Statistics at FYBSc only	Vishvanath Ramchandra Dhongade Prize
		Highest marks in Mathematics at FYBSc	Laxmibai Tatke Prize
M	Students Passing SYBSc		
		Highest total at SYBSc	Staff Fund Prize
1	Bodake Nitin Sadashiv	Highest marks in Statistics at SYBSc	Late Indirabai Chirputkar Prize
		Highest marks in Mathematics at SYBSc	Prof. Pramila Chikate sponsored Prize
2	Waghmare Nilesh	Highest marks in Electronics at SYBSc	Balkrishna Savalaram Rasane Prize
3	Manohar Manjiri	Highest marks in Physics at SYBSc	Ravishankar Rasane Prize
4	(1) Mujumdar Prashat P. (2) Khadikar Pradnya	Highest marks in Chemistry at SYBSc & admission to TYBSc in this college	Sadashiv Vishwanath Jog Prize
5	Gaikwad Chaitrali P. (TYBSc Mathematics)	Highest total at SYBSc & student of this college from XI to TYBSc	Matoshree Yashodabai Gadgil Paluskar Scholarship
6	Brahme Sag ar Moreshwar	Deserving needy & Good in academics students of TYBSc Statistics	Statistics Department Past Students Association
N	Students Passing TYBSc/TYBCS		
1	Bhole Smita	Highest total at TYBSc (Mathematics) Out of 1200	(1) S.K.Argade Prize (2) Pralhad Nimbraj Satbhai Prize
		Highest total at TYBSc (Statistics) Out of 1200	(1) Nirmala Potnis Prize (2) Past Student Prize
2	Dhone Deepali	Highest total at TYBSc	Memento



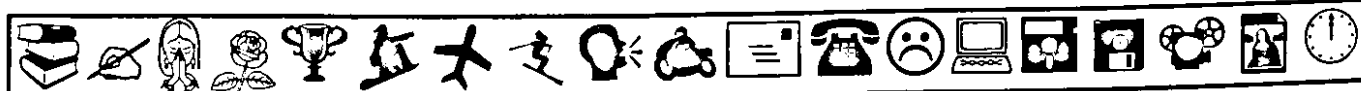



Sr. No.	Name of the Students	Criteria	Name of the Prize
3	Shrivastav Kirti	Highest total at TYBSc (Physics) out of 1200	(1) Ravishankar Rasane Prize (2) Late Prakash Bhagawat Prize (3) Department of Physics Prize
4	Khamgaokar Amit Surendra	Highest total at TYBSc (Electronics) out of 1200	Balkrishna Rasane Prize
5	Bhosale Reshma K	Highest total at TYBSc (Chemistry) out of 1200 Highest total at TYBSc (Chemistry) out of 900	(1) Sadashiv Vishwanath Jog Prize (2) Principal B. V. Bhide Prize Late Mai Bhide Prize
7	Avachat Vishaka Vilas	Highest total at TYBSc (Botany) out of 1200	Late Dr. V. D. Vartak prize
8	Jog Namrata Dilip	Highest total at TYBSc (Zoology) out of 1200	Prof. Mora Teja Chauhan Prize
9	Bidnur Sonal A.	Highest total at TYBSc out of 1200	(1) Staff Fund Prize (2) Memento
11	-	University Rank/Prize at TYBSc/ TYBSCS	Ravishankar Rasane Prize
O	Students Passing FYBCom		
1	Deshpande Shilpa Sharad	Highest total at FYBCom	Staff Fund Prize
2	Muddebihal Suvarnagauri	Highest marks in Mathematics at FYBCom	Vishwanath Madhav Rayarikar Prize
P	Students Passing SYBCom		
1	Pujari Yadnesh Arun	Highest total at SYBCom	Staff Fund Prize
2	(1) Vedprakash Bipin (2) Joshi Ashwini	Highest marks in Statistics at SYBCom (All papers clear)	Late Sau Indirabai Chirputkar Prize
3	Waghmare Rahul Y.	Highest marks in Economics at SYBSc	Mrs. Sandhya Vartak sponsored prize
Q	Students Passing at TYBCom		
1	Kudale Preeti Bapusahab	Highest total at TYBCom. Out of 1200	(1) Staff Fund Prize (2) Nirmala Potnis Prize





Sr. No.	Name of the Students	Criteria	Name of the Prize
			(3) Past student Prize (4) Trimbak P. Gondhalekar Prize (5) Vasudev Vinayak Pandit Prize (6) Memento
		Highest Marks in Advanced Coasting at TyBCom (Consider total marks of Cost & Works accountancy)	Balkrishna Rasane Prize
2	-	University rank/prize at TYBCom.	Ravishankar Rasane Prize
3	(1) Malpedi Arati Narayan (2) Mishra Ravi Dayaram	Highest marks in M.Law at TYBCom. (Consider marks in M. & Ind. Law)	Ravishankar Rasane Prize
4	Gawade Ashwini Dattaraya	Highest marks in Banking at TYBCom	Vishwanath Madhav Rayarikar Prize
5	Rao Meetha Prabhakar	Highest marks in Statistics at TYBCom	Chandrakant Moreshwar Shinde Prize
6	Kadekar Abhijeet Narhari	Highest marks in Accountancy & Auditing (Take total of three papers Advanced Accountancy, Business Law & Auditing II & III)	Matoshree Mulabai Karnavat Prize
R	Students Passing M.Com		
	Kale Prachi Udaykumar	Highest total at M.Com. I	Staff Fund Prize
	Kulkarni Sharddha Shirish	Highest total at M.Com. II	(1) Staff Fund Prize (2) Memento
		University rank at M.Com.II	Ravishankar Rasane Prize
S	Students Passing M.A.		
	Nandekar Anita B.	Highest total at M.A. II (English)	Memento
	Khude Deepak D.	Highest total at M.A. II (Marathi)	Memento

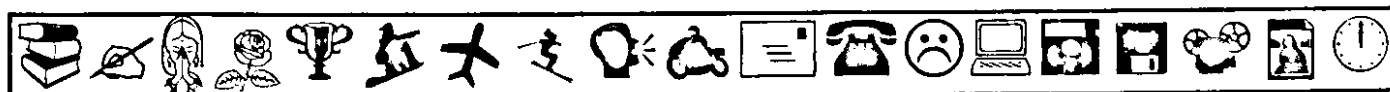




12 January 1863 to 4 July 1902

Stand up, be bold, be strong.
Take the whole responsibility on
your shoulders, and know that
you are the creator of your own
destiny.

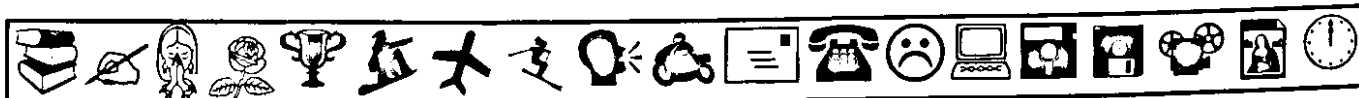
- **Swami Vivekananda**





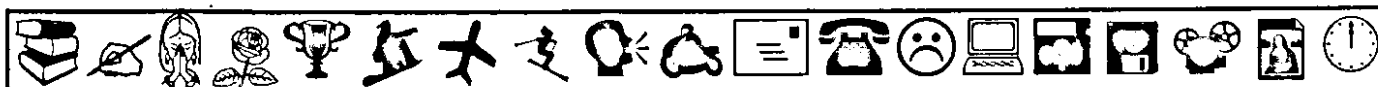
Other Prizes 2006-07

Sr. No.	Name of the Students	Creteria	Prize
1	Jagtap Priyanka Krishna	Standing 1st amongst children of Non-teaching staff at Degree/ PG examination	Ravishankar Rasane Prize
2	-	Standing 1st amongst children of Teaching staff at Degree/PG examination	Ravishankar Rasane Prize
3	(1) Urankar Gayatri (2) Budruka Leena	TYBSc Physics students submitting Best Project	H. B. Joshi Prize
4	Dandel Sandeep S.	TYBSc Electronic student submitting Best Project	A. Gondhalekar Prize
5	Joshi Hiten (TYBCS)	Student writing the Best Computer Programme at TYBSc Chemistry	R. M. Marathe Prize
6	Gulave Vrushali	Deserving & studious Girl student of Sr. Wing	M. M. Gokhale Prize
		Deserving and studious student of Sr. wing	Golden Jubilee Fund Prize
		Excellent academic achievement (Sr. wing)	Late Jagannath Kale Prize
8	Chornal Rajesh	Most deserving student of TYBSc Physics	Late Pandurang Vishnu Mahadkar Prize
9	Udhane Sameer	Most deserving student of TYBSc Ele. Sci.	Y. P. Gambhir Prize
10	Pawar Harshada	Most deserving student of NSS Sr. wing	D. Y. Gambhir Prize
11	Gadekar Sunil (TYBA)	Most deserving student of NSS Jr. wing	Late B. P. Satpute Prize
12	Rajput Babita Bhimrao (XI B)	Deserving student of TYBA doing good work in NSS for two years	Late B.S. Pathak prize
13	Sarde Amol (TYBA)	Best performance in NSS camp Jr. wing	Shankar Shelar Prize
14	Dangi Kailas (XI Arts)	Best sportsman	Late Sadashiv Salunkhe Prize
14-a	Bhonve Sachin C.T.V.B.A.		V. R. Date Prize





Sr. No.	Name of the Students	Creteria	Prize
15	Kulkarni Ajinkya D. (S.Y.BSc)	Best performance in Air wing NCC activities with excellent academic record.	Late Sudhabai Shankar Kale Prize
16	Shitap Amol (XI D)	Deserving and studious student of Jr. wing	Golden Jubilee Fund
17	Memane Swati (XI D)	Deserving and studious girl student of Jr. wing.	Late Kamalabai Jagannath Kale Prize
18	(1) Deo Deepali (XII G) (2) Jawaji Abhijeet (XII I)	Deserving and studious student of XII Class	Late Vishnu Trimabak Tatake Prize
19	Waghale Rohit (XII I)	Excellent achievements in sports Jr. wing	Late Shankar Ramchandra Kanitkar Prize
20	Kadam Shashank (M.Com. I)	Excellent achievements in sports Sr. wing	Late Pandurang Vishnu Mahadkar sport Prize
21	(1) Kavathekar Tanvi (XII Com.) (2) Agrawal Nikhil (XII J)	Excellent performance in cultural activities Sr. wing	Late Pandurang Vishnu Mahadkar cultural Prize
22	Ketkar Vedvati (M.Com II)	Excellent academic achievement Jr. Wing	Late Pandurang Vishnu Mahadkar Prize
23	Shaligram Omkar	Excellent academic achievement Sr. Wing	Memento
24	---	Illustrious Past Student	Principal V. K. Jog Prize
25	Bhosale Reshma K.	best Graduate of the year	Late Jyotana Godbole Prize
26	Gosavi Mayakh XI Sc. (12691)	Best Students Jr. Wing	Best student Trophy, Memento
27	Chomal Rajesh SYBSc. (42414)	Best student Sr. Wing	Staff Fund Prize Veer Sawarkar Prize Damodar shield, Memento
28	Nerker Gajanan M.Com II (63238)	Best student Post Graduate Section	Late Prof. G.M. Bansude Trophy, Memento





Vidhyarthini Manch

The college conducts this activity for the all - round development of girl students. This is the fourth year of the activity. Considering this aim we organized activities like employment opportunities, personality development, social awareness.

Chairman and comittee memebers.

1. Prinicipal A. G. Gosavi - Chairman
2. Smt. Nayana Kulkarni - Secretary
3. Mrs. Sunita Purohit - Member
4. Mrs. Nisha Bhandare - Member

5. Mrs. Alka Kamble - Member
6. Beena Muttalgiri - Member
7. Mrs. Sunita Gosavi - Member
8. Miss. Prajakta Inamdar - Student Representation.

Activities conducted during the year :

1. Inaugural Function -

29th August 2006. The inaugural function was held on 29th August 2006. Assistant Police Commissioner Smt. Bharati Kurhade was chief guest and Principal A. G. Gosavi was the chairperson.

Guides in the workshops	Subject
1. Smt. Shobha Supekar	Importance of Domestic Industries.
2. Mr. Ravi Bodke.	Bags and purses.
3. Ms Pinku Roy	Soft toys
4. Mrs. Anagha Prabhudesai	Catering

2. Savitribai Phule Jayanti -

3rd Jan. 2007. This day was celebrated with great response of the students. Dr. Swati Karve was invited to talk about "स्त्री कार्यकर्तृत्वाचा उषःकाल - १९ वे शतक"

Vice Principal Dr. Sulbha Deuskar was the Chairperson.

3. Vyavsay Margdarshan Shibir.

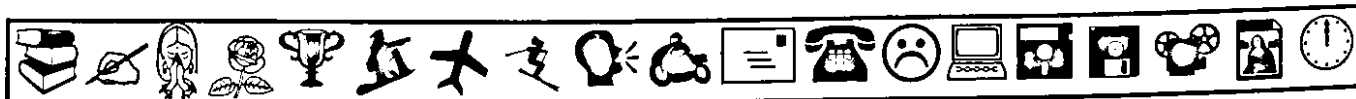
10th Feb. 2007.

After graduation jobs are not in everybody's reach. Economic independence is very essential for

women. Without that women empowerment is not possible. We organized one day workshop to encourage students to enhance them to be independent. The people from "Domestic Industries" were invited to guide the students.

We are thankful to Hon. Principal and Vice Principals for their help and guidance for the activities conducted by Vidhyarthini Manch.

- Nayana J. Kulkarni.





AVAR (1999)

Chairperson - Mrs. Amruta Satbhai

Advisor - Vice Principal Prof. R. G. Limaye.

Members :

- (1) Dr. Sushama Jog
- (2) Dr. Swati Karve
- (3) Mrs. Sunita Gosavi
- (4) Mrs. Vinita Kulkarni
- (5) Mrs. Vandana Joshi
- (6) Mrs. Sunita Purohit
- (7) Mrs. Nisha Bhandare
- (8) Mrs. Sanjivani Kuvalekar
- (9) Mr. Ashok Kamble
- (10) Mr. Vinod Suryavanshi
- (11) Mr. D. P. Mulay
- (12) Mrs. Swati Patwardhan
- (13) Mr. Deepak Shah.

Dramatics

(1) Intercollegiate

Suman Karandak Natyawachan spardha
- Third Prize winner.

Playwright Vijay Tendulkar

Mayureshwar Kale - Director & Participant.

Sachin Vaijapurkar - Individual acting consolation.

(2) Intercollegiate Parushottan Karandak
one act play competition - Participation
'In between' - Writer - Mayur Hardas.

- (1) Mayur Hardas - Director & Actor.
- (2) Rasika Mulay - Actor
- (3) Mayureshwar Kale - Actor
- (4) Shantanu Rajagara - Set designing
- (5) Tejas Sathe - Light effect
- (6) Omlean Shahane - Music
- (7) Archana Shinde - Music
- (8) Nikhil Agarwal
- (9) Tanvi Karathekar
- (10) Sachin Dhumal
- (11) Dhanashree Wagh
- (12) Prajakta Inamdar
- (13) Sachin Vaijapurkar
- (14) Rohit Dhabadgaonkar.

Intercollegiate street play competition

(2) Organised by Sinhagad Rotary club and NARI Theme - AIDS - Participated in the Final Round of only six colleges.

IPTA organised competition - 3rd prize
winner Theme - Ragging

- (1) Ganesh Palande - Playwright and Director
- (2) Hrishikesh Vudale
- (3) Pravin Innarkar
- (4) Kailas Dangi
- (5) Ajay Zende
- (6) Amar Deshmukh
- (7) Dnyaneshwar Khartmal
- (8) Ashish Chavan
- (9) Ashish Halade
- (10) Shrikant Gabale





- Rangamanch :** Intercollegiate Hindi one act play competition organised by Fergusson College. First time our college has participated in Hindi Competition.

Mayureshwar Kale - Director & Lights.
shantanu Raigure - Music

Actors : All from Priotechnology Department.

- (1) Puja Bhosale (2) Prachi Shirsatha (3) Deepti Vaze (4) Priyanka Wagnekar (5) Snehal Ingawale (6) Rohini Gutte (7) Arpita Bhurke (8) Gouri Mirji (9) Snehal Bhambere (10) Soniya Khoja.

Intercollegiate Essay Competition

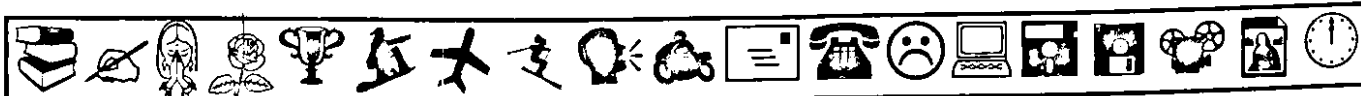
- (1) Gajanan Nerkar - Vivekanand Essay competition - Third prize.
(2) Mahendra Sonam - Participation
(3) Deepali Bhosale - Participation
- Intercollegiate Elocution competition :**
St. Mira's Elocution competition :
- (1) Prathamesh Joshi - 3rd prize winner.
(2) Pritha Das - Participation
Dr. Ambedkar Elocution competition.

Organised by Yerawada college
Snehal Bhambere - Participation

Intercollegiate Dance competition :

Our college team of group dance has represented our college for final round in two prestigious competitions - Verve 2007 & Harmony.

- (1) Omkar Shahane - Choreographer
- (2) Pragalb Sharma
- (3) Soniya Sebastian
- (4) Bharati Shinde
- (5) Pallavi Thorve
- (6) Akanksha Bhalerao
- (7) Rutuja Deshmukh
- (8) Paresh Narkar
- (9) Sachin Dhumal
- (10) Aasiya
- (11) Natasha Ratnapurkar
- (12) Sayoli Lele
- (13) Rutuja Bhagwat





Instrumental Music -

Junior wing -

Rutvic Chitale - Casio.

Senior wing - Special prize.

Amol Deogaokar - Basari

Hindi Solo :

Junior :

- (1) Aditi Kulkarni - 1st prize.
- (2) Mayukh Gosavi - 2nd prize.
- (3) Prajwal Kondaware & Madhulika Muttalgi.

Senior :

- (1) Vedavati Ketkar - 1st prize.
- (2) Sukhada Garus - 2nd prize.
- (3) Shruti Vaidya - 3rd prize.

Nrityazankar - Dance

Competition.

Organizer Prof. Sanjivani Kuralekar.

Advisor : Prof. Sunita Purohit & Prof.

Nisha Bhandare.

Prof. Vinod Suryawanshi

Juries :

Junior Wing :

- (1) Nandini Sangade - 1st prize.
- (2) Rutuja Ingale - 2nd prize.
- (3) Preeti Kalagi - 3rd prize.

Senior Wing :

- (1) Kirti Bansal - 1st prize.
- (2) Madhuri Sawant - 2nd prize.
- (3) Sunanda Bhoge - 3rd prize.

Elocution Competition :

Organised by - Prof. Dr. Swati Karve.

Prof. Sanjivani Kuvalekar - Prof. Vandana Joshi.

Prof. Vinod Suryawanshi.

Senior Wing - Marathi

- (1) Sagar Pawar - 1st prize.
- (2) Shrikant Gabale - 2nd prize.

Hindi :

Sukhiya Yadav - 1st prize.

English :

- (1) Julekha Mulani - 1st prize.
- (2) Padmawati Gounder - 2nd prize.

Junior wing - Marathi

- (1) Gouri Liman - 1st prize.
- (2) Asmita Kanitkar - 2nd prize.
- (3) Sheetal Randire - 3rd prize.
- (4) Mohini Agarwal - 3rd prize.

English :

- (1) Nikhil Bhushan - 1st prize.
- (2) Ankita Patil - 2nd prize.

Mahasperdha :

Organised by - Prof. Sunita Gosavi, Prof. Swati Karvi, Prof. Vandana Joshi, Prof. Sanjivani Kuvalekar.

One act play competition :

'Think about it' - XIIth Std. 1st prize.

Individual prizes in acting.

- (1) Nikhil Agarwal - 1st prize.
- (2) Tejas Sathe - 2nd prize.

Karyawachan :

Junior wing :

- (1) Pranav Kanitkar - 1st prize.
- (2) Suraj Shinde - 2nd prize.





- (3) Neha Godse - Consolation
(4) Vaishali Dhadwe - Consolation

Senior wing :

- (1) Anikat Padwal -
1st prize (Divided)
(2) Jayesh Daundkar - 1st prize.
(3) Madhura Wad - 2nd prize.
(4) Shrikant Gabale - Consolation
(5) Vikram Shikhare - Consolation

Monoacting Natyabhinay

Junior wing :

- (1) Hrishikesh Peshwe - 1st prize.
(2) Pranav Kanitkar - 2nd prize.

Senior wing :

- (1) Rohan Gore - 1st prize
(2) Vaishali Kandekar - 2nd prize.
(Divided)
(3) Amruta Deshpande - 2nd prize.
(4) Saurabh Deo - 3rd prize.
(5) Chandrashekhar Tilekar -
Consolation
(6) Sandesh Mayekar - Consolation

Kathakathan

Junior wing :

- (1) Hrishikesh Peshwe - 1st prize

Senior wing :

- (1) Julekha Mulani - 1st prize
(2) Harshad Ingale - 2nd prize
(3) Sayali Kadam - 3rd prize
(4) Bhushan Jagirdar - Consolation.

Natyawachan -

Madhura Damle & Group - 1st prize.

Classwise Variety Programme Competition

Senior wing :

M.Sc. Computer Science - 1st prize
S.Y.B.Com. Karandak.

Junior wing :

XIth G - 1st prize
'Junior College Trophy'
Star of the year

Vedavati Ketkar - M.Com. Part II

- Prof. A. A. Satbhai
Chairperson, Arts Circle.



Attendance Committee

Chairperson : Dr. (Mrs.) S. D. Joag

Members : Smt. S. J. Ahiwale, Shri R. Y. Kulkarni, Shri M. J. Faras, Shri S. R. Wagh, Smt. B. U. Muttalgiri, Smt. V. K. Jagtap, Smt. M. K. Admane, Shri. R. P. Bansode, Shri. S. K. Mehta, Smt. A. A. Apte, Smt. M. M. Satam.

The functioning of the 'Attendance Committee' this year proceeded on the same lines as set last year.

Lists of serious defaulters in attendance were prepared on the basis of attendance reports submitted by the teachers for the first term. These were displayed on the notice-board, circulated in the classes and letters were issued to





- Dr. S. D. Joag
Chairperson

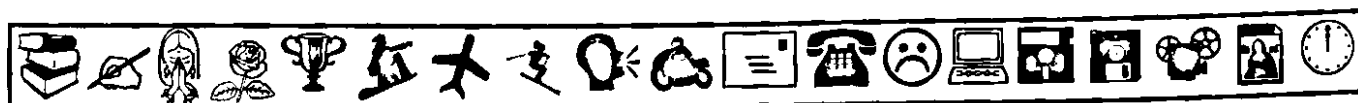
State level workshop on 'Role of women in R & D' was organized by Progressive Education Society's,

The invitations for the workshop were sent to various colleges, R & D institutions, Corporate sectors all over Maharashtra and as a response college teachers, R&D people from Mumbai, Nasik, Kolhapur, Solapur, Pune participated in the workshop. U. G and P. G students of the college were also benefited by the workshop.

The aim of the workshop was to focus the evolving role of women working in R& D in various fields like fundamental Sciences, Engineering, Medicine, Health & Social Sciences, Management and to discuss the needs of R&D work and challenges faced by women working in R & D.

In addition to this the workshop was arranged with the following objectives :

1. To understand social and environmental factors that influence women in their career and family choices.
2. To focus on potential and present opportunities in R&D jobs.
3. To discuss gender differences in careers of science engineering.





4. To explore research associated with commercialization of the given technology.
5. To study the factors related to geographic allocation of industries related with R & D.
6. To discuss government policies towards encouraging women making career in R&D.
7. To debate on role of industries/institutes/academicians in promoting women's participation in R&D.

13th February 2007

The inaugural function began with Vidyapeeth Geet.

The workshop was inaugurated by Hon. Dr. D. D. Deshmukh, Registrar, University of Pune. The function was presided by Dr. G. R. Ekbote, Chairman, PE Society.

In his speech Dr. Deshmukh put forward a detailed analysis of Proportion of women in R & D in various countries. According to him, the decaying proportion of women after school education in India is a serious problem.

Dr. G. R. Ekbote opined that the mindset of the women should be changed and they should come forward to accept challenging jobs.

Dr. Sulabha Deuskar presented the theme of the workshop.

The inauguration function was followed by an invited talk by Dr. Medha Khole, Director DDGM(WF), Pune. She spoke about the participation of women in R & D is a need of nation.

Prof. Shubhangi Bhatambrekar presented a paper on how in different countries special cognizance is made for increasing the contribution of women in R. & D. She cited many such examples where talents amongst girls are explored by celebrating Girls Day etc.

Dr. Snehal Tawre, Modern College chaired the session.

Second session

14th February 2007

Dr. Vidyut Bhagwat, Director WSC, UOP put forward the historical review of women's contribution in R & D. She also talked on social and environmental factors that influence women in their career and family choices. She also discussed gender differences in careers of science, engineering.

The session was concluded with paper presentations by Prof. Mrs. Satam, Mrs. Anjali Modak, Ms. R. R. Motwani, and Mrs. Desai.





The session was chaired by Prof. V. S. Kulkarni, Modern College.

Third Session

Ms. Sapna Kapoor, Sr. System analyst, NIC shared her experiences on the topic. She talked about E-Governance projects run by NIC. She also quoted that the Swayam Rojgar Wahini has been made available for the youth in rural as well as in urban areas in their local languages. Through this channel they can go through the online job opportunities.

Main feature of the workshop was the **Open Forum** in which women from three different fields shared their success stories. They told how R & D has helped them in their career. Ms. Kendurkar, Scientist, NCL talked about tissue culture. She talked about her research work and how that work has reached an export level.

Mrs. Madhuri Sahasrabuddhe, Sakas Industry talked about her experiences on how the industry has grown in last 10 to 15 years. She said that her kitchen itself was her R&D lab. She carried all her experiments in her kitchen only. About forty women are working in her industry. Her basic education in Psychology has helped her lot in maintaining parental relation with her working staff.

Prin. Vaijayanti Joshi, Principal, ILS Law College, Pune shared her experiences on how they have tackled the problems of students absentees in the class and have been managed to be successful in the same. She also elaborated the efforts taken by her team to work on joint collaboration at international level.

Dr. Sampada Joshi, Principal, Sinhgad College chaired the session.

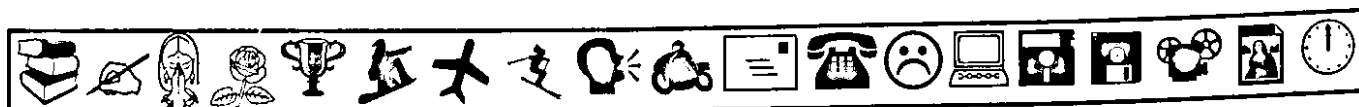
Fourth Session

15th February 2007

The session began by paper presentation by Prof. Sandhya Vartak

Ms. Jaya Kale, Director, Bhagini Nivedita Bank, Pune discussed about the strict policies adopted by the bank for successful survival in these critical days where as many co-operative banks are facing severe problems. She also cited many measures taken by the bank to improve the efficiency of the women staff without extra hours of working.

Ms. Charuta Palsodkar, Design dept, Tata Motors, Pune shared her experiences about her work in the company, the strategies she has to follow while maintaining healthy relations with the boss as well as with the subordinates while working in a multinational company. She also added that her family





has whole heartedly supported her when she was busy working with her challenging job that too in a male dominated sector.

Dr. Snehal Tawre, Publisher on behalf of Snehavardhan Publications talked about her experiences when she started her career as Publisher.

The session was chaired by Prin. A. G. Gosavi, Modern College.

Dr. Medha Nanivdekar, Director, WSC, Shivaji Vidyapeeth also added her experiences on how gender differences and family problems affect the career of a women in general.

She used interactive techniques and explained some concepts with games. This made the session very interactive.

Dr. Mrs Oke chaired the session.

The talk was followed by a Valedictory function. The chief guest was Hon. Dr. Jayashri Sainis, Internationally recognized Scientist, BARC, Mumbai. In her talk she said that she never has thought that men and women are different while doing there career. Whatever work she has done has given her lot of joy and satisfaction.

Dr. Sainis appealed to the students to go for basic sciences and make their

career in R & D.

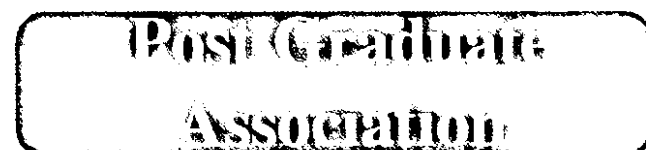
Mrs. Ogale, one of the participants said that the topic of the workshop and the hospitality was really appreciated by all the participants.

Dr. Mrs Thatte delivered the vote of thanks.

The function was concluded with Pasaydan.

Sulabha Deuskar

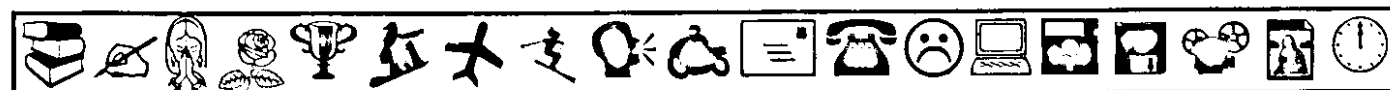
Co-ordinator



Staff members of the Association :

Ms. S. G. Parab	Chairperson
Mr. A. V. Kamble	Member
Mr. S. S. Deshmukh	Member
Mrs. N. J. Kulkarni	Member
Mr. D. B. Gaikwad	Member
Dr. (Mrs.) M. Koranne	Member
Mr. H. G. Shirsat	Member
Mr. V. S. Khole	Member

(Office staff)





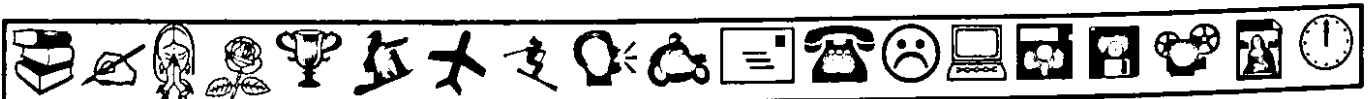
The Inauguration of the Post - Graduate Association was held at the hands of Principal A. G. Gosavi on Saturday, 19th Aug. 2006. He felicitated the Guest Speaker Ms. Madhuri Gokhale, Lecturer in English, BMC College Pune. Ms. Parab - the Chairman of the P. G. Association introduced Ms. Gokhale to the audience. Ms. Gokhale delivered a very interesting speech on 'Indian English - a variety of English.' She explained the phonological, lexical, and syntactical differences between Indian and British English. This was followed by an interactive session.

Dr. S. Deuskar Vice-Principal of the P. G. Wing was on the dais. Members of the Association and other staff members, PG & UG students attended the Inaugural Session. Comperes were Ms. Nimisha Bhandari and Ms. Trishla Jaiswal from F.Y.B.A. class.

A very interesting Meet with Mr. Mangesh Tendulkar, Cartoonist, renowned throughout Maharashtra, was arranged on 21st Sept. 2006 for the PG & UG students. Ms. S. G. Parab, Chairman, welcomed Mr. Tendulkar and

gave introductory talk. Dr. M. Koranne spoke about Mr. Tendulkar. Principal A. G. Gosavi and Dr. Deuskar joined in later.

Mr. Mangesh Tendulkar spoke on 'Vyngachitra Ek Kala' i.e. 'The Art of Cartoon Drawing'. He initiated his talk with the historical data of Cartoon drawing, emphasising the fact that one must know the background of the person whose Cartoon is to be drawn. Every Cartoon speaks because it has its own language. Through minimum Sketching maximum expression has to be given. This requires intellect, keen observation, precision and exactness. He said each observer tries to capture the meaning he wants from the cartoon. A live show was performed by drawing cartoons and caricatures of prominent figures from politics, sports, cinema etc. Very spontaneously he drew the cartoon of Mr. Hemant Shirsat - English Teacher when the audience was taken with awe. Mr. Tendulkar stressed the fact that when 99 pictures are drawn only then can the 100th picture be a successful one making the moment a golden one in the life of the artist.





The presence of the members of the PG Association, other staff members, PG & UG students obviously led to an interactive session. Mr. Vijay Gaikwad-Our PG student anchored the programme.

Mr. Shrikant Athavale - Executive Director and Mr. Nilesh Dhawade - Assistant Manager from Tech Knit - IT Enabled Services, C- eLLt Center for e-learning & Training visited the College. A Presentation to the PG students of English was given almost for an hour informing them about the opportunities available to them in their company in e-learning domain in order to establish working relationship with their company. The students found the presentation very useful and leave started thinking on those lines.

I thank Principal A. G. Gosavi, Vice-Principal Dr. S. Deuskar, members of the Association and students for their co-operation. My best wishes to the PG students for their future life.

Ms. S. G. Parab
Chairperson
P.G. Association



Other Remarks

The academic year 2006-07 was very hectic and eventful year. The important work of admissions, filling of examination forms etc. was carried out smoothly with the excellent co-operation of all the members of the staff. The college office played an important role in maintaining the reputation of the College as one of the best managed centres of Central Assessment Programme of the University of Pune. Similarly the responsibility of conducting prestigious National & State level examinations such as GATE, JEE, JAM, CAT, GET, SET etc were discharged quite successfully. The University examinations of both the seasons viz. April & Oct. were also conducted smoothly.

The office made special efforts to plan the administrative work carefully so as to be able to cope up with the requirements of growing number of students and new courses such as Bio-Technology, PG, MSC, Microbiology & MA Psychology etc.

Special attention was paid to give better & timely services to the students & staff and avoid any kind by





inconvenience. The work of disbursing various scholarships, freeships concessions & refund deposits etc. was planned carefully & the amounts were paid to the concerned students as per the schedule. The internal Audit, Statutory Audits have completed for the year 2005-06. The Audit of College grant accounts by the auditors of Accountant General has also been carried out satisfactorily.

The accounts section is taking utmost care to complete all accounting work on time with the help of computers. Advanced systems are being used to maintain the routine work of accounting with better speed & accuracy. Steps are also being taken to keep the record up-to-date & manage it with greater economy & efficiency. Plans are also made to have fully developed office automation system for administration & managing staff & students database.

Contribution & Achievements -

The College office made valuable contribution in successful organization of state level seminars & other activities organized by the Department of Biotechnology & Microbiology.

Special Achievements -

1) Shri. S. S. Kamthe, from

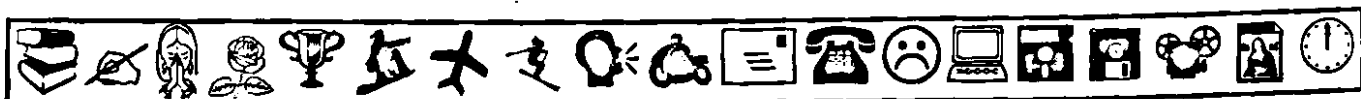
Department of physics was awarded 'Gunwant Shikshetar Sevak Puraskar' by the University of Pune for the year 2006-07. The prestigious award was given to Shri. S. S. Kamthe at the hands of Hon. Vice - Chancellor Dr. Narendra Jadhav on the Foundation Day of the Pune University.

The College is proud of Shri. S. S. Kamthe & wishes Shri S. S. Kamthe to get many more honors in future.

2) Shri. D.S. Khopkar, Registrar of the College was awarded "Adarsh Shikshaketa Sevak Karmachari Pursakar' by P. E. Society for the year 2006-07 Congratulations to Mr. Khopkar.

Retirements -

1. Mrs. K. V. Vaidya - Sr. Clerk (Office) opted for voluntary retirement from 30th June - 2006.
2. Shri. B. V. Mali Lab. attendant From Chemistry department retired on 31st May 2006.
3. Shri. V. S. Kadam Lab. attendant from Physics Department retired on 31st March 2007 after his long



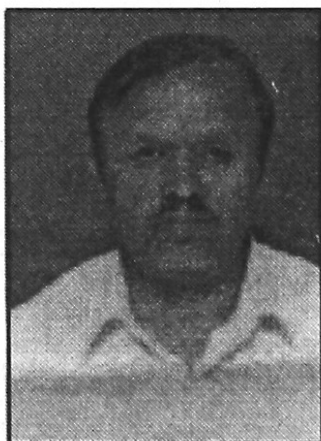


tenure in the College.

The Principal & Vice-Principals constantly guided & inspired the office staff in their day-to-day work. Particularly the guidance provided by Dr. Y. R. Waghmare & Principal A. G. Gosavi in respect of the Accounts & finance matters was beneficial to the accounting staff. The members of the Accounts Department express their gratitude towards them.



**Recipient of
"Best non-teaching staff
of the year 2006 award"
of University of Pune.**



Shri. Shashikant Sopan Kamthe.

Shri. S. S. Kamthe joined the college on 19-7-1975 as laboratory

attendant. At present he works in the Department of Physics. He is known for his sincerity, regularity and politeness in his duties.

In 1986 he was elected as member of the Pune University Association of Non-Teaching staff from Pune district. From 1987 till this date he is representing the non-teaching staff as a member of the Local Management Committee of the college for the six consecutive terms. As a member of the Local Management Committee he used to point out the various issues of the non-teaching members related to the salaries, increments, pay fixation, leaves, promotions, and other benefits.

His friendly and cordial relations with the government officers has helped the college to solve various issues such as promotions, pay fixation, breaks in services, pensions of many staff members. Even the approvals of appointments of few cases, which were pending due to some reasons, were sorted out with his keen follow up. His follow up with the government office has helped the college in pay fixation of the staff during the fourth and fifth pay scale revision.

In 1990 he was elected as a





Along with his duties, he is active worker in co-operative movement. He is a founder member of Shri. Kedareshwar Nagari Pat Sanstha, Kondhava. He is currently a member of the Board of Directors of the Sanstha. He has served the terms as Secretary, Vice-Chairman, and Chairman of Shri Kedareshwar Nagari Pat Sanstha, Kondhava.

of the directors of Vasantdada Patil Partishthan. The Pratishtan is running four schools and two junior colleges at Kondhava. Through the Pratishtan he has helped many poor and deserving students. Distribution of school uniforms, books and notebooks to the deserving students from the Kondhava is a regular activity of the Pratishtan.

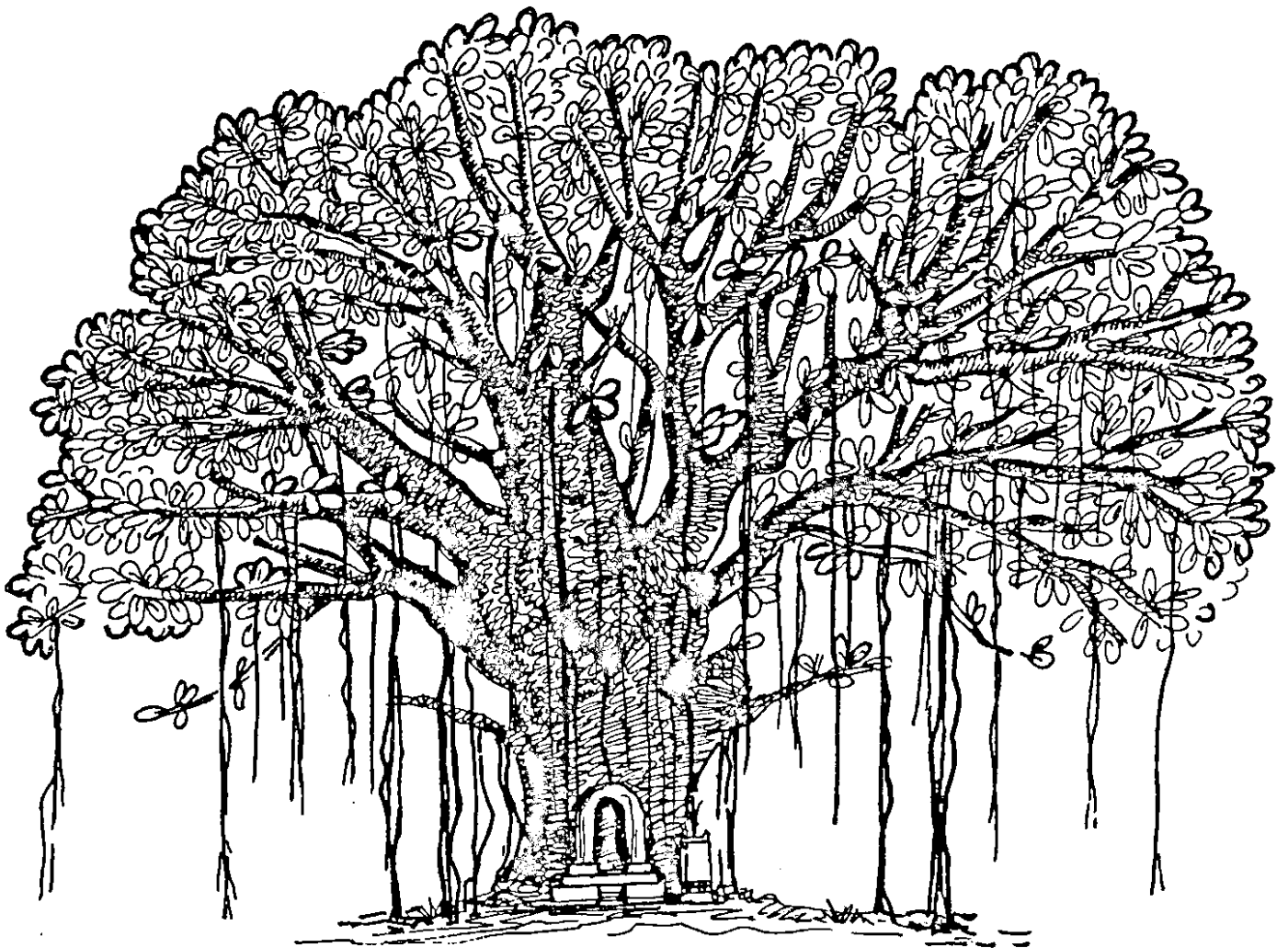
The Progressive Education Society, Pune has conferred upon him the Best Non- Teaching Staff award in 2003.

It is no wonder that such an active and sincere personality received the Best Non Teaching Award of the University of Pune for the year 2006-07 on the foundation day of the University of Pune.

The teaching, non-teaching and the administrative staff of the college is proud of Mr. S. S. Kamthe. We wish him success in his career and expect more such achievements from him.

Registrar







Mr. Arun Bhatia, IAS (Retired Officer)
at the Inaugural Function of Planning Forum, 3-8-2006.



Science Day Exhibits.



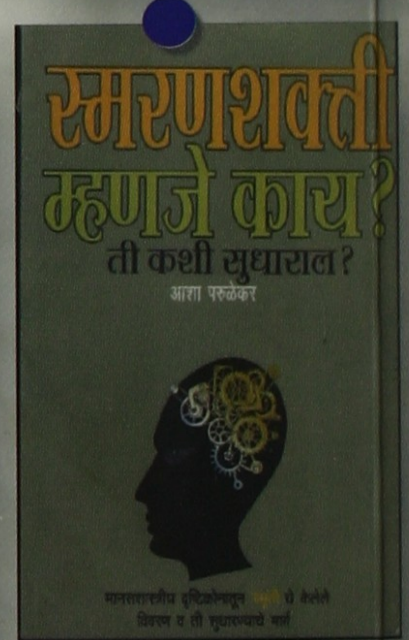
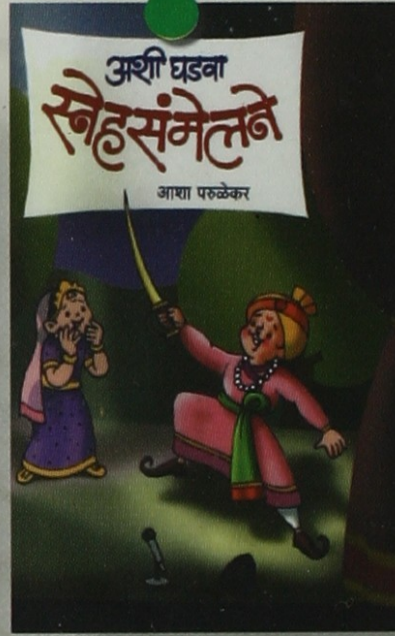
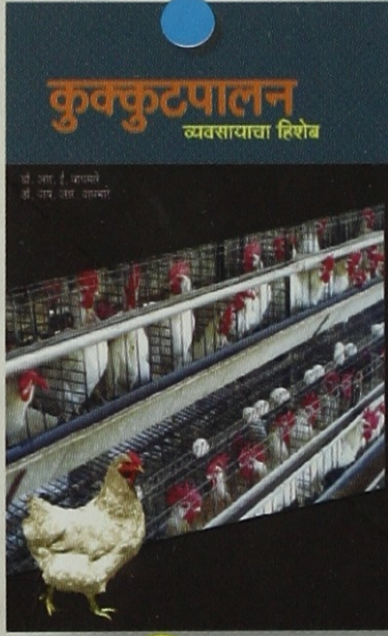
Annual Gathering,
Classwise Variety Programme.



Inauguration of "A Workshop in R&D".

मॉडर्न

२००६-२००७



आम्ही प्राध्यापक